

**Turystyka szkolna
i schroniska
młodzieżowe
regionu
jeleniogórskiego
w 30-lecie 1975-2005**

ul. Świerczewskiego 21
58-573 Piechowice
tel./fax +48 75 530 60
e-mail: sekretariat@zsem.pl
www.zsem.pl
www.polskieszkoly.pl

3-letnie LICEUM PROFILOWANE o profilu:

- ✓ elektronicznym
- ✓ mechatronicznym
- ✓ elektrotechnicznym
- ✓ usługowo-gospodarczym
- ✓ zarządzanie informacją
- ✓ ekonomiczno-administracyjnym

3-letnie LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE z rozszerzonym programem języków obcych i wychowania fizycznego

4-letnie TECHNIKUM ELEKTRYCZNE, INFORMATYCZNE I MECHATRONICZNE ZASADNICZA SZKOŁA WIELOZAWODOWA

3-letnie TECHNIKUM UZUPEŁNIAJĄCE w zawodach elektrycznych i pokrewnych POLICEALNE STUDIUM ZAWODOWE

- ✓ technik informatyk
- ✓ technik informacji naukowej
- ✓ technik mechatronik
- ✓ technik elektryk

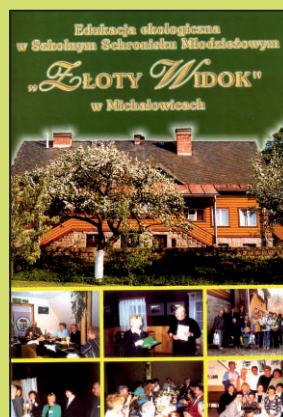
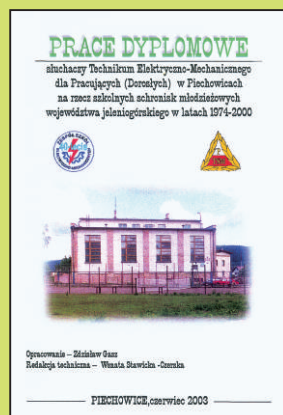
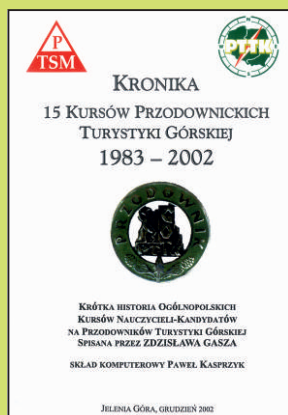
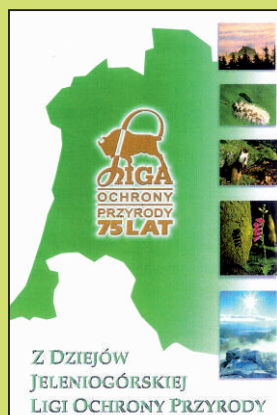
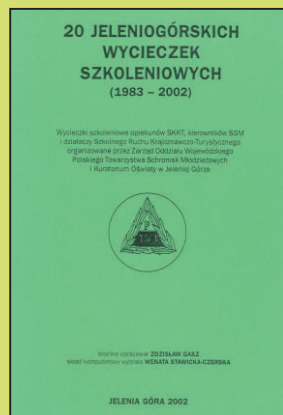
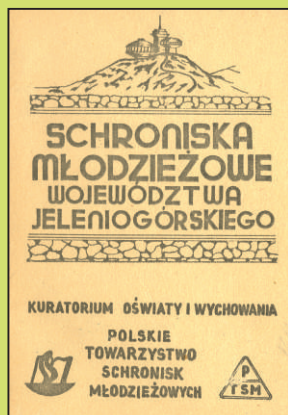
Ośrodek Narciarstwa Biegowego i Biathlonu "JAKUSZYCE"

Stowarzyszenie "Bieg Piastów"

58-580 Szklarska Poręba – Jakuszyce
tel. 075/717 20 22
tel./fax 075/717 33 38
e-mail: biuro@bieg-piastow.pl

NASZE WYDAWNICTWA

**Turystyka szkolna
i schroniska młodzieżowe
regionu jeleniogórskiego
w 30-leciu 1975-2005**

**Opracowanie pod redakcją
Zdzisława Gasza**

Jelenia Góra 2005

**Wydawno ze środków
Ministerstwa Edukacji Narodowej,
Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze i ZO PTSM „Ziemi
Jeleniogórskiej” w Jeleniej Górze**

Opracowanie pod redakcją ZDZISŁAWA GASZA

Autor i współpracujący z autorem:

Zdzisław Gasz

Wenata
Stawicka-Czerska

Paweł Kasprzyk

Irena Sokołowska

Barbara Recka

Zdjęcia – z archiwów prywatnych działaczy PTSM i LOP
w Jeleniej Górze

Skład komputerowy
WENATA STAWICKA-CZERSKA
PAWEŁ KASPRZYK
IRENA SOKOŁOWSKA
BARBARA RECKA

Poligrafia AD REM, Jelenia Góra, ul. 1 Maja 60

Druk
Drukarnia APLA, Łomnica

**Pozycja wydana z okazji 30-lecia Oddziału „Ziemi Jeleniogórskiej”
Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Jeleniej Górze**

**Honorowy patronat nad obchodami jubileuszowymi
przyjął Starosta Jeleniogórski JACEK WŁODYGA**

ROZDZIAŁ I

Szkolne schroniska młodzieżowe jako ważny element upowszechniania szkolnego ruchu krajoznawczo-turystycznego

Wśród czynników determinujących efektywność szkolnego ruchu krajoznawczo turystycznego szczególne miejsce zajmuje jego baza noclegowa. Stanowią ją szkolne schroniska młodzieżowe prowadzone przez samorządy gminne i powiatowe oraz schroniska młodzieżowe prowadzone m.in. przez PTSM. Większość szkolnych schronisk młodzieżowych zarejestrowana jest i współpracuje z PTSM, natomiast schroniska, które spełniają wymagania standaryzacyjne Międzynarodowej Federacji Schronisk Młodzieżowych umieszczane są w informatorze międzynarodowym.

Aktualnie jest to największa, a równocześnie najtańsza baza noclegowa w Polsce (około 150 schronisk młodzieżowych całorocznych oraz 300 placówek sezonowych uruchamianych w okresie nasilenia sezonu turystycznego i wakacji letnich). Rozmieszczenie szkolnych schronisk młodzieżowych w większości pokrywa się z atrakcyjnością krajoznawczo turystyczną poszczególnych regionów. Najwięcej zlokalizowanych jest w województwach górskich i nadmorskich a także w miastach i regionach gdzie występują znaczące walory krajoznawcze i wypoczynkowe.

Tradycje ruchu szkolnych schronisk młodzieżowych w Polsce sięgają lat dwudziestych okresu międzywojennego. Instytucję schronisk młodzieżowych, która z czasem przybrała charakter ruchu społecznego, zrodziły potrzeby szkolnictwa w zakresie pracy dydaktyczno wychowawczej, prowadzonej w różnorodnych formach działalności krajoznawczo turystycznej podejmowanej po I wojnie światowej przez nauczycieli i władze oświatowe.

Problem ten stał się tak żywy i powszechny, że już w 1922 r. Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego rzuciło myśl budowy pierwszego w Polsce

młodzieżowego domu wycieczkowego ze składek m.in. nauczycieli i młodzieży. Był to początek zorganizowanego ruchu schronisk młodzieżowych w Polsce. Inicjatywa ta została poparta przez najwyższe władze szkolne (Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego) utworzeniem w 1926 roku „Funduszu szkolnych domów wycieczkowych”. Owocem tych zabiegów był oddany do użytku w 1931 r. Młodzieżowy Dom Wycieczkowy w Krakowie. W Polsce przed II wojną światową zbudowano 30 ważnych dla wycieczek i obozów wędrownych młodzieży szkolnej placówek, tzw. „punktów oparcia” o łącznej liczbie ponad 1200 miejsc noclegowych.

Należy podkreślić, że w 1932 r. działacze polskiego ruchu schronisk młodzieżowych zostali zaproszeni do Amsterdamu, gdzie wspólnie z przedstawicielami krajów reprezentujących stowarzyszenia Anglii, Belgii, Danii, Francji, Holandii, Irlandii, Niemiec, Norwegii i Szwajcarii powołali Międzynarodową Federację Schronisk Młodzieżowych. Spotkanie w Amsterdamie miało na celu wzajemne poinformowanie się o stanie schronisk młodzieżowych w poszczególnych krajach, rozważenie czy i w jakim zakresie możliwe jest wyrównywanie różnic organizacyjnych i poziomu usług schronisk, wprowadzenie jednolitych zasad w regulaminach schronisk młodzieżowych, wzajemnego uznawania legitymacji członkowskiej. Na spotkaniu tym podjęto również ustalenia dotyczące współpracy pomiędzy krajami zrzeszonymi w zakresie wymiany zagranicznej w turystyce młodzieży szkolnej.

Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych jest kontynuatorem idei

Nadzwyczajny Zjazd Delegatów PTSM, Warszawa 19 czerwca 1999 r.

ruchu schronisk młodzieżowych będąc jednym z 78 stowarzyszeń całego świata zrzeszonych w International Youth Hostel Federation.

Aktualnie ustawa o systemie oświaty z 1991 roku, w art. 2. pkt. 3 mówi wprost, że system oświaty obejmuje:

- *placówki oświatowo-wychowawcze, w tym szkolne schroniska młodzieżowe, umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego.*

Celem działalności szkolnych schronisk młodzieżowych jest;

- upowszechnianie krajoznawstwa i turystyki jako aktywnej formy wypoczynku,

- zapewnienie uczniom i ich opiekunom taniego noclegu,

- przekazanie gościom schroniska informacji krajoznawczo turystycznej,

- opieka wychowawcza.

Od lat szkolne schroniska młodzieżowe chlubią się tym, że w placówkach tych oprócz zapewnienia podstawowych warunków bytowych, rozwija się pracę krajoznawczą i wychowawczą.

Oznacza to, **że rola szkolnych schronisk młodzieżowych nie zaczyna się i nie kończy – jak to ma miejsce w hotelach i obiektach dla dorosłych – w recepcji, przyjęciem opłaty oraz wydaniem i odebraniem klucza.**

Szkolne schroniska młodzieżowe mają uczyć i wychowywać. Sprawy wychowawcze zajmują wiele miejsca w pracy zarówno dyrektorów i kierowników szkolnych schronisk młodzieżowych jak również kadry opiekuńczej wycieczek i obozów wędrownych.

Do podstawowych obowiązków dyrektorów/kierowników należy;

- witanie przybywających grup,

- służenie kompleksową informacją krajoznawczą i turystyczną,

- wspomaganie przy organizacji czasu wolnego,

- zachęcanie młodzieży do współtworzenia prawdziwej atmosfery turystycznej,

- podejmowania drobnych prac na rzecz wyglądu estetycznego placówki,

tworzenie odpowiednich warunków do przygotowywania we własnym zakresie śniadań i kolacji oraz wspólnego ich spożywania,

- przyzwyczajanie młodych krajoznawców i turystów do pozostawiania po sobie wzorowego porządku przed wymarszem na dalszą trasę,

- przestrzegania przyjętego w schronisku regulaminu.

Bardzo istotne znaczenie w oddziaływaniach mają;

- stan odebranych od pracowników schroniska pomieszczeń placówki,

- wygląd estetyczny, otoczenia i wnętrza schronisk,

- urządzenie schroniska i wyposażenie w sprzęt świetlicowy i rekreacyjny do organizacji i zagospodarowania czasu wolnego.

Godne naśladowania jest postępowanie tych kierowników SSM, którzy zastanawiają się co należy uczynić aby goście już od pierwszego zetknięcia się z nimi odnieśli najlepsze wrażenie. Wychodzą ze słusznego założenia, że obowiązek przestrzegania regulaminu schronisk nie może wynikać tylko z nakazu, ale przede wszystkim z wewnętrznego przekonania, które rodzi się w atmosferze życzliwości i przyjaznego stosunku kadry schronisk i młodzieży. Opiekunowie grup są zobowiązani do współdziałania z dyrektorami/kierownikami i personelem schronisk w kwestiach wychowawczych.

Ważnym środkiem wychowania i rozwoju kulturalnego, obok wartości poznawczych wycieczek i obozów wędrownych jest organizacja pobytu w schroniskach. Istotne znaczenie mają zajęcia kulturalne, świetlicowe i rekreacyjno sportowe. W zależności od warunków organizuje się wieczornice lub ogniska połączone z piosenką turystyczną, konkursami krajoznawczymi, spotkaniami z ciekawymi ludźmi w regionie, gry sportowe z miejscową młodzieżą.

Każde szkolne schronisko młodzieżowe, niezależnie od warunków działania realizuje choćby skromny program wychowawczy i kulturalny. Opiekuńcza atmosfera, warunki do realizacji szeregu oddziaływań wychowawczych, odpowiedni dla młodzieży regulamin, wyposażenie w sprzęt świetlicowo rekreacyjny, biblioteczki krajoznawcze i ekspozycje krajoznawczo turystyczne to wartości, które decydują o tym aby placówki te promować jako pomocne w realizacji programów edukacyjnych współczesnej szkoły szczególnie poprzez różnorodne formy krajoznawczo-turystyczne.

Jan Barut

Krosno, dnia 25.10.2005 r.

PS. Autor jest przewodniczącym Rady Krajoznawstwa i Turystyki Szkolnej przy Ministerstwie Edukacji Narodowej, wieloletnim prezesem Oddziału PTSM w Krośnie i wiceprezesem Zarządu Głównego PTSM (przyp. red.).

ROZDZIAŁ II

Kalendarium OW PTSM w Jeleniej Górze

Rok 1975

- 30 IX – zebranie organizacyjne w SSM „Michałek” w Jeleniej Górze z udziałem 32 osób, utworzenie ZOW PTSM, wybór władz i ustalenie kierunków działania: prezesem został **Zdzisław Babkiewicz** – wicekurator oświaty.
- 3-5 X – I Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej z zakończeniem w SP 1 w Piechowicach; autorem nazwy był ówczesny wiceprezes ZOW **Teofil Ligenza vel Ozimek**, a pierwszym komendantem **Zdzisław Gasz** – sekretarz ZOW; PTSM głównym współorganizatorem razem z Kuratorium Oświaty i Wychowania.
- 17 X – otwarcie Biura OW z tymczasową siedzibą w SSM „Bartek” w Jeleniej Górze; kierownikiem została **Krystyna Januszkiewicz** – b. pracownik KZME „Karelna” w Piechowicach, a głównym księgowym (1/2 etatu) **Tadeusz Tomczyszyn** ze Szklarskiej Poręby.
- 12 XII – pierwsza dokładna analiza SSM na posiedzeniu prezydium ZOW czynnych było 6 SSM stałych (Szklarska Poręba D., Karpacz, Jelenia Góra (2), Struznica i Wojcieszów), sezonowych planowano 18, w trakcie remontu adaptacyjnego 1 obiekt stały (Bukowiec).

Rok 1976

- 26 I – powołanie wspólnie z Kuratorium Oświaty i Wychowania i Zarządem Wojewódzkim PTTK wojewódzkiego komitetu organizacyjnego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego Młodzieży Szkolnej; przewodniczącym został **Zdzisław Gasz**, a z-cą **Cezary Turski** (etatowy sekretarz ZW PTTK).
- 24 II – pierwsza narada kierowników SSM stałych zorganizowana przez ZOW i KOiW z tematem wiodącym przebieg akcji zimowisk; zimowiska wykonały dla SSM szereg drobnych ale wartościowych prac, wyróżniono zimowisko z SP3 w Miliczu goszczące w SSM „Liczyrzepa” w Karpaczu.
- 24 III – podczas plenarnego posiedzenia ZOW omawiano m.in. zwolnienie dotychczasowego kierownika SSM „Wojtek” w Szklarskiej Porębie, uzyskanie sprzętu drogą darowizny z ZO PTTK w Jeleniej Górze, powołano

pierwszą wojewódzką komisję współzawodnictwa schronisk młodzieżowych z **Barbarą Lesiak** na czele.

25 i 26 V – pierwsze spotkanie z kierownikami SSM sezonowych, byli wśród nich: **Janina Dec** (Leśna), **Albin Szurlej** (Wrocław D.), **Józefa Świt** (Raszów), **Danuta Stapor** (Kamień), **Małgorzata Widdra** (Plateówka), **Tersesa Wiaderek** (Bolków), **Teresa Andrzejewska** (N. Jaroszewice).

9 VII – na posiedzeniu prezydium ZOW zgłoszono kilka propozycji: nowego układu tras typowych obozów wędrownych (6 wojewódzkich i 2 międzywojewódzkie), organizacji wycieczki dla kierowników SSM z całego Dolnego Śląska w Pieniny, Tatry i Beskid Śląski, symbolicznych „kluczy” dla zwycięzców konkursu współzawodnictwa SSM (pierwszy zaprojektowała **Krystyna Gasz** a wykonał **Bolesław Wydra** z Piechowic).

Lato – przyjęliśmy 178 obozów wędrownych (3916 uczestników) na 7 trasach typowych, na trasie VI zdobywano odznakę GOT (124 osoby).

23-26 IX -Jeleniogórskie ZOW zorganizowało wycieczkę dla kierowników SSM z Dolnego Śląska na tereny Polski południowej, prowadził **Z.Gasz**.

15 X – komisja rozdziału zimowisk powołana przez ZOW przydzieliła miejsca w SSM 22 szkołom (po 11 w turnusie), 72 wnioski odesłano z powodu braku miejsc.

Jesień – powołano do życia wspólną agendę ZOW i KOiW –Wojewódzką (Szkolną) Poradnię Krajoznawczo-Turystyczną (drugą w kraju po Legnicy) na czele której stanął **Z.Gasz**; pod jej egidą realizowane są do dziś prace popularyzatorskie, informacyjne, szkoleniowe i in.

Rozpoczęto przygotowania do akcji sprawozdawczo-wyborczej.

Rok 1977

16 I – walny zjazd sprawozdawczo-wyborczy obradował w siedzibie ZOW w Cieplicach (z udziałem sekretarza generalnego PTSM **Marka Piekutowskiego**).

W skład ZOW wybrano 15 osób, 4 do komisji rewizyjnej i 3 do sądu koleżeńkiego; prezesem został ponownie **Z. Babkiewicz**, w-ce prezesami wybrano **T. Ligenę** i **Władysława Igielskiego**, sekretarzem ponownie **Z.Gasza**, skarbnikiem **A. Morawskiego** a członkami prezydium **Franciszka Frydryka** i **Michała Kowalskiego**.

Delegatami na zjazd krajowy zostali: **Z. Babkiewicz**, **A. Morawski** i **Z.Gasz** (wybrany potem na członka Zarządu Głównego).

Złote Odznaki PTSM wręczono: **Janinie Dec** (SSM Leśna), **Jerzemu La-skowskiemu** (Lubań), **Barbarze Lesiak** (Jelenia Góra) i ZSZ „Dolmel” Piechowice.

Dokonano pierwszego podsumowania konkursu współzawodnictwa

SSM, w którym zwyciężyli: SSM „Michałek” (**Janina Kowalska**) i SSM Leśna (**J. Dec**).

Prezydium zaakceptowało nazwy SSM zaproponowane przez **Z. Gasza** „Skalnik” w Bukowcu, „Rudawy” w Raszowie, „Kaczawa” w Wojcieszowie oraz jego projekt wyznakowania szlaku turystycznego do Strużnicy (praktycznie zrealizowała go **Józefa Świniarska** – kierownik SSM – znając szlak samowolnie, ponieważ przez blisko 2 lata nie można było uzyskać akceptacji Komisji Turystyki Górskiej ZG PTTK).

Marzec – przeniesiono SSM z Wlenia do Marczowa i utworzono tam obiekt stały (na polecenie KW PZPR).

4 V – wycieczka szkoleniowa kierowników SSM stałych po woj. jeleniogórskim połączona z anonimową ankietą oceniającą pracę SSM, najwyżej oceniono SSM „Wojtek” (kierownik **Genowefa Urbańczyk**), a najniżej SSM „Liczyrzepa”.

13-15 V – w Karłowicach nad Jez. Złotnickim odbyły się II eliminacje wojewódzkie Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego z aktywnym udziałem organizacyjnym PTSM (**T. Ligenza, F. Frydryk, A. Morawski, K. Januszkiewicz i Z. Gasz** – kierownik imprezy).

Maj – władze gminy Zgorzelec przekazują na SSM obiekt w Łagowie (na uruchomienie potrzeba było jeszcze kilka lat).

Sierpień – opracowano (**Z. Gasz** na polecenie Kolegium Kuratora) wieloletni program rozwoju bazy schronisk na lata 1977-81.

Lato – przyjęliśmy w województwie 189 obozów wędrownych na 9 trasach typowych (duża powódź sierpniowa spowodowała szereg rezygnacji), zorganizowano 4 obozy wędrowne, wymienne z NRD.

15 IX – wyjazdowe posiedzenie ZOW w SSM „Sokolik” i „Skalnik” z udziałem władz oświatowych gminy Mysłakowice; gospodarzami byli kierownicy: **Józefa Świniarska i Mieczysław Majewski**.

9 XII – zatwierdzono wyniki konkursu współzawodnictwa schronisk I miejsce dla SSM „Michałek” (potem I m w kraju) a wśród sezonowych dla Platerówki (potem wyróżnienie krajowe).

28-30 XII – wizyta delegacji ZOW PTSM z Bielska Białej; goście odwiedzili SSM „Michałek” i „Wojtek”, uzgodniono zasady współpracy.

Rok 1978

9 I – w SSM „Michałek” odbyło się plenarne posiedzenie ZOW połączone z ogłoszeniem wyników konkursu współzawodnictwa schronisk oraz oceną sezonu 1977r. i patronatów członków ZOW nad SSM.

W skład ZOW dokoptowano **Marka Bergtrauma** z Piechowic na miejsce skreślonej **Elżbiety Różyło** ze Zgorzelca.

1 II – w posiedzeniu prezydium ZOW poświęconemu działalności Woje-

- wódzkiej Poradni Krajoznawczo– Turystycznej uczestniczył sekretarz generalny PTSM **M. Piekutowski**, który bardzo wysoko ocenił jej pracę.
- 24 IV – podczas wyjazdowego posiedzenia ZOW w Kamieniu z udziałem władz gminy Mirsk ustalono potrzebę rozwoju schroniska, kierunki realizacji prac, zaakceptowano nazwę „Halny”; przyjęto rezygnację v-ce prezesa **Wł. Igielskiego**.
- V-VI – Jeleniogórskie PTSM przygotowuje się do organizacji ogólnopolskiej narady prezesów ZOW (naradę w ostatniej chwili odwołano). KOiW otrzymało z Ministerstwa Oświaty i Wychowania 600 tys. zł na doposażenie SSM; połowę tej kwoty przeznaczono na obiekty przewidziane do wymiany międzynarodowej (Lubań, Kowary, Kamienna Góra). Dokonano oficjalnego otwarcia SSM powstałego w Jarkowicach w niedawno zlikwidowanej szkole; kierownikiem został **Stanisław Trzpis**.
- 28 IX-1 X – z zakończeniem w sobieszowskim ZS Rolniczych odbył się IV Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej połączony z obchodami XX-lecia miesięcznika „Poznaj swój kraj”; przybyło wielu gości m.in. z Ministerstwa Oświaty, opisano cały Rajd w czasopiśmie.
- 3 X – w SSM powstałym w N. Jaroszewicach członkowie ZOW ocenili dotychczasową działalność obiektu i plany dalszej pracy, pozytywnie wypadła ocena patronatów 2 szkół bolesławieckich: LO (**Bronisława Duduś – Jaworowska**) i ZS Górniczych (**Piotr Kuprowski**).
- 16 XII – w SSM „Wojtek” odbyło się wyjazdowe plenum ZOW, które dokonało oceny roku 1978, patronatów nad SSM i akcji wymiennej, obozowej z NRD. Wręczono nagrody w konkursie współzawodnictwa schronisk – I miejsca zdobyły SSM „Wojtek” i Platerówka.
- W skład ZOW powołano **Mieczysława Szczesio** a przyjęto rezygnację **Wł. Igielskiego i Wandy Augustyniak**.
- 27-30 XII – rewizyta działaczy naszego ZOW w Bielsku Białej, zwiedzono m.in. SSM w Bielsku Białej i w Istebnej-Zaolziu.

Rok 1979

- Styczeń – gościliśmy delegację Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych Finlandii; rozmawiano na temat wymiany turystycznej.
- 23 II – przyjęto w skład plenum ZOW **Eugenię Niewęglowską** – wicekuratora oświaty (od 29 XII weszła w skład prezydium).
- 11 V – odbyło się wyjazdowe plenum ZOW w Jarkowicach z udziałem gminnego dyrektora szkół, na którym omówiono perspektywy rozwoju obiektu.
- 21-26 IV – czterej kierownicy SSM stałych (**Ewa Machoy, Janina Kowalska, Józefa Świniarska i Tadeusz Nalewajko**) ukończyli kurs informatorów turystycznych II st.
- Lato – przez tereny województwa przeszło 214 obozów wędrownych; z ankiet przez nie nadesłanych najwyższą ocenę otrzymał SSM „Wojtek”.
- 27 VII-18 VIII – na obozie wymiennym we Francji (Przedgórze Pirenejów)

przebywała 18-osobowa grupa najlepszych młodych turystów z naszego województwa pod opieką **Z. Gasza**; poprzedzał ją pobyt 11 osób z Francji u nas.

9 XI – w SSM w Marczowie na wyjazdowym posiedzeniu ZOW omawiano perspektywy rozwoju schroniska.

28 29 XII– wizyta delegacji naszego ZOW w woj. wrocławskim, odwiedzono SSM w Łądku-Stójkowie i Zagórzu Śl., omówiono zasady współpracy.

Rok 1980

5-6 I – w SSM „Sokolik” w Strużnicy odbyło się posiedzenie plenarne ZOW połączone z uroczystym podsumowaniem sezonu turystycznego i ogłoszeniem wyników konkursu współzawodnictwa schronisk, obiekt obchodził 5-lecie swojej działalności.

Od kwietnia – przygotowania w kołach i oddziale do akcji sprawozdawczo-wyborczej.

29 V – wyjazdowe plenium ZOW w SSM we Wrocławiu D. z udziałem miejscowych władz administracyjnych i szkolnych oraz nowego kierownika SSM **Krzysztof Urban**.

Lato – przez teren województwa po 10 trasach typowych (w tym 3 międzywojewódzkich) przeszło 217 obozów wędrownych oraz 10 obozów na trasie międzynarodowej z Kamiennej Góry do Lubania (po 5 polskich i niemieckich).

IX – zlecono ZS Budowlanych w Jeleniej Górze wykonanie w ramach prac maturalnych planów zagospodarowania otoczenia SSM. (wykonano dla 7).

14-17 IX – Jeleniogórski PTSM organizuje dla kierowników SSM z Dolnego Śląska wycieczkę po terenach przygranicznych z NRD i Czechosłowacją, prowadził **Z. Gasz**.

20 X – w siedzibie ZOW w Cieplicach odbył się zjazd sprawozdawczo-wyborczy z udziałem sekretarza generalnego PTSM **M. Piekutowskiego**.

Prezesem na trzecią kadencję wybrano **Z. Babkiewicza**, v-ce prezesem została **E. Niewęgłowska**, sekretarzem **Z. Gasz**, skarbnikiem **B. Marszczyk**.

Mandaty na zjazd krajowy otrzymali: **Z. Babkiewicz**, **G. Urbańczyk** i **Z. Gasz**.

Wśród wyróżnionych byli m. in. **T. Ligenza**, **G. Urbańczyk**, **A. Morawski**, **M. Majewski** otrzymali Medale Komisji Edukacji Narodowej.

4 osoby otrzymały odznakę „Zasłużony Działacz Turystyki”, 4 osoby Złote Odznaki PTSM, 2 osoby nagrody Ministra Oświaty i Wychowania, 1 osoba odznakę „Zasłużony dla woj. jeleniogórskiego”, 5 – dyplomy honorowe ZG PTSM.

Gościem honorowym był już drugi raz prezes ZOW PTSM w Wałbrzychu **Henryk Gołębiowski**.

- 13 XII – w SSM „Sokolik” w Strużnicy odbyło się wyjazdowe posiedzenie plenarne ZOW połączone z podsumowaniem sezonu i ogłoszeniem wyników konkursu współzawodnictwa schronisk.

Rok 1981

I-II – z powodu trudności opałowych nie można było uruchomić niektórych SSM na zimowiska (Strużnica, Bukowiec, Jarkowice), dodatkowo wystąpiły poważne kłopoty z zaopatrzeniem żywnościowym.

I-III – rozwijająca się Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Karpaczu próbuje przejąć na internat budynek „Liczyrzepy”, zagrożenie po wielu wysiłkach oddalono.

Wiosna – lato – liczba zgłoszeń na obozy wędrowne rekordowo wysoka (262) zaczęła szybko maleć z powodu trudności zaopatrzeniowych czemu tylko częściowo mogły zapobiec wprowadzone w całym kraju karty zaopatrzenia. Karty te wydawały I instancje za pośrednictwem SSM poszczególnym kierownikom obozów. Dołożyła się do tych kłopotów powódź i ostatecznie przyjęliśmy tylko 99 obozów.

IX – ZOW otrzymuje informację o próbie zajęcia SSM „Skalnik” w Bukowcu na mieszkanie nauczycielskie (z niemałym trudem udało się ten pomysł uniemożliwić).

ZOW funduje nagrodę przechodnią statuetkę „Ducha Gór” dla zwycięzcy w grupie szkół ponadpodstawowych na Jeleniogórskim Rajdzie Młodzieży Szkolnej, pierwszym zdobywcą na VII Rajdzie „Marciszów 81” był ZS Górniczych z Bolesławca prowadzony przez **Kazimierza Małka**.

29 IX – na posiedzeniu prezydium zgłoszono (**Z. Gasz**) projekt wprowadzenia do wojewódzkiego konkursu współzawodnictwa schronisk tytułu arcymistrza dla SSM kandydującego 4-ty kolejny raz do tytułu mistrza (pierwszym zdobywcą 12 XII został SSM „Wojtek”).

20-22 XI – Zjazd Krajowy PTSM w Warszawie dokonuje wyboru **Z. Gasza** na stanowisko v-ce prezesa Zarządu Głównego, **G. Urbańczyk** weszła w skład Głównego Sądu Koleżeńskiego.

12-13 XII – wyjazdowe posiedzenie plenarne ZOW w SSM „Dolomit” w Rędzianach połączone z: **Jeleniogórskim Sympozjum Krajoznawczym z okazji 100-lecia urodzin dr M. Orłowicza i L. Węgrzynowicza** (zorganizowane wspólnie z ZW PTTK), uroczystym otwarciem schroniska i nadaniem mu imienia oraz podsumowaniem sezonu turystycznego. Zaplanowane na 13 XII szkolenie kierowników SSM stałych odwołano w ostatniej chwili z powodu wprowadzenia stanu wojennego.

ROK 1982

- XII 1981-II 1982 -blisko 3-miesięczna przerwa w zebraniach ZOW spowodowana wprowadzeniem stanu wojennego. Biuro OW pracowało normalnie.
- 20 II- ZOW otrzymuje pisemną informację o projekcie likwidacji SSM „Michałek” i zmianie obiektu na szkołę podstawową; niestety mimo wielu starań decyzji nie udało się zmienić.
- Wiosna – lato – nastąpiło gwałtowne zmniejszenie zgłoszeń obozów wędrownych (93 z czego 30 opłaconych), co zmusiło OW do zawieszenia 3 tras z 10-ciu i 3 SSM sezonowych (Pastewnik, Kowary-Wojków i N. Jaroszewice). Całą akcję obozową obsługiwało 10 SSM stałych i 14 sezonowych, a przyjęliśmy ostatecznie 75 obozów.
- 7 X- na posiedzeniu prezydium ZOW **Z.Gasz** przedstawił b. szczegółową analizę bazy SSM sezonowych, wnioski przesłano do lokalnych władz szkolnych (poprzez KOiW z zaleceniem realizacji).
- Jesień – ZOW włączył się do akcji zainicjowanej przez Komisję Krajoznawczą ZW PTTK (**Aleksander Sobierajski**) zbierania złomu metali kolorowych na tablice poświęcone **dr M. Orłowiczowi**; zamocowano potem (1982-83) uroczyscie 3 tablice na szlaku **M. Orłowicza** w Świeradowie, Mysłakowicach i Krzeszowie.
- 4-5 XII -wyjazdowe posiedzenie plenarne ZOW w SSM „Halny” w Kamieniu połączone z uroczystym podsumowaniem sezonu, ogłoszeniem wyników konkursu współzawodnictwa SSM i udziałem w odsłonięciu tablicy **dr M. Orłowicza** w Świeradowie Zdroju. Podczas dojazdu do Kamienia uczestnicy złożyli w Gryfowie Śl. kwiaty na grobie niedawno zmarłego kierownika SSM **Adama Babija**.
- 7 XII- nadzwyczajne posiedzenie prezydium ZOW w SSM „Sokolik” w Strużnicy spowodowane kłopotami lokalowymi obiektu (samowolne zajęcie 1 pokoju przez kierownika SSM **J. Świniarską** wykorzystującą zamieszanie w okresie wprowadzenia stanu wojennego).

Rok 1983

- I-III- opracowano i zatwierdzono wewnętrzny regulamin schroniska. Biuro OW przeniesiono z Cieplic do Jeleniej Góry na ul. 22 Lipca 15. Interweniowano w Urzędzie Wojewódzkim w sprawie przywłaszczenia sobie nazwy „Bartek” przez stację PTTK, co było przyczyną wielu kłopotliwych pomyłek.
- Wiosna – przerwa w działalności SSM w Strużnicy (brak kierownika).
- 22 III- prezydium ZOW dokonało oceny zagospodarowania otoczenia SSM wg przygotowanych przez ZS Budowlanych planów. Plany te korzystnie ukierunkowały działania, ale brak środków finansowych nie pozwolił na pełniejszą realizację.

- 31 V – wyjazdowe posiedzenie plenarne ZOW w SSM „Łużyce” w Łagowie połączone z oficjalnym otwarciem obiektu, w którym wzięli udział m.in. v-ce prezes ZG PTSM **H. Gołębiewski**, sekretarz ZW PTTK **C. Turski**, władze gminne i wszyscy kierownicy SSM stałych. Witął chlebem i solą kierownik obiektu **Stefan Lulkiewicz** ze Zgorzelca.
- 1 VI – z okazji otwarcia SSM „Łużyce” zorganizowano gminny rajd szkolny z zakończeniem w schronisku; był on potem kontynuowany w wersji międzygminnej (z Sulikowem) aż do VIII edycji włącznie.
- Lato – nastąpił wzrost zgłoszeń obozów wędrownych do 120 dla których przygotowano 16 SSM sezonowych i 11 stałych, usprawniono też akcję zaopatrzenia w żywność (kartki).
- IX – ZOW organizatorem wspólnie z KOiW pierwszej wycieczki szkoleniowej dla opiekunów SKKT i kierowników SSM pod hasłem „Szlakiem zabytków klasy O na Dolnym Śląsku”, prowadzili **T. Ligenza** i **A. Sobie-rajski**.
- Z. Gasz** jako v-ce prezes ZG PTSM wraz z sekretarzem generalnym **M. Piekutowskim** gościł przez tydzień w Finlandii na zaproszenie tamtejszego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych.
- 18 X – wyjazdowe posiedzenie prezydium ZOW w SSM w Sędziszowej z udziałem miejscowych władz szkolnych, proponowano organizację SSM stałego.
- Pożegnano wieloletniego kierownika Biura OW **Krystynę Januszkiewicz** (zmiana miejsca pracy na własne życzenie).
- 22 XI – ZG PTSM zaproponował Jeleniej Górze przyjęcie organizacji XVI Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży PTSM w 1985 r.
- 3 XII – w SSM w Marczowie odbyło się tradycyjne, coroczne podsumowanie sezonu turystycznego. Wśród wyróżnionych w tym dniu znaleźli się: **T. Ligenza** – Krzyż Kawalerski OOP, **F. Frydryk**, **K. Januszkiewicz** i **G. Urbańczyk** otrzymali Złote Odznaki PTSM.

Rok 1984

- 3 I – **Z. Babkiewicz** rezygnuje z funkcji prezesa, postanowiono nie uzupełniać vacatu a prowadzenie ZOW powierzyć v-ce prezes **E. Niewęglowski**.
- Udzielono negatywnej odpowiedzi ZG PTSM odnośnie przyjęcia organizacji XVI Zlotu Młodzieży PTSM w 1985 r.
- 14 II – ustalono w ZOW zadania w zakresie przygotowania obchodów XXV-lecia powstania PTSM i organizacji X (jubileuszowego) Jeleniogórskiego Rajdu Młodzieży Szkolnej „Piechowice 84”.
- 27 III – zarejestrowano Koło Międzyszkolne PTSM w Piechowicach.
- Uchwalono przeniesienie SSM sezonowego z Pastewnika do Domanova.

16 IV – wyjazdowe posiedzenie prezydium ZOW w SSM „Halny” poświęcone problemom gospodarczym obiektu.

Wiosna – władze oświatowe gminy Mysłakowice podjęły decyzję o przekształceniu SSM w Bukowcu w filię SP w Kostrzycy, ostatecznie decyzję anulowano zostawiając tylko oddział „O”.

1 VIII – rozpoczyna się długa seria zmian w obsadzie kadrowej Biura OW, odchodzi następczyni **K. Januszkiewicz Ewa Szpala**, zostają zatrudnione: **Alicja Majchrzycka** i na 1/2 etatu **Joanna Ożarska** (asystent z Akademii Ekonomicznej).

1 IX – SSM „Michalek” – jedno z naszych najlepszych schronisk – zostaje zajęte przez władze oświatowe Jeleniej Góry na szkołę podstawową, od tej pory działa tylko jako sezonowe.

Lato – przyjęliśmy na naszym terenie 109 obozów wędrownych co dało średni poziom wykorzystania tras 73,6 % (wyższy niż w ub. roku).

27-30 IX – ZOW współorganizatorem X (jubileuszowego) Jeleniogórskiego Rajdu Młodzieży Szkolnej „Piechowice 84”, nad którym patronat objął ZG PTSM; imprezę przygotowano b. uroczystie, z rozmachem, starannie z udziałem wielu gości m.in. sekretarza generalnego PTSM **dr Marka Szpechta**, prasy krajowej i regionalnej. Najbardziej zasłużeni otrzymali medale honorowe X-lecia Rajdu.

23 XI – w SSM „Halny” zorganizowano jubileuszową konferencję z okazji XXV-lecia PTSM połączoną z sympozjum tematycznym, wystawą okolicznościową i podsumowaniem sezonu. Referaty wygłosili: **T. Ligenza, A. Sobierajski i Z. Gasz**. Wyróżniono wielu działaczy w tym odznakami „Zasłużony Działacz Turystyki” uhonorowano **Pelagię Werno i Genowefę Urbańczyk**.

W konkursie na najlepszą kronikę SSM II miejsca przyznano „Wojtkowi” i „Bartkowi” a III m „Halnemu”.

7 XII – wakujące od roku stanowisko prezesa ZOW objął **Zbigniew Meisner** – wicekurator oświaty, a **Bolesław Masarczyk** z funkcji skarbnika przeszedł na stanowisko v-ce prezesa.

Rok 1985

12-17 I – w SSM „Liczyrzepa” odbyła się ogólnopolska kursokonferencja pracowników etatowych Towarzystwa zorganizowana przez ZG PTSM przy naszej wydatnej współpracy.

12 III – wyjazdowe posiedzenie prezydium ZOW do SSM w Bukowcu i w Strużnicy podczas którego omawiano wiele trudnych problemów (zasiedlenie przez pogorzańców części „Skalnika”, próby reaktywowania szkoły tamże, niechętny stosunek władz oświatowych i gminnych do obu SSM i in.).

Wiosna – z dotacji MEN zakupiono koce dla SSM (150, a potem jeszcze 650).

Wspólnie z KOiW zorganizowano narady z opiekunami SKKT w 5 rejonach, omawiano m.in. sprawy przynależności do PTSM, wykorzystanie bazy SSM i zdobywania odznaki „Przyjaciel Schronisk Młodzieżowych”. Koło Międzyszkolne PTSM w Piechowicach wspólnie z władzami oświatowymi zorganizowało pierwszą w województwie imprezę dla młodszych dzieci pod nazwą Rajd Działwy Szkolnej „Piechotka” istniejący do dziś. ZOW było współorganizatorem X jubileuszowej edycji Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Eliminacje wojewódzkie i główne obchody odbyły się w Bolkowie w dn. 10-12 V, a nasi działacze stanowili znaczącą część komitetu organizacyjnego.

Lato – podczas XVI Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży PTSM w Katowicach nasi reprezentanci – Koło PTSM w Zgorzelsu (opiekunki: **Genowefa Żarczyńska** i **Elżbieta Kowalska**) zdobyli 2 główne nagrody Zlotu: puchary Ministerstwa Oświaty i Wychowania oraz Głównego Komitetu Turystyki.

26-29 XI – XI Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej „Mysłakowice 85” stał się okazją do pełnego podsumowania innej bratniej imprezy, tzn. 10-ciu lat Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego w naszym województwie; pierwszy raz użyto wtedy flagi turystycznej (szkolnej) naszego województwa.

Jesień – rozpoczęto kampanię sprawozdawczo-wyborczą w kołach (odbyła się 9).

Członkowie ZOW składają życzenia **T. Ligenzie** z okazji 50-cio lecia małżeństwa.

Wyłączono SSM „Dolomit” z konkursu współzawodnictwa (sprawy dyscyplinarne).

W konkursie SSM sezonowych na najlepszą ekspozycję krajoznawczą wygrało SSM „Michałek” przed Włosieniem i Kamienną Górą (równorzędnie).

22 XI – podczas podsumowania sezonu turystycznego w SSM „Sokolik” sugerowano włączenie wszystkich SSM stałych i półstałych pod bezpośredni nadzór a nawet Zarządzanie Kuratorium.

2-6 XII – 25-cio osobowa grupa działaczy ZOW i Koła ze Szklarskiej Poręby przebywała w Berlinie Zachodnim korzystając z zaproszenia tamtejszego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych. Inicjatorem wyjazdu był **Antoni Czernicki** ze Szklarskiej Poręby, organizatorem i kierownikiem **Z. Gasz**. Powrót do kraju kompletnej grupy wzbudził wielkie zdziwienie i niestety... liczne pytania odpowiednich władz.

ROK 1986

19 I -w ZSZ nr 2 w Jeleniej Górze odbył się zjazd sprawozdawczo-wyborczy Oddziału z udziałem licznie zaproszonych gości m. in. prezesa ZG PTSM **gen. dyw. Zygmunta Huszczy**, sekretarza generalnego **dr Marka Szpechta**, wicewojewody jeleniogórskiego **Jakuba Adamczyka**, prezesów ZOW w Wałbrzychu (**Henryk Gołębiowski**) i Legnicy (**Czesław Kowalak**).

Czynna była bogata wystawa obrazująca działalność ostatniej kadencji (przygotowały – **Joanna Ożarska** i **Józefa Konopka**).

Frekwencja delegatów wyniosła 78,3% (36 osób).

Odnaczeniami i dyplomami honorowymi wyróżniono 34 osoby.

Prezesem wybrano **Zb. Meissnera**, v-ce prezesami: **E. Niewęglowską** i **B. Masarczyka**; delegatami na Zjazd Krajowy zostali: **Zb. Meissner**, **E. Niewęglowska**, **B. Masarczyk**, **G. Urbańczyk** i **Z. Gasz**.

Zima – decyzją jeleniogórskiej straży pożarnej zamknięto SSM „Wojtek”, ale po rezygnacji z wykorzystywania II piętra (zrobiono tam mieszkanie służbowe) uzyskano zgodę na wznowienie działalności.

1 II – kolejna zmiana w Biurze – odchodzi **A. Majchrzycka** przychodzi **Elżbieta Bilśka**.

Prezydium ZOW akceptuje likwidację SSM sezonowego w Pilchowicach.

21 II – zmiana na stanowisku przewodniczącej wojewódzkiej komisji współzawodnictwa SSM – rezygnuje **Barbara Lesiak**, a jej funkcję przejmuje **Eugenia Niewęglowska**.

17-18 III -Jelenia Góra organizuje konferencję makroregionalną kierowników SSM stałych z udziałem przedstawicieli ZG PTSM i Głównego Komitetu Turystyki.

4 IV – powołano przy ZOW komisję weryfikacyjną odznaki „Przyjaciel SM” w składzie: **Z. Gasz** (przewodniczący), **J. Ożarska**, **E. Bilśka** i **Bożena Bobowska** (nowy pracownik Biura OW).

5 V – w posiedzeniu prezydium ZOW uczestniczył wicewojewoda jeleniogórski **Jakub Adamczyk** (zaowocowało to potem dotacją na remont SSM w Kamieniu i w Łagowie).

Wiosna – jesień – 40% zmian na stanowiskach SSM stałych: Rędziny (odchodzi **Zdzisław Szwat**, przychodzi **Dorota Kardela**), Bukowiec (**Mieczysław Majewski** zostaje zastąpiony przez **Marię Rudak**), Jelenia Góra „Bartek” (**Ewę Machoy** zastępuje **Anna Makowska**) i wreszcie najbardziej oczekiwana zmiana w Strużnicy, gdzie **Witold Litwinowicz** zastąpił **Józefę Świniarską**.

27 V – rezygnacja z planu modernizacji „Liczyrzepy” ze względu na wysokie koszty (głównie z powodu charakteru budowli).

Danuta Bartosiewicz ze Świeradowa proponuje wykorzystanie prac

mistrzowskich wykonywanych w Ośrodkach Szkolenia Zawodowego do podnoszenia standardu SSM (praktycznie zrealizowała ten pomysł sama projektodawczyni w „Halnym” i **M. Rudak** w Bukowcu).

Lato – uruchomiono SSM sezonowe w szkole w Michałowicach (gospodarzami byli **Romana i Władysław Doboszowie**).

Gościli w nim przez 3 dni uczestnicy IV Ogólnopolskiego Kursu Nauczycieli– Kandydatów na Przodowników Turystyki Górskiej „Sudety 86” – kursu, który jeleniogórskie środowisko (Kuratorium, ZW PTTK i ZOW PTSM) organizowało od 1983 r. do 1993 r. – łącznie 8 edycji.

Genowefa Urbańczyk została odznaczona Krzyżem Kawalerskim OOP podczas XVII Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży PTSM w Krakowie.

25 X – prezydium ZOW z udziałem kuratora **Czesława Mysłka** i dyrektora Wydz. Kultury Fizycznej i Sportu Urzędu Wojewódzkiego **Bronisława Mączkowskiego**; efektem była m. in. dotacja na modernizację budynku B w Kamieniu i nagroda dla **S. Lulkiewicza** za wybudowanie boiska do siatkówki w Łagowie.

21 XI – uczestnicy podsumowania sezonu turystycznego w drodze do Łagowa złożyli kwiaty na grobach zasłużonych kierowników SSM: **Adama Babija** w Gryfowie Śl. i **Janiny Dec** w Leśnej.

Z referatu oceniającego sezon dowiedziano się m. in., że zakupiono centralnie 112 materacy gąbkowych (dla 4 SSM) i nowe łóżka piętrowe dla „Wojtka”, na remonty wydano 6 mln zł (Łagów, Kamień, Sędziszowa, Rędziny, Karpacz), zmniejszono o 27 liczbę miejsc w „Wojtku”.

5-7 XII – Zjazd Krajowy PTSM w Warszawie; zanotowaliśmy sukcesy – wysokie odznaczenie **Jerzego Urbańskiego** z „Bartka” (Krzyż Kawalerski OOP) i odznaczenia **Zb. Meissnera** i **Z. Gasza** oraz dotkliwą porażkę – dotychczasowy v-ce prezes ZG PTSM **Z. Gasz** kierujący przez całą kadencję dwiema najbardziej aktywnymi komisjami krajowymi nie zmieścił się w składzie nowego Zarządu Głównego (mimo to powierzono mu nadal prowadzenie obu komisji t.j. Rozwoju Schronisk i Współzawodnictwa Schronisk, a po roku został dokoptowany w skład ZG).

ROK 1987

Wiosna – propozycja likwidacji SSM w Marczowie i powołania w to miejsce (po gruntownej modernizacji) SSM w Radomicach k/ Pilchowiec.

Marzec – konferencje metodyczne opiekunów SKKT (5 rejonów, ok. 100 uczestników) były poświęcone głównie tematyce SSM i odbywały się w schroniskach.

Nowe zarządzenie MOiW w sprawie schronisk nałożyło obowiązek opracowania regulaminu schroniska; ZOW opracował jednolity tekst dla całego województwa.

- 2 V – zmarł **Jerzy Laskowski** z Lubania, członek Wojewódzkiego Sądu Koleżeńskiego, ceniony, długoletni działacz PTSM i PTTK.
- 15 V – Plenum ZOW zatwierdza zmiany kadrowe: **Zb. Meissner** rezygnuje ze stanowiska prezesa, ale pozostaje w składzie prezydium. Prezesem zostaje **Władysław Morman** – wicekurator oświaty.
- Lato – wizyta komisji poselskiej w SSM „Wojtek”, schronisko otrzymało bardzo wysoką ocenę.
- 189 odznak „Przyjaciel SM” zweryfikował na jednej z tras typowych obozów wędrownych **Michał Kowalski**.
- 145 obozów wędrownych na 10 trasach to rezultat końcowy sezonu letniego.
- 20 XI – podsumowanie sezonu turystycznego odbyło się w Jarkowicach, a oto niektóre dane z oceny sezonu i in.: czynnych było 27 SSM w tym 9 stałych, liczba nocujących wzrosła o 10 %, PTSM stał się współorganizatorem wszystkich ważniejszych imprez wojewódzkich turystyki szkolnej.
- W konkursie kronik SSM stałych organizowanym po raz drugi znowu nie przyznano I miejsca (nie było typowej Kroniki), II m przyznano SSM „Wojtek”, a III (równorzędne) dla SSM „Halny” i „Dolomit”.

ROK 1988

- 11 I – ogłoszono w szkołach województwa konkurs na opis najciekawszych tras wycieczkowych dla szkół podstawowych, wpłynęło 7 prac, które oceniono jesienią przyznając I nagrodę uczniom I LO w Jeleniej Górze: **Januszowi Łokajowi** i **Grzegorzowi Lustykowi**.
- 25 III – Fundusz Rozwoju Turystyki przyznał naszemu województwu 32 mil zł, które przeznaczono na remonty SSM (Kamień, Szklarska Poręba, Łagów) oraz zakup łóżek piętrowych i kocy.
- 18 IV – dobrze pracujące Koło PTSM w Kamiennej Górze (**Jerzy Rubach**) uzyskało zgodę na pozostawienie u siebie 100% wpływów ze składek.
- 12-13 V – ZOW za pośrednictwem **Z. Gasza** bierze udział w organizacji makroregionalnego sympozjum ekologicznego w SSM „Łużyce” w Łagowie (główny organizator – ZW LOP w Jeleniej Górze).
- 13 V – ZOW akceptuje powołanie pierwszego w województwie i w kraju (chyba) Klubu Turystyki Kwalifikowanej w Piechowicach założonego i prowadzonego przez samą młodzież. Inicjatorem i pierwszym prezesem był **Maciej Stanisław**. Klub przyjął nazwę „Morena” i rozwinął szeroką i ożywioną działalność.
- Maj – stopniowo rośnie liczba kół PTSM. Działo w tym czasie po 6 kół szkolnych i terenowych, do najbardziej aktywnych należały koła terenowe w Kamiennej Górze (**Jerzy Rubach**), w Bolesławcu (**Czesław Szmelter**) i w Lubaniu (**Ludwik Anioł**).

- 16-21 V – rewizyta (po 3 latach) 9-cio osobowej grupy działaczy Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych z Berlina Zachodniego i Bremy. Goście zwiedzili 5 SSM (Łagów, Rędziny, Jarkowice, Karpacz i Szklarska Poręba). Rozmowy były bardzo sympatyczne i fachowe, ale o nawiązaniu faktycznej współpracy nie było mowy (względy polityczne).
- 8-11 IX – odbyła się VI wycieczka szkoleniowa opiekunów SKKT i kierowników SSM po woj. łeszczyńskim, w której udział wzięło 40 opiekunów SKKT i ... 1 kierownik SSM.
- 7 X – wyjazdowe prezydium ZOW w Radomicach gm. Wleń, podczas którego lustrowano obiekt pod kątem adaptacji SSM na stałe (zamiast Marczowa).
- VI-XI – 3 zmiany kadrowe w Biurze OW – odejście **Joanny Ożarskiej, Beaty Kril i Bożeny Bobowskiej**. Ich następczynie też długo nie popracowały.
- 18-19 XI – uroczyste podsumowanie sezonu turystycznego w SSM „Rudawy” w Raszowie, podczas którego m. in. ogłoszono wyniki konkursu 60-lecia LOP na najciekawszą ekspozycję przyrodniczą w SSM. I miejsce przyznano „Liczyrzepie”, a II „Rudawom” i „Łużycom”.
- Grudzień – podsumowano dosyć znaczne w tym roku nakłady na prace remontowe w SSM realizowane z Funduszu Rozwoju Turystyki:
- SSM „Wojtek” – nowe ogrodzenie i elewacje, malowanie wewnątrz – 6 mln zł;
 - SSM „Rudawy” – nowa elewacja, WC wewnętrzne, malowanie wewnątrz – 7,5 mln zł;
 - SSM „Halny” – przebudowa części budynku „B” – 6 mln zł;
 - SSM „Łużyce” – założenie telefonu, szambo, WC wewnętrzne – 3 mln zł.
- Przekazano też 20 mln zł na doposażenie, ale były kłopoty z właściwym ich wykorzystaniem w niektórych gminach.

ROK 1989

- 6 I – Prezydium ZOW analizowało informację o wlokącym się w nieskończoność remoncie adaptacyjnym SSM w Sędziszowej (wykonawca – inspektor oświaty i wychowania w Świerzawie).
- 23 I – obradowała komisja odznaczeń powołana przez ZOW, która z okazji jubileuszu 30-lecia PTSM wytypowała 43 osoby do odznaczeń i wyróżnień organizacyjnych, resortowych i państwowych.
- 25-26 II – odbył się I Wojewódzki Zlot PTSM z zakończeniem w SSM „Dolomit” zorganizowany jako impreza pieszo-narciarska. Śniegu niestety zabrakło, ale 10 startujących drużyn chwaliło imprezę. Komandorem i inicjatorem zlotu był **Z. Gasz**.
- 14 IV – Prezydium ZOW na kolejnej sesji wyjazdowej do Sędziszowej próbowało racjonalizować i przyspieszyć prace remontowe w SSM (niestety

- bez większego skutku, bo miejscowym władzom szkolnym nie zależało na tym).
- 20-23 IV – wizyta 23-osobowej grupy działaczy PTSM z woj. leszczyńskiego. Zwiedzili SSM w Rędzinach i Szklarskiej Porębie, odbyli spotkanie z członkami naszego prezydium.
- 5 V – na posiedzeniu prezydium ZOW prezentowali dorobek swoich kół terenowych (bardzo dobrze pracujących) **J. Rubach** z Kamiennej Góry i **Cz. Szmelter** z Bolesławca.
- 15-18 VI – wizyta działaczy PTSM z Bielska-Białej zakończona spotkaniem obu Zarządów w SSM „Wojtek”.
- Lato – ZOW włącza się za pośrednictwem **A. Sobierajskiego** i **Z. Gasza** do organizacji V wakacyjnego obozu przyrodniczego dla uczniów szkół średnich „Roztocze 89”. Obozy te organizowane przez ZW LOP z inicjatywy **Z. Gasza** od 1985 r. są kontynuowane do dziś.
- Wydano pierwszy folder – ulotkę SSM w Łagowie. Autorem pomysłu i tekstu był **Z. Gasz**, opracowanie graficzne wykonała jego córka **Cecylia**.
 - Nastąpił gwałtowny spadek ilości obozów wędrownych (inflacja).
- Jesień – zakończono długotrwały remont modernizacyjny bud. „B” w „Halnym”. Zrezygnowano ze względu na wysokie koszty z planu gruntownej modernizacji „Liczyrzepy”.
- 15 IX – Prezydium ZOW odpowiada odmownie na propozycję ZG PTSM zorganizowania w 1990 r. XXI Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży PTSM, ale deklaruje przyjęcie obowiązków gospodarza XXX (jubileuszowego) Ogólnopolskiego Podsumowania Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych w 1990 r.
- Od 1 XI – w całym kraju zlikwidowano urzędowy cennik centralny na usługi noclegowe w SSM, stąd Kuratorium i ZOW przygotowały propozycję cennika wojewódzkiego.
- 2-5 XI – rewizyta przedstawicieli naszego ZOW w Bielsku-Białej, w której wzięli udział: **B. Masarczyk**, **J. Gasz**, **M. Kowalski**, **M. Jabłoński**, **T. Ligenza** i **Z. Gasz**. Wizyta miała charakter roboczy.
- 24 XI – uroczyste podsumowanie sezonu turystycznego w pałacu w Bukowcu połączone z obchodami 30-lecia PTSM.
- W gronie wyróżnionych byli m. in. **Gizela Pazdan** ze Strużnicy (Srebrny Krzyż Zasługi), medale KEN otrzymali: **J. Kowalska** z SSM „Michalek”, **J. Gasz** – dyrektor ZS Elektr.-Mechanicznych w Piechowicach (szkoła ta od 1975r. wykonuje niemal corocznie prace dyplomowe na rzecz SSM), a złotą odznakę „Zasłużony Działacz Turystyki” – **G. Urbańczyk** z „Wojtka”.
- Grudzień – trudności zaopatrzeniowe były powodem kłopotów z realizacją przyznanych z budżetu wojewódzkiego środków na doposażenie SSM.

ROK 1990

Styczeń – decyzja ZG PTSM o konieczności redukcji zatrudnienia powoduje zwolnienie drugiego pracownika w Biurze OW.

1 II – wszedł w życie pierwszy cennik usług w SSM opracowany w naszym województwie, a zatwierdzony przez Kuratorium. Podzielono w nim SSM stałe na kategorię II a (atrakcyjniejsze) i II b (pozostałe), zróżnicowano ceny małych i dużych sypialni.

15 II – u samego wicewojewody **J. Adamczyka** interweniowano, aby uniknąć groźby zamknięcia przez straż pożarną SSM w Raszowie i w Rędzinach.

V-ce prezes ZOW został wydelegowany na ogólnopolską naradę prezesów ZOW organizowaną przez ZG PTSM w Gliwicach n. t. aktualnej (trudnej) sytuacji ekonomicznej Towarzystwa.

I-III – podjęto wstępne starania o pozyskanie na SSM obiektów w Karpaczu (po bankrutującym FWP) i na Orlu k/ Jakuszyc (opuszczona strażnica WOP). Starania te spełzły na niczym z braku odpowiednich finansów.

19 III – zrezygnował z funkcji prezesa **W. Morman**, a jego obowiązki (jako p.o.) przejął **B. Masarczyk**.

12 IV – wyjazdowe posiedzenie prezydium w Strużnicy (ustalono zakres dosyć znacznych prac remontowych), Bukowcu (obejrzano kilka prac dyplomowych maturzystów z Piechowic), Karpaczu (zaakceptowano pomysł **T. Nalewajki** lokowania nadwyżki zgłoszeń w domach wczasowych za odpowiednią opłatą).

Wiosna – rosnąca rola samorządów lokalnych powoduje wzrost nacisków na likwidację niektórych SSM: Raszów, Rędziny, Sędziszowa, Wrociszów D. i Łagów.

15 IV – z dokonanej oceny udziału ZOW w organizacji imprez krajoznawczo-turystycznych dla młodzieży szkolnej dowiadujemy się m. in., że zorganizowano lub współorganizowano 14 imprez (3590 uczestników), w tym 5 wojewódzkich, 28 IV zorganizowano I Wojewódzki Przegląd Piosenki Turystycznej (180 uczestników). ZOW przejęło w naszym województwie w pełni wiodącą rolę w turystyce szkolnej.

Lato – spadek ilości obozów wędrownych (z 117 w 1989 r. do 84). Tendencja ta niestety miała się w następnych latach pogłębić, a główną przyczyną jest brak dofinansowania akcji letniej z budżetu państwa.

21 X – V Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy z udziałem wielu gości m. in. v-ce prezesa ZG PTSM **H. Gołębiewskiego**, wicekuratora **Janusza Wrzala**, v-ce dyrektora Wydz. Infrastruktury Społecznej Urzędu Wojewódzkiego **M. Jabłońskiego**.

Obradom przewodniczył **Stanisław Leszczawski** ze Szklarskiej Poręby. Frekwencja wyborcza wyniosła 75% (42 delegatów na 56).

Prezesem wybrano **B. Masarczyka**, v-ce prezesami: **E. Niewęglowską** i **M. Jabłońskiego**.

W piątce delegatów na Zjazd Krajowy znaleźli się: **Lucyna Dygas, Jerzy Rubach, Tadeusz Nalewajko, Zdzisław Gasz i Bolesław Masarczyk** (z powodu choroby nie wziął udziału).

Ilość kół wzrosła z 5 (w 1981 r.) do 22, a największe to ponad 1000 osobowe w Kamiennej Górze (prezes **J. Rubach**) i ok. 500 osobowe w Bolesławcu (prezes **Czesław Szmelter**).

16-17 XI – podsumowanie sezonu turystycznego w SSM „Liczyrzepa”, a w drugim dniu narada kierowników SSM stałych i półstałych.

4-6 XII – w Karpaczu odbyło się krajowe szkolenie kierowników SSM stałych (74 osoby) zorganizowane przez ZG PTSM (Komisja Rozwoju Schronisk) i nasz Oddział. Z ramienia obu organizatorów odpowiedzialnym był **Z. Gasz**.

7-9 XII – w Karpaczu i w Szklarskiej Porębie odbyło się XXX (jubileuszowe) Ogólnopolskie Podsumowanie Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych (organizatorzy j. w.) z udziałem 83 kierowników. Czterech naszych kierowników otrzymało najwyższe wyróżnienie konkursowe „Złote z Laurem”: **G. Urbańczyk, S. Lulkiewicz, St. Trzpis i J. Kowalska** (wręczone po 3-krotnym zdobyciu wyróżnienia złotego).

ROK 1991

2 I – rozpoczęła działalność powołana przez Kutatora Oświaty na wniosek ZOW i kierowników SSM stałych, Scentralizowana Obsługa Schronisk Młodzieżowych (Szkolnych) przy ZOW PTSM. Kierownikiem został (społecznie) **Z. Gasz**, główną księgową **Jadwiga Kuśmirek**, a kadrową (na 1/2 etatu) **Elżbieta Krausiewicz**, SOSM(S) przejął w ciągu kilku miesięcy cały majątek i zarządzanie SSM od I instancji oświatowych.

Luty – w SSM w Rędzinach uruchomiono wypożyczalnię sprzętu zimowego (narty biegowe i zjazdowe, sanki).

15 III – wyjazdowe posiedzenie prezydium ZOW w Lubaniu (SSM w SP 3) przeprowadziło analizę pracy kół terenowych i szkolnych w całym województwie. Wybór miejsca został podyktowany sukcesami miejscowego SSM sezonowego prowadzonego przez **Jolantę Włosek i Halinę Bernacką**.

18 IV – Prezydium ZOW podjęło decyzję o zawieszeniu działalności SSM sezonowych w Przesiece, Kowarach, Domanowie i Świerzawie z powodu malejącego ruchu wakacyjnego.

Kwiecień – wydrukowano pierwsze foldery – ulotki wszystkich naszych SSM stałych i półstałych autorstwa **Z. Gasza** i jego córek **Renaty i Cecylii**.

Maj – na X Zjeździe Krajowym PTSM w Popowie k/ Serocka **Z. Gasz** po-

nownie (po przerwie) wybrany v-ce prezesem ZG, a **J. Rubach** wszedł w skład Głównego Sądu Koleżeńskiego.

Lato – nasi reprezentanci z bolesławieckich szkół średnich (opiekunowie: **L. Dygas** i **R. Binkiewicz**) zajęli wysokie III miejsce w punktacji generalnej XXII Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży PTSM w Krakowie.

Spotkanie w Karpaczu z v-ce prezydentem Stowarzyszenia Schronisk Młodzieżowych Anglii i Walii **Hedleyem Alcockiem** (uczestniczyli: **H. Gołębiewski** – prezes ZG, **M. Szpecht** – sekretarz generalny oraz **B. Masarczyk** i **Z. Gasz**). Spotkanie odbyło się w DW „Pegaz”, które Zarząd Główny bez powiadomienia gospodarzy terenu (naszego ZOW) przekształcił z prywatnego domu wczasowego w obiekt PTSM (obecnie właścicielka już dobrze urządzona zrezygnowała z niepotrzebnego sztytu PTSM).

25 X – SOSM(S) przeprowadziła dokładną analizę efektywności ekonomicznej SSM stałych podejmując w stosunku do niektórych działania sanacyjne (SSM w Łagowie).

Jesień – początki starań o unormowanie sytuacji lokalowej w Jarkowicach.

Kuratorium za namową ZW TPD próbuje pozbawić OW dotychczasowego lokum, zabrany zostaje telefon. Sytuację udało się zażegnać.

Zakończyło działalność SSM „Rudawy” w Raszowie jako obiekt stały (powód – rozrost szkoły).

6-7 XII – podsumowanie sezonu turystycznego w SSM „Wojtek” poprzedzone krótką wycieczką do Czechosłowacji; w drugim dniu odbyła się narada kierowników SSM stałych i półstałych.

ROK 1992

10 I – na posiedzeniu prezydium ZOW zgłoszono propozycję uruchomienia 2 nowych SSM stałych: w Bolesławcu na bazie internatu ZS Górniczych i w Zgorzelcu w jednym z likwidowanych przedszkoli. Obie nie doszły do skutku.

21-22 II – w „Wojtku” obradowali kierownicy SSM stałych i półstałych m. in. o szkoleniu kadrowym, sprawach socjalnych pracowników i o remontach.

20 III – ZOW przyjął patronat nad pierwszą klasą autorską o profilu turystyczno-krajoznawczym, którą od 1 IX 1992 r. będzie prowadził w SP 3 w Lubaniu **Michał Turkiewicz**. Innowacja została przerwana po 2 latach na skutek długiej choroby nauczyciela, ale podjął tę ideę w SP 5 w Kamiennej Górze **Maciej Krzymuski**.

Wiosna – wydano materiały szkoleniowe pt. „Województwo jeleniogórskie w pytaniach i odpowiedziach” autorstwa **Z. Gasza**, **A. Sobierajskiego**,

T. Ligenzy i L. Dygas. O pozycję tą upominali się od wielu lat nauczyciele działający w szkolnym ruchu krajoznawczo–turystycznym.

15-17 V – w Michałowicach (w Ośrodku „Swojec”) zorganizowano XVII eliminacje wojewódzkie Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. ZOW z wieloletniego współorganizatora stał się głównym organizatorem (zlikwidowano ZW PTTK). Z tej okazji komandor **Z. Gasz** ufundował prywatnie puchar przechodni v-ce prezesa ZG PTSM dla najlepszej szkoły średniej. Pierwszym zdobywcą był KTK „Morena” z Piechowic.

29 IV-1 V – w Górzyniu w Ośrodku Szkoleniowym Energetyki (prowadzonym przez **K. Januszkiewicz** b. kierownika Biura OW) zorganizowano ogólnopolską konferencję wizytatorów turystyki i krajoznawstwa. ZOW był głównym współorganizatorem, a także zaprezentował swój dorobek w bogatej wystawie.

Lato – nastąpiły 2 zmiany na stanowiskach kierowników SSM – w Karpaczu odszedł **T. Nalewajko**, a przejęła jego obowiązki **Irena Szarszoń** (nauczyciel geografii), w Łagowie **S. Lulkiewicza** zastąpiła **Barbara Żeleźniak** (nauczyciel zawodu pielęgniarstwa).

Zaprzestano działalności SSM sezonowe „Michalek”, a w jego miejsce uruchomiono SSM w Domu Studenta Politechniki (ul. 22 Lipca 15).

Wielki sukces odnieśli nasi reprezentanci w finale krajowym Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego w Kielcach. I miejsce SP 5 Bolesławiec (opiekun **R. Binkiewicz**), IV miejsce KTK PTSM „Morena” Piechowice. Zlikwidowano z powodu kilkuletniego spadku liczby obozów wędrownych SSM sezonowe w Domanowie i w Przesiecu.

11-13 IX – X wycieczka szkoleniowa opiekunów SKKT i kierowników SSM wyruszyła pierwszy raz poza granice kraju na teren pogranicza czeskiego (Liberec, Czeski Raj, Karkonosze, Skalne Miasto Adrspach-Teplice).

– Jesień – duże zmiany w SSM „Halny” – opuszczone mieszkanie kierownika (przeprowadził się do własnego domu) zostaje przeznaczone na małe pokoje. Zrealizowane prace dekarские (całkowite przełożenie pokrycia dachu na bud. „A” i na budynku gospodarczym).

11-12 XII – podsumowanie sezonu turystycznego poprzedzone wycieczką do Liberca i Frydlantu. Spotkanie odbyło się w ZS Górniczo – Energetycznych w Zgorzelcu, a potem w SSM „Łużyce” w Łagowie. Uczczono 80-lecie urodzin **T. Ligenzy**, pożegnano dot. kierownika SSM „Łużyce” **S. Lulkiewicza** i jego matkę **Anastazję** (pracownika SSM).

Grudzień – kolejny wielki sukces krajowy – **Amelka Pieńkowska** z SP 6 w Jeleniej Górze – Cieplicach (opiekun **Teresa Małaszkievicz**) zdobyła bezapelacyjnie I miejsce w finale ogólnopolskim Konkursu Krasomówczego Szkół Podstawowych w Legnicy (zdobyła też nagrodę publiczności).

Wydrukowano pierwsze barwne widokówki naszych schronisk.

ROK 1993

Styczeń – ZOW przy współpracy z Kuratorium, ZG PTSM i ZO PTTK w Jeleniej Górze zorganizował I kurs kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych. Ukończyło go 35 nauczycieli, a jako baza służył SSM „Halny”, który najlepiej nadaje się do tego celu wśród SSM.

23 IV – podczas wyjazdowego posiedzenia prezydium ZOW w SSM „Dolomit” Wojewódzka Komisja Rewizyjna negatywnie oceniła udział niektórych działaczy w pracach Zarządu. Poddano także analizie kulejącą pracę SSM „Dolomit”.

20 V – Prezydium ZOW podjęło decyzję o utworzeniu w SSM „Wojtek” mini muzeum szkolnego ruchu krajoznawczo-turystycznego woj. jeleniogórskiego z uwzględnieniem działu poświęconego SSM.

Lato – zmiana na stanowisku kierownika SSM „Wojtek” – odeszła na emeryturę **G. Urbańczyk** – jeden z najlepszych kierowników SSM w kraju, a przejął jej obowiązki w drodze nieoficjalnego konkursu **inż. Jerzy Frontczak** z Bolesławca, zamiłowany turysta.

Jesień – SOSM(S) wystąpiła do Wojewódzkiego Urzędu Pracy Wydział dla Osób Niepełnosprawnych z wnioskiem o zatrudnienie inwalidy III grupy na stanowisku konserwatora – stolarza w SSM „Halny”. Na realizację przyszło jednak czekać do wiosny 1995 r., chociaż stolarnię pracującą na potrzeby wszystkich SSM uruchomiono od zaraz.

19-20 XI – podsumowanie sezonu turystycznego w SSM „Halny” poprzedzoną 1/2 dniową wycieczką do Czech (Jablonec n. J. Rokytnice, Wysoke n. J.). W drugim dniu odbyła się narada kierowników SSM, podczas której powołano komisję socjalną i zespół do opracowania wzorcowego statutu SSM.

17 XII – Prezydium ZOW wysłało pismo do działaczy nie udzielających się w pracy Zarządu z prośbą o jasne określenie swojej postawy.

ROK 1994

Styczeń – ZG PTSM przyjmuje patronat nad XX Jubileuszowym Rajdem Młodzieży Szkolnej „Piechowice 94”.

Po analizie działalności ekonomicznej SSM za rok 1993 okazało się, że najlepiej wypadły: „Liczyrzepa” (1,2:1) oraz „Bartek” i „Wojtek” oba 2:1 (stosunek nakładów do wpływów).

18 II – Plenum ZOW zaakceptowało 4 zmiany kadrowe w swoim składzie: rezygnację prezesa **B. Masarczyka**, skarbnika **M. Kowalskiego** i członka prezydium **L. Dygas** oraz skreślenie **T. Nalewajki** członka plenum. Powołano: na skarbnika **J. Rubacha**, na członków prezydium **A. Morawskiego** i **L. Koprowskiego** a na członków plenum **E. Krausiewicz** i **P. Gryszela**. Wakuje od tej pory stanowisko prezesa.

15 IV – Prezydium ZOW odbyło posiedzenie w SSM „Liczyrzepa”, gdzie

realizowano gruntowną modernizację sanitariatów a jesienią przewidywana jest organizacja części podsumowania sezonu turystycznego.

Maj – byli prezes ZOW **B. Masarczyk** zgodził się zostać doradcą ekonomicznym Zarządu.

20 V – na plenum ZOW przedstawiono (dyrektor **J. Gasz**) imponujący dorobek ZS Elektryczno-Mechanicznych w Piechowicach na rzecz SSM. Łącznie wykonano od 1976 r. ponad 40 prac dyplomowych z zakresu mechaniki i elektrotechniki na kwotę trudną dziś do oszacowania. Tak systematyczna współpraca jest ewenementem w skali krajowej (opinia ZG PTSM).

22-25 IX – odbył się XX Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej „Piechowice 94”. Przygotowywany od bliska roku przez szeroki aktyw, kierowany przez **Z. Gasza** miał wspaniałą oprawę. Dostosowali się do niej gospodarze zakończenia – SP 2 Piechowice (dyrektor **Antoni Olszewski**) i liczne grono zaproszonych gości m. in.: prezes ZG PTSM i wojewoda wałbrzyski **H. Gołębiewski**, poseł **Marcin Zawila**. Wręczono wiele nagród jubileuszowych szkołom, opiekunom i organizatorom (szczegóły w broszurce „XX lat Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej”).

8-9 X – gościliśmy prezydium Zarządu Głównego PTSM z prezesem **H. Gołębiewskim** na czele. Zaprezentowano gościom SSM „Bartek”, „Wojtek” i „Halny”, odwiedzili także ZS Mechan.-Elektrycznych w Piechowicach, gdzie na ręce dyrektora szkoły prezes **H. Gołębiewski** przekazał medal „Za zasługi dla rozwoju SM” przyznany szkole za całokształt zasług (pierwsza szkoła w kraju, która otrzymała takie wyróżnienie).

31 X – SSM „Dolomit” w Rędzinach przekształcono w obiekt półstały czynny w okresie V-X oraz w czasie ferii zimowych.

2 XII – uroczyste podsumowanie sezonu turystycznego połączone z wycieczką do Czech (Trutnov, Žacléř). Potem uczestnicy odwiedzili SSM „Liczyrzepa” (100-lecie obiektu), SP w Łomnicy (część oficjalna podsumowania) i SSM „Sokolik” w Strużnicy (20-lecie istnienia SSM).

ROK 1995

5-8 I – w SSM „Halny” odbył się V kurs kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych zorganizowany przy współpracy z Kuratorium, ZG PTSM i WOM. Ukończyło go 29 nauczycieli, a łącznie 5 kursów 168 osób. Wielu z nich wzmocniło szeregi działaczy turystyki szkolnej.

17 II – powołano Komitet Organizacyjny Obchodów XX-lecia ZOW w woj. jeleniogórskim z v-ce prezes **E. Niewęglowską** na czele. Utworzono 5 komisji.

10-11 III – w SSM „Liczyrzepa” odbyła się narada kierowników SSM stałych i półstałych z udziałem gości z ZOW PTSM w Zielonej Górze. Zgłosili oni propozycję zorganizowania w przyszłości wspólnej trasy obozów wędrownych wzdłuż granicy niemieckiej i czeskiej.

Kwiecień – Zarząd KTK PTSM „Morena” w Piechowicach złożył wniosek o zatwierdzenie sekcji alpinizmu. Ostatecznie podjęto pozytywną decyzję, po licznych konsultacjach, we wrześniu. Jest to chyba pierwsza taka sekcja w polskim PTSM.

12-14 V – w Brunowie k/ Lwówka Śl. odbyły się XX w historii województwa eliminacje wojew. Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Uroczyste zakończenie najpierw w Brunowie a potem w pałacu we Wleniu stało się okazją do wręczenia wielu nagród i dyplomów honorowych osobom zaangażowanym od wielu lat w organizacji oraz uczestnikom imprezy.

T. Ligenza i Z. Gasz zostali wyróżnieni za 20-letnią działalność a **Maciej Stanisław** z Piechowic zwyciężył w rankingu na najlepszego uczestnika.

18 V – ZOW podjął decyzję o likwidacji zawieszonego od 3 lat SSM we Wrocławzowie Dolnym. Powód – znikomy ruch obozowy w tej części województwa.

28 VI – otwarto nowe SSM w Michałowicach w wydzierżawionym na 10 lat od Urzędu Miejskiego w Piechowicach obiekcie szkoły podstawowej. Utworzono w nim 50 miejsc noclegowych. Po niezbędnych pracach modernizacyjnych, szczególnie sanitariatów, będzie to SSM stałe o bardzo ciekawej lokalizacji.

30 VI-2 VII – delegacja ZOW w 3-osobowym składzie: **M. Jabłoński, B. Marsarczyk i Z. Gasz** złożyła wizytę w Nadrenii-Palatynacie (Niemcy), rozpoczynając tym samym faktyczną współpracę z tamtejszym Towarzystwem Schronisk Młodzieżowych (propozycję nawiązania kontaktów zgłosił **Z. Gasz** w lutym 1995 r.).

Wrzesień – przejeżdżamy od Urzędu Miasta i Gminy w Lubawce w 10-cio letnie bezpłatne użyczenie obiektu dotychczasowego SSM w Jarkowicach. PO niezbędnych pracach modernizacyjnych (głównie sanitariatów) będzie w nim ok. 45 miejsc noclegowych.

8-9 IX – gościliśmy 10-cio osobową delegację Niemieckiego Stowarzyszenia Schronisk Młodzieżowych z **dr D. Bojakiem** na czele (prezes Zarządu Nadrenii- Palatynatu).

Październik – rozpoczęła się akcja sprawozdawczo-wyborcza w kołach i klubach PTSM w województwie. Na 18 XI zaplanowano zjazd wojewódzki, który odbędzie się w pałacu w Bukowcu a będzie połączony z uroczystymi obchodami XX-lecia ZOW i podsumowaniem sezonu turystycznego.

18 XI – w pałacu w Bukowcu odbyła się całodzienna uroczystość, na którą złożyły się zjazd sprawozdawczo-wyborczy ZOW, obchody jubileuszu 20-lecia ZOW PTSM w Jeleniej Górze i coroczne podsumowanie sezonu turystycznego połączone z ogłoszeniem wyników Konkursu Współza wodnictwa SSM. W uroczystościach uczestniczyło wiele zaproszonych gości, a wśród nich **Henryk Gołębiewski** – prezes ZG PTSM, wojewoda

wałbrzyski. Wszyscy uczestnicy otrzymali okolicznościowe wydawnictwo pt. „20-lecie OW PTSM w Jeleniej Górze” opracowane przez **Z. Gasza** (vide rozdz. XVIII).

Na zjeździe w Bukowcu wybrano nowe władze Oddziału w składzie: Prezes – **Z. Gasz**, v-ce prezesi – **M. Jabłoński i B. Masarczyk**, sekretarz – **J. Rubach**. Delegatami na Zjazd Krajowy zostali: **Z. Gasz, P. Gryszel i J. Rubach**.

13 XII – odbyło się w SSM „Bartek” pierwsze posiedzenie nowo wybranego Zarządu. Zatwierdzono na nim m. in. nazwę „Złoty Widok” dla SSM w Michałowicach autorstwa **M. Jabłońskiego** (nazwę wyłoniono w konkursie) oraz powołanie 2 Rad d.s. SSM i d.s. Kół.

ROK 1996

Zima 1995/96 była okresem licznych prac remontowych w SSM. Przeprowadzono je w „Halnym”, „Złotym Widoku”, „Łużycach”. W planie było założenie nowoczesnego ogrzewania w „Wojtku” (gazowe) i „Złotym Widoku” (olejowe). Remont wykonano też w SSM „Skalnik”. W sumie na prace remontowe wydano 51 000 zł z dotacji MEN i 64 410 zł ze środków własnych. Prawdziwy boom budowlany.

Z. Gasz jako wiceprezes ZG PTSM wziął udział w kilku wojewódzkich zjazdach sprawozdawczo-wyborczych PTSM m. in. w Legnicy, Bielsku-Białej, Toruniu, Bydgoszczy i Wałbrzychu. Niektóre z tych oddziałów od lat z nami współpracują (Bielsko-Biała).

W dniach 22 i 23 III w Bukowcu (pałac i SSM) odbył się VII Wojewódzki Przegląd Piosenki Turystycznej pn. „Nocne śpiewanie”. Poziom prezentacji był bardzo zróżnicowany, ale kłopoty wychowawcze zadecydowały o tym, że w następnym roku powrócono do sprawdzonej formuły jednodniowej.

W Opolnie Zdroju (gm. Bogatynia) w dn. 10-12 V odbyły się eliminacje wojewódzkie Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Gospodarze z działaczem **Markiem Łabędziem** na czele zaprezentowali się z najlepszej strony zarówno pod względem organizacyjnym jak i w pozyskiwaniu miejscowych sponsorów.

15 V – w SSM „Halny” w Kamieniu podczas posiedzenia plenarnego ZOW pożegnano wieloletnich gospodarzy SSM w Marczowie – **Cecylię i Tadeusza Krzyżyków**. Schronisko zostało zlikwidowane. Na tym samym zebraniu nadano tytuły honorowego członka Zarządu zasłużonym działaczom z Jeleniej Góry – **Teofilowi Ligenzie vel Ozimkowi i Andrzejowi Morawskiemu**.

25 V – w czasie zakończenia XII Rajdu „Piechotka 96” odbyło się oficjalne, uroczyste otwarcie SSM „Złoty Widok” jako schroniska stałego.

W dn. 3-8 VI bawili u nas z rewizytą przedstawiciele Towarzystwa Schronisk

Młodzieżowych z Nadrenii-Palatynatu w liczbie 15 osób z prezesem **dr D. Bojakiem**. Zapewniliśmy im program (wycieczki, spotkania w SSM), koszty pokrywali sami.

3 VI – w Jarkowicach odbył się odbiór prac remontowych (wartości 36 000 zł), które gruntownie zmieniły wygląd tego sympatycznego, ale zaniedbanego obiektu. Uczestniczyli przedstawiciele Kuratorium Oświaty i władz samorządowych Lubawki z burmistrzem **Jerzym Kormanem**.

Prezydium ZOW w dn. 4 IX zaakceptowało projekt **Z. Gasza** wprowadzenia lokalnego wyróżnienia honorowego pn „Przyjaciel Schronisk Młodzieżowych”. Będzie ono 3-stopniowe (brązowe, srebrne i złote) a wyróżniani będą głównie nie członkowie PTSM.

Organizatorzy XIV wycieczki szkoleniowej „Północne i Zachodnie Czechy 96” zanotowali rekordową ilość zgłoszeń, bo aż 60. Po pewnych korektach wyjechało 50 osób, które zwiedziły m. in. słynne kurorty – Mariáňskie Lázně i Karlove Wary, przemysłowe i zabytkowe Pilzno oraz Rudawy Czeskie. Noclegi były bardzo tanie, ale niezmiernie skromne (na podłogach w domach dziecka).

W dn. 1-6 X **Z. Gasz** uczestniczył w oficjalnej wizycie Prezydium ZG PTSM w Bawarii na zaproszenie niemieckiego Zarządu Głównego DJH (Deutsche Jugendherberge) oraz Zarządu Landu (Kraju) Bawaria.

SSM „Wojtek” gościł 29 XI uczestników corocznego podsumowania sezonu turystycznego. Wzięli oni udział w uroczystym otwarciu jednej z nielicznych w kraju Izby Tradycji Szkolnego Ruchu Krajoznawczo-Turystycznego mieszczącej się w 2 pomieszczeniach na II piętrze. Inicjatorem i głównym realizatorem utworzenia Izby był **Z. Gasz**.

Pod koniec roku na prezydium ZOW omawiano sytuację finansową Oddziału i oceniono ją jako krytyczną. Wg. relacji skarbnika **P. Gryszela** pieniędzy starczy na utrzymanie Biura najwyżej na 2-3 miesiące. Trzeba niezwłocznie podjąć jakieś działania gospodarcze.

ROK 1997

Tematykę posiedzeń Zarządu w ciągu całego roku zdominowały sprawy finansowe i próba wyjścia z trudnej sytuacji ekonomicznej. Najwięcej propozycji wyjścia z patowej sytuacji przedstawił skarbnik ZOW **Piotr Gryszel**, niektóre z nich udało się zrealizować.

Za 20 letnie pełnienie obowiązków głównej księgowej Oddziału przyznano **Danucie Jagiełło** nagrodę pieniężną w kwocie 350 zł (brutto).

Do trudnej sytuacji ekonomicznej Oddziału dołożyły się kłopoty kadrowe. Chęć zmiany pracy zgłosiła **E. Bilska** – kierownik Biura, a od końca marca przestała pracować gł. księgowa **D. Jagiełło**, którą sympatycznie pożegnano.

Na wiosnę 2 SSM zadeklarowały chęć wydawania ciepłych posiłków tury-

stom – „Liczyrzepa” (**Małgorzata Bugajny**) i „Halny” (**D. i J. Stąporowie**). Do tej pory usługi takie świadczyły tylko Michałowice.

Na podstawie porozumienia zawartego między prezesami ZO PTSM w Szczecinie i w Jeleniej Górze od sezonu letniego została uruchomiona akcja wczasów wymiennych. Wytypowano do przyjmowania gości SSM w Karpaczu i w Pobierowie. Akcja spotkała się z dużym zainteresowaniem przede wszystkim strony jeleniogórskiej i w pewnym sensie procentuje do dziś.

Działała przez cały rok coraz bardziej efektywnie stolarnia przy SSM „Halny” uruchomiona dzięki wykorzystaniu środków PFRON (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych). Wykonywano w niej okna i drzwi nietypowe oraz masowo dla wszystkich SSM boazerie przyłóżkowe i wieszaki.

Nadal trwał korzystny sezon budowlany finansowany ze środków własnych SOSM. W tym roku wykonano prace remontowe w „Skalniku”, „Bartku”, „Liczyrzepie”, „Złotym Widoku”, „Wojtku”, „Halnym”, „Sokoliku”, „Łużycach” i w Jarkowicach.

Fabryka Papieru w Piechowicach na prośbę ZOW przekazała dar dla SSM w postaci 100 worków papieru toaletowego, 5 skrzyń ręczników papierowych i 3-ech puszek na ręczniki. Prezesa **Michała Mioduszewskiego** uhonorowano brązową odznaką „Przyjaciół Schronisk Młodzieżowych”. Potem Papiernia jeszcze kilkakrotnie wspomagała nas darami.

W dniu 16 IV odbyło się w SSM „Łużyce” spotkanie z miejscowym aktywem turystycznym oraz z kierownikiem SM w Görlitz – obiekcie, który wydatnie wspomaga łagowskie schronisko (meble i in.). **Waldemar Andryszak** podał propozycję utworzenia w oparciu o miejscowy aktyw turystyczny i bazę SSM oddziału PTSM. Propozycję przyjęto, na realizację przyszło jednak trochę poczekać.

Plenum 21 V minutą ciszy uczciło pamięć **Andrzeja Morawskiego** wieloletniego działacza, honorowego członka Zarządu. Na tym samym zebraniu zaakceptowano przyjęcie do pracy na stanowisku kierownika Biura **Ireny Sokołowskiej** (do dziś pracującej), a także nazwę „Nad Złotną” dla SSM w Jarkowicach (projekt **Z. Gasza** wybrany z 11 propozycji).

W dniach 27-31 V **Z. Gasz** uczestniczył w XII Europejskiej Konferencji Schronisk Młodzieżowych w Berlinie jako delegat ZG PTSM. Nawiązał kontakty z przedstawicielami Litwy, Łotwy i Estonii.

Przez cały rok trwały perturbacje związane z mało efektywną pracą Rady d.s. Kół przy ZO kierowaną przez **J. Rubacha**. Zakończyły się one odwołaniem całego składu kierującego i pracy nie kontynuowano. Pozytywnie oceniono działalność Rady d. s. Schronisk kierowanej przez **M. Jabłońskiego**.

W dniu 21 XI w SSM „Halny” w Kamieniu odbyło się uroczyste podsumo-

wanie sezonu turystycznego poprzedzone półdniową wycieczką, podczas której złożono kwiaty na grobach zasłużonych działaczy **Andrzeja Morawskiego, Zdzisława Bąbkiewicza i Mieczysława Majewskiego** (b. kierownik SSM „Skalnik”). Dodatkowym akcentem podsumowania była uroczystość 20-lecia SSM „Halny”. Plenum ZOW podjęło uchwałę o powołaniu Oddziału PTSM w Zgorzelcu z siedzibą w SSM „Łużyce”. Wydarzenie to było ewenementem w skali kraju – do tej pory istniały tylko oddziały wojewódzkie.

ROK 1998

Od stycznia podjęto rozmowy i działania mające na celu określenie przyszłości SSM „Dolomit” w Rędzinach wyłączonego z ruchu od lipca 1996 r. Przeprowadzono w nim remont zabezpieczający na kwotę 40000 zł, ale nieunormowana sprawa kadrowa – zasiedlenie przez lokatora, który nie chciał się wyprowadzić ani też nie mógł być zatrudniony, komplikowała sprawę.

17 I w SSM „Bartek” odbyła się narada opiekunów SK PTSM z całego województwa. Uzgodniono potrzebę częstszych spotkań, a także sugerowano w związku ze spodziewanym nowym podziałem administracyjnym kraju tworzenie na wzór Zgorzelca oddziałów PTSM w Lubaniu, Kamiennej Górze, Bolesławcu i Lwówku Śląskim. I tak w ciągu roku zatwierdzono powołanie oddziałów w Lubaniu i Kamiennej Górze.

W dniu 22 II z zakończeniem w SP w Miskowicach odbył się X Wojewódzki Zlot Pieszo-Narciarski PTSM „Rudawy 98”. Wzięta w nim udział rekordowa ilość 176 uczestników. Zorganizowano wystawkę okolicznościową z okazji jubileuszu, wręczono dyplomy honorowe najbardziej zasłużonym. Od XI edycji organizację Zlotu przejmuje Oddział kamiennogórski PTSM. Komandorem X Zlotu i wszystkich poprzednich był jego inicjator **Z. Gasz**.

W dniu 6 III w SSM „Wojtek” powstała Rada d. s. Izby Tradycji Ruchu Turystycznego mieszczącej się w schronisku. W jej skład weszli: **Roman Binkiewicz** (przewodniczący), **Ludwik Anioł, Marek Bergtraum, Małgorzata Dłużyk, Agnieszka Treter, Renata Horbacz i Krzysztof Górecki**. Dalsze jej losy były różne, zmieniali się ludzie, ale Izba trwa do dziś jako chyba jedyna tego typu w kraju. Od kilku lat dobrze opiekuje się nią kierownik SSM **J. Frontczak**.

23 IV wyjazdowe prezydium ZOW do SSM „Nad Złotną” w Jarkowicach miało niecodzienny charakter. Uczestniczyło w nim 9 zaproszonych gości a wśród nich m.in. kurator oświaty **Janusz Wrzał**, burmistrz Lubawki **Jerzy Korman**, wiceprezes ZO w Kamiennej Górze **Paweł Kasprzyk** oraz **Mariusz Kowalczyk**. Zaprezentowano schronisko po kilku udanych remontach modernizacyjnych w wyniku czego otrzymano łącznym kosztem 50000 zł obiekt o przyzwoitym standardzie. Gmina Lubawka podpisała

z Kuratorium Oświaty 10-letnią umowę o użyczeniu obiektu na cele turystyczne. Niestety po reformie administracyjnej niewiele to wszystko znaczyło i w 2004r. Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze i Urząd Gminy w Lubawce podały sobie zgodnie ręce i zlikwidowały po 26 latach funkcjonowania jedyne schronisko młodzieżowe w turystycznym powiecie. Dzisiaj władza budynkiem... Koło Łowieckie z Jarkowic (sic!).

W ostatniej dekadzie maja Klub Turystyki Kwalifikowanej PTSM „Morena” z Piechowic obchodził 10-lecie swojej działalności. Klub dał się poznać w województwie, ale także w kraju z wyczynowej działalności turystycznej i różnych ciekawych form pracy w środowisku młodzieżowym. Do grona twórców i liderów pierwszych lat należał **Maciej Stanisław** z Piechowic.

W dalszym ciągu kontynuowano prace maturalne na rzecz SSM realizowane przez słuchaczy Technikum Elektryczno-Mechanicznego dla Dorosłych w Piechowicach. W tym roku grupa 4 maturzystów pod kierunkiem **inż. J. Frontczaka i Z. Gasza** wykonała renowację schodów ewakuacyjnych w „Złotym Widoku”. Całość dokonań szkoły na rzecz SSM została omówiona w opracowaniu **Z. Gasza** (vide rozdz. XVIII).

21 V plenum ZOW zatwierdziło powołanie Oddziału PTSM w Lubaniu z siedzibą w MDK. Decyzję odebrał I v-ce prezes Oddziału **Michał Turkiewicz**, późniejszy poseł na Sejm RP (kadencji 2001-2005).

W dniach 21-26 VI odbyła się XVI wycieczka szkoleniowa opiekunów SKKT, kierowników SSM i działaczy turystycznych „Litwa 98” z udziałem 43 osób. Zwiedzono przede wszystkim Wilno i Troki, ale także Kowno, Górę Krzyży. Organizatorem i prowadzącym był **Z. Gasz**, ale poszczególne zagadnienia referowało lub prowadziło 13 osób. Była to najdłuższa z dotychczasowych wycieczek niestety z minimalnym udziałem kierowników SSM (2 osoby). O organizacji 20-tu wycieczek napisał **Z. Gasz** w opracowaniu wydanym w 2002r. (vide rozdz. XVIII).

Przedmiotem dużej troski obradujących na poszczególnych zebraniach ZOW był los schronisk po wejściu w życie reformy administracyjnej. Komu będą podlegały, jaki będzie ich status? Przeprowadzono szereg rozmów z ważnymi ludźmi. Najgorszą wydawała się wersja ponownego podporządkowania jednostkom samorządowym stopnia podstawowego, czyli gminom. Zналиśmy to sprzed 1991r. Podporządkowanie powiatom też rodziło różne obawy, które niestety miały się po kilku latach sprawdzić o czym mogą świadczyć likwidacje schronisk w 2004r. w powiatach zgorzeleckim i kamiennogórskim oraz prywatyzacja w Jeleniej Górze.

Podczas wyjazdowego posiedzenia prezydium ZOW do Łagowa 8 X w drodze powrotnej zwiedzono nowo utworzone przez gminę Lubomierz schronisko „Maciejówka” w Maciejowcu. Przyjęto je do rejestracji i zadeklarowano współpracę trwającą do dziś. Piękny przykład zaangażowania miejscowych działaczy.

W dniach 16-18 X gościliśmy w województwie członków Komisji Schronisk Młodzieżowych ZG PTSM a następnie członków prezydium ZG PTSM z prezesem **Henrykiem Gołębiewskim**. Goście nocowali w „Złotym Widoku” a odwiedzili schroniska w Jeleniej Górze, Kamieniu i w Szklarskiej Porębie, gdzie zwiedzili Izbę Tradycji. Tematem głównym obrad była przyszłość schronisk po reformie administracyjnej. Goście bardzo wysoko ocenili stan schronisk jeleniogórskich, a także organizację ich pobytu.

11 XI w michałowickim „Złotym Widoku” nestor jeleniogórskich turystów górskich **Mieczysław Holz** żegnał się z czynną turystyką (miał 82 lata i duże kłopoty ze zdrowiem). ZOW przyznał mu pierwsze srebrne wyróżnienie „Przyjaciół Schronisk Młodzieżowych”, które wręczył podczas pożegnania **Z. Gasz. M. Holz** po swojej śmierci (2 III 1999r.) wszedł na trwałe do historii „Złotego Widoku”. Ma tu swoją ekspozycję w świetlicy i tablicę pamiątkową na ścianie budynku.

Uroczyste podsumowanie sezonu turystycznego odbyło się 20 X w Michałowicach. Rozpoczęła je wycieczka, w czasie której odsłonięto w SSM „Halny” tablicę z okazji 20-lecia działalności, zwiedzono zamek Czocho. Zimowa pogoda bardzo przeszkadzała w realizacji wycieczki nawet do tego stopnia, że w pewnym momencie autokar wylądował w rowie. Skończyło się szczęśliwie a sama uroczystość odbyła się w „Teatrze Naszym” **J. i T. Kutów**, którą zresztą poprowadzili fachowo i z humorem. W SSM zwiedzono wystawę fotograficzną **Zinty Wilums** z Lubania pt. „Litwa 98”, zwiedzono schronisko i zakończono dzień poczęstunkiem.

ROK 1999

Zmiana podziału administracyjnego kraju, która nastąpiła z dniem 1 I 1999r. przyniosła kilka „radosnych” niespodzianek np. Scentralizowaną Obsługę Schronisk Młodzieżowych do tej pory będącą agendą Kuratorium Oświaty w Jeleniej Górze podporządkowano miastu Jelenia Góra, które otrzymało rangę powiatu. Przez blisko pół roku trwały skomplikowane starania, aby SOSM podlegał Staroście Jeleniogórskiemu, bo w powiecie było 5 schronisk, a w mieście 1. Schroniska pozajeleniogórskie zostały podporządkowane starostom w Lwówku Śl. (Kamień), Zgorzelcu (Łagów) i w Kamiennej Górze (Jarkowice). Sprawnie działający przez 8 lat twór jakim była SOSM za jednym pociągnięciem administracyjnym przestał istnieć. Skutki okazały się, po czasie, fatalne.

18 III w michałowickim SSM odbyło się ostatnie posiedzenie plenarne Zarządu Oddziału Wojewódzkiego. Na zebraniu tym podjęto uchwałę o przekształceniu ZOW w Zarząd Oddziału „Ziemi Jeleniogórskiej” (nazwę zaproponował **P. Gryszel**), co było naturalną konsekwencją likwidacji tzw. małych województw. Odeszli do swoich oddziałów m.in. **Ludwik**

Anioł, Paweł Kasprzyk i Jerzy Rubach. Niektórzy pozostali u nas, chociaż mieszkają w innym powiecie (**Danuta Bartosiewicz**).

W dniu 9 IV w zgorzeleckim Zespole Szkół Zawodowych im. II AWP działacze miejscowego PTSM zorganizowali przy współpracy z Jelenią Górą już po raz drugi Przegląd Piosenki Turystycznej (X edycja). Podobnie jak Złot Zimowy przekazany Kamiennej Górze, przekazaliśmy „Piosenkę” kolegom ze Zgorzelca. Całością organizacji Przeglądu kierował **Tadeusz Prawelski** – prezes Oddziału.

Od VI kierownikiem SOSM zostaje **Bolesław Masarczyk** w miejsce **Z. Gasa**, który jako radny powiatu jeleniogórskiego nie mógł pełnić tej funkcji. Do końca czerwca SOSM przeprowadziła się do siedziby Starostwa Powiatowego przy ul. Kochanowskiego 10, a wraz z nią Biuro ZO.

Na posiedzeniu prezydium ZO 21 VI zaproponowano, aby Konkurs Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych kontynuować w dotychczasowej formie i zasięgu obejmując nim wszystkie SSM dawnego woj. jeleniogórskiego. Realizatorem byłby nasz Oddział na co przystały pozostałe Oddziały. System ten funkcjonuje do dziś i typowanie do nagród krajowych odbywa się za zgodą ZG PTSM z pominięciem szczebla dolnośląskiego.

Na zebraniu prezydium ZO w dniu 21 VI delegaci na Nadzwyczajny Zjazd Krajowy PTSM – **P. Gryszel i Z. Gasz** – referowali jego przebieg. **Z. Gasz** przewodniczył nadzwyczajnej komisji, która przygotowywała przez pół roku zmiany w dotychczasowym statucie. Zmiany dotyczyły głównie sytuacji wytworzonej przez nowy podział administracyjny kraju. Poszczególne oddziały – podobnie jak w PTTK – uzyskują dużą samodzielność. Nie utworzono nadrzędnej struktury wojewódzkiej.

W dniach 16-19 IX odbyła się XVII wycieczka szkoleniowa „Saksonia, Łużyce 99” z udziałem 39 osób z całego byłego województwa jeleniogórskiego.

A jednak przeżył. Tak mówiono o XXV Jeleniogórskim Rajdzie Młodzieży Szkolnej „Michałowice 99”. A przeżył dzięki m.in. pomocy Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze, bo dotychczasowy współorganizator Kuratorium Oświaty znalazło się w odległym Wrocławiu i miało ważniejsze sprawy do załatwienia niż jakiś tam rajd „kuratorką” zwany o ćwierćwiekowej tradycji. Ze względów finansowych zredukowano liczebność zgłoszeń o 1/2, ale o jubileuszu 25-lecia nie zapomniano. Starosta **Ryszard Brol** zapewnił o dalszym patronacie.

W dniu 19 XI w SP w Kostrzycy, a potem w SSM „Skalnik” w Bukowcu odbyło się tradycyjne podsumowanie sezonu turystycznego. Zgodnie z zawartym porozumieniem (ustnym) z prezesami poszczególnych Oddziałów PTSM b. województwa zaproszono na nie – tak jak dawniej – wszystkich wyróżniających się działaczy i kierowników SSM. Ta nie-

pisana umowa funkcjonuje z powodzeniem do dziś i sprzyja naszej integracji i wielostronnej współpracy. Organizatorem podsumowania jest zawsze Jelenia Góra a współpracuje konkretny Oddział.

W dniach 25-28 XI odbyła się w SSM w Michałowicach II sesja II kursu drugiego stopnia na tytuł „Nauczyciel-krajoznawca” organizowana przez nasz ZO (jedyne tego typu szkolenie w Polsce). Wśród 24 absolwentów znalazło się wiele osób znanych dziś z działalności w turystyce szkolnej i w LOP a m.in. **Marek Bergtraum** z Piechowic, **Romana Dobosz** z Michałowic, **Tadeusz Prawelski** ze Zgorzelca, **Władysław i Małgorzata Krupowie** z Kamiennej Góry, **Wenata Stawicka** i **Monika Misiewicz** z Porajowa, **Mirosław Kabat** z Wałbrzycha oraz kilka osób z zaprzyjaźnionego Krotoszyzna.

ROK 2000

W dniach 6-7 I Oddział gościł członków Ogólnopolskiej Komisji Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych ZG PTSM (przewodniczący **Z. Gasz**). Komisja wysoko oceniła zwiedzane SSM („Złoty Widok”, „Liczyrzepa”, „Skalnik”, „Wojtek”) i zaakceptowała naszą propozycję zorganizowania w Michałowicach w grudniu br. uroczystego podsumowania XL Jubileuszowego Konkursu (krajowego).

26 IV w SSM „Skalnik” w Bukowcu spotkali się członkowie prezydiów ZO z Kamiennej Góry i Jeleniej Góry. Tematem spotkania było ustalenie zasad szerokiej współpracy między Oddziałami, ustalono także zasady rozliczeń finansowych. Na tym samym spotkaniu zaakceptowano pomysł **Z. Gasza** ufundowania tablicy pamiątkowej **Mieczysławowi Holzowi** z lokalizacją w „Złotym Widoku”.

Coroczna, czerwcową wycieczka krajoznawczo-szkoleniowa dla kierowników SSM i pracowników SOSM (2 VI) miała w tym roku nieco odmienny charakter. Najpierw zwiedzono 2 nowoczesne szkoły – SP 3 w Bogatyni oraz ZSPiG w Porajowie, gdzie serdecznie przyjęły nas absolwentki jeziennego kursu II° – **Wenata Stawicka, Monika Misiewicz i Elżbieta Maryniewska**. W Niemczech zwiedzono SM w Jonsdorfie omawiając z gospodarzami możliwości nawiązania współpracy. Miała ona potem miejsce, ale nie udało jej się nadać bardziej trwałego wymiaru.

Na propozycję firmy „Nefryt” ze Szczecina podjęto druk widokówek naszych SSM w formie brązowej grafiki. Poprzednie, kolorowe, jakości nie przystające do aktualnych standardów, już się wyczerpały. Do widokówek zostały dodrukowane wizytówki schronisk (najchętniej nabywane przez turystów). Widokówki mają miejsce na przybicie pieczętki ozdobnej schroniska.

W dniach 22-30 VI odbyła się najdłuższa z dotychczasowych wycieczek szkoleniowych „Ukraina Zachodnia 2000”. Była udana organizacyjnie

i krajoznawczo i tego wrażenia nie zepsuły nawet kłopoty z powrotem PKP z Przemyśla spowodowane strajkiem kolejarzy, który opóźnił przyjazd o pół dnia i kosztował sporo nerwów (niewiele brakowało, abym się spóźnił na ślub córki).

O rosnących trudnościach finansowych SSM związanych ze zmianą tzw. organu prowadzącego i zasad dotowania i rozliczania może świadczyć fakt, że na remonty SSM przeznaczono w roku 2000 50 tys. zł co stanowiło 25% kwoty z 1999r.

W dniu 2 X powołano oficjalnie komitet organizacyjny obchodów 40-lecia Konkursu Współzawodnictwa SM, który odbędzie się w Michałowicach. Honorowym przewodniczącym został Starosta Jeleniogórski **prof. dr hab. Ryszard Brol** a głównym organizatorem **Z. Gasz**. Starostwo zadeklarowało szerokie poparcie organizacyjne, a także finansowe. Przygotowania do jubileuszu zaczęły się już kilka miesięcy wcześniej.

27 X podczas XXIV sesji Rady Powiatu Jeleniogórskiego był referowany przez prezesa a jednocześnie radnego **Z. Gasza** temat „Upowszechnianie krajoznawstwa i turystyki wśród dzieci i młodzieży szkolnej na bazie szkolnych schronisk młodzieżowych funkcjonujących na terenie powiatu jeleniogórskiego”. Materiał został dobrze przyjęty i oceniony. W sesji uczestniczyli kierownicy SSM i członkowie prezydium ZO.

W dniu 17 XI w Lubomierzu, w sali Urzędu Miasta i Gminy a potem w SSM „Maciejówka” w Maciejowcu odbyło się coroczne podsumowanie sezonu turystycznego. Gospodarze terenu z burmistrzem **Olgierdem Poniżnikiem** (potem posłem na Sejm RP kadencji 2001-2005) serdecznie i gościnnie przyjęli ponad 50 uczestników uroczystości. Sympatycznie i gościnnie było też w skromnym jeszcze SSM w Maciejowcu kierowanym przez oddaną całym sercem sprawie **Halinę Kowaliszyn**.

Największym dokonaniem aktywu Oddziału było przygotowanie i przeprowadzenie w dniach 7-10 XII uroczystości jubileuszowych – Finału Krajowego XL Ogólnopolskiego Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych w Michałowicach. Przygotowania trwały blisko rok, a zaangażowało się do nich wielu działaczy ZO, kierowników SSM i pracowników Starostwa Powiatowego. Dopisała zarówno organizacja jak i pogoda, a także frekwencja. Blisko 60 najlepszych kierowników SSM z całej Polski zawitało przy pięknej, zimowej chociaż bezśnieżnej aurze do Michałowic. W ich zgodnej ocenie finał krajowy w Michałowicach należał do najlepszych w 40-letniej historii Konkursu. Do Michałowic przybyli też na swoje wyjazdowe posiedzenie członkowie prezydium i plenum ZG PTSM. Przyjmowały gości SSM „Złoty Widok”, sąsiedni DW „Zielone Wzgórze”, a część oficjalna odbyła się w „Teatrze Naszym” i była prowadzona przez **Jadwigę i Tadeusza Kutów**.

Uroczystościom finału XL Konkursu towarzyszyła wystawa gospodarcza

„Piechowice oferują” zorganizowana w pawilonie „A” schroniska michałowickiego. Część eksponatów przeszła potem na własność schroniska.

Z okazji XL Konkursu została wydana nakładem Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze pozycja „Kronika 40-lecia Ogólnopolskiego Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych 1961-2000” autorstwa **Z. Gasza** (vide rozdz. XVIII). Jest to pierwsze opracowanie syntetyczne historii Konkursu bardzo w kraju popularnego. W kilka miesięcy później opracowano kasetę video (**Marek Woś, Zdzisław Gasz**) z przebiegu uroczystości rozesłaną uczestnikom.

ROK 2001

Okres wiosenny upłynął w Oddziale na przygotowaniach do akcji wyborczej najpierw w kołach, a potem w Oddziale.

4 II podpisano w Michałowicach prolongatę umowy dzierżawnej między władzami powiatu i miasta Piechowice. Mówi ona, że miasto Piechowice użycza bezpłatnie obiekt na cele schroniska do 31 I 2011r.

W dniu 6 IV w sali Starostwa Powiatowego obradował Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Oddziału. Wzięło w nim udział 30 delegatów (90,9%). Prezesem wybrano ponownie **Zdzisława Gasza**, v-ce prezesami zostali – **Marian Jabłoński i Bolesław Masarczyk**, sekretarzem – **Elżbieta Krausiewicz**, skarbnikiem – **Teresa Materny**. Delegatem na Zjazd Krajowy wybrano **Z. Gasza**.

Nowy Zarząd kontynuował prawie wszystkie dotychczasowe działania poprzedników i tak m.in. zdecydowano o organizacji XIX wycieczki szkoleniowej „Słowacja 2001” (19-26 VIII), XIV kursu przodowników TG „Beskidy Zachodnie” (pierwszy raz zdecydowano się na organizację poza obszarem Sudetów), XXVII Rajdu Młodzieży Szkolnej „Siedlęcín 2001”.

Na wiosnę pojawiła się inicjatywa (głównie **Ewy Parfianowicz** z I LO w Jeleniej Górze) utworzenia regionalnej pracowni (poradni) krajoznawczo-turystycznej w Jeleniej Górze. Salę miało dać I LO, 1/2 etatu miasto Jelenia Góra, zbiory biblioteczne PTSM i PTTK. Niestety mimo wielu poczynionych starań sprawa do dziś nie została sfinalizowana, a przecież podobne poradnie prowadzone niegdyś przez jeleniogórskie PTTK i PTSM już nie działają.

Przez pewien czas funkcjonowały powołane na Zjeździe Rady d. s. Schronisk i Izby Tradycji. Nie próbowano reaktywować Rady d. s. Kół bazując na nie najlepszych doświadczeniach z poprzedniej kadencji. Najefektywniej, ale tylko na początku kadencji działała Rada d. s. SSM kierowana przez **B. Masarczyka**.

Jesienny XXVII Rajd Młodzieży Szkolnej „Siedlęcín 2001” cieszył się dosyć

dużym powodzeniem, ale jedną z tras prowadzącą mało znanymi terenami Gór Kaczawskich trzeba było zlikwidować, bo zgłosiła się tylko 1 drużyna. Ponoć inni chętni przestraszyli się perspektywy noclegu na materacach w SP w Czernicy. Zlikwidowano wtedy trasę ochrony przyrody.

W dniu 16 XI poprzedzone półdniową wycieczką do Czech (Janske Lazne, Trutnov) odbyło się w sali Domu Kultury w Lubawce kolejne podsumowanie sezonu turystycznego. Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in. 2 starostowie – kamiennogórski – **dr Marian Kachniarz** i jeleniogórski – **prof. dr hab. Ryszard Brol** oraz burmistrz Lubawki – **Tomasz Kulon**. Całość spotkania bardzo dobrze przygotował dyrektor miejscowego gimnazjum **Paweł Kasprzyk** (także działacz PTSM). Po raz pierwszy prezesi Oddziałów prezentowali swoje roczne dokonania. Całość spotkania nagrała na kasecie video lokalna telewizja. Druga część podsumowania odbyła się w SSM „Nad Złotną” w Jarkowicach, gdzie gości przyjmował kierownik **Stanisław Trzpis**.

12 XII w Legnicy zebrali się przedstawiciele wszystkich Oddziałów PTSM działających na Dolnym Śląsku i utworzyli Zarząd Okręgu Dolnośląskiego z siedzibą w Legnicy (prezesem został wybrany prezes legnicki). Nasz Oddział reprezentował v-ce prezes **M. Jabłoński**. Niestety po rocznej, zerowej działalności prezes ustąpił i ponowne zebranie wybrało na prezesa ZOD **Z. Gasza**, na sekretarza **J. Rubacha** i siedzibę przeniesiono do Jeleniej Góry. Aktualnie w skład Okręgu wchodzi 8 Oddziałów (Jelenia Góra, Kamienna Góra, Zgorzelec, Lubań, Legnica, Wrocław, Wałbrzych i niedawno powstały Bolesławiec).

Podczas tzw. małego podsumowania turystycznego 14 XII w SSM „Wojtek” z ciekawą prelekcją krajoznawczą o Karkonoszach i legendami wystąpił nestor jeleniogórskich przewodników sudeckich **Leszek Krzeptowski** z Piechowic.

Zaproszona na grudzień do odwiedzin i nawiązania współpracy delegacja niemieckich kierowników schronisk młodzieżowych z terenu Górnych Łużyc odwołała, a właściwie przełożyła swój przyjazd na wiosnę 2002r. Potem przełożyła kolejny raz i do dziś do spotkania nie doszło. A szkoda.

ROK 2002

W dniach 17-20 I w Bogatyni odbyły się eliminacje okręgowe XXVIII Olimpiady Geograficznej i Nautologicznej (okręg obejmuje woj. dolnośląskie i opolskie). Gospodarzami eliminacji byli nasi działacze – **Marek Łabędź** i **Janusz Błażków** z Bogatyni oraz **Ewa Parfianowicz** i **Zdzisław Gasz**.

Wg relacji Biura na koniec 2001 r. Oddział liczył 731 członków, w ogromnej większości młodzieży szkolnej i częściowo akademickiej. Nie jest to

mało, ale w porównaniu z kilku tysiącami w latach 70 i 80-tych każe się zastanowić.

W 2002r. zaczął narastać problem organizacji „dziwnych” kursów kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych. Do tej pory organizował je przez wiele lat nasz Oddział w formie 30 godz. zajęć stacjonarnych w którymś z SSM. Dysponowaliśmy wysoko wykwalifikowaną kadrą. Wykorzystując luki prawne i liberalizację przepisów wycieczkowych jakie pojawiły się głównie za rządów minister **K. Łybackiej**, masowo tworzone powiatowe centra edukacji nauczycielskiej wyczuły możliwość szybkiego zaistnienia i łatwego zarobku i zaczęły szkolić turystycznie. Początek dał Lubań, który wpiery zaprosił nas do organizacji kursu, a potem na naszym materiale programowym okrojonym nawet do 6 godz. (!) zaczął sam szkolić. Naśladowców szybko znaleźli np. w Lwówku Śl.. O poziomie takiego szkolenia i jego przydatności lepiej nie mówić. Całe szczęście jest wiele szkół i dyrektorów, których nie zadowala tylko papiererek.

W dniach 5-6 IV odbył się we Wrocławiu Zjazd Krajowy PTSM. Na Zjeździe nadano najwyższe wyróżnienie Towarzystwa – tytuł członka honorowego – **Teofilowi Ligenzie vel Ozmikowi** (pierwsze na naszym terenie), zaś **Zdzisław Gasz** został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. **Z.Gasz** po 25 latach działalności w ZG PTSM, w tym 16 lat na stanowisku wiceprezesa Zarządu Głównego, zrezygnował z kandydowania do nowych władz.

14 IV w SSM „Złoty Widok” zakończył się III kurs II° zorganizowany przez nasz Oddział. Tytuł „nauczyciel-krajoznawca” otrzymało 18 osób rekrutujących się z dosyć rozległego terenu od Bogatyni do Krotoszyna. Wśród absolwentów byli m.in. **Katarzyna Krawczenko** z Bogatyni – znana działaczka turystyki szkolnej i **Beata Szyłejko** z Piechowic – działacz LOP.

12 V w Ośrodku Wczasowym „Potok” w Piechowicach – Górzycu grupa działaczy PTSM zorganizowała małą, a sympatyczną uroczystość – 75-lecie urodzin **Leszka Krzeptowskiego** z Piechowic, nestora jeleniogórskich przewodników sudeckich, współpracującego wielokrotnie z naszym Oddziałem. Były kwiaty, list gratulacyjny od burmistrza Piechowic i kalcyt z dedykacją od przyjaciół. Jubilat był niezmiernie wzruszony tymi dowodami pamięci. Nie przypuszczaliśmy wtedy, że rok później pożegnamy go na zawsze.

Mimo wspomianej już wcześniej mało dzentelmeńskiej konkurencji powiatowych centrów edukacyjnych nauczycieli w roku 2001/2002 Oddział zorganizował 6 kursów o łącznej liczbie 200 absolwentów. Zaczęliśmy jednak oprócz kursów 3-dniowych, stacjonarnych organizować kursy nieco uproszczone. 4 zajęcia po 5 godz. w szkole macierzystej dla kursu, a potem 1,5 dniowy wyjazd do SSM z zajęciami z metodyki wycieczek i

kończącą 6-godzinną wycieczką szkoleniową. Najczęściej kursy lokujemy w Michałowicach m.in. ze względu na dogodną sytuację żywieniową (wyżywienie jest na miejscu i to dobrej jakości i tanio). Zmodyfikowana forma szkoleniowa cieszy się sporym powodzeniem.

XX wycieczka szkoleniowa „Wschodnim wybrzeżem Bałtyku 2002” odbyła się w dniach 22 VI-4 VII z kompletem uczestników. Po raz pierwszy zaliczyliśmy aż 4 kraje i to w dodatku każdy z odrębną walutą. Krajoznawczo wycieczka należała do bardzo interesujących. Dobrą atmosferę wycieczki w przedostatnim jej dniu zepsuło pewne małżeństwo pierwszy raz uczestniczące w naszych wyjazdach, wychowane raczej na wycieczkach innego typu. I było jeszcze jedno urozmaicenie – kilkakrotnie psujący się autokar wynajęty ze Szklarskie Poręby. Całkowicie bezstresowe było natomiast spotkanie powycieczkowe w Michałowicach 25 X, podczas którego dokonano podsumowania 20 lat dotychczasowych wyjazdów. Zaproszono wielu dawnych uczestników, przekazano wszystkim opracowaną i wydaną przez **Z. Gasza** przy współpracy z **Wenatą Stawicką-Czerską** broszurkę „20 lat jeleniogórskich wycieczek szkoleniowych 1983-2002” (vide rozdz. XVIII).

XV Ogólnopolski Kurs Nauczycieli-Przodowników Turystyki Górskiej „Beskidy Wschodnie 2002” stał się faktem dokonany w dniach 1-21 VIII. Absolwenci w liczbie 21 osób + 6 eksternów wykazali się dużym poziomem wiedzy. Kurs prowadził **Paweł Kasprzyk** z Lubawki zaś głównym organizatorem wszystkich dotychczasowych kursów z wyjątkiem IX i X był **Z. Gasz**. Z okazji zrealizowania 15-tu kursów zorganizowano w dniach 13-15 XII w SSM michałowickim zjazd absolwentów dotychczasowych kursów. Program Zlotu był interesujący, odnowiono wiele dawnych znajomości i dyskutowano o potrzebie organizacji kolejnych edycji obejmując mini wszystkie grupy górskie Polski. Uczestnicy otrzymali też opracowanie **Z. Gasza** poświęcone dotychczasowym kursom (vide rozdz. XVIII).

8 IX w „Złotym Widoku” spotkali się członkowie Klubu Przyjaciół Schroniska. Celem zwołanego przez **Z. Gasza** spotkania była próba reaktywowania zanikłej w ostatnich latach działalności. Wybrano nowy zarząd Klubu – tym razem 3 osobowy i zaplanowano co dalej robić i na tym się praktycznie skończyło. Prawdziwą reaktywację Klubu udało się przeprowadzić dopiero 18 III 2005 r. pod rządami nowej kierowniczki SSM **Jadwigi Niedbalskiej**.

XXVIII Rajd Młodzieży Szkolnej: Kowary 2002” odbył się w dniach 27-29 IX z zakończeniem jak przed 25-ciu laty na boisku LO w Kowarach. Patronem honorowym Rajdu był Starosta Jeleniogórski **Ryszard Brol**. Gospodarze zakończenia z v-ce dyrektorem **Ryszardem Nowosielskim**

dali przykład wzorowej sprawności organizacyjnej. Dopisała też aura – nie tak w 1977r. (duże zachmurzenie i zimno).

22 XI kolejne podsumowanie sezonu turystycznego zawędrowało na sam zachodni skraj b. województwa. Wycieczka po pograniczu niemieckim z wizytą w zaprzyjaźnionym SM w Jonsdorfie dotarła do ZSPiG w Porajowie. Gospodarzami uroczystego spotkania były: dyrektor szkoły – **Renata Mikołajów** i nasze działaczki – **Wenata Stawicka-Czerska i Monika Misiewicz**. Ich serdeczność i gościnność zrekompensowała brak zainteresowania ze strony władz miasta Bogatynia (kontrast z poprzednimi podsumowaniami w Lubomierzu i w Lubawce). Druga część podsumowania odbyła się w SSM „Łużyce” w Łagowie, gdzie honory gospodarza pełniła **Barbara Żeleźniak** – kierownik schroniska.

Niecodzienną uroczystość obchodził 5 XII nestor naszych działaczy, honorowy członek naszego Zarządu – **Teofil Ligenza vel Ozimek**. Z okazji 90-lecia urodzin sędziwy, a jeszcze nadal sprawny fizycznie i psychicznie jubilat otrzymał liczne gratulacje, kwiaty i podziękowania od członków ZO oraz licznych przyjaciół i znajomych.

Przez cały rok 2002 trwały przepychanki w sprawie kategoryzacji naszych SSM. Ministerstwo Gospodarki powołując się na ustawę o usługach turystycznych z 1997 r. poprzez swoje agendy wojewódzkie koniecznie chciało SSM włożyć do tej samej „szufladki” co hotele, motele, pensjonaty. Utarczki z pogrózkami włącznie trwały do 2004 r. aż wreszcie resort oświaty w nowej ustawie tzw. placówkowej wyraźnie określił, że SSM są placówkami oświatowymi i podlegają prawom oświatowym.

ROK 2003

11 I w Zespole Szkół Elektryczno-Mechanicznych w Piechowicach odbyły się uroczystości związane z 40-leciem jego istnienia. Szkoła ta jako jedyna w Polsce za całokształt współpracy ze szkolnymi schroniskami młodzieżowymi otrzymała 2 najwyższe wyróżnienia PTSM – Złotą odznakę w 1977 r. i medal „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieżowych” (1994r.). Głównym organizatorem obchodów 40-lecia był **Zdzisław Gasz** – nauczyciel szkoły od początku jej istnienia, inicjator prac dyplomatycznych na rzecz SSM, co opisał w niewielkiej broszurce pt. „Prace dyplomowe...” (vide rozdz. XVIII).

Kursy kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych organizowane od lat przez nasz Oddział zyskały na tyle dobrą renomę, że przeprowadziliśmy 3 kursy na dalekim wyjeździe, bo aż w Sycowie i w Oleśnicy. Zlecającym było Centrum Edukacji Nauczycielskiej w Oleśnicy. Przeszkoliliśmy w sumie 87 osób. Zajęcia prowadzili: **Paweł Kasprzyk, Jan Gasz, Krzysztof Raczek i Zdzisław Gasz**.

W sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze staraniem

Teresy Materny przygotowano na sesję Rady Powiatu Jeleniogórskiego w dniu 9 III ekspozycję pt. „20 lat jeleniogórskich wycieczek PTSM”, która zastąpiła dotychczasową „40 lat Konkursu Współzawodnictwa SM” tej samej wykonawczynie. Wystawa wywołała duże zainteresowanie radnych.

Odbity w dniu 5 IV XIV Regionalny Przegląd Piosenki Turystycznej w Zgorzelcu po raz pierwszy otrzymał dodatek – i Ekologicznej, co wzmogło zainteresowanie szkół, a także wzbogaciło fundusz nagród za pośrednictwem ZO LOP o 1500 zł oraz zwiększyło możliwości naboru organizatorów. Strona jeleniogórska (PTSM i LOP) przysłała na Przegląd 3 jurorów – **Sławomira Sobieskiego, Wenatę Stawicką-Czerską i Monikę Misiewicz** oraz głównego współorganizatora **Z. Gasza**.

10 IV w SSM „Złoty Widok” odbyło się spotkanie integracyjne Zarządów obu zaprzyjaźnionych, jeleniogórskich organizacji – PTSM i LOP. Miało ono charakter zarówno roboczy, bo wiele wspólnych działań już zrealizowano, jak i zamierzano wykonać, a także sympatycznie towarzyski, bo było to akurat spotkanie przedwielkanocne. Postanowiono takie spotkania corocznie kontynuować, co faktycznie od tamtego czasu ma miejsce.

21 V w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego odbył się Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Jeleniogórskiego Okręgu Ligi Ochrony Przyrody. Mówiono na nim o wspólnie realizowanych z PTSM działaniach i dalszych planach. W nowym Zarządzie znalazło się wiele osób związanych z PTSM jak **Marian i Renata Jabłońscy, Irena Sokołowska, Krzysztof Raczek** i wybrany po raz czwarty na prezesa **Zdzisław Gasz** i inni.

13 dni trwała XXI wycieczka szkoleniowa „Rumunia 2003” (20 VI – 2 VII), której różni „znawcy” Europy (zwykle sprzed 15-20 lat) nie wróżyli sukcesu. Tymczasem 40 uczestników (tytu zaplanowano) wróciło z wycieczki zadowolonych i zachwyconych Rumunią, czemu dali wyraz niespotykane wysoką frekwencją (34 osoby) na spotkaniu powycieczkowym 24 X w Michałowicach. Dodatkowym plusem w wycieczce był wygodny, nowoczesny autokar „Bova”, kierowany przez niezawodnego i sympatycznego **Henryka Bernatowicza**. Tym razem już nie mieliśmy żadnych „Orbisowców”, za to były inne emocje, które trudno będzie zapomnieć np. te z Gór Fogaraskich, czy z wąwozu Bicaz. Obaliliśmy jeszcze jeden z powszechnych mitów o niepopularności jakiegoś kraju. Stało się to nasza specjalnością.

Zgodnie z sugestią uczestników Zlotu Absolwentów 15-tu Kursów Przodowników TG z XII 2002 r. zdecydowałem się na uruchomienie organizacji 2 kursów przodowniczych – XVI „Sudety” i XVII „Góry Świętokrzyskie”. Sudecki (3-23 VIII) prowadził **Paweł Kasprzyk** z **Robertem Wochną** ze Zgorzelca i dał on 14 absolwentów (2 oblało egzamin). Kurs święto-

krzyski (29 VII-18 VIII) prowadził **Tadeusz Prawelski** przy współpracy z miejscowymi przodownikami i dał on 20 absolwentów. Jednak ogromne kłopoty były z końcowym rozliczeniem spowodowane zmianą przepisów w sprawie sponsorowania.

Wielu naszych działaczy wzięło udział w uroczystych obchodach 50-lecia Koła Przewodników Sudeckich w Jeleniej Górze jakie odbyły się w dniach 9-10 VIII w schronisku „Strzecha Akademicka”, a potem na Śnieżce i przy symbolicznym cmentarzyku „Ludziom Gór” w Kotle Łomniczki. Dla statystyki podam, że aż 12 członków naszego ZO, OKR i SK ma uprawnienia przewodnickie.

Od szeregu lat współpracujemy z ZO LOP przy organizacji obozów wędrownych dla młodych przyrodników-uczników szkół średnich z całego b. województwa jeleniogórskiego. Tegoroczny XIX Obóz Szlakami Beskidu Niskiego, Sądeckiego i Pienin, prowadzony był po raz trzynasty przez małżeństwo **Annę i Piotra Norko** ze Świerzawy. Wszystkie noclegi realizowano w SSM. Niestety narastające kłopoty za naborem na obóz wędrowny (może gdyby stały?) spowodowały po XX edycji w roku 2004 zaniechanie całej, jakże pozytywnej akcji.

Kolejny XXIX Rajd Młodzieży Szkolnej „Karpacz 2003” (26-28 IX) miał swoje zakończenie na boisku LO i Szkoły Mistrzostwa Sportowego w Karpaczu. Gospodarze na czele z dyrektorem szkoły **Ewą Stefaniak-Bergtraum** dobrze wywiązali się ze swoich obowiązków. Ciekawostką był pobyt na zakończeniu aż 2 starostów jeleniogórskich – poprzedniego **Ryszarda Broła** i nowego **Jacka Włodygi**. Pogoda też nam dopisała, tak jak i frekwencja.

29 IX w hotelu „Spiż” w Miłkowie odbyła się uroczystość wręczenia nagród „Liczyrzepy” przyznawanych od kilku lat przez Starostę Jeleniogórskiego za zasługi w dziedzinie turystyki – najczęściej komercyjnej. Za całokształt działalności turystycznej wyróżniono **Zdzisława Gasza**. Nagroda ma charakter symboliczny, prestiżowy.

Zarządzeniem nr 17 Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 IX 2003r. powołana została Rada Krajoznawstwa i Turystyki Szkolnej przy ministrze. W 13 osobowym składzie Rady znalazł się **Zdzisław Gasz**, jako jedyny przedstawiciel Dolnego Śląska. Szkoda tylko, że efektywność pracy Rady nie zależy od jej fachowości, bo ta jest wysoka, ale od „karuzeli” stanowisk w MENiS. Tylko nieliczne z opracowanych dokumentów ujrzały światło dzienne.

Po kilku latach przerwy ZO włączył się z powrotem w organizację eliminacji wojewódzkich Konkursu Krasomówczego Szkół Ponadgimnazjalnych – imprezy typowo PTTK-owskiej. 27 X w ZS Chemicznych (obecnie III LO) przeprowadziliśmy ze skromnym udziałem PTTK eliminacje biorąc na siebie cały trud organizacyjny i kadrowy. W jury wystąpili: **Jan Owczar**

rek, Zofia Grabis-Baranowska, Renata Horbacz i Romuald Witczak, a głównym organizatorem był **Z. Gasz** przy współpracy z **Ireną Sokołowską**. Jeszcze jeden taki Konkurs w znacznie lepszych warunkach w ZS Budowlanych przeprowadziliśmy w 2004r. i dalszą organizację oddaliśmy tym, którym się ona należy.

Miesiąc październik smutno zapisał się w historii Oddziału. Najpierw 4 X zmarł nestor przewodników jeleniogórskich **Leszek Krzeptowski**, potem 25 X otrzymaliśmy wiadomość o śmierci **Aleksandra Sobierajskiego** z Cieplic. Wspominamy o **A. Sobierajskim** w tym wydawnictwie (vide rozdz. IV), obszerne wspomnienia o obu zmarłych zamieściłem w Roczniku Jeleniogórskim nr XXXVI.

Tegoroczne podsumowanie sezonu turystycznego zorganizowano w dniu 21 XI w nowoczesnym Zespole Szkół we Wleniu, a potem w miejscowym schronisku przyszkolnym. Gospodarzem był dyrektor Zespołu Szkół **Wiesław Gierczyk**, który wraz ze współpracownikami dołożył wiele starań, aby umilić pobyt gości. Podobnie jak w Bogatyni miejscowe władze zlekceważyły zaproszenie, przybyli natomiast dyrektorzy wydziałów starostw powiatowych w Jeleniej Górze i Lwówku Śl. Na tym spotkaniu ostatni raz nagradzaliśmy wspianego działacza turystycznego – opiekuna SKKT z cieplickiej „6” – **Józefa Czurkę**. Tak się wtedy cieszył otrzymanymi wyróżnieniami (piszemy o nim w wydawnictwie „Kronika 30 lat Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej 1975-2004” (vide rozdz. XVIII).

Efektom współpracy LOP z PTSM są różne konkursy, w tym jeden z najbardziej znanych – Konkurs Biologiczno-Ekologiczny Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych ph „Ochrona przyrody w Polsce”. W dniach 28-29 XI w piechowickim gimnazjum, a potem w michałowickim SSM odbyła się X edycja Konkursu. W gronie współorganizatorów znaleźli się m.in. **Irena Sokołowska, Romana Dobosz i Zdzisław Gasz** – główny organizator od I edycji, a także **Marian Jabłoński i Agnieszka Treter**.

Bardzo uroczysty i starannie od dłuższego czasu przygotowywany przebieg miały obchody 75-lecia Ligi Ochrony Przyrody zorganizowane w dniu 13 XII w cieplickim sanatorium „Agat”. Zorganizował je Zarząd Okręgu LOP, a uroczystość zaszczycili swoją obecnością liczni, znakomici goście. Byli wśród nich 2 posłowie na Sejm RP – **Olgierd Poniżnik i Michał Turkiewicz**, Marszałek Sejmiku Dolnośląskiego, a zarazem prezes ZG PTSM **Henryk Gołębiowski**, Starosta Jeleniogórski **Jacek Włodyga** i inni. W gronie wpisanych do „Księgi zasłużonych działaczy LOP” znaleźli się **Ludwik Anioł** z Lubania, **Piort Norko** ze Świerzawy i **Zdzisław Gasz**, a wśród wyróżnionych złotymi odznakami – **Romana Dobosz**, a srebrem **Irena Sokołowska**.

ROK 2004

9 I w SSM „Skalnik” w Bukowcu odbyło się kolejne spotkanie integracyjne Zarządów PTSM i LOP. Omówiono bogaty kalendarz wspólnych działań w 2004 roku, powitano też szampanem Nowy Rok.

Staraniem naszych działaczy bogatyńskich – głównie **Marka Łabędzia i Janusza Błażkowskiego** – uruchomiono w tym mieście punkt IT. Wzięłem udział w uroczystym otwarciu 26 II jako gość honorowy (członek Rady Krajoznawstwa i Turystyki Szkolnej przy MENiS oraz jako prezes ZOD i ZO PTSM). Otwarcia IT towarzyszyła ekspozycja osiągnięć turystycznych bogatyńskich szkół. To, co pokazano mogło zaimponować.

Katastrofa budowlana – tak określa się to, co się stało 10 III w Michałowicach. Nagła odwilż, po poprzednich obfitych opadach śnieżnych, spowodowała takie zwiększenie ciężaru śniegu, że niezbyt pochyły dach na pawilonie „A” runął rozpychając na bok ściany. Nikogo na szczęście w środku nie było. Co nawymyślano, aby skomplikować proces rozbiórki trudno opowiedzieć. Zdziałaliśmy jednak praktycznie i z ósemką słuchaczy piechowickiego technikum dla dorosłych odpowiednio wyposażeni i poinstruowani rozebraliśmy w ciągu 5 godz. obiekt, porządkując również plac rozbiórki.

W dniach 19-20 III „Złoty Widok” gościł kolejnych konkursowiczów LOP-u. Tym razem byli to uczestnicy I Regionalnego Konkursu Przyrodniczo-Ekologicznego Szkół Podstawowych ph „Ochrona przyrody w Polsce” (pokrewny do poprzednich z wyższą numeracją, ale zorganizowany specjalnie dla szkół podstawowych). W organizacji finału z naszych działaczy uczestniczyli: **Irena Sokołowska, Romana Dobosz, Wenata Stawicka-Czerska i Zdzisław Gasz** (główny organizator).

Mały jubileusz obchodzili działacze zgorzeleckiego PTSM organizując XV Przegląd Piosenki Turystycznej i Ekologicznej w dniu 3 IV. Zaakcentowano to dyplomami, a także nagrodą specjalną dla inicjatora Przeglądu i organizatora pierwszych 9-ciu edycji, nadal czynnego przy organizacji – **Zdzisława Gasza**. Zasililiśmy tym razem Przegląd 4 jurorami (**Sławomir Sobieski, Anna Matysiak, Monika Misiewicz i Wenata Stawicka-Czerska**).

Nowy obiekt noclegowy stowarzyszony na własną prośbę z PTSM, uznający niższe PTSM, o przyzwoitym standardzie – to wszystko można powiedzieć o jagniątkowskim „Hoteliku Pod Dębem” prowadzonym przez małżeństwo **Annę i Piotra Białasów**. 22 IV odbyło się tam wyjazdowe posiedzenie prezydium ZO, potem przyjęto uchwałę o wciągnięciu obiektu na listę stowarzyszonych z PTSM. Jak dotąd współpraca układa się harmonijnie.

Przez 24 lata (1976-1999) kierowałem organizacją eliminacji wojewódzkich Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego PTTK. Po reformie administracyj-

nej odsunąłem się od organizacji. Jednak, gdy eliminacje wojewódzkie 2004r. miał zorganizować zespół działaczy bogatyńskich nie odmówiłem współpracy i przyjąłem funkcję głównego sędziego. Wciągnąłem też do współpracy kilka osób, które znałem jako doświadczonych organizatorów – **Marka Bergtrauma, Krzysztofa Walusiaka, Sławomira Sobieskiego**, a z nowych **Monikę Misiewicz i Wenatę Stawicką-Czerską**. Turniej odbył się w dniach 7-9 V i dzięki ogromnemu zaangażowaniu gospodarzy (głównie **Marka Łabędzia i Janusza Błażkowskiego**) zakończył się dużym sukcesem organizacyjnym, ale też i zwycięstwami znakomicie przygotowanych drużyn bogatyńskich we wszystkich 3 grupach wiekowych. Swoją klasę potwierdziły potem podczas finałów krajowych.

Już po raz 20-ty spotkali się uczestnicy Piechowickiego Rajdu Działwy Szkolnej: „Piechotka”. 22 V uczestnicy i zaproszeni goście dotarli do SSM w Michałowicach. Temu rajdowi małych dzieci Oddział patronuje od początku jego istnienia, ostatnio czyni to również ZO LOP. Twórcami imprezy byli przed laty **Marian Jabłoński**, jako ówczesny inspektor oświaty w Piechowicach i **Zdzisław Gasz** (sekretarz ZOW PTSM i wizytator turystyki i krajoznawstwa). Na uroczystym podsumowaniu z udziałem władz powiatowych i miejskich najbardziej zasłużonym wręczono medale pamiątkowe, puchary i dyplomy. Najważniejsze zaś jest to, że Rajd mimo różnych obiektywnych i subiektywnych trudności nadal istnieje.

Kolejne czerwcowe szkolenie krajoznawcze kierowników SSM odbyło się 3 VI na trasie: Jelenia góra – Liberec (w tym Ještěd) – Jablonne v Podještědi (bazylika Św. Zdzisławy, klasztor Dominikanów) – Česká Lipa (zabytkowe centrum) – Porajów (pomniki na styku 3 granic odsłonięte 1 V 2004r. w dniu akcesji Polski do Unii, nowoczesny Zespół Szkół) – Frydlant – Kamień (narada) – Jelenia Góra. W Porajowie gościła nas znajoma z podsumowania sezonu turystycznego 2002 r. dyrekcja szkoły oraz nasze działaczki **Monika Misiewicz i Wenata Stawicka-Czerska**.

Najdłuższa jeżeli o przebytą drogę chodzi, bo aż 5600 km, to XXII wycieczka „Ukraina 2004” (26 VI-9VII). 46 osób (tyle zaplanowano) dojechało przez Wołyń, Żytomierz do Kijowa, a potem przez Połtawę, Zaporozże na Krym. W powrotnej drodze była Odessa, Kamieniec Podolski, Czarnohóra i Lwów. Zwiedziliśmy bardzo dużo, ale męczyły duże odległości między miastami. Atmosfera wycieczki dobra. Dała się odczuć różnica in minus w porównaniu z rumuńską bazą hotelową.

To będzie nasz uniwersytet przodownicki mawiali jeszcze przed XVIII Kursem „Tatry 2004” jego uczestnicy. Chętnych spośród absolwentów poprzednich kursów było dużo, ale postawiono twardsze niż dotąd warunki: minimum 1 uprawnienie przodownicze, aktualnie dobry stan zdrowia i brak lęku wysokości. 18 uczestników (2 wycofało się w ostatniej

chwili) w dniach 3-25 VIII zaliczyło Tatry Polskie, a potem przez 5 dni Tatry Słowackie (grupa 5 osób weszła też na Gerlach). Mimo trudnej wędrówki nie zanotowano większych problemów, a formę egzaminacyjną można określić jako dobrą (1 nie zdał). Absolwenci z naszego terenu to: **Tadeusz Prawelski** (także kierownik kursu), **Robert Wochna**, **Paweł Kasprzyk**, **Katarzyna Krawczyńska** i **Marek Łabędź**. Trzej pierwsi zdobyli w ten sposób uprawnienia na wszystkie grupy górskie w Polsce.

Niezwykle uroczyste przygotowano jubileuszowe obchody XXX Jeleniogórskiego Rajdu Młodzieży Szkolnej „Piechowice 2004” (24-26 IX) mającego swoją metę w Zespole Szkół Technicznych i Licealnych w Piechowicach. Na zakończenie Rajdu zaproszono wiele osób zarówno VIP-ów, wśród których znaleźli się 2 posłowie na Sejm RP, Starosta Jeleniogórski i inni, ale przede wszystkim ludzi zasłużonych dla Rajdu. Ich wszystkich zaproszono też na drugą część uroczystości, którą organizowano w DW „Potok” w Piechowicach-Górzyńcu. Samych Medali Zasługi (okolicznościowych) wręczono 62, oprócz tego dyplomy honorowe, puchary, statuetki. Były pisma gratulacyjne od wiceministra edukacji, dolnośląskiego wicekuratora oświaty i prezesa ZG LOP. W 30-tu Rajdach brało udział 12144 uczniów i 1477 opiekunów. Oddział był od II edycji głównym współorganizatorem, a od XXV Rajdu głównym organizatorem (szczegółowe opracowanie Z. Gasza vide rozdz. XVIII).

19 XI znowu w innym miejscu, bo w Lubaniu odbyło się podsumowanie sezonu turystycznego roku 2004. Miejscem uroczystego spotkania była sala konferencyjna Starostwa Powiatowego w Lubaniu. Gościliśmy 2 starostów – lubańskiego **Lucjana Żelabowskiego** i jeleniogórskiego **Jacka Włodygę**, a także wiceburmistrza Lubania **Henryka Rogackiego**. Nie zjawił się z powodu nagłego załamania pogody honorowy patron imprezy poseł **Michał Turkiewicz** (samoloty z Warszawy nie startowały). Pogoda przeszkadzała nie tylko posłowi, ale także podczas wycieczki do Czech, a potem w czasie dojazdu do „Wojtka”, gdzie odbyła się druga część podsumowania. Na oblodzonej drodze wiele zawdzięczaliśmy kunsztowi naszego kierowcy autokaru (**Henryk Bernatowicz**).

2 XII w Zespole Szkół w Świeradowie Zdroju spotkała się grupka nauczycieli-inicjatorów nowego konkursu LOP, tym razem dla dzieci klas II-III (tzw. nauczanie zintegrowane). Pomysłodawcami byli – **Wenata Stawicka-Czerska** i **Zdzisław Gasz**, a do realizacji pomysłu postanowiły się dołączyć nauczycielki z Gryfowa Śl. i Porajowa. Konkurs odbył się w 2 etapach w kwietniu i w maju 2005 r. i w pełni się sprawdził, co rokuje nadzieje na jego kontynuację.

6 XII 1974r. powołano w ówczesnym powiecie jeleniogórskim do życia nowe schronisko stałe „Sokolik” w Strużnicy. Mimo różnych trudności obiekt przetrwał do dziś i postanowiono uczcić 30-lecie jego dzia-

łałości. **Zdzisław Gasz** przy współpracy z kierownikiem SSM **Danutą Zamojską** i pomocą techniczną **Wenaty Stawickiej-Czerskiej** opracował Kronikę (vide rozdz. XVIII), a sam obiekt przygotowano na przyjęcie gości. 3 XII odbyła się w schronisku sympatyczna, chociaż skromna uroczystość jubileuszowa. Zaproszono gości oficjalnych i kierowników SSM, ale również tych, których podpisy widniały w kronice z dnia 6 XII 1974r. Odsłonięto tablicę pamiątkową, goście oficjalni przekazali schronisku dary (obraz, album, zestaw wycinków z prasy turystycznej). Dwie sesje – jedna w Bukowcu (21-24 X) i druga w Michałowicach (9-12 XII) zaliczyli uczestnicy IV Kursu II° na tytuł „nauczyciel-krajoznawca”. Rekrutowali się z całego Dolnego Śląska i wykazywali autentyczne zainteresowania turystyczne. Wśród absolwentów byli nasi działacze – **Anna Matysiak** i **ks. Andrzej Duda** z Lubawki, **Zofia Fiks-Mosoń** ze Świerzawy, **Elżbieta Matyszczak** z Chełmska Śl., **Jan Forczak** z Łomnicy (zasponsorował część naszych 2 wydawnictw w 2004r. o Rajdzie i o „Sokoliku”)

ROK 2005

Od 2000r. prace maturalne ZS Elektryczno-Mechanicznych w Piechowicach na rzecz SSM stały się rzadkością z różnych obiektywnych przyczyn. Nie ustały jednak zupełnie o czym świadczy praca przyszłego technika elektryka **Adama Łobacza** dla SSM w Strużnicy. Wykonał on wiele niezbędnych poprawek w instalacji elektrycznej. Oficjalny odbiór pracy miał miejsce 7 I, a uczestniczyli w nim opiekun pracy **inż. Robert Lipawski**, kierownik SSM **Danuta Zamojska** i inicjator pracy **Zdzisław Gasz**. Pracę wykonano przed uroczystością 30-lecia „Sokolika”.

Niegdyś Zlot ten skupiał nawet do 180 osób, a w tym roku zgłosiło się ich zaledwie 26. Mowa o XVI Zlocie Pieszo-Narciarskim „Rudawy”, który (5-6III) w tym roku dotarł nie w Rudawy, ale do „Liczyrzepy”. Faktem, że tegoroczna zima była bogata w opady śniegowe, ale czy tylko one były powodem tak słabej frekwencji? Organizatorem był ZO w Kamiennej Górze, wspierał go nasz Oddział.

W dniu 11 i 12 III odbył się w Sobieszowie (SP 15) i w Michałowicach (SSM) II Regionalny Konkurs Przyrodniczo-Ekologiczny Szkół Podstawowych organizowany przez ZO LOP przy współpracy z PTSM. I tu też przeszkadzały zbyt obfite opady śniegu, które niemal nie wykluczyły możliwości wyjazdu z Michałowic do Sobieszowa 12 III. Sam Konkurs przebiegał bardzo sprawnie, a z naszych działaczy brali w nim udział: **Irena Sokołowska**, **Wenata Stawicka-Czerska**, **Romana Dobosz**, **Jadwiga Niedbalska**, **Marek Bergtraum** i kierujący całością **Zdzisław Gasz**.

12 III w tych samych zaśnieżonych Michałowicach w SSM odbyła się miła, chociaż i nostalgiczna uroczystość pożegnania odchodzącej na emery-

ture wieloletniej księgowej SOSM i naszego Oddziału **Czesław Stawskiej**. Była nie tylko dobrym fachowcem, ale przede wszystkim życzliwym i serdecznym człowiekiem.

W dniu 2 IV odbył się w Zgorzelcu XVI Przegląd Piosenki Turystycznej i Ekologicznej. Tym razem jako współorganizatorzy zapewniłmy udział 5 jurorów (w zgorzeleckim zespole zmarła jedna osoba). Byli nimi: **Jan Owczarek, Anna Matysiak, Monika Misiewicz, Wenata Stawicka-Czerska** oraz działaczka LOP **Mariola Kotowicz**. Trzy pierwsze osoby przewodniczyły zespołom jurorów. W sztabie działał **Zdzisław Gasz**.

Bolesne dla nas Polaków i dla milionów ludzi na świecie wydarzenie jakim była 2 IV śmierć Ojca Świętego **Jana Pawła II** wpłynęła również na zmianę naszych planów wycieczkowych. Przewidziany akurat na tydzień żałoby narodowej wyjazd kierowników SSM do Warszawy został odwołany zgodną decyzją wszystkich zainteresowanych.

13 III w piechowickim „Klubie Pod Reglami” otwarto uroczyste wystawę fotograficzną pt. „Migawki z dziejów Piechowic” przygotowaną przez **ks. Kubka (Marian Matula) i Zdzisława Gasza** przy współpracy z **Agnieszka Treter-Kłyszynska i Marią Skowron**. Wystawa jest jednym z akcentów 700-lecia Piechowic, miasta o dużych tradycjach turystycznych, z którego wywodzi się spora ilość działaczy PTSM, LOP. Innym akcentem 700-lecia będą obchody 10-lecia SSM „Złoty Widok”, w którym – co stwierdzam z satysfakcją – udało się pobudzić do życia Klub Przyjaciół Schroniska. Potwierdzeniem tego była ponad 5-cio godzinna praca 17 członków Klubu przy porządkowaniu posesji (16 IV). Sprawdził się też nowy starszy Klubu **Wiesław Polański** z Piechowic.

Obecni na naradzie w michałowickim SSM kierownicy schronisk dowiedzieli się 26 IV o zmianie organizacyjnej od nowego roku szkolnego. Wymogła ją tzw. ustawa placówkowa wydana przez MENiS. W miejsce Scentralizowanej Obsługi Szkolnych Schronisk Młodzieżowych zostanie utworzony Zespół Szkolnych Schronisk Młodzieżowych z siedzibą w Jeleniej Górze. Na jego czele stanie pełnoetatowy dyrektor wyłoniony w drodze konkursu. Na czele schronisk stać będą nadal kierownicy, którzy jednak tracą część kompetencji np. kadrowych. Od 1 IX funkcję dyrektora Zespołu objął **Krzysztof Raczek** – nauczyciel geografii z Piechowic, doświadczony turysta i dobry organizator.

5 V dokładnie w 78 rocznicę urodzin odsłonięto w Piechowicach tablicę **Leszka Krzeptowskiego**, nestora przewodników jeleniogórskich, przez blisko 30 lat prezesa Koła Przewodników. Całość spraw organizacyjnych łącznie ze zbiórką pieniędzy na ten cel przygotowały 3 osoby: **ks. Kubek, dr Piotr Gryszel** i inicjator całej akcji **Zdzisław Gasz**. W uroczystości odsłonięcia tablicy wzięło udział ok. 100 osób. Przygotowano też wystawę poświęconą **L. Krzeptowskiemu (A. Treter-Kłyszynska i M. Skowron)**.

Duże były kłopoty z naborem, spore z rezerwacją noclegów, ale wreszcie 26 VI XXIII wycieczka „Bułgaria 2005” wyruszyła pochmurnym rankiem z Jeleniej Góry. Nie było kompletu, zabrakło 3 osób do planowej 40-ki. Niestety nie potrafiliśmy pokonać obiegowych opinii o tym kraju kształtowanych od lat przez naszych „plażowiczów”. Przebieg wycieczki potwierdził, że warto było pojechać. Ciekawe krajobrazy z góorskimi na czele, piękne zabytki, zdrowa bułgarska kuchnia, piękne miejscowości nadmorskie – i tak można by jeszcze wiele wymieniać – sprawiły, że w ocenie uczestników wyjazd był pod każdym względem udany. Najbardziej podobały się góry Riła i Pirin i oczywiście Riłski Monastyr. Bardzo dobra była również atmosfera wycieczki, a pogodzie ducha dopisała też atmosferyczna.

W dniach 2-23 VIII od Nowego Sącza do schroniska PTTK na Przysłopie pod Baranią Górą wędrowali uczestnicy XIX Ogólnopolskiego Kursu Nauczycieli – Kandydatów na Przewodników Turystyki Górskiej „Beskidy Zachodnie 2005”. 17 absolwentów wykazało się bardzo dobrym przygotowaniem (oceny z testu pisemnego w przewodzie bardzo dobre, a nawet celujące). Obóz prowadzili – zresztą bardzo dobrze – nasi działacze ze Zgorzelca – **Tadeusz Prawelski i Robert Wochna**. Głównym organizatorem Kursu był **Zdzisław Gasz** (także 16 poprzednich). Absolwenci z naszego terenu to: **Katarzyna Krawczenko** z Bogatyni, **Tomasz Przybyło** z Lwówka Śl., **Mariusz Kowalczyk** z Miskowic. Przy egzaminie uczestniczył **Paweł Kasprzyk** z Lubawki.

W dniach 23-25 IX odbył się XXXI Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej „Mysłakowice 2005”. Uczestnicy wędrowali na 9 trasach, zgłoszenia dopisały. Nowum tej edycji było zastąpienie często już sfatygowanych plansz znaczków rajdowych ofoliowanymi fotografiami o wymiarach 30x45 cm.

30 IX w SSM „Złoty Widok” zorganizowano sympatyczną uroczystość 10-lecia tego najmłodszego z jeleniogórskich schronisk. Schroniska młodego, ale już bardzo zasłużonego o czym może świadczyć chociażby objętość publikacji okolicznościowej opracowanej pod redakcją **Z. Gasza**, a liczącą 104 strony (vide rozdz. XVIII). W uroczystości wzięli m.in. udział przedstawiciele władz powiatowych i miejskich Piechowic, kierownicy jeleniogórskich SSM, członkowie prezydium ZO i przedstawiciele Klubu Przyjaciół Schroniska. Odstonięto tablicę okolicznościową ufundowaną przez małżeństwo **Teresę i Wacława Maternych**.

Na spotkaniu powycieczkowym uczestników wycieczki „Bułgaria 2005” w SSM w Michałowicach nie tylko dzielono się wrażeniami z tej udanej eskapady, ale również ustalono, że przyszłoroczna wycieczka wyruszy do Węgier i Austrii. Spotkanie odbyło się 4/5 XI.

Zdzisław Gasz

Delegaci jeleniogórscy na X Zjeździe PTSM (Popowo 17 V 1991)

Odwiedziny prezesa ZG PTSM
gen. dyw. Zygmunta Huszczy
(SSM „Michalek” VII 1976)

Ogólnopolska Konferencja Wizytatorów Turystyki i Krajoznawstwa (Piechowice – Górzyniec
28 IV-10 V 1992)

V-ce prezes ZG PTSM Z. Gasz z delegacją PTSM w Bawarii (5 X 1996)

Delegacja ZO w drodze
do Nadrenii – Palatynatu
(1 VII 1995)

VII Zjazd Sprawozd.-Wyborczy ZO 6 IV 2001 – prezes ZG PTSM Henryk Gołębiewski

Spotkanie z okazji 30-lecia pracy Z. Gasza na rzecz SSM 16 IV 2004

Wyjazdowe posiedzenie Prezydium ZG PTSM – SSM „Halny” 9 X 1994

Pożegnanie Genowefy i Józefa Urbańczyków z SSM „Wojtek” (XII 1993)

Bał kostiumowy pracowników SSM i SOSM w „Skalniku” 10 I 1998

ROZDZIAŁ III

Pierwsze lata Oddziału

30 września 1975 roku w świetlicy Szkolnego Schroniska Młodzieżowego „Michalek” w Jeleniej Górze mieszczącego się na odległej od centrum miasta ulicy Wiejskiej 86 zebrało się 32 działaczy i miłośników turystyki. W zdecydowanej większości byli to nauczyciele lub ludzie związani z turystyką szkolną. Jednym z inicjatorów spotkania był już wtedy niemal legendarny działacz turystyczny **Teofil Ligenza vel Ozimek** zwany „Profesorem”. Koło PTSM, któremu prezesował od blisko 10 lat miało się stać zaczątkiem nowej, wyższej jednostki organizacyjnej-oddziału wojewódzkiego. Bo przecież zaledwie 4 miesiące wcześniej po reformie podziału administracyjnego zlikwidowano wielkie województwa, a wśród 49 nowo utworzonych mniejszych województw znalazło się jeleniogórskie. Istniały już nowe struktury administracyjne a między innymi Kuratorium Oświaty i Wychowania kierowane przez fachowca dużej klasy kuratora **Karola Lisowskiego** ze Zgorzelca. W tym Kuratorium zaczęła pracować wśród licznej rzeszy wizytatorów przedmiotowych i problemowych także 4 osobowa grupa wizytatorów geografii, turystyki i krajoznawstwa. Otrzymałem od kuratora zadanie dobrania sobie 3 osób do współpracy. Miałem do wyboru fachowców z całego województwa, które jeszcze wówczas dobrze nie znałem. Problem leżał w tym, czy ci najbardziej upatrzeni wyrażą zgodę na podjęcie się dosyć nietypowej pracy. Znalazłem w końcu trzech dobrych geografów a jednocześnie doświadczonych turystów – **Barbarę Lesiak** ze Zespołu Szkół Ekonomiczno-Turystycznych w Jeleniej Górze, **Franciszka Frydryka** z Lubania i na końcu **Andrzeja Morawskiego** z Jeleniej Góry. Kurator zgodził się z moją propozycją powołania wizytatorów reprezentujących 2 specjalności, a przekonałem go, że przez rok w powiecie jeleniogórskim łączyłem obie funkcje z dobrym skutkiem. Dalsze lata miały potwierdzić słuszność tego jedynego w Polsce rozwiązania.

Jednym z pierwszych zadań wizytatorów ds. turystyki i krajoznawstwa, których powołano przy wszystkich kuratorach oświaty było szybkie powołanie struktur wojewódzkich PTSM. Skąd takie zadanie i taki pośpiech? Na czele Zarządu Głównego PTSM stał w tym czasie wiceminister oświaty gen. dyw. **Zygmunt Huszcza** a Zarząd Główny widział główny kierunek swojego działania w szkolnictwie. Poszły, więc w teren odpowiednie zalecenia. Prezesami Zarządów Oddziałów Wojewódzkich winni byli zostać wicekuratorzy

oświaty a sekretarzami, czyli roboczo kierującymi ZOW wizytatorzy turystyki, krajoznawstwa. Tak utworzone struktury wojewódzkie PTSM miały się stać głównym partnerami Zarządów Wojewódzkich PTTK w organizowaniu działalności turystycznej w środowisku młodzieży szkolnej. Patrząc dzisiaj z perspektywy wielu lat mogą stwierdzić, że zadania te w większości doskonale realizowały, chociaż oczywiście nie brakowało zgrzytów a niekiedy nawet niezdrowej rywalizacji. Najczęściej jednak ewentualne animozje niektórych nadambitnych przywódców łagodziły zdrowe odruchy podstawowej masy turystycznej, czyli młodzieży i nauczycieli realizujących w praktyce turystykę. Nam udało się tego uniknąć, bo każdy z nas należał do aktywnych działaczy obu organizacji. Kierując jako sekretarz ZOW PTSM przez 20 lat byłem w latach 1981-1985 prezesem Zarządu Wojewódzkiego PTTK a potem jeszcze przez 6 lat wiceprezesem aż do likwidacji Zarządów Wojewódzkich PTTK.

Zebranie 29 IX 1975 w „Michałku” – miejsce wybrano ze względu na bardzo dobrą opinię, jaką cieszyło się wówczas schronisko kierowane przez małżeństwo **Janinę i Michała Kowalskich** – zapoczątkowało 30 letnią historię jeleniogórskiego PTSM. Zgodnie z ówczesnymi założeniami prezesem wybrano wicekuratora oświaty **Zdzisława Babkiewicza** z Piechowic, a sekretarzem wybrano mnie jako koordynatora zespołu wizytatorów geografii, turystyki i krajoznawstwa. Oczywiście pozostali moi koledzy weszli w skład Zarządu. O dbałości o tych czasów, aby najwyższe stanowiska obsadzać ludźmi z „wysokiej półki” świadczy jeszcze fakt, że jednym z wiceprezesów został **Władysław Igielski** – z-ca dyrektora Wydziału Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego.

Dzisiaj ówczesne założenia nas dziwią, ale wtedy się sprawdzały oczywiście pod warunkiem, że dobrali się ludzie chętni do działania i oddani turystyce. Nam się to w pełni udało. Podstawowy „kościec” Zarządu – czwórka wizytatorów określana jako najmocniejszy zespół w kraju – szybko zaczął skupiać wokół siebie innych działaczy. Oczywiście jednym z pierwszych był „Profesor”, od którego wiele się nauczyliśmy a także przez niego pozyskaliśmy wielu aktywistów turystycznych. Po kilku latach szeregi naszego aktywu zaczęli też zasilać moi dawni uczniowie z Piechowic, wychowankowie kółka geograficzno-krajoznawczego, które przez 11 lat prowadziłem w piechowickiej „1”. Kilku z nich działa bardzo aktywnie do dziś.

Nic ponoć tak nie zbliża i cementuje ludzkie działania jak wspólna praca. Dlatego też już 3-5 października 1975 zorganizowaliśmy I Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej z zakończeniem w SP 1 w Piechowicach. Wokół tego Rajdu z biegiem czasu nazwanego „Kuratorką” w ciągu 31 lat jego funkcjonowania udało się nam zebrać szerokie grono działaczy rekrutujących się z różnych środowisk społecznych.

Podobne role odegrały kolejne imprezy, które organizowaliśmy np. wspólnie z ZW PTTK jak Turnieje Turystyczno-Krajoznawcze. Osiągnęły one w na-

szym województwie – jednym z mniejszych w kraju- rozmiary popularności niespotykane w Polsce. Szła za tym również jakość występów naszych reprezentantów w finałach krajowych o czym świadczyły liczne czołowe lokaty.

Imprezy organizowane jako wojewódzkie miały stać się wzorem do organizowania podobnych w poszczególnych regionach. Początkowo się to nie udawało, ale w 1985 r. Piechowice zaczęły organizować Rajdy Działwy Szkolnej a potem zaczęło się coś dziać w innych regionach. W Kamiennej Górze rajdy lokalne zaczął organizować **Jerzy Rubach**, w Bolesławcu – trochę na wzór piechowicki - **Roman Binkiewicz** organizował przez kilka lat Rajdy Krasnali, w Leśnej – **Jerzy Okrucieński** i **Barbara Bołądź** stworzyli Rajdy Pamięci, w Świerzawie kontynuowano najstarszy w województwie Rajd „Wielisławka” (główny organizator **Piotr Norko**).

Od początku działalności ZOW PTSM zwróciliśmy baczność uwagę na bazę SSM a tych w województwie było ponad 25, z czego kilka stałych: w Jeleniej Górze (2), Strużnicy, Wojcieszowie, Karpaczu i Szklarskiej Porębie. Ruch turystyczny w tamtych czasach był nieporównywalnie większy niż dzisiaj. W okresie wakacji w najlepszym statystycznie roku 1979 przez nasz teren przeszło 235 obozów wędrownych (dziś 5-8). Do przyjęcia takiego ruchu potrzebna była bogata ilościowo baza. Z jej jakością było wtedy raczej słabo i stąd nasze wieloletnie działania mające na celu podniesienie standardu schronisk. Założyliśmy zwiększenie ilości SSM stałych i konsekwentnie ten plan realizowaliśmy. W latach 70 i 80- tych powstały schroniska stałe w Bukowcu, Kamieniu, Raszowie, Rędzinach i w Łagowie, chociaż nie uniknęliśmy też strat jak najbardziej bolesnych, jaką była konieczność oddania na szkołę wielce zasłużonego SSM „Michałek”. Ogromne kłopoty przysparzały SSM sezonowe a to głównie ze względu na niechętny stosunek do ich uruchamiania ze strony lokalnej administracji oświatowej. Z tą postawą wiązał się też często mało ciekawy dobór kadry kierującej schroniskiem. Były jednak bardzo pozytywne przykłady, z których wspomnę lubańską SP 3 (**Jolanta Włosek** i **Halina Bernacka** po długiej serii bardzo kiepskich schronisk w tym mieście pokazały jak można zorganizować coś wzorcowego) piechowicki SP Piastów, SP 1 w Leśnej, SP we Włosieniu, SP w Domanowie. Zawsze jakość schroniska sezonowego zależała od kadry a nie od tzw. warunków obiektywnych.

Lepszym rozwiązaniem niż typowe SSM sezonowe były tzw. schroniska półstałe uruchamiane w nieczynnych szkołkach wiejskich zwykle na kilka miesięcy. Takimi pozytywnymi przykładami były Jarkowice gm. Lubawka, Wrociszów Dolny gm. Sulików i przez pewien czas Sędziszowa gm. Świerzawa.

Pozyskiwanie środków na doposażenie schronisk i ewentualne remonty szło w tamtych czasach bardzo opornie. Był wprawdzie tzw. Centralny Fundusz Turystyki i Wypoczynku, CFTiW, z którego można było uzyskać środki na doposażenie, ale tylko na nowe miejsca noclegowe. Z tego absurdalnego założenia korzystały województwa słabe turystycznie tworzące bazę

nowych, zresztą często niepotrzebnych SSM (nadal wiele z nich do dziś istnieje, chociaż turystów w nich rzadko uświadczysz). Pozyskiwaliśmy finanse z ministerstwa oświaty (z reguły nieduże), nakłanialiśmy lokalną administrację oświatową do pamiętania schroniskach. Rzadko się to jednak udawało, bo zawsze szkoła była ważniejsza. W sumie było to wszystko za mało i jako taki wygląd mogły SSM uzyskać tylko dzięki zaangażowaniu ich personelu i pomocy społecznej z zewnątrz. Dla zwiększenia motywacji personelu SSM od początku działalności zwróciliśmy uwagę na Konkurs Współzawodnictwa Schronisk starając się przy jego pomocy uzyskać możliwie duże zaangażowanie kadry. I chyba nam się to w dużym stopniu udało. Nasze schroniska od wielu lat należą do krajowej czołówki konkursowej.

Pomoc z zewnątrz najbardziej efektywną uzyskaliśmy ze strony ZSEI.-Mech. w Piechowicach, którego zaangażowanie w prace dla SSM nie ma równych w kraju, co zresztą, ZG PTSM potwierdził najwyższym odznaczeniem organizacyjnym.

Przez wiele lat sporo można było zyskać dzięki zimowiskom goszczącym w SSM. Było wtedy kandydatów do wypoczynku zimowego w SSM znacznie więcej niż miejsc i wybrani z chęcią deklarowali coś dodatkowego dla schronisk w zależności od swoich możliwości. Często były to zakłady produkcyjne, dla których ufundowanie np. wykładziny podłogowej, kilku mebli, itp. nie stanowiło problemu. Dodam też, że wybór pierwszego prezesa, który pełnił tę funkcję przez 8 lat też nie był przypadkowy. W tym czasie w Kuratorium było 3 wicekuratorów, a my wybraliśmy **Z. Bąbkiewicza**, który odpowiadał za sprawy ekonomiczne i szkolnictwo zawodowe i wielokrotnie mógł z tego tytułu pomóc schroniskom a także samemu Zarządowi załatwiając np. przyzwoite warunki lokalowe dla Biura OW w Cieplicach. Wtedy też w oparciu o te dobre warunki zorganizowaliśmy Wojewódzką (Szkolną) Radę Krajownawczo-Turystyczną (druga w Polsce przy PTSM), która przez wiele lat służyła poradnictwem turystycznym, ale także firmowała całkiem ożywioną działalność popularyzatorską (patrz rozdz. XVIII).

Realia lat dziewięćdziesiątych i obecnych są zupełnie różne od tamtych pierwszych i mogą niektórych dziwić stosowanymi wtedy rozwiązaniami. Tak faktycznie wtedy było. Duży ruch turystyczny sponsorowany w dużym stopniu z kasy państwowej (szczególnie obozy wędrowne i zimowiska) nie był równoważony przez nakłady na bazę stąd jej ówczesna niska jakość. Inne też wtedy były trendy w turystyce. Mało, kto stronił od pieszej wędrowki stąd nie było problemów z naborem na obozy wędrowne czy wycieczki. Taką postawę prezentowali nauczyciele i uczniowie, co dzisiaj wydaje się czymś bardzo odległym i nierealnym. Obecny standard naszych SSM znacznie wyższy niż wtedy wcale nie przekłada się proporcjonalnie na ruch turystyczny. Czy będzie to tendencja stała trudno powiedzieć, ale jestem raczej pesymistą?

Zdzisław Gasz

Organizatorzy III Olimpiady (Turnieju) Krajoznawczo-Turystycznego
– SSM „Michalek” 14 V 1978

SSM „Halny” – 23 XI 1984 – dyplomy honorowe ZOW

Uroczystość dla uczczenia I miejsca w Polsce w Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym
zdobytego przez SP 13 Jelenia Góra (* VI 1979)

24 IV 1977 Warszawa – Walny Zjazd PTSM

ROZDZIAŁ IV

Biogramy zasłużonych działaczy

Osoby działające

LUDWIK ANIOŁ urodzony 9 VIII 1921 r. w Piaskach. Z wykształcenia mgr filologii polskiej po studiach na Uniwersytecie Wrocławskim (1950 r.)

W Lubaniu, w którym mieszka od wielu lat stał się znany jako nauczyciel języka polskiego i łaciny w miejscowym liceum ogólnokształcącym. W LO uczył w latach 1951-75 pełniąc w okresie 1961-75 funkcję v-ce dyrektora. W latach 1975-82 był dyrektorem Muzeum Osadnictwa Wojskowego w Lubaniu. Przede wszystkim jednak dał się poznać jako bardzo zaangażowany działacz społeczny w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa, a także ochrony przyrody oraz aktywista nauczycielskiego ruchu zawodowego. Początki udokumentowanej działalności sięgają roku 1951 kiedy to rozpoczął organizowanie corocznych obozów wędrownych dla młodzieży szkolnej zrzeszonej w PTTK, ZHP a później także w PTSM. Był też organizatorem wielu wycieczek, biwaków i zlotów, których ilość można liczyć w setki a uczestników w wiele tysięcy. Angażował się też w działalność szkoleniową prowadząc wykłady na kursach kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych oraz młodzieżowych organizatorów turystyki PTTK. Jako wykładowca był nie tylko znakomitym fachowcem, ale popularność zdobywał też dzięki lekkiemu i dowcipnemu stylowi prowadzenia zajęć.

Z jeleniogórskim PTSM był związany od początku jego istnienia jako struktury wojewódzkiej czyli od 1975 r. W skład władz ZOW wchodził od 1977 roku do 1999 roku czyli do ich przekształcenia w oddział regionalny. Wtedy przeniósł się do nowo utworzonego Oddziału w Lubaniu. Współpracował m.in. przy organizacji Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej, konkursów krasomówczych a przede wszystkim przy organizacji kursów dla nauczycieli, gdzie jako wykładowca zagadnienia organizacja obozów wędrownych nie miał sobie równych.

Jego swoistym hobby jest zdobywanie odznak turystycznych i krajoznaw-

czych których zdobył dużą ilość. Innym to anegdoty, które nie tylko potrafi świetnie opowiadać, ale wydał drukiem ich zbiór. Píše często do prasy na tematy turystyczne. Ostatnie kilka lat spędza w szpitalu lubańskim z ciężkim urazem kręgosłupa spowodowanym wypadkiem drogowym.

Za swoją działalność zawodową i społeczną był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Jest posiadaczem Krzyża Kawalerskiego oraz Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi a także odznaczeń resortowych jak Medal KEN i odznaki „Zasłużony działacz turystyki”. PTSM uhonorował Go wszystkimi odznaczeniami z wyjątkiem członkostwa honorowego. Poza tym był uhonorowany za swoją działalność w Armii Krajowej – Krzyżem Armii Krajowej i Medalem Wojska (oba z Londynu). Posiada również prawie wszystkie odznaczenia PTTK i LOP.

DANUTA BARTOSIEWICZ urodzona 24 II 1945 r. w Przyrowie woj. śląskie. Ukończyła Liceum Pedagogiczne w Lubomierzu, potem Studium Nauczycielskie we Wrocławiu (filologia polska) i studia na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie w 1978 r. zdobyła dyplom magistra historii. Cały czas pracy zawodowej poświęciła nauczaniu najpierw w SP 1 w Gryfowie Śl. a potem aż do dziś w Zespole Szkół w Świeradowie. W 1971 r. ukończyła kurs przewodników sudeckich, w 1972 r. otrzymała uprawnienia instruktora ZHP i działała w tej organizacji do 1974 r.

Współpraca z turystyką szkolną i również z jeleniogórskim PTSM zaczęła się w pierwszych latach województwa jeleniogórskiego. Jako nauczyciel szkoły gryfowskiej dała się poznać jako bardzo dobry organizator życia turystycznego szkoły. Jeszcze kilka lat po Jej odejściu do Świeradowa w szkole gryfowskiej powoływano się na Jej autorytet. Szybko włączyła się do organizacji imprez organizowanych przez ZOW. Do nich należał w pierwszym rządzie Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej. Od 1976 r. kieruje trasami Rajdu i z drobnymi przerwami spowodowanymi względami zdrowotnymi, działa w imprezie do dziś należąc zawsze do tego trzonu organizatorów, od którego zaczyna się kompletownie obsady kadrowej tras (podczas 30-lecia Rajdu w 2004 r. za 27 udziałów otrzymała Złoty Medal Zasługi Rajdu). Podobnie wytrwale bierze udział w wycieczkach szkoleniowych organizowanych od 1983 r. przez nasz Oddział. Zanotowała 22 udziały (na 23) będąc zawsze czołową postacią (funkcje oprowadzające, starosta).

Od 1986 r. do dziś działa we władzach naszego Oddziału.

Pasje jakie posiada to książki – najczęściej historyczne i obyczajowe oraz robótki ręczne na drutach, zbieranie szklanych zwierzątek a także tak

poważne jak literatura nt. architektury i turystyki górskiej i zagranicznej. Jest otwarta na ludzi, chętnie pomaga starszym.

Za swoją działalność zawodową i społeczną była kilkakrotnie wyróżniana w tym odznaczeniem państwowym – Złoty Krzyż Zasługi, resortowym – odznaką „Za zasługi dla turystyki” i organizacyjnymi PTSM – wszystkimi ważnymi z wyjątkiem członkostwa honorowego.

MAREK BERGTRAUM urodzony 26 XII 1952 r. w Piechowicach. Ukończył Technikum Mechaniczno-Elektryczne w Piechowicach zdobywając zawód technik elektromechanik. Początkowo pracował w swoim zawodzie w zakładzie przemysłowym, potem założył do dziś prosperującą firmę – Zakład Instalatorstwa Elektrycznego.

Z wykształcenia elektryk, a z zamiłowania zapałony turysta i to kwalifikowany, bo z uprawnieniami przewodnika sudeckiego. Początkowo działał w harserskim ruchu turystycznym, próbował nawet swoich sił jako zapaśnik. Od 1976 r. włączył się bardzo aktywnie do działalności w szkolnym ruchu krajoznawczo-turystycznym PTSM. Został kierownikiem trasy w II Jeleniogórskim Rajdzie Młodzieży Szkolnej i od tej pory tylko 2 razy nie było Go wśród organizatorów tej największej imprezy w woj. jeleniogórskim a obecnie w regionie. Z okazji 30-lecia Rajdu otrzymał Złoty Medal Zasługi Rajdu. Podobnie systematyczny był jego udział w eliminacjach wojewódzkich Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego – drugiej ważnej imprezy regionu. Współpracował też przez szereg lat z organizatorami Piechowickiego Rajdu Działwy Szkolnej „Piechotka” kończącego się z reguły w Michałowicach. W tychże Michałowicach znalazł kolejne pole działania. Jest nim Klub Przyjaciół Schroniska „Złoty Widok”, którego jest aktywnym członkiem od momentu jego utworzenia w r. 1995 do dziś. W PTSM dał się też poznać jako dokumentujący wszystkie ważniejsze poczynania, najpierw aparatem fotograficznym, potem kamerą video a ostatnio aparatem cyfrowym.

Do ZOW PTSM wszedł drogą dokooptowania w 1978 r. i od tego czasu nieprzerwanie jest Jego członkiem w drodze wyborów. Należy do działaczy aktywnych i zaangażowanych. Znany szeroko ze swojego pogodnego charakteru, dużego poczucia humoru i zamiłowania do opowiadania i robienia kawałów od lat zaczął się specjalizować w przekazywaniu nauczycielom-kursantom wiedzy nt. organizacji wolnego czasu uczniów podczas wycieczek, rajdów i obozów wędrownych.

Jego pasje życiowe to fotografowanie, turystyka w tym zagraniczna i

zbieranie gadżetów, którymi można rozbawić czy nieco nastraszyć znajomych.

Za swoją działalność społeczną w turystyce był kilkakrotnie wyróżniany. Otrzymał Brązowy Krzyż Zasługi, odznakę „Zasłużony działacz turystyki” oraz wszystkie ważniejsze wyróżnienia PTSM z wyjątkiem członkostwa honorowego.

ELŻBIETA BILKA urodzona 13 II 1958 r w Kowarach. Ukończyła szkołę średnią I LO w Jeleniej Górze a w r. 2004 studiując zaocznie na Uniwersytecie Wrocławskim w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa zdobyła tytuł magistra bibliotekoznawstwa. Aktualnie od r. 1997 jest pracownikiem (kustosz) Grodzkiej Biblioteki Publicznej w Jeleniej Górze.

Z PTSM związała się w r. 1986 podejmując obowiązki kierownika Biura Oddziału, które z przerwą na urlop macierzyński i wychowawczy pełniła do 1996 r. Należała do pracowników obowiązkowych, pełnych inicjatywy i pomysłowości. Pracę zawodową traktowała nie tylko jako obowiązek, ale jako realizację jednej z pasji życiowych jaką była turystyka. Często Jej praca nie mieściła się w ustawowych godzinach. Czynnie włączała się do wszelkich działań podejmowanych przez działaczy Oddziału a szczególnie do różnego rodzaju imprez i konkursów. Do takich należały przede wszystkim Wojewódzki Przegląd Piosenki Turystycznej; Zimowy Złot Pieszono-Narciarski „Rudawy” a przede wszystkim Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej i eliminacje wojewódzkie Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Wszędzie wykazywała dużą sprawność organizacyjną i pomysłowość w rozwiązywaniu problemów. Włączyła się również bardzo czynnie do działalności wydawniczej Oddziału m.in. do opracowania folderów naszych schronisk młodzieżowych a także do 2 większych opracowań okolicznościowych: „20 lat Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej” oraz „20-lecie OW PTSM w Jeleniej Górze”.

Odeszła z pracy w ZOW ze względu na trudną sytuację finansową.

Jej pasje życiowe to turystyka, historia Dolnego Śląska, poznawanie przyrody, czytanie i muzyka oraz wychowanie jedynej córki Kamili. Za wydalenie życia uważa spływ rzeką Leną przez tereny Syberii. Było cudownie gdyby nie te cholerne komary.

Za swoją pracę zawodową i społeczną wyróżniona brązową odznaką PTSM oraz dyplomami honorowymi ZOW i ZG PTSM.

ROMAN BINKIEWICZ urodzony 21 XI 1957 r. w Bolesławcu. Ukończył studia na Uniwersytecie Wrocławskim zdobywając tytuł magistra geografii. Od początku swojej kariery zawodowej był związany ze szkolnictwem bolesławieckim ucząc kolejno w SP5, SP6 a ostatnio w Gimnazjum nr 1. Od roku 1997 prowadzi własne biuro turystyczne i świadczy usługi przewodnickie i pilotażowe głównie dla szkół z Bolesławca i szeroko rozumianej okolicy.

W okresie pełnoetatowego zatrudnienia w szkolnictwie zdobył uprawnienia przewodnickie na obszar Sudetów oraz przewodnika turystyki górskiej (Sudety i Beskidy Zachodnie). Turystyka i krajoznawstwo stało się Jego pasją życiową, którą realizował z młodzieżą zaangażowaną turystycznie. Brał udział we wszystkich ważniejszych imprezach turystycznych ówczesnego woj. jeleniogórskiego wszędzie dzięki pracowitości i fachowości odnosząc duże sukcesy. Mówiono o nim „człowiek sukcesu”. W Turniejach Turystyczno-Krajoznawczych dwukrotnie zdobył tytuł mistrza Polski (1992 i 1993) i dwukrotnie wicemistrza (1986, 1991). Jego podopieczni 7 razy zdobywali nagrody główne – puchary przechodnie Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej za co został wyróżniony Złotym Medalem Zasługi 30-lecia Rajdu.

Zorganizował i przez kilka lat kierował Bolesławieckimi Rajdami Kraśniali. Przez szereg lat należał do cenionych wykładowców na kursach turystyczno-krajoznawczych dla nauczycieli.

Jego pasją życiową jest turystyka. Za ważne wydarzenia w swoim życiu uznaje: założenie własnego biura turystycznego, wybudowanie domu i posiadanie rodziny (żona i syn).

Za swoją pracę zawodową i społeczną był kilkakrotnie nagradzany i wyróżniany: odznaczeniami państwowymi – Brązowy Krzyż Zasługi; resortowymi – Medal KEN i odznaka „Zasłużony działacz turystyki”: organizacyjnymi – PTSM (brązowa, srebrna i złota odznaka), PTTK (odznaka srebrna) a także dyplomem honorowym Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki.

JAN GASZ urodzony 15 XI 1942 r. w Wiśle (schronisko PTT na Przysłopie pod Baranią Górą). Szkołę średnią – Technikum Ochrony Roślin ukończył w Cieszynie, studia wyższe z dyplomem mgr wychowania fizycznego na Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

Całą karierę zawodową nauczyciela realizował w szkołach piechowickich. W latach 1965-69 uczył w SP1, od 1969 r. aż do przejścia na emeryturę w r. 2004 w Zespole Szkół Elektryczno-Mechanicznych

(początkowo KZME „Karelna”, potem podległej bezpośrednio Kuratorium Oświaty). W tej szkole w latach 1982 -2004 pełnił funkcję dyrektora Zespołu Szkół osiągając na tym stanowisku kilka spektakularnych sukcesów m.in. dużą rozbudowę szkoły, nowe warsztaty szkolne oraz rozwój organizacyjny.

Z PTSM jest związany od 1982 r kiedy to wszedł w skład Zarządu Oddziału i funkcję tę pełni nieprzerwanie do dziś.

Z czasów Jego zarządzania szkołą datuje się bardzo szeroka współpraca z PTSM i szkolnymi schroniskami młodzieżowymi całego byłego województwa jeleniogórskiego. Absolwenci Technikum Mechaniczno-Elektrycznego dla Pracujących (Dorosłych) w ramach prac dyplomowych wykonali kilkadziesiąt wartościowych i bardzo użytecznych prac. Szkoła służyła też doraźnie pomocą schroniskom w wielu pracach remontowych i porządkowych. Najlepszym dowodem uznania mogą być dyplomy i wyróżnienia przyznane szkole przez ZOW PTSM a także dwukrotnie przez ZG PTSM (Złota Odznaka, Medal „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieżowych” – przyznany z okazji 20-lecia patronatu szkoły nad SSM – jedyny tego typu przykład w kraju).

Szkoła przez Niego kierowana wspomagała też PTSM przy organizacji różnego rodzaju imprez a szczególnie duży był wkład w przygotowaniu i przeprowadzeniu Finału Krajowego XL Jubileuszowego Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych w grudniu 2000 r w Michałowicach.

Hobby – podróże z dużą ilością wypoczynku, grzybobranie, prace domowe i ogrodowe.

Za swoją działalność społeczną – jest trzecią kadencję przewodniczącym Rady Miejskiej Piechowic, zawodową i na rzecz schronisk młodzieżowych był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, Medal KEN, złotą odznakę PTSM i Medal „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieżowych”.

ZDZISŁAW GASZ urodzony 8 XII 1937 r. w Wiśle (w schronisku PTT pod Baranią Górą). Ukończył liceum ogólnokształcące w Wiśle, a potem studia geograficzne na Uniwersytecie Wrocławskim w 1961 r. Od tego roku jest związany zawodowo z Piechowicami i regionem jeleniogórskim.

Zainteresowania turystyczne z racji miejsca urodzenia i wychowania wykazywał od młodości. Na studiach należał do pierwszej grupy członków Akademickiego Klubu Turystycznego, tam też zdobył w 1960 r uprawnienia przewodnika sudeckiego i przodownika GOT na obszar Sudeów i Beskidów Zachodnich.

Pracując w SP1 w Piechowicach przez 11 lat prowadził bardzo aktywne kółko geograficzno-krajoznawcze (1961 -72). Od 1972 r. przyjmuje obowiązki wizytatora przedmiotowego geografii w mieście i powiecie jeleniogórskim, w 1974 r. bierze dodatkowe obowiązki wizytatora turystyki i krajoznawstwa (podlegały mu też SSM). W 1975 r. od momentu powołania województwa jeleniogórskiego a w nim Kuratorium Oświaty i Wychowania kontynuuje swoją funkcję w skali województwa mając do współpracy jeszcze 3 wizytatorów (jest koordynatorem zespołu). Funkcję wizytatora pełni do połowy lat dziewięćdziesiątych. W 1974 r. zaczyna działać w PTSM, w 1975 r. jest jednym z głównych twórców ZOW PTSM w Jeleniogórskim. Pełnił w nim przez 5 kadencji odpowiedzialną rolę sekretarza, od 1995 r. jest do dziś prezesem.

W 1977 r. zostaje wybrany w skład Zarządu Głównego PTSM, potem przez 16 lat pełnił obowiązki wiceprezesa i przewodniczącego 2 najlepiej działających komisji- rozwoju schronisk i współzawodnictwa schronisk młodzieżowych. Zorganizował m.in. 2 wysoko oceniane jubileusze Konkursu - XXX w 1990r w Karpaczu i w Szklarskiej Porębie i XL w 2000r w Michałowicach, którą to edycję podsumował opracowaniem „Kronika 40 lat Konkursu”. W r. 2002 na zjeździe krajowym PTSM we Wrocławiu wycofał się oficjalnie z działalności na szczeblu centralnym.

Jako wizytator i sekretarz ZOW był inicjatorem powstania 6 imprez wojewódzkich m.in. Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej pełniąc z reguły rolę głównego organizatora-często do dziś. Organizuje od wielu lat szkolenia dla młodzieży szkolnej i nauczycieli a wśród nich Ogólnopolskie Kursy Nauczycieli-Kandydatów na Przewodników Turystyki Górskiej (od 1983r 17 edycji) i wycieczki szkoleniowe dla nauczycieli (od 1983r 23 edycje). Inicjował wiele pociągnięć organizacyjnych i prac związanych z bazą SSM m.in. doprowadzając do, utworzenia 8 schronisk stałych. W latach 1991 -99 kierował Scentralizowaną Obsługą Schronisk Młodzieżowych („złoty okres” w rozwoju SSM).

Jest autorem licznych artykułów i publikacji z zakresu turystyki, krajoznawstwa i geografii a także historii działalności (opracowania kronikarskie). Oprócz PTSM działa od lat aktywnie w PTTK i LOP pełniąc w nich odpowiedzialne funkcje .

Jego hobby – turystyka krajowa i zagraniczna, schroniska młodzieżowe i ochrona przyrody a bardziej przyjemne książki, płyty, szable.

Za swoją działalność społeczną i zawodową otrzymał liczne wyróżnienia i odznaczenia. Jest posiadaczem Krzyża Kawalerskiego, Złotego i Brązowego Krzyża Zasługi, odznaczeń resortowych – Medalu KEN i odznaki „Zasłużony dla turystyki” i „Zasłużony działacz kultury”, a także wszystkich ważniejszych wyróżnień PTSM, PTTK i LOP wyjątkiem członkostwa honorowego.

PIOTR GRYSZEL urodzony 4 IV 1974 r w Lwówku Śl.. Szkołę podstawową i średnią (LO) ukończył w swoim rodzinnym mieście (matura 1993 r). W 1998 r zdobył stopień magistra ekonomii na Akademii Ekonomicznej w Jeleniej Górze pisząc pracę magisterską nt. „Szkolne schroniska młodzieżowe województwa jeleniogórskiego. Ocena funkcjonowania”. W 2003 r obronił pracę doktorską nt. „Regionalne i lokalne systemy informacji w turystyce”. Od ukończenia studiów pracuje w Akademii Ekonomicznej w Jeleniej

Górze – aktualnie jako asystent w Katedrze Marketingu i Zarządzania Gospodarką Turystyczną.

Z turystyką jest związany od lat szkolnych. Już jako uczeń SP 2 w Lwówku Śl. uczestniczył aktywnie w rajdach szkolnych i w Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym co zresztą kontynuował w LO. W czasie nauki w liceum współtworzył Klub Turystyki Pieszej PTSM „Niutek” i był kilka lat Jego prezesem. Był twórcą i organizatorem Rajdu im. Henryka Brodatego, rajdu nocnego „Babie Lato” i zimowego rajdu na raty. Klub „Niutek” stał się znany w województwie a potem w kraju z licznych osiągnięć turystycznych. Po odejściu P. Gryszela z Lwówka Śl. nastąpiła spora stagnacja w aktywnym dotąd życiu turystycznym. Ostatnio obserwuje się ponowne ożywienie.

Zadbał o zdobycie szeregu uprawnień turystycznych. Od 1993 r jest przodownikiem turystyki górskiej (Sudety), od 1995 r przodownikiem turystyki pieszej. W r.1997 zdobył kwalifikacje przewodnika sudeckiego i pilota wycieczek. Jest też instruktorem przewodnictwa i posiadaczem tytułu „nauczyciel-krajoznawstwa”. Od r. 1999 do dziś pełni funkcję prezesa Koła Przewodników Sudeckich w Jeleniej Górze. Opublikował kilkanaście artykułów w czasopiśmie turystycznych, jest autorem folderu o Cieplicach, współautorem przewodnika po Jeleniej Górze. Publikuje też artykuły w naukowej prasie ekonomicznej.

Z PTSM jest związany bezpośrednio od 1994 r kiedy to został członkiem ZOW pełniąc w kadencji 1995 – 2000 funkcję skarbnika a w obecnej członka ZO. Należał i należy do bardzo aktywnych i zaangażowanych działaczy wykazujących swoją przydatność w różnych dziedzinach życia organizacji.

Jego hobby to podróże, dobra książka, historia i geografia, fotografia.

Mimo krótkiego stażu organizacyjnego otrzymał już kilka wyróżnień PTSM – brązową i srebrną Odznakę Honorową a także dyplomy honorowe ZOW i ZG.

MARIAN JABŁOŃSKI urodzony 10 I 1942 r w Dąbrówce Polskiej pow. Nowy Sącz. Od 1945 r mieszka w Sobieszowie gdzie ukończył szkołę podstawową a potem w Jeleniej Górze Liceum Pedagogiczne. W 1978 r ukończył studia wyższe w zakresie pedagogiki szkolnej na Uniwersytecie Wrocławskim (mgr). Jako nauczyciel zaczął pracę w roku szkolnym 1961/62 w Jagniątkowie i przez większość swojej kariery zawodowej był związany ze szkolnictwem. Był nauczycielem w SP 2 w Piechowicach (1965-72), potem pracował do 1981 r w ZNP (sekretarz potem prezes Oddziału), kierował

piechowicką oświatą jako Miejski Dyrektor Szkół a potem Inspektor Oświaty i Wychowania. Od 1986 r był wicekuratorem oświaty w Jeleniej Górze, potem pełnił funkcję z-cy dyrektora Wydziału Infrastruktury Społecznej Urzędu Wojewódzkiego (zajmował się tam sportem i turystyką). Od 1992 r do dziś jest związany z kolejnymi mutacjami doradztwa metodycznego w Jeleniej Górze.

Z turystyką jest związany od wielu lat. W szkole prowadził SKKT. W 1967 r ukończył kurs przewodnicki. Jako inspektor oświaty w Piechowicach był współinicjatorem Rajdu Działwy Szkolnej „Piechotka”. Jako opiekun drużyny brał często udział w Jeleniogórskich Rajdach Młodzieży Szkolnej a w 1984r był gospodarzem zakończenia X jubileuszowej edycji Rajdu.

Z PTSM jest związany od 1977 r kiedy to wszedł w skład Sądu Koleżeńskiego Oddziału. Od 1990 r do dziś pełni funkcję wiceprezesa Oddziału. Okres swojej pracy w Zarządzie zaznaczył aktywnym uczestnictwem w szeregu imprez jak Rajdy „Kurorka”, Zimowy Złot Piesz-Narciarski i wycieczki szkoleniowe. Od momentu powstania Klubu Przyjaciół SSM w Michałowicach jest jednym z jego bardzo aktywnych członków. Jest też autorem nazwy schroniska. Od kilku lat działa też w ZO LOP w Jeleniej Górze.

Hobby – kolekcjonowanie literatury krajoznawczej, turystyka piesza i górską a także tańce ludowe i przewodnictwo.

Za swoją działalność zawodową i społeczną był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Jest posiadaczem Krzyża Kawalerskiego i Złotego Krzyża Zasługi, Medalu KEN, odznaki „Zasłużony działacz turystyki” i wszystkich ważniejszych wyróżnień PTSM z wyjątkiem członkostwa honorowego.

JANINA KOWALSKA urodzona 15 III 1940 r w Czernelicach. Z zawodu jest nauczycielem nauczania początkowego. Turystom jeleniogórskim, ale nie tylko, była znana przez wiele lat jako kierownik SSM „Michalek” w Jeleniej Górze. Początkowo kierowała schroniskiem sezonowym (1972-73), od 1974 r do 31 VIII 1984 r schroniskiem stałym, a od 1985 r do 1991 ponownie sezonowym. SSM „Michalek” dzięki Jej osobistemu zaangażowaniu a także wydatnej po-

mocy męża Michała było przez szereg lat naszym pokazowym obiektem. Ilustracją tego mogą być miejsca zajmowane w wojewódzkim a przede wszystkim krajowym Ogólnopolskim Konkursie Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych. A oto ich krótka prezentacja na szczeblu krajowym: 1975 – IV miejsce, 1977 – I, 1978 -V, 1979 – IV.

Do tych sukcesów dochodzi piękna seria zwycięstw w kategorii SSM sezonowych. Od 1985 r do 1991 a więc do momentu likwidacji i przeznaczenia obiektu na szkołę(dziś już nie istniejącą), SSM plasowało się w województwie niezmiennie na I miejscu zdobywając dwukrotnie tytuł arcymistrza (1988-90 i 1991-93) a w klasyfikacji krajowej zdobyło 6 razy wyróżnienie w tym najważniejsze – złote z laurem.

Jako kierownik wyróżniała się wielką troską o bazę, dbałość o wzorowy porządek i estetykę, sumiennym prowadzeniem dokumentacji oraz dobrze prowadzoną pracą wychowawczą i informacyjną.

Od momentu likwidacji SSM Jej kontakty z PTSM ustały. Znalazła się wśród osób wyróżnionych biogramami z okazji 20-lecia jeleniogórskiego PTSM.

Za swoją pracę zawodową i społeczną była kilkakrotnie wyróżniona i nagradzana. Otrzymała Złoty Krzyż Zasługi, Medal KEN i złotą odznakę PTSM. Większość wyróżnień zawdzięcza sukcesom w pracy schroniskowej.

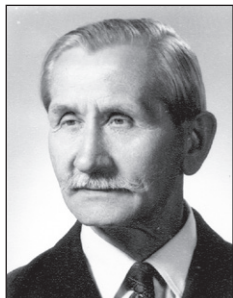
ELŻBIETA KRAUSIEWICZ urodzona 30 IX 1955 r w Jeleniej Górze, ale od 13 roku życia do 1979 r mieszkała wraz z rodzicami w Łodzi. Tam też ukończyła liceum ekonomiczne. Już mieszkając w Jeleniej Górze ukończyła studia wyższe w zakresie pedagogiki opiekuńczej, a w r. 2002 zdobyła na Uniwersytecie Wrocławskim dyplom magistra pedagogiki. Pracowała w kilku miejscowościach, ale dla Jej przygotowania turystycznego istotne było zatrudnienie w Zarządzie Wojewódzkim ZSMP w Jeleniej Górze (1978-86),

gdzie zajmowała się organizowaniem turystycznych wyjazdów młodzieży m.in. zagranicznych. Zdobyła wtedy uprawnienia pilota wycieczek zagranicznych. 1 I 1990 r została mianowana kierownikiem Szkolnego Schroniska Młodzieżowego „Bartek” w Jeleniej Górze. Przepracowała na tym stanowisku do r. 1999. Od tego roku do dziś pełni obowiązki dyrektora Bursy nr 1 w Jeleniej Górze.

Jako kierownik SSM „Bartek” zanotowała na swoim koncie wiele sukcesów potwierdzonych wysokimi lokatami w Ogólnopolskim Konkursie Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych. Na szczeblu krajowym zdobyła wyróżnienia brązowe, srebrne i złote a także najwyższe – złote z laurem (1997r).

W działalność społeczną w PTSM zaangażowała się od lutego 1994 r. kiedy to została dokooptowana do składu ZOW. Od tego czasu jest cały czas członkiem władz Oddziału, w kadencji 2000-2006 pełni odpowiedzialną funkcję sekretarza.

Za swoją działalność zawodową i społeczną została wyróżniona Brązowym Krzyżem Zasługi, listem gratulacyjnym Ministra Edukacji Narodowej oraz wyróżnieniami organizacyjnymi PTSM (odznaki brązowa, srebrna i złota). Jest też posiadaczką brązowej odznaki „Zasłużony działacz turystyki” i Srebrnego Medalu Zasługi 30-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej.

TEOFIL LIGENZA VEL OZIMEK urodzony 5 XII 1912 r. w dworze Lasek (obecnie Sosnowica Dwór) na Lubelszczyźnie. W 1933 r. ukończył w Chełmie Lubelskim Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie. Potem pracował w kilku szkołach powszechnych (Włodawa, Leśna, Dołholisce). W okresie okupacji podjął tajne nauczanie. Od 1944 r. został kierownikiem Szkoły Powszechnej w Hołownie. W tym czasie pojął korespondencyjne studia z matematyki i fizyki w Instytucie Pedagogicznym ZNP w Warszawie, które ukończył w 1950 r. W międzyczasie uczył już w liceach (Stoczek Łukowski, Bartoszyce). Od 1950 r. zaczął pracę w Jeleniej Górze, którą ukończył w 1972 r. ucząc najpierw w Liceum Pedagogicznym a potem w Zespole Szkół Zawodowych nr 2.

Teofil Ligenza dał się poznać w Jeleniogórskim a potem w kraju jako zamiłowany i zapalony działacz turystyczny i krajoznawczy, wychowawca tysięcy uczniów i nauczycieli. Już za życia jest żywą legendą turystyki. Organizował turystykę w szkołach, w których uczył, działał i działa do dziś w strukturach PTTK i PTSM, popularyzuje turystykę za pośrednictwem prasy lokalnej („Nowiny Jeleniogórskie” – cotygodniowe wycieczki z cyklu „W niedzielę na wycieczkę”). Jako szef Szkolnego Powiatowego Ośrodka Krajoznawczo-Turystycznego w Jeleniej Górze zaczął organizować liczne kursy nauczycielskie-kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych. Sam prowadził bardzo dużo wycieczek i obozów wędrownych dla nauczycieli i uczniów. Przez wiele lat prezesował Kołu Nauczycielskiemu PTTK w Jeleniej Górze.

W strukturach PTSM działał od lat 60-tych kiedy to był założycielem Koła PTSM, a w r. 1975 stał się współzałożycielem ZOW PTSM w Jeleniej Górze. Tutaj działał początkowo jako wiceprezes (1975-80), potem członek ZOW i WKR do 1995 r. Uchwałą Zarządu został honorowym członkiem Zarządu Oddziału.

W PTTK działa do dziś głównie w Regionalnym (Dolnośląskim) Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa i w Dolnośląskim Zespole Turystyki Pieszej.

Jego długoletnia i pełna oddania praca w turystyce i dla turystów oraz w szkolnictwie zaowocowała licznymi wyróżnieniami i odznaczeniami. Jest posiadaczem Krzyża Oficerskiego i Kawalerskiego, Złotego Krzyża Zasługi, Medalu KEN, odznaki „Zasłużony działacz turystyki” i in. W PTTK i PTSM otrzymał wszystkie ważniejsze odznaki i wyróżnienia w tym te najważniejsze – tytuły Honorowego Członka obu organizacji. Ma również statuetkę honorową „Zasłużony dla miasta Jeleniej Góry”, odznaczenia za tajne nauczanie i in. Jest Honorowym Przodownikiem Turystyki Pieszej i Turystyki Górskiej, Zasłużonym Instrukтором Krajoznawstwa.

BOLESŁAW MASARCZYK urodzony 19 VI 1932 r w Mikołowie. Ukończył studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego jako ekonomista. Początkowo pracował w Centralnej Szkole ZHP w Cieplicach jako zastępca komendanta, potem jako dyrektor ekonomiczno - administracyjny cieplickiego szpitala, a od 1975 r do 1999 w Kuratorium Oświaty i Wychowania w Jeleniej Górze. W Kuratorium pełnił ważne funkcje najpierw zastępcy a potem kierownika (dyrektora) pionu ekonomicznego. Po likwidacji Kuratorium w 1999 r przeszedł na emeryturę.

Z działalnością PTSM związał się od r.1980 kiedy to został wybrany w skład Zarządu Oddziału i objął w nim funkcję skarbnika. W 1985 r zostaje wiceprezesem ZOW (w wyniku przesunięć kadrowych), a od 1989 r do 1994 pełnił obowiązki prezesa. Długotrwała choroba była powodem rezygnacji z prezesury wiosną 1994 r, zadeklarował jednak chęć współpracy jako konsultant ekonomiczny. W kolejnych kadencjach 1995 – 2001 i 2001 – 2006 został wybrany wiceprezesem. Zrezygnował latem 2005r z wiceprezesury .W latach 1999 – 2002 pełnił półetatową funkcję kierownika Scentralizowanej Obsługi Szkolnych Schronisk Młodzieżowych w Jeleniej Górze.

B. Masarczyk okazał się bardzo przydatnym członkiem Zarządu. Dzięki swojemu zaangażowaniu i licznym kontaktom potrafił pozyskać sporo środków na remonty i wyposażenie schronisk. Był znaczącym rzecznikiem interesów schronisk i Towarzystwa na terenie Kuratorium. W 1990 r był jednym ze współautorów i współorganizatorów przejścia wszystkich SSM w województwie pod Scentralizowaną Obsługę Schronisk Młodzieżowych początkowo realizowaną pod egidą ZOW PTSM a potem Kuratorium Oświaty.

Jego pasją życiową jest filatelistyka a także zbieranie książek oraz budowanie i urządzenie domu. Najbardziej przeżył jako 16 latek śmierć ojca, leżał wtedy ciężko chory. Drugim ważnym wydarzeniem było zawarcie małżeństwa.

Za swoją działalność zawodową i społeczną był wielokrotnie nagradzany i wyróżniany. Jest posiadaczem Krzyża Kawalerskiego, Srebrnego Krzyża Zasługi, odznak resortowych - „Zasłużony działacz turystyki” (srebrna) i „Za zasługi dla turystyki” a także wszystkich odznaczeń PTSM z wyjątkiem członkostwa honorowego. Jest też posiadaczem odznaczeń wojewódzkich, pożarniczych, ekonomicznych i za obronność kraju.

TERESA MATERNY urodzona 19 IX 1948 r w Jeleniej Górze. Ukończyła I Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego w Jeleniej Górze. Przez wiele lat pracowała jako księgowa i główna księgowa. Najmilej wspomina 16 letnią pracę w charakterze głównej księgowej w Zarządzie Wojewódzkim PTTK w Jeleniej Górze (1975-91). Wtedy to dobitnie potwierdziła swoje walory społecznika. Była nie tylko główną księgową, ale pełną zapału i pomysłowości działaczką turystyczną. Tę cechę prezentuje od wielu lat w

Oddziale PTSM, gdzie znalazła swoje drugie miejsce działania po likwidacji Zarządów Wojewódzkich PTTK.

Przez wiele lat należała do ścisłego grona organizatorów wielkiej imprezy organizowanej wspólnie przez PTSM i PTTK – eliminacji rejonowych i wojewódzkich Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Włączała się też do organizacji konkursów krasomówczych. W swoim drugim miejscu działalności jakie znalazła w PTSM jest aktywnym członkiem Zarządu (w kadencji 2001 -2006 skarbnikiem), od prawie 10-ciu lat przewodniczy wojewódzkiej (obecnie regionalnej) komisji współzawodnictwa schronisk młodzieżowych, wykonała też kilka wystaw i ekspozycji prezentujących prace Oddziału. Od kilku lat należy do najaktywniejszych uczestników corocznych wycieczek szkoleniowych (jako pierwsza opracowała kronikę wycieczki XX i pomysł ten kontynuuje). Od 2 lat sponсорuje niektóre nagrody.

Jest razem z mężem Wacławem zapalną kolekcjonerką. Zbiera książki, karty telefoniczne o tematyce krajoznawczo-turystycznej i przyrodniczej. Marzy o podróży do Egiptu i Chin, bardzo kocha swoje wnuki szczególnie 4-letniego Wiktorka. Za ciekawy epizod swojego życia uważa pierwszy udział w eliminacjach Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego w Szklarskiej Porębie Dolnej w 1979 r. „Wybrała się wystrojona jak na akademię wojewódzką z okazji 1-maja” pisze o sobie.

Jest posiadaczką wyróżnień i nagród za pracę społeczną i zawodową. Są to Srebrny Krzyż Zasługi, odznaka „Zasłużony działacz turystyki” (brązowa), wszystkich ważniejszych odznak PTTK a PTSM uhonorowało Ją brązową , srebrną i złotą odznaką oraz dyplomami honorowymi ZO i ZG.

TADEUSZ NALEWAJKO urodzony 8 X 1933 r w Gródku Jagiellońskim. W 1951 r ukończył liceum ogólnokształcące w Miliczu, w 1956 r otrzymał dyplom magistra polonistyki w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu. Pracował najpierw jako nauczyciel w swojej szkole- LO w Miliczu. W 1962 r odpowiedział pozytywnie na propozycję ówczesnego szefa dolnośląskiej turystyki szkolnej, kierownika tzw. SWOKT (Szkolny Wojewódzki Ośrodek Krajoznawczo-Turystyczny) Zbigniewa Błońskiego i wyjechał do Karpacza gdzie pracował do swojego odejścia na emeryturę.

W Karpaczu podjął pracę w LO jako nauczyciel języka polskiego i innych przedmiotów, potem został dyrektorem szkoły. Ważną przyczyną wyjazdu do Karpacza było nadzorowanie remontu będącego w tym czasie w fatalnym stanie obiektu dzisiejszego SSM „Liczyrzepa”. Remont zaplanowany na rok wydłużył się niemal do 3 lat, ale w 1965 r oddano schronisko do użytku. Ogromne kłopoty towarzyszyły ówczesnym pracom remontowym. Po oddaniu schroniska do użytku T. Nalewajko pełnił w nim funkcję kierownika do 1992 r. Okres Jego administrowania obiektem należał pod wieloma względami do trudnych. Schronisko położone w modnym Karpaczu, przy silnym niegdyś szkolnym ruchu wycieczkowym i obozowym było nadmiernie eksploatowane. Potrzebne były częste remonty i uzupełnianie wyposażenia a na to ciągle brakowało pieniędzy, Dodatkowo pogarszał sprawę fakt podporządkowania schroniska lokalnej władzy oświatowej mało zainteresowanej istnieniem obiektu. To wszystko wymagało szukania różnych rozwiązań zastępczych jak prace społeczne i darowizny kontrahentów zimowisk itp. Z tymi problemami T. Nalewajko nieźle sobie radził. Odszedł z pracy w SSM w czasie kiedy dla schronisk województwa jeleniogórskiego włączonych pod bezpośredni zarząd Kuratorium Oświaty nadeszły lepsze czasy. W ciągu kilku lat w „Liczyrzepie” przeprowadzono tyle prac remontowych- modernizacji, że T. Nalewajko mógł o nich tylko marzyć mając znacznie trudniejsze warunki obiektywne.

Za swoją pracę zawodową i społeczną był wyróżniany Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem KEN, złotą odznaką PTSM i Medalem „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieżowych”.

EUGENIA NIEWĘŁOWSKA urodzona 11 V 1933 r w Warszawie. W 1968 r ukończyła studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku uzyskując tytuł magistra pedagogiki. Pracowała w zawodzie nauczycielskim m.in. w Domu Wczasów Dziecięcych „Łazienki” w Szklarskiej Porębie (dwukrotnie), w Wydziale Oświaty w Warszawie, w Domu Wczasów Dziecięcych „Warszawianka” w Jagniątkowie, gdzie w latach 1956-75 pełniła funkcję dyrektora. W latach

1975-82 była wicekuratorem oświaty w jeleniogórskim Kuratorium Oświaty i Wychowania, potem odeszła na emeryturę.

Z PTSM jeszcze wtedy Zarządem Wojewódzkim, związała się bardzo wcześniej, bo od kadencji 1977-80 kiedy to w lutym 1979 r została członkiem prezydium. Kolejne 3 kadencje (1980-95) pełniła funkcję wiceprezesa (niekiedy zastępując prezesa-dwukrotny vacat na tym stanowisku), potem przez jedną kadencję członka Zarządu, obecnie przewodniczącej Komisji Rewizyjnej. Przez 10 lat przewodniczyła wojewódzkiej komisji współzawodnictwa schronisk młodzieżowych (1986-96). Swoją działalność w PTSM traktowała zawsze bardzo poważnie i solidnie wywiązywała się z przyjętych obowiązków. Obecna Jej funkcja – przewodniczącej Komisji Rewizyjnej jest można powiedzieć wykonywana wzorowo. Godne podkreślenia jest Jej zainteresowanie ogromną większością zadań podejmowanych przez Oddział co objawia się m.in. w bardzo częstym udziale we wszystkich ważniejszych momentach organizacyjnych, na które nie szczędzi swojego wolnego czasu. Była też inicjatorem niektórych konkursów np. na najlepszą kronikę schroniska stałego.

Jej pasją życiową są dalekie podróże. Niegdyś wyśnione, ale nie zrealizowane to odwiedzenie bieguna północnego i Grenlandii. Zastępuje je czytana z dużym zainteresowaniem literaturą podróżniczą.

Za swoją działalność zawodową i społeczną była wielokrotnie nagradzana i wyróżniana. Jest posiadaczką 2 odznaczeń państwowych – Krzyża Kawalerskiego i Złotego Krzyża Zasługi, 2 odznaczeń resortowych – Medalu KEN i odznaki „Zasłużony działacz turystyki” (srebrna i złota) oraz wszystkich wyróżnień PTSM z wyjątkiem członkostwa honorowego.

PIOTR NORKO urodzony 16 IV 1951 r w Pielgrzymce pow. Złotoryja. W 1970 r ukończył Liceum Pedagogiczne w Lubomierzu, w 1978 Akademię Wychowania Fizycznego we Wrocławiu zdobywając tytuł magistra wychowania fizycznego. 32 lata pracował jako nauczyciel przez 3 lata pełniąc obowiązki dyrektora Gimnazjum w Świerzawie (2000-2003). Od 2003 r przeszedł na emeryturę, ale działa intensywnie jako przewodnik.

Od roku 1979 nieprzerwanie organizował Szkolny Rajd Turystyczny „Wielisławka”, który w 2005 r osiągnął 37 edycję. Wielokrotnie, a od 1992 r stale pełnił obowiązki kierownika trasy ochrony przyrody w Jeleniogórskich Rajdach Młodzieży Szkolnej. Realizował też inną formę współpracy jeleniogórskich organizacji PTSM i LOP a mianowicie wakacyjne Obozy Wędrowne Młodych Przyrodników. Od 1991 r co roku,

systematycznie prowadził wspomniane obozy, których szlak wędrówek obejmował za każdym razem inne, interesujące przyrodniczo i krajoznawczo regiony Polski. Bazą noclegową były zawsze schroniska młodzieżowe zamawiane przy pośrednictwie jeleniogórskiego PTSM. P. Norko razem ze swoją żoną Anną przeprowadził 14 obozów do XX edycji (2004) włącznie. Pracował i nadal się angażuje przy organizacji wielu konkursów i turniejów o tematyce krajoznawczo-turystycznej i biologiczno-ekologicznej a wśród tych ostatnich kolejny owoc współpracy PTSM z LOP-Regionalne Konkursy Biologiczno-Ekologiczne Szkół Gimnazjalnych ph"Ochrona przyrody w Polsce". Przeprowadził i zorganizował dużą ilość wycieczek a także prelekcji na bazie własnych zbiorów wysokiej jakości przeźroczy (m.in. diaporamy). Jest autorem przewodnika po najatrakcyjniejszych miejscach Gór i Pogórza Kaczawskiego.

Jest przewodnikiem sudeckim i przewodnikiem turystyki górskiej z uprawnieniami na obszar Sudetów i Tatr. Urodzony w górach jest ich wielkim miłośnikiem jak również znawcą i miłośnikiem przyrody.

Jego zasługi zostały docenione przez kilkakrotne nagrody Kuratora Oświaty, nagrodę Ministra Oświaty, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, Medal KEN oraz odznaki honorowe PTSM, PTTK i LOP.

JERZY RUBACH urodzony 31 V 1954 r. w Kamiennej Górze jest z zawodu pedagogiem. Studia o specjalności pedagogika opiekuńcza ukończył w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu zdobywając w 1978 r. dyplom magistra. W 1985 r. zdobył uprawnienia przewodnika turystyki górskiej na teren Sudetów. Całą pracę zawodową aż do przejścia w r. 2005 na emeryturę realizował w szkolnictwie specjalnym, najpierw w PPO w Stanisławowie, potem w Kamiennej Górze.

Jest zapalonym turystą i działaczem turystycznym w środowisku szkolnym. Od kilkunastu lat należy do niekwestionowanych liderów szkolnej turystyki kamiennogórskiej. Kieruje Oddziałem PTSM w Kamiennej Górze od momentu jego powstania w 1998 r., przez pewien czas prezesował też miejscowemu Oddziałowi PTTK (1989-97).

Z jeleniogórskim PTSM związał się formalnie od 1990 r. wchodząc w skład Zarządu jako członek prezydium, potem skarbnik, a w następnej kadencji jako sekretarz. Był już wtedy osobą dobrze znaną z działalności turystycznej i organizacyjnej (Koło PTSM w Kamiennej Górze było najliczniejsze w województwie i liczyło 800-1000 członków).

Po likwidacji Oddziału Wojewódzkiego w 1999 r. utrzymuje nadal żywe kontakty z Oddziałem „Ziemi Jeleniogórskiej”. Od szeregu lat uczestniczy

w organizacji imprez o zasięgu wojewódzkim, a obecnie regionalnym. W Jeleniogórskich Rajdach Młodzieży Szkolnej zanotował jako organizator 13 udziałów i otrzymał na 30-lecie Rajdu w 2004 r. Srebrny Medal Zasługi (Rajdu). Wielokrotnie brał udział w organizacji Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego pełniąc kilka razy funkcję głównego sędziego. Turniej nadal organizuje jako imprezę międzypowiatową. Przejął od ZOW PTSM organizację Zimowych Złotów Pieszo-Narciarskich „Rudawy”. Corocznie organizuje wiele imprez lokalnych, współpracuje też z ZO LOP przy organizacji konkursu biologiczno-ekologicznego i przyrodniczo-ekologicznego. Od 2003 r. jest sekretarzem Zarządu Okręgu Dolnośląskiego PTSM z siedzibą w Jeleniej Górze, a także członkiem władz krajowych PTSM (GSK).

Jego hobby to turystyka a ostatnio fotografia krajoznawcza w technice cyfrowej i tworzenie komputerowych prezentacji imprez turystycznych oraz obiektów architektonicznych i przyrodniczych.

Za swoją działalność społeczną i zawodową był wielokrotnie nagradzany i odznaczany. Jest posiadaczem Brązowego Krzyża Zasługi, odznaki „Zasłużony działacz turystyki” i odznaki „Za zasługi dla turystyki” oraz wszystkich odznaczeń PTSM z wyjątkiem członkostwa honorowego. Otrzymał też Medal KEN oraz odznaczenia PTTK ze złotą odznaką na czele, a także złotą odznakę ZNP.

MARIA RUDAK urodzona 9 VII 1951 w Lubomierzu. Ukończyła znane Liceum Pedagogiczne w Lubomierzu, a potem studiowała na Uniwersytecie Wrocławskim zdobywając dyplom magistra biologii.

Pierwsze lata pracy zawodowej, nauczycielskiej realizowała w szkołach podstawowych. W latach 1976-86 była kierownikiem Domu Studenta przy jeleniogórskim Oddziale Doskonalenia Nauczycieli. W tym czasie ukończyła w Kamiennej Górze kurs przewodników sudeckich.

Pełny kontakt z turystyką szkolną uzyskała od 1 V 1986 r. przyjmując stanowisko kierownika Szkolnego Schroniska Młodzieżowego „Skalnik” w Bukowcu, które z powodzeniem piastuje do dziś. Schronisko za Jej kierownictwa nabrało nowego życia. Unormowała się a nawet stała wzorcową współpracą z miejscowym środowiskiem oraz z władzami samorządu lokalnego gminy Mysłakowice. Wysokie kwalifikacje turystyczne i dobre przygotowanie pedagogiczne połączone z taktem w kontaktach z ludźmi pozwoliły na osiągnięcie rezultatów stawiających schronisko w czołówce regionu a w niektórych przypadkach i kraju. Potwierdzeniem tego są sukcesy odnoszone w Ogólnopolskim Konkursie Współzawodnic-

stwa Schronisk Młodzieżowych. W punktacji krajowej „Skalnik” zdobywał 5 razy wyróżnienie złote i raz najwyższe- złote z laurem (1997). Skrupulatny i zapobiegliwy gospodarz-tak oceniają ją koleżanki i koledzy z innych SSM, dla których od wielu lat jest nieoficjalnym liderem i doradcą.

Wielokrotnie wspomagała PTSM przy organizacji imprez a szczególnie efektywny był Jej udział w organizacji Finału Krajowego XL Jubileuszowego Konkursu Współzawodnictwa Schronisk, który odbył się w grudniu 2000r na terenie Michałowic. W kadencji 2000-2006 pełni funkcję członka Komisji Rewizyjnej Oddziału.

Pasjonuje się Tatrami, zbieraniem minerałów i medycyną niekonwencjonalną.

Za swoją działalność zawodową i społeczną była kilkakrotnie wyróżniana i nagradzana na wniosek PTSM. Otrzymała brązową, srebrną i złotą odznaką honorową oraz Medal „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieżowych”. W r. 2005 otrzymała wyróżnienie resortowe-odznakę „Za zasługi dla turystyki”. Za wieloletnią współpracę przy organizacji Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej została uhonorowana Złotym Medalem Zasługi 30-lecia Rajdu (2004).

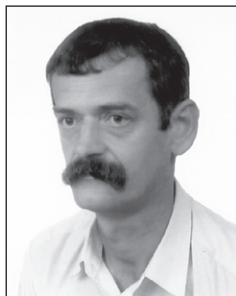
GENOWEFA URBAŃCZYK urodzona 20 IX 1933 r. w Wilnie. Ukończyła Liceum Pedagogiczne w Szklarskiej Porębie ukierunkowane na nauczanie wychowania fizycznego. Przez wiele lat pracowała jako nauczyciel w Szkole Podstawowej Nr 3 w Szklarskiej Porębie.

Od 1976 r. rozpoczęła pracę jako kierownik Szkolnego Schroniska Młodzieżowego „Wojtek” w Szklarskiej Porębie Dolnej. Tworząc zgrany duet ze swoim mężem Józefem potrafiła z zaniedbanego, cieszącego się złą opinią obiektu zrobić w krótkim czasie placówkę, która przez wiele lat stała się wzorem dla innych schronisk jeleniogórskich, a potem w całym kraju. Okazała się nie tylko dobrym, troskliwym i zapobiegliwym gospodarzem, ale również znakomitą wychowawcą licznie odwiedzających schronisko grup młodzieży.

Miarą jakości Jej pracy mogą być miejsca zajmowane przez SSM w Ogólnopolskim Konkursie Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych. Na szczeblu wojewódzkim zajmowała od 1978 r. do 1992 (do swojego odejścia z pracy) nieprzerwanie I miejsca i aż 4-krotnie przyznano SSM „Wojtek” najwyższy tytuł arcymistrza przyznawany na 3 lata). Na szczeblu krajowym od 1978 r. SSM zajmowało miejsca w ścisłej czołówce zdobywając m.in. 6 wyróżnień złotych oraz najwyższe- złote z laurem (1990).

Przez kadencję 1980-86 wchodziła w skład ZOW PTSM w Jeleniej Górze a także była członkiem Głównego Sądu Koleżeńskiego PTSM. Odeszła na emeryturę w 1993 r.

Za swoją działalność zawodową i społeczną była wielokrotnie nagradzana i wyróżniana. Posiada Krzyż Kawalerski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal KEN, odznaki „Zasłużony działacz turystyki” (brązową i złotą), odznaki regionalne - „Zasłużony dla miast Szklarska Poręba” i sportowe. Otrzymała wszystkie wyróżnienia PTSM z wyjątkiem członkostwa honorowego. Była wielokrotnie uhonorowana nagrodami specjalnymi resortu oświaty (2 razy), kuratora oświaty (3 razy) i inspektora oświaty w Szklarskiej Porębie (2 razy).

KRZYSZTOF WALUSIAK urodzony 27 I 1957 r. w Piechowicach. Tutaj ukończył szkołę podstawową a potem Zasadniczą Szkołę Zawodową KZME „Karelma” zdobywając zawód tokarz. Od r. 1979 pracował w Hucie Szkła Kryształowego „Julia” w Piechowicach na stanowisku ślusarza-polerowacza chemicznego. Aktualnie po likwidacji Huty pracuje w „Karpapie”.

W 1978 r. zdobył uprawnienia organizatora turystyki PTTK, ale ten stosunkowo niski stopień oficjalnych kwalifikacji turystycznych nigdy nie przeszkadzał Mu w wielkim zaangażowaniu się w sprawę turystyki szkolnej. Należy od 1984r do podstawowej kadry obsługującej Jeleniogórskie Rajdy Młodzieży Szkolnej. Do 31 edycji zanotował 22 udziały jako organizator co zostało docenione wręczeniem mu Złotego Medalu Zasługi (Rajdu) nadanej przez organizatorów z okazji jubileuszu 30-lecia imprezy. Przez cały czas należy do najbardziej niezawodnych kierowników tras.

W Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym uczestniczył w eliminacjach wojewódzkich od 1984 r. do 1999 czyli do likwidacji województwa jeleniogórskiego. W 2004 r. pomagał jeszcze w eliminacjach dolnośląskich w Bogatyni. W r. 1995 z okazji 20-lecia Turnieju w województwie jeleniogórskim został wyróżniony dyplomem honorowym za wieloletnią działalność.

W Piechowickich Rajdach Działwy Szkolnej „Piechotka” bierze udział jako kierownik tras niemal od początku imprezy w r. 1985 do dziś (21 edycji). Z okazji 20-lecia Rajdu został uhonorowany złotym medalem okolicznościowym. Wartym podkreślenia jest fakt, że K. Walusiak, który nie jest pedagogiem ani nie posiada wyższych kwalifikacji turystycznych doskonale sobie radzi jako organizator życia turystycznego.

Jego hobby to turystyka w tym wycieczki rowerowe do której skutecznie zachęcił swoją córką i syna. Jego ostatnie bardzo pożyteczne hobby to sponсорowanie drobnych nagród.

Za swoją działalność turystyczną w PTSM był kilkakrotnie wyróżniany. Otrzymał brązową odznakę „Zasłużony działacz turystyki”, brązową, srebrną i złotą odznakę PTSM a ostatnio Medal „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieżowych”.

In Memoriam

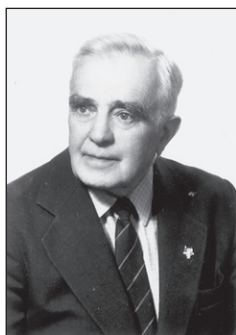
ZDZISŁAW BABKIEWICZ urodzony 27 XI 1931 r. w Terespolu, zmarł 3 II 1995 r. we Wrocławiu, pochowany na cmentarzu w Piechowicach. Z zawodu nauczyciel- ukończył studia historyczne na WSP w Opolu (mgr historii). W swojej długiej karierze nauczycielskiej pracował na wielu kierowniczych stanowiskach zarówno w szkołach jak i w administracji terenowej (w latach 1970-74 był naczelnikiem Piechowic) oraz w administracji oświatowej. Od 1975r. pełnił funkcję wicekuratora oświaty w Jeleniej Górze i tutaj zetknął

się z PTSM. Został wybrany pierwszym prezesem tworzącej się struktury wojewódzkiej i pełnił tę funkcję przez trzy kadencje aż do swojej rezygnacji w styczniu 1984r. związanej z odejściem na emeryturę.

Nie będąc turystą okazał się jednak bardzo pożytecznym prezesem. Z racji piastowanego stanowiska- był w Kuratorium odpowiedzialny za sprawy ekonomiczne i szkolnictwo zawodowe- pomógł schroniskom w wielu istotnych problemach. Dzięki jego staraniom SSM „Halny” otrzymało pierwszy raz większą subwencję na remont, to samo dotyczyło schronisk w Łągowie i w Bukowcu. Bardzo pomocne były jego interwencje przy załatwianiu różnego rodzaju spraw jakie wynikały z ówczesnej podległości SSM lokalnym władzom oświatowym. Problemów zaś z utrzymaniem w większości mało chętniej bazy schronisk, jej należytym funkcjonowaniem, zabezpieczeniem odpowiednich środków finansowych nie brakowało. Niekiedy trzeba było interweniować stawiając na szali cały swój autorytet. Tak było np. w przypadku konieczności dokonania niektórych zmian kadrowych wśród kierowników SSM. Mimo ustania formalnego związku z PTSM po roku 1984 jeszcze po latach wspomógł skutecznie PTSM podczas organizacji uroczystych obchodów XX-lecia Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej w 1994r. Niestety odszedł od nas kilka miesięcy później.

Jego hobby życiowym była praca społeczna i wędkowanie.

Za całokształt pracy zawodowej i społecznej otrzymał kilka wysokiej rangi odznaczeń państwowych- Krzyż Oficerski i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, miłe wyróżnienie „Zasłużony Nauczyciel” i Medal KEN oraz złotą odznakę PTSM i inne.

ANTONI CZERNICKI urodzony 27.07.1914 r. w Małowszczyźnie woj. Wileńskie, zmarł 31.08.2002 r. w Szklarskiej Porębie, gdzie został pochowany na miejscowym cmentarzu komunalnym.

Wyuczony zawód – żołnierz zawodowy (w dn. 15.10.1936 r. otrzymał patent oficerski nr 51) 36 i stopień podporucznika). Po powrocie z Zachodu do kraju w 1947 r. Podjął pracę jako pracownik umysłowy w Jeleniogórskich Kopalniach Surowców Mineralnych w Szklarskiej Porębie i tam pracował do przejścia na emeryturę (1975). Jako żołnierz przeszedł długi, trudny i chwalebny szlak bojowy. Uczestniczył w wojnie obronnej 1939 r. ,brał udział w obronie Tobruku, w szeregach armii gen. W. Andersa walczył pod Monte Cassino i Ankoną. Przed śmiercią został awansowany do stopnia podpułkownika.

W pamięci działaczy PTSM i licznych przyjaciół pozostał jako sympatyczny i niezmiernie aktywny i ruchliwy działacz w różnych dziedzinach życia. Prowadził przez wiele lat Koło PTSM w Szklarskiej Porębie, przez 5 kadencji (1975-1995) był członkiem Zarządu Oddziału Wojewódzkiego PTSM w Jeleniej Górze. Był w swej działalności bardzo pomysłowy i operatywny. Miał liczne pasje życiowe, które realizował jako zadania społeczne. Była nią filatelistyka (przewodniczył kołu w swoim mieście), narciarstwo (był sędzią PZN) i podróże (zorganizował wiele wycieczek m.in. na tereny polskich walk na Zachodzie). Był czynny w Związku Kombatantów i jako ławnik sądu rejonowego.

Za swoją działalność zawodową, społeczną i bojową otrzymał liczne odznaczenia: Krzyż Oficerski i Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Srebrny Krzyż Zasługi, Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino, Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami, brytyjskie odznaczenie „Za wojnę 1939-45” oraz złota odznakę PTSM.

KRYSTYNA JANUSZKIEWICZ urodzona 20.10.1938 r. w Łyntypach woj. Wileńskie, zmarła 14.03.1998 r. w Piechowicach. Została pochowana na cmentarzu w Wałbrzychu gdzie mieszka jej jedyna córka. Ukończyła szkołę średnią i nim trafiła do Biura ZOW PTSM pracowała m.in. w piechowickiej „Karelmie” i w Ośrodku Transportu Leśnego w Sobieszowie.

W 1975 r. podjęła pracę jako pierwszy kierownik nowo zorganizowanego Biura ZOW w Jeleniej Górze.

Przyszła z przemysłu, nigdy nie pracowała w turystyce, a mimo to doskonale dała sobie radę ze zorganizowaniem stanowiska pracy. Zrobiła to na tyle dobrze, że zyskała nie tylko uznanie przełożonych, ale stała się doradcą dla wielu kierowników Biur ZOW szczególnie w sąsiednich województwach, które jak my organizowały pracę od podstaw nie mając dostępu do jakiś ciekawych wzorów. Że służyła swoim doświadczeniem nie tylko sąsiadom może świadczyć fakt, iż w zaprzyjaźnionym a przecież odległym województwie bielskim przez wiele lat coroczne grafiki obozów wędrownych robiono w oparciu o wzorce jeleniogórskie wypracowane przez K. Januszkiewicz.

Włączała się czynnie do organizacji wielu imprez a przede wszystkim Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej i Turniejów Turystyczno- Krajoznawczych. Obsługiwała też największą w historii województwa akcje obozów wędrownych kiedy to przyjmowaliśmy corocznie ponad 200 obozów wędrujących na 10 trasach typowych i kilku nietypowych. Dobrze układała się współpraca z kierownikami SSM.

Odeszła z pracy w PTSM w 1983 r. na własne życzenie. Potem przez wiele lat aż do swojej nagłej śmierci pełniła z powodzeniem obowiązki kierownika Ośrodka Wczasowego „Potok” w Piechowicach- Górzycu wielokrotnie jeszcze z nami współpracując.

Za swoją działalność w PTSM została wyróżniona Srebrnym Krzyżem Zasługi i złotą odznaką honorową PTSM.

ANDRZEJ MORAWSKI urodzony 14.02.1932 r. w Warszawie, zmarł 27.04.1997 r. w Jeleniej Górze i tutaj został pochowany na cmentarzu komunalnym (starym). W 1951 r. ukończył I LO w Jeleniej Górze, a w 1957 r. studia na WSP w Krakowie otrzymując stopień magistra geografii. Zawodowo pracował od 1951 r. ucząc kolejno w szkołach w Sędziszawiu, SP 1 w Jeleniej Górze, SP 10 w Jeleniej Górze, Technikum Ekonomicznym a potem w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 w Jeleniej Górze, gdzie otrzymał powołanie na nauczyciela dyplomowanego. Od 1975 r. do

1986r. pełnił funkcje wizytatora geografii, turystyki i krajoznawstwa a potem doradcy metodycznego geografii.

Od 1975 r. stał się czynnym działaczem PTSM w Jeleniej Górze będąc aż do swojej nagłej śmierci cały czas członkiem prezydium ZOW. Był jednym z członków – założycieli ZOW a potem aktywnym działaczem uczestniczącym w organizacji wielu imprez szczególnie Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej, Turniejów Turystyczno- Krajoznawczych a także w komisji Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych. Czynnie angażował się

w akcje wakacyjnych obozów wędrownych szczególnie w trudnych dla apro-
wizacji czasach stanu wojennego.

Był zapalonym turystą, lubił podróżować i organizować wycieczki z mło-
dzieżą szkolną. Wielokrotnie też organizował wakacyjne obozy wędrowne.
Lubił dużo czytać a w szerokiej sferze jego zainteresowań mieściły się
m. in. historia II wojny światowej, polityka międzynarodowa, światowa i
krajowe procesy ekonomiczne. Lubił swoją pracę nauczyciela i doradcy
metodycznego.

Za swoją działalność zawodową i społeczną był wyróżniony odznacze-
niami państwowymi- Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Zło-
tym Krzyżem Zasługi, resortowymi- Medalem KEN, organizacyjnymi- złotą
odznaką PTSM oraz medalem „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieży-
owych”. ZOW PTSM nadał mu w 1996 r. tytuł „Honorowego Członka Zarzą-
du”. Osiągnął II stopień specjalizacji zawodowej z geografii.

ALEKSANDER SOBIERAJSKI urodzony
27.02.1936 r. w Sosnowcu, zmarł 26.10.2004 r.
w Cieplicach i tam też został pochowany na nowym
cmentarzu komunalnym. Ukończył LO w Będzinie, po-
tem SN w Raciborzu (śpiew z muzyką), a w 1971 r.
Uniwersytet Śląski w Katowicach z dyplomem magi-
stra pedagogiki. Pracował zawodowo w latach 1958-
-1990 m.in. w Domach Dziecka w Karpaczu i w Ciep-
plicach (kierownik D. Dz. „Dąbrówka”), w Państwo-
wym Pogotowiu Opiekuńczym a w końcu w Rejonowej
Poradni Wychowawczo- Zawodowej w Cieplicach jako

pedagog logopeda.

Był wielkiej klasy społecznikiem, turystą i działaczem na rzecz turysty-
ki. W PTTK działał w tylu różnych dziedzinach, że trudno je wymienić, ale
do najbardziej liczących się należały z pewnością: Komisja Krajoznawcza
ZW (był inicjatorem i realizatorem pomysłu na tablice M. Orłowicza na jego
szlaku turystycznym, współtworzył też poradnię Krajoznawczą) i Koło Na-
uczycielskie nr 30 w Jeleniej Górze. Od PTTK otrzymał prawie wszystkie
możliwe odznaczenia i wyróżnienia m.in. tytuł „Honorowy Przodownik Tury-
styki Pieszej”. Był też czynnym przewodnikiem sudeckim.

Z PTSM związał się od 1975r. włączając się aktywnie do wielu imprez
a szczególnie Jeleniogórskich Rajdów Młodzieży Szkolnej (13 udziałów)
i Turniejów Turystyczno- Krajoznawczych. Przez 6 lat był zastępcą kierow-
nika Ogólnopolskich Kursów Nauczycieli- Kandydatów na Przodowników Tu-
rystyki Górskiej. Przez 4 kadencje był członkiem władz ZOW PTSM pełniąc
m. in. odpowiedzialną funkcję Skarbnika. Wśród Jego publikacji na uwagę

zasługuje współautorstwo broszury szkoleniowej „Województwo jeleniogórskie w pytaniach i odpowiedziach” (vide rozdz. XVIII).

Miał liczne pasje życiowe a wśród nich pracę z dziećmi i młodzieżą okaleczona psychicznie, trudną, wymagającą szczególnej opieki. Inna pasja to turystyka, której uczył zarówno dzieci jak i dorosłych. Był w swoich staraniach bardzo wytrwały i konsekwentny co owocowało licznymi sukcesami organizacyjnymi (wycieczki, rajdy, obozy wędrowne np. z nauczycielami) i wychowawczymi (wielu młodym ludziom potrafił zaszczerpić pożyteczne sposoby organizowania sobie życia i spędzanie wolnego czasu).

Za swoją działalność zawodową i społeczną był wyróżniony: odznaczeniami państwowymi – Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi, resortowymi – Medalem KEN i odznaką „Zasłużony Działacz Turystyki”, organizacyjnymi – złota odznaka PTSM, medalem „Za zasługi dla rozwoju schronisk młodzieżowych” a także wszystkimi ważniejszymi wyróżnieniami PTTK z wyjątkiem tytułu „Członka Honorowego”.

Działacze ZOW podczas odsłonięcia tablicy dr M. Orłowicza w Świeradowie (4 XII 1982)

ROZDZIAŁ V

Członkowie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
1.	†Zdzisław Babkiewicz	prezes	prezes	prezes do I 1984	--	zmarł w 1995 r.	--	--
2.	†Władysław Igielski	wiceprezes	wiceprezes do IV 1978	--	--	--	--	--
3.	Teofil Ligenza vel Ozimek	wiceprezes	wiceprezes	członek prezydium	przew. WKR	przew. WKR	Honorowy Członek Zarządu	Honorowy Członek Zarządu
4.	Zdzisław Gasz	sekretarz	sekretarz	sekretarz	sekretarz	sekretarz	prezes	prezes
5.	†Andrzej Morawski	skarbnik	skarbnik	członek prezydium	członek prezydium	czł. zarz., od II 1994 czł. prez.	Honorowy Członek Zarządu	†zmarł w 1997 r.
6.	†Antoni Czernicki	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu	--	†zmarł w 2002 r.
7.	Franciszek Frydryk	członek zarządu	członek prezydium	członek prezydium	--	--	--	--
8.	Michał Kowalski	członek zarządu	członek prezydium	członek prezydium	członek prezydium	skarbnik do II 1994	--	--

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
9.	Barbara Lesiak	członek zarządu	członek zarządu	---	---	---	---	---
10.	Maria Stacewicz	członek zarządu	---	---	---	---	---	---
11.	Tadeusz Panaś	przew. WKR	---	---	---	---	---	---
12.	Elżbieta Krawcewicz	z-ca przew. WKR	członek WKR	---	---	---	---	---
13.	Jadwiga Stoga	członek WKR	---	---	---	---	---	---
14.	Ludwika Tarasewicz-Zdzienicka	przew. SK	---	---	---	---	---	---
15.	Irena Krejczy-Panaś	z-ca przew. SK	---	---	---	---	---	---
16.	Zenon Kędziora	członek SK	przew. WKR	członek WKR	---	---	---	---
17.	Wanda Augustyniak	---	czł. zarządu do XII 1978	---	---	---	---	---
18.	†Leszek Krzeptowski	---	członek zarządu	---	---	---	---	zmarł w 2003 r.
19.	†Pelagia Werno	---	członek WKR	---	---	---	zmarła w 1995 r.	---

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
20.	Ludwik Anioł	—	przew. SK	członek WKR	członek zarządu	członek zarządu	—	—
21.	Marian Jabłoński	—	członek SK	---	przew. SK	wiceprezes	wiceprezes	wiceprezes
22.	Wojciech Kubera	—	członek zarządu	---	---	---	---	---
23.	Piotr Kuprowski	—	członek zarządu	---	---	---	---	---
24.	Elżbieta Różyło	—	czł. zarządu do I 1978	---	---	---	---	---
25.	Cezary Wiklik	—	członek zarządu	---	---	---	---	---
26.	Romuald Ręba-Ożarski	—	członek WKR	przew. WKR	---	---	---	---
27.	†Bronisława Duduś- Jaworowska	—	członek SK	---	---	---	---	---
28.	†Aleksander Sobierajski	—	członek SK	członek zarządu	skarbnik	członek SK	---	zmarł w 2003 r.
29.	Marek Bergtraum	—	czł. zarządu od I 1978	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu
30.	†Mieczysław Szczesio	—	czł. prez. od XII 1978	---	---	---	---	---

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
31.	Eugenia Niewęgłowska	—	czł. zarz. od II 1979, czł. prez. od XII 1979	wiceprezes	wiceprezes	wiceprezes	członek zarządu	przew. WKR
32.	Bolesław Masarczyk	—	—	skarbnik, od XII 1984 wiceprezes	wiceprezes, od III 1990 prezes	prezes do II 1994	wiceprezes	wiceprezes do IX 2005
33.	Kazimierz Kuśmierczuk	—	—	członek zarządu	członek SK	—	—	—
34.	Genowefa Urbańczyk	—	—	członek zarządu	członek WKR do 1987	—	—	—
35.	Danuta Rynkiewicz	—	—	czł. zarządu do III 1984	—	sekretarz WKR	—	—
36.	Krystyna Ogródnik	—	—	członek zarządu	—	—	—	—
37.	Czesława Krzeptowska	—	—	członek WKR	sekr. WKR do 1989	—	—	—
38.	Edward Machel	—	—	członek WKR	—	—	—	—
39.	Marian Stebelski	—	—	przew. SK	—	—	—	—
40.	Stanisława Rokitnicka	—	—	członek SK	—	—	—	—
41.	†Mieczysław Majewski	—	—	członek SK	—	—	zmarł w 1996 r.	—

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
42.	Zbigniew Meissner	—	----	prezes od XII 1984	prezes do V 1987, czł. prez.	—	—	—
43.	Ewa Machoy	—	----	----	czł. zarządu do V 1987	—	—	—
44.	Tadeusz Nalewajko	—	----	----	członek zarządu	czł. zarządu od I 1994	—	—
45.	Roman Binkiewicz	—	----	----	członek zarządu	—	—	—
46.	Jan Gasz	—	----	----	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu	członek zarządu
47.	Stefan Lulkiewicz	—	----	----	członek zarządu	—	—	—
48.	Janina Kowalska	—	----	----	członek WKR	—	—	—
49.	Danuta Bartosiewicz	—	----	----	z-ca przew. WKR	z-ca przew. WKR	przew. WKR	członek zarządu
50.	✠ Jerzy Laskowski	—	----	----	członek SK zmarł w 1987 r.	—	—	—
51.	Lucyna Dygas	—	----	----	—	czł. prez. do I 1994	—	—
52.	Sławomir Sobieski	—	----	----	—	członek zarządu	członek zarządu	członek SK

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
53.	Jerzy Rubach	---	----	----	---	czł. prez., od II 1994 skarbnik	sekretarz do III 1999; ZO Kam. Góra	prezes ZO Kamienna Góra
54.	Janusz Wrzał	---	----	----	---	członek zarządu	---	---
55.	Roman Baniewski	---	----	----	---	członek WKR	---	---
56.	Andrzej Mykała	---	----	----	---	czł. WKR do VI 1993	ZO Lubań	ZO Lubań
57.	Zofia Grabias-Baranowska	---	----	----	---	członek SK	---	---
58.	Adam Zapłata	---	----	----	---	członek SK	ZO Lubań	ZO Lubań
59.	Władysław Morman	---	----	----	prezes do III 1990	---	---	---
60.	Elżbieta Krausiewicz	---	----	----	---	czł. zarządu od II 1994	---	sekretarz
61.	Piotr Gryszel	---	----	----	---	czł. zarządu od II 1994	skarbnik	członek zarządu
62.	Leszek Koprowski	---	----	----	---	czł. prez. od II 1994	członek prezydium	---
63.	Maria Drozd	---	----	----	czł. WKR do II 1989	---	---	---

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
64.	Adam Rodziewicz	---	----	----	---	---	sekretarz	członek zarządu
65.	Barbara Boładź	---	----	----	---	---	członek zarządu	---
66.	Stanisław Sobiński	---	----	----	---	---	członek zarządu	---
67.	Artur Zych	----	----	----	----	---	członek zarządu	---
68.	Teresa Materny	---	----	----	----	---	z-ca przew. WKR	skarbnik
69.	Paweł Kasprzyk	---	----	----	----	---	czł. WKR; ZO Kam. Góra	wicepr. ZO Kam. Góra
70.	Danuta Zamojska	---	----	----	----	---	członek WKR	przew. SK
71.	Irena Szarszoń	---	----	----	----	---	przew. SK	---
72.	Mirosław Kobiłka	---	----	----	----	---	---	czł. zarządu od 2003
73.	Tomasz Przybyło	---	----	----	----	---	---	czł. zarządu do 2003
74.	Małgorzata Polańska	---	----	----	----	---	---	z-ca przew. WKR

L p	Imię i nazwisko	Kadencja i funkcja						
		1975-1977	1977-1980	1980-1986	1986-1990	1990-1995	1995-2001	2001-2006
75.	Maria Rudak	—	—	—	—	—	—	członek WKR
76.	Maciej Stanisław	—	—	—	—	—	—	członek SK

Zdzisław Gasz

Uczestnicy 30-lecia SSM „Sokolik” (3 XII 2004)

ROZDZIAŁ VI

Pracownicy Biura Oddziału

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Okres zatrudnienia
1.	✠ Krystyna Januszkiewicz	kierownik biura	XI 1975 – 31 X 1983
2.	Tadeusz Tomczyszyn	główny księgowy	1976 – 28 II 1977
3.	Danuta Jagiełło	główna księgowa	1 III 1977 – 31 III 1997
4.	Ewa Szpala	kierownik biura	1 XI 1983 – 31 VI 1984
5.	Alicja Majchrzycka	referent kierownik biura	1 V 1984 – 31 VI 1984 1 VIII 1984 – 31 I 1986
6.	Joanna Ożarska	specjalista d/s turystyki	1 IX 1984 – 30 VI 1988
7.	Elżbieta Bilska	kierownik biura	1 I 1986 – o urlop macierzyński 14 X 1986 – 2 II 1987, wychowawczy 5 III 1987 – 8 XI 1990; 9 XI 1990 – 31 V 1997
8.	Bożena Bobowska	referent kierownik biura	1 III – 30 XI 1986 1 XII 1986 – 31 X 1988
9.	Beata Ogiela (Krill)	referent	1 I 1987 – 30 VI 1988 (1/2)
10.	Sławomir Sobieski	pracownik Poradni K–T	17 X 1988 – 31 V 1989 (1/4)
11.	Mirosława Dziubek	referent	12 XI – 2 XII 1988
12.	Maria Grzybowska	starszy referent	2 XI 1988 – 20 I 1989
13.	Izabela Muzyczka	referent/kier. biura	16 I – 31 VII 1989
14.	Anna Makowska	specjalista	23 I – 31 VIII 1989 (1/4)
15.	Małgorzata Pryjda	referent	6 III – 7 IV 1989 (3/4)
16.	Joanna Kosobucka	stażysta referent	6 IX 1989 – 15 I 1990
17.	Danuta Kopras	specjalista/p.o. kier. biura	1 XI 1989 – 30 VI 1990
18.	Irena Sokołowska	specjalista (p.o. kier. biura)	1 VI 1997 –

Od 1995 r. pobory pracowników są wypracowywane przez Oddział, niegdyś korzystano z dotacji ZG PTSM.

ROZDZIAŁ VII

Prezesi opowiadają o sobie

Zadaliśmy byłym i aktualnym prezesom Oddziału kilka pytań chcąc przybliżyć czytelnikom Kroniki ich sylwetki, niekoniecznie te oficjalne i urzędowe. A oto pytania, na których udzielenie odpowiedzi otrzymali kilka dni. Z tego też względu podane przez nich dane są w 100% wierne z oryginałem.

1. Znak zodiaku i cechy charakteru

2. Od czego zaczęła się moja turystyka i podróżowanie, co z tego najbardziej utkwiło w mojej pamięci

3. Moje niespełnione marzenia życiowe

4. Jakie potrawy i napoje najbardziej lubię

5. Ulubiony sposób spędzania czasu

6. Mój ideał kobiety

Wypowiedzi prezesów zaprezentowane w kolejności pełnienia przez nich funkcji:

1. Zb. Meissner

2. Wł. Morman

3. B. Masarczyk

4. Z. Gasz

ZBIGNIEW MEISSNER

1. Znak zodiaku i cechy charakteru

Panna. Sądę, że jestem życiowym optymistą, chociaż do rzeczywistości podchodzę dość sceptycznie. Usposobienie spokojne, ale wyprowadzony z równowagi staję się złośliwy i dokuczliwy. Dość łatwo nawiązuję kontakty z ludźmi, ufam im (sądzę, że z wzajemnością), lubię z nimi być, chociaż swój fotel – czyt. Azył – odgrywa znaczącą rolę. Nie lubię improvizacji, niepunktualności i niedotrzymywania słowa, chociaż na prywatny użytek utrzymuję swoje rzeczy w „bałaganiarskim porządku”.

Myślę, że jestem pracownikiem odpowiedzialnym, lojalnym podwładnym i partnerskim szefem, szanującym fachowość i kompetencje innych ale zdolnym, gdy trzeba, do zajęcia zdecydowanego stanowiska. W przyjaźni wierny i szczery do bólu, tego samego oczekuję i doświadczam od ponad 40 lat. Wyznam zasadę – znajomych wielu – przyjaciół tylko jeden.

2. Turystyka

Początki to obrobione tradycją obozy harcerskie, prowadzone przez przedwojennych instruktorów. (To się nie wróci). Szkoła średnia i 2-3 tygodnie jazdy rowerem po kraju, bezpiecznie na drogach i biwakach (dzisiaj ???). wakacje studenckie to praca i żeglowanie po jeziorach mazurskich, przedeptywanie połonin bieszczadzkich i szlaków karkonoskich (było czy sto i przyjaźnie). Z przyjemnością wspominam liczne charakterystyczne coroczne rajdy poznańskich uczelni (WSR– księżycowy, AM -parasolowy, UAM – zachodni). Potem praca z młodzieżą, obozy stałe i wędrownie -ten świat chyba już odchodzi, chociaż chciałbym się mylić. A w pamięci wiele chwil, z burzą na Śniardwach i nocnym ogniskiem w Berehach w szczególności.

3. Niespełnione marzenia

Z trudem wyselekcjonowane spróbuję spunktować :

- doczekać chwili, gdy najwięksi miłośnicy komputerów, internetu potrafią mówić swoim językiem biegle, swobodnie i poprawnie,
- odbyć (z totalitarnym błogosławieństwem) długi rejs po rzekach Syberii
- wygrać skomplikowanego i zrekontrowanego szlema w bez atutu

4. Potrawy i napoje

Jem wszystko oprócz smażonej cebuli, najchętniej jeśli to karp, wolę zupę (przez Z) nad drugie danie. Gdy jestem w rodzinnym Poznaniu domagam się specjalnych placków ziemniaczanych (czyt. plynidy), „szarego” sosu lub klusek z serem a gzik z pyrami wygrywa z kanapką okraszoną najlepszymi wędlinami.

5. Wolny czas

Nie jestem hobbystą, czasem tego żałuję. Polubiłem natomiast oglądać niezauważone dotąd kamienice i obiekty jeleniogórskie a wieczory jesienne to maniakalne oglądanie klasycznych westernów z triumfującym dobrem nad złem

6. Ideał kobiety

Pojęcie niedefiniowalne (nawet dla filologa) i chyba nierzeczywiste. Pójdę zatem tropem co mnie w tym fenomenie urzeka i fascynuje. Podziwiam kobietę, która wie, że jest dopełnieniem mężczyzny i upewnia go w tym „codziennie”, nie tracąc „głowy”, gdy odbiera należne jej komplementy od innych. Fascynuje, gdy tylko sobie znanym sposobem jest zmienną, będąc tą samą (to tylko pozornie skomplikowana myśl).

Ciepło myślę o Tej, która namiętnie potrafi się spierać nawet o wpływ księżycy na rozwój dorożkarstwa ale bez żadnego zniecierpliwienia czy obrazy uczestniczy w chwilach milczenia lub je akceptuje.

Wiedząc, że mój ideał lubi być rozbudzany we wszystkich swych postaciach, oczekuje, że odpłaci się tą samą porcją adrenaliny. Lubię odpowiadać na pytania jak wygląda, czy jest elegancko ubrana, czy dobrze jej w tym, ale protestuję przeciw obowiązkowemu „podróżowaniu” po sklepach i wystawach.

Podpisuję się pod „definicją” ideału skreśloną przez mistrza Gałczyńskiego:

*„Ile chlebów rozkrajanych
Pocałunków? schodów? Książek?
Twe oczy jak piękne świece
A w sercu źródło promienia
Więc ja chciałbym twoje serce
Ocalić od zapomnienia”*

PS. Mój ideał ma absolutny patent na kolor firanek ale nie odbiera mi racji na politykę zagraniczną, państwa

PS. Mój ideał domagając się uznania za smakobiadę, nie przypomina mi, gdy chcę pokroić chleb – „włóż okulary!” bo znowu nakruszysz!”

PS. A i tak z podziwem wpatrywać się będę w mijającą mnie kobietę urokliwą (nie mylić z lalką barbie)

WŁADYSŁAW MORMAN

1. Znak zodiaku i cechy charakteru

Bliźnięta. Wydaje mi się że jestem człowiekiem statecznym, życzliwym i otwartym na ludzi. Lubię ład i porządek, a w rozwiązywaniu problemów jestem elastyczny. Cenię punktualność i rzetelną pracę.

2. Turystyka

Moje przygody z turystyką sięgają najmłodszych lat. W regionie jeleniogórskim mieszkam od dzieciństwa. Początkowo były to krótkie wyprawy z kolegami w okolicach Wlenia.

Po przeprowadzce do Jeleniej Góry były dłuższe wyprawy po naszym regionie. W okresie wakacji z rodziną wypoczywaliśmy nad morzem lub jeziorami. Najmilej wspominam wyprawy nad morze z moimi dziećmi. Wszystko było dla nich nowe, ciekawe, zaskakujące i sprawiające wiele radości.

3. Niespełnione marzenia.

W moim życiu nie dostrzegam niespełnionych marzeń. Jak u wszystkich

były dni szczęścia i dni kryzysu. Patrząc z perspektywy lat zadowolony jestem ze swego stanu posiadania oraz tego jak przebiegała moja edukacja i status zawodowy,

4. Potrawy i napoje

Nie jestem człowiekiem wybrednym. Jadam prawie wszystko. Smakuje mi kuchnia polska i grecka.

5. Wolny czas

Wiele wolnego czasu spędzam w plenerze. Latem są to wycieczki rowe-
rowe w pobliskie okolice oraz prace na działce, zimą natomiast wyruszam
na długie spacery. Staram się też bywać w naszych pięknych górach.

6. Ideał kobiety

Kobieta, która mogłaby być moim ideałem jest ładna, zgrabna, este-
tycznie ubrana, a najważniejsze bez nałogów. Obcując z nią czułbym cie-
pło, serdeczność i życzliwość. Byłbym uszczęśliwiony, gdyby do tego była
wrażliwa na piękno i sztukę.

BOLESŁAW MASARCZYK

1. Znak zodiaku i cechy charakteru

Bliźnięta. Z cechami charakteru mam kłopoty. Nie dlatego, że nie mam
w ogóle charakteru, ale dlatego, że rodzina, szczególnie żona twierdzi, że
cechy mojego charakteru nie nadają się do publikowania.

Kiedy odchodziłem na emeryturę, w kuratorium pożegnano mnie słowa-
mi Safony: „dobrych ludzi nikt nie zapomina”. Prawda leży pewnie gdzieś
po środku.

2. Turystyka

Od szkolno-harcerskich obozów wędrownych po zakończeniu wojny. Naj-
bardziej pamiętam trzy:

1) Na wyspę Wolin, do Międzyzdrojów, Szczecina. jechaliśmy prawie
3 doby, w jednym kierunku, dwoma wagonami towarowymi, po drodze w
przerwach trwających nawet pół dnia, zwiedzając „ziemie po Niemcach”.
Mieliśmy ze sobą kuchnie wojskowe, drewno, węgiel był w 20 wagonach
przed nami, bo dwa „nasze” wagony doczepiono do transportu z kop. Bo-
lesław Śmiały w Łaziskach na Górnym Śląsku. Zgliszcza, ruiny nie były dla
nas nowością gdyż wcześniej widzieliśmy kompletnie spalone, zniszczone
Gliwice– pierwsze miasto niemieckie po przekroczeniu polsko– niemieckiej
granicy w 1939r.

Nowością było morze i plaża nafaszerowana wypalonymi wrakami stat-
ków, masztami wystającymi z wody, rupieciami itp.

2) Do Zakopanego

Spaliśmy w stodole na słomie w Dolinie Kościeliskiej. Turystów w górach nie było. Pamiętam jedną „zorganizowaną” grupę: oddział na koniach uzbrojony w karabiny i pepesze. W cywilnych ubraniach.

- Skąd wy chłopaki?
- Ze Śląska, z Katowic.
- Nie boicie się chodzić po górach?
- Nie boimy!
- To dobrze.

Na drugi dzień, dwóch poruczników WP podjechała gazikiem pod stodołę pytając o tych na koniach:

- A kto to był?
- Nie rozumiecie NSZ.

Nie rozumieliśmy.

3) tygodniowy obóz wędrowny; Katowice, Oświęcim, Wieliczka. Problemy organizacyjno– techniczne „położyły” obóz. Wróciliśmy 60 km piechotą. z 26 rowerów, 21 się rozsypało. Połowa namiotów podarła się całkowicie. Był rok 1948. Okazyjnie zdobyte opony i dętki okazały się do niczego.

3. Niespełnione marzenia

Chciałem być architektem bądź adwokatem, nigdy urzędnikiem. Stało się odwrotnie. Poszedłem z reklamacją do złotej rybki:

- „Obiecałeś – mówię – spełnić moje życzenia”
- „Przepraszam – mówi – ale wydawało mi się, że być urzędnikiem w jeleniogórskim Kuratorium czy jeleniogórskim PTSM-ie to szczyty”

4. Potrawy i napoje

Potrawy śląskie np. kluski z roladą, moczka wigilijna, żurek domowej roboty. Nie gardzę piwem – szczególnie Tyskim (25 lat mieszkałem niedaleko browaru w Tychach) winem Egri Bicaever, ajerkoniak domowej roboty przede wszystkim. Lubię lody. Lubię wiele innych dobrych rzeczy.

Gdyby gdzieś miała miejsce jakaś większa degustacja, proszę o mnie nie zapominać.

5. Wolny czas

Pytanie jest źle postawione. Spotkałem ostatnio kol. Jakuba Adamczyka. „ Ty wiesz – mówi odkąd jestem na emeryturze nie mam wolnego czasu” Coś w tym jest! Ale jest też ogródek, park, prasa. Można również, w przerwach pomiędzy reklamami w telewizji, pooglądać ciut informacji, trochę sportu, dużo głupoty, pajacowania i chamstwa.

6. Ideał kobiety.

Jak się skończyło 70 lat to usprawiedliwiona jest odpowiedź: – nie pamiętam – choć przynaję, czasem kołaczę się w głowie inna odpowiedź: zawsze młoda, zawsze piękna, coraz bogatsza.

Refleksje:

1) Były przed laty m.in. obozy wędrownie, nie było schronisk. Odwrotnie niż dzisiaj

2) moja turystyka lat 1975-2005 była raczej mizerna. Okolicznością łagodzącą niech będą słowa ś. p. kuratora Babkiewicza, który 30 lat temu stwierdził:

„Wciągamy Cię do roboty w PTSM-ie”

„Jaki ze mnie turysta?”

„Nie masz być turystą z Polskiego Towarzystwa Turystyczno– Krajoznawczego tylko pomagać schroniskom szkolnym”.

ZDZISŁAW GASZ

1. Urodziłem się 8 XII 1937 r. w Wiśle, a dokładnie w schronisku górskim Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego na Przysłopie pod Baranią Górą. Mój znak zodiaku to strzelec. i tak jak pisze w horoskopie jestem pracowity, lojalny, życzliwe nastawiony do otoczenia, lubiący udzielać się społecznie nawet kosztem rodziny. Jestem bardzo wrażliwy na ocenę swojej pracy i jej docenienie bardzo mnie mobilizuje. Znacznie mniej dbam o satysfakcję finansową, chociaż staram się zabezpieczyć sobie i rodzinie względnie dobra egzystencję. kobiety mi się podobają i nigdy od nich nie stroniłem.

2. Trudno mi nawet powiedzieć od czego zaczął się mój pierwszy kontakt z turystyką, bo mieszkając przez pierwsze 15 lat życia w schronisku górskim tkwiłem praktycznie w turystyce po uszy i na co dzień. Nawiąże jednak do większej niż przydomowej turystyki, a taką była podróż mojego życia na Islandię. Wyjechałem tam na blisko 2 miesiące w 1964r. już jako niedawno „upieczony” bo przed 3 laty, magister geografii. Wyjazd na Islandię był moim marzeniem przez całe studia, ale prawdę mówiąc nie liczyłem na to, że uda mi się kiedykolwiek go zrealizować. Tamte czasy nie sprzyjały wyjazdom poza strefę obozu socjalistycznego. A mimo wszystko udało się i to za sprawą mojego kuzyna Mieczysława Krokera, który znalazł się na początku lat sześćdziesiątych na palcówce dyplomatycznej w Reykjavíku (jako sekretarz). kuzyn znał moje zainteresowania turystyczne i zapisał do podróżowania i dlatego jako jedyne z rodziny zaprosił mnie do odwiedzenia tej wspaniałej wyspy. Mimo, że wiele od tej pory podróżowałem i wiele ciekawych miejsc zwiedziłem, mogę dziś śmiało powiedzieć, że była to prawdziwie podróż mojego życia. Jako geograf ze specjalnością geomorfologia zobaczyłem na wyspie ogromne ilości ciekawych form krajobrazu i zjawisk fizycznych. Byłem na lodowcu, leciałem nocą samolotem nad kraterem czynnego, niedawno utworzonego wulkanu, oglądałem roz-

ległe pola lawowe, miniaturowe lasy i tundrę. Z ogromnym zainteresowaniem chłonałem wszelkie szczegóły z życia Islandczyków, odwiedziłem kilka szkół, byłem na uniwersytecie na spotkaniu z wybitnym geologiem, ale także odwiedziłem silnie pachnący, chociaż niekoniecznie przyjemnie, port wielorybiczny i przetwórnię śledzi. Byłem zafascynowany poziomem życia Islandczyków (w każdym domu telefon, ja zaś na swój czekałem w Polsce równo 25 lat), ich cechami charakteru, brakiem przestępczości, pogodnym uosobieniem a także uroda Islandek. Dominowały szczupłe blondynki o jasnych oczach. po powrocie do kraju znalazłem dziewczynę o podobnych cechach i w tym roku obchodziliśmy kolejną rocznicę ślubu.

3. Mam chyba kilka niespełnionych marzeń życiowych, ale do najważniejszych zaliczyłbym dwa. Pierwsze wiąże się jak zwykle u mnie z turystyką i czymś czego mi się chyba nie uda zrealizować. Marzę o zwiedzeniu takich krajów jak Chile, Nowa Zelandia, Kanada i jeszcze raz Islandia. Mam nadzieję, że uda mi się zwiedzić te bliżej położone a bardzo mnie interesujące jak Portugalia, Hiszpania, Grecja i Egzotyczna Albania. Nie mam natomiast specjalnie dużych ambicji dotyczących zwiedzania Afryki czy południowej Azji. Nie udało mi się z różnych powodów zrealizować innego marzenia– zdobycia doktoratu.

4. Przepadam za plackami ziemniaczanymi, ruskimi pierogami, marynowanymi grzybkami, bardzo lubię jajecznicę na kiełbasie, kasze gryczaną ze słoniną i jeszcze wiele innych prostych potraw. Nie znaczy to wcale, że nie lubię bardziej wyszukanych jak kawior, łosoś i pstrąg w każdej postaci i ciasta szczególnie drożdżowe. Jestem wielkim amatorem owoców – głównie jabłek, gruszek i śliwek. Z mocnych napojów od lat na pierwszym miejscu stawiam whisky (z wodą i lodem), potem śliwovicę (szczególnie Łącka), gin i koniak. Lubię też wino– preferuję czerwone wytrawne lub półwytrawne.

5. Najchętniej spędzam wolny czas na wędrowce pieszej. lubię wędrować samotnie co czynię corocznie zimą i latem w swoim ukochanym Beskidzie Śląskim. Nie znaczy to, że stronię od wędrowek w towarzystwie innych osób, ale wtedy zwracam dużą uwagę na skład osobowy. Lubię czytać książki szczególnie beletrystykę historyczną.

6. Mój ideał kobiety opisałem trochę mówiąc o Islandkach, ale nieco go poszerzę. Szczupła blondynka, średniego wzrostu, inteligentna, pogodna, o szerokich zainteresowaniach, pracowita i dobrze zorganizowana, bez pazerności na dobra doczesne, lubiąca poznawać kraj i świat, miła w kontaktach z ludźmi. Czy taką już kiedyś poznałem? Chyba tak, szkoda tylko, że nasze ideały bywają odległe i rzadko osiągalne.

ROZDZIAŁ VIII

Działacze wyróżnieni odznaczeniami państwowymi, resortowymi organizacyjnymi

(NA WNIOSEK BEZPOŚREDNI LUB POŚREDNI ZO PTSM)

L.p.	Imię i nazwisko	Odznaczenie	Rok	Funkcja społeczna lub zawodowa
a) Odznaczenia państwowe				
1.	✝ Krystyna Januszkiewicz	Srebrny Krzyż Zasługi	1981	Kierownik Biura OW
2.	Teofil Ligenza vel Ozimek	Krzyż Kawalerski OOP	1983	Współzałożyciel OW, wieloletni działacz
3.	Tadeusz Nalewajko	Medal 40-lecia PRL	1984	Kierownik SSM „Liczyrzepa” (od 1962 r.)
4.	Zdzisław Gasz	Medal 40-lecia PRL Krzyż Kawalerski OOP	1984 i 2002	Współzałożyciel OW, członek ZO (od 1975 r.), członek ZG (1977-2002)
5.	Genowefa Urabańczyk	Krzyż Kawalerski OOP	1986	Kierownik SSM „Wojtek” (1976-1993)
6.	✝ Jerzy Urbański	Krzyż Kawalerski OOP	1986	Pracownik fizyczny SSM „Bartek”
7.	Marek Bergtraum	Brązowy Krzyż Zasługi	1987	Członek ZOW, działacz turystyczny
8.	Gizela Pazdan	Srebrny Krzyż Zasługi	1989	Pracownik fizyczny SSM „Sokolik”
9.	Jerzy Rubach	Brązowy Krzyż Zasługi	1991	Członek ZOW, działacz w Kamiennej Górze

L.p.	Imię i nazwisko	Odznaczenie	Rok	Funkcja społeczna lub zawodowa
b) Odznaczenia resortowe				
1.	Zdzisław Gasz	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna i Złota	1976 i 1980	Sekretarz OW, działacz turystyczny PTSM i PTTK
2.	Franciszek Frydryk	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna	1980	Współzałożyciel i działacz OW
3.	Michał Kowalski	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa i Srebrna	1980 i 1989	Współzałożyciel OW i SSM „Michałek”, działacz
4.	Eugenia Niewęłowska	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna i Złota	1980 i 1993	Działacz OW i wiceprezes
5.	Marek Bergtraum	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa i Srebrna	1980 i 1989	Członek ZOW, współorganizator imprez
6.	†Pelagia Werno	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1984	Działacz PTSM w regionie kamiennogórskim
7.	Genowefa Urbańczyk	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa i Złota	1984 i 1989	Kierownik SSM, działacz PTSM
8.	Bolesław Masarczyk	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna i 1-stopniowa	1989 i 1998	Działacz PTSM, prezes ZO
9.	Danuta Bartosiewicz	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna i 1-stopniowa	1989 i 2003	Działacz turystyczny i PTSM
10.	Stefan Lulkiewicz	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1990	Kierownik SSM „Łużyce” (1978-1992)
11.	Marian Jabłoński	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Złota	1990	Działacz turystyczny, PTSM
12.	Roman Baniewski	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna	1990	Działacz turystyczny

L.p.	Imię i nazwisko	Odznaczenie	Rok	Funkcja społeczna lub zawodowa
13.	Roman Binkiewicz	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna	1990	Działacz PTSM i SKKT
14.	Jerzy Rubach	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1990	Działacz PTSM i PTTK
15.	Piotr Norko	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Srebrna	1992	Działacz SKKT i PTSM/LOP
16.	Jan Stąpor	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1992	Kierownik SSM „Halny” (od 1978 r.)
17.	Lucyna Dygas	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1992	Działacz turystyczny i PTSM
18.	Elżbieta Krausiewicz	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1993	Kierownik SSM „Bartek”
19.	Czesław Szmelter	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1993	Działacz turystyczny w Bolesławcu
20.	Krzysztof Walusiak	„Zasłużony Działacz Turystyki” Odzn. Brązowa	1993	Działacz turystyczny
21.	Genowefa Urbańczyk	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1980	Kierownik SSM, wieloletni nauczyciel
22.	✠ Mieczysław Majewski	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1980	Kierownik SSM, wieloletni kierownik szkoły
23.	✠ Andrzej Morawski	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1980	Działacz PTSM, wieloletni nauczyciel
24.	Teofil Ligenza vel Ozimek	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1983	Działacz PTSM, wieloletni nauczyciel
25.	Zdzisław Gasz	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1984	Działacz ZG i ZO PTSM, wieloletni nauczyciel

L.p.	Imię i nazwisko	Odznaczenie	Rok	Funkcja społeczna lub zawodowa
26.	Janina Kowalska	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1989	Kierownik SSM, wieloletni nauczyciel
27.	Jan Gasz	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1989	Działacz PTSM, dyrektor i nauczyciel
28.	Roman Binkiewicz	Medal Komisji Edukacji Narodowej	1989	Opiekun SKKT, długoletni nauczyciel
29.	Zdzisław Gasz	Nagroda III stopnia Przew. Gł. Komitetu Turystyki	1985	Działacz ZG i ZOW PTSM
		Nagroda I stopnia Prezesa Urz. Kult. Fiz. i Turystyki	1991	
		Dyplom Honorowy Prezesa UKF i T	1995	
30.	Paweł Kasprzyk ¹	Odznaka „Za zasługi dla turystyki”	2005	Działacz PTSM ZO Kamienna Góra
31.	Jerzy Rubach ¹	Odznaka „Za zasługi dla turystyki”	2005	Prezes ZO PTSM Kamienna Góra
32.	Henryk Sławiński ¹	Odznaka „Za zasługi dla turystyki”	2005	Prezes ZO PTSM Lubań
33.	Tadeusz Praweński ¹	Odznaka „Za zasługi dla turystyki”	2005	Prezes ZO PTSM Zgorzelec
34.	Marek Łabędź	Odznaka „Za zasługi dla turystyki”	2005	Lider turystyki w Bogatyni
35.	Maria Rudak	Odznaka „Za zasługi dla turystyki”	2005	Wieloletni kierownik SSM „Skalnik”
36.	Marek Bergtraum	Odznaka „Za zasługi dla turystyki”	2005	Działacz PTSM, organizator imprez

¹ Na wniosek Zarządu Okręgu Dolnośląskiego PTSM

c) Odznaczenia organizacyjne

A. MEDAL „ZA ZASŁUGI DLA ROZWOJU SCHRONISK MŁODZIEŻOWYCH”

Zdzisław Gasz (1981), Teofil Ligenza vel Ozimek (1984), Michał Kowalski (1986), Genowefa Urbańczyk (1986), Eugenia Niewęglowska (1989), Ludwik Anioł (1989), Antoni Czernicki (1989), Bolesław Masarczyk (1992), Jan Gasz (1992), Tadeusz Nalewajko (1992), Zespół Szkół Elektryczno-Mechanicznych Piechowice (1994), †Aleksander Sobierajski (1995), Marian Jabłoński (1995), †Andrzej Morawski (1995), Jerzy Rubach (1996), Danuta Bartosiewicz (1999), Marek Bergtraum (1999), Maria Rudak (2003), Elżbieta Krausiewicz (2005), Romana Dobosz (2005), Krzysztof Walusiak (2005)

B. ZŁOTA ODZNAKA HONOROWA PTSM

Teofil Ligenza vel Ozimek (1973), †Andrzej Morawski (1976), Zespół Szkół Zawodowych „Karelma” Piechowice (1977), Zdzisław Gasz (1977), †Janina Dec (1977), †Jerzy Laskowski (1980), Barbara Lesiak (1980), †Pelagia Werno (1980), †Zdzisław Babkiewicz (1980), Piotr Kuprowski (1980), †Antoni Czernicki (1980), Ludwik Anioł (1980), Franciszek Frydryk (1983), Genowefa Urbańczyk (1983), †Krystyna Januszkiewicz (1983), Eugenia Niewęglowska (1984), Michał Kowalski (1984), Jan Gasz (1986), Janina Kowalska (1986), Ewa Machoy (1986), Bolesław Masarczyk (1986), Szkoła Podstawowa nr 1 Świerzawa (1988), Władysław Kropielnicki (1988), Józefa Świt (1988), Władysław Morman (1989), Marian Jabłoński (1989), †Aleksander Sobierajski (1989), Tadeusz Nalewajko (1991), Stefan Lulkiewicz (1992), Jerzy Rubach (1995), Danuta Bartosiewicz (1998), Marek Bergtraum (1998), Roman Binkiewicz (1998), Jan Stąpor (1998), Maria Rudak (1999), Adam Rodziewicz (2000), Elżbieta Krausiewicz (2002), Marek Łabędź (2003), Ewa Parfianowicz (2003), Irena Szarszoń (2003), Krzysztof Walusiak (2003), Piotr Norko (2003), Maria Drozd (2003), Urszula Białach (2005), Jerzy Frontczak (2005), Piotr Gryszel (2005), Teresa Materny (2005), Zbigniew Meissner (2005)

C. SREBRNA ODZNAKA HONOROWA PTSM

Zbigniew Meissner (1989), Stefan Lulkiewicz (1989), Tadeusz Nalewajko (1989), Jerzy Rubach (1991), Czesław Szmelter (1991), Lucyna Dygas (1991), Joanna Ożarska (1993), Piotr Norko (1993), Jan Stąpor (1994), Maria Rudak (1994), Danuta Batrosiewicz (1995), Marek Bergtraum (1995), Roman Binkiewicz (1995), Adam Rodziewicz (1996), Elżbieta Biłska (1996), Barbara Boładź (1996), Mirosław Kobiółka (1996), Leszek Koprowski (1996), Sławomir Sobieski (1996), Elżbieta Krausiewicz (1997), Urszula Białach (1997), Piotr Gryszel (1997), Bogusław Chendoszko (1997), Michał Bauer (1998), Irena Szarszoń (1998 i 2000), Jerzy Frontczak (1998 i 2000), Maciej Stanisław (1998), Ewa Parfianowicz (1999), Marek Łabędź (1999), Zofia Rygiel (1999), Maria Drozd (1999), Krzysztof Walusiak (2000), Romana Dobosz (2001), Danuta Zamojska (2001), Jan Owczarek (2002), Teresa Materny (2002), Elżbieta Krępska-Psujek (2002), Krzysztof Raczek (2003), Irena Sokołowska (2003), Stanisław Trzpis (2004), Agnieszka Treter-Kłyszyska (2004), Renata Jabłońska (2005), Marek Dąbek (2005), Małgorzata Bugajny (2005)

D. BRĄZOWA ODZNAKA HONOROWA PTSM

Jerzy Rubach (1989), Czesław Szmelter (1989), Jan Stapor (1989), Piotr Norko (1989), Kazimierz Małek (1990), Maria Rudak (1990), Joanna Ożarska (1990), †Mieczysław Holz (1990), Stanisław Trzpis (1991), Krzysztof Walusiak (1991), Roman Baniewski (1992), Marek Bergtraum (1992), Danuta Bartosiewicz (1992), Roman Binkiewicz (1992), Piotr Norko (1993), Sławomir Sobieski (1993), Leszek Koprowski (1993), Józef Urbańczyk (1993), Maciej Stanisław (1993), Jolanta Włosek (1994), Barbara Boładź (1994), Elżbieta Bilska (1994), Kazimierz Juzyszyn (1994), Adam Rodziewicz (1994), Bogusław Chendoszko (1994), Mirosław Kobiółka (1994), Maria Drozd (1994), Michał Bauer (1995), Piotr Gryszel (1995), Urszula Białach (1995), Elżbieta Krausiewicz (1995), Maciej Krzymuski (1995), Jadwiga Niwińska (1995), Marian Szulecki (1995), Marek Łabędź (1996), Jerzy Frontczak (1996), Irena Szarszoń (1996), Zofia Rygiel (1996), Ewa Parfianowicz (1996), Paweł Kasprzyk (1996), Barbara Żeleźniak (1997), Danuta Zamojska (1997), Krzysztof Raczek (1997), Michał Turkiewicz (1997), Waldemar Andryszak (1998), Mieczysław Józefowicz (1998), †Kazimierz Jaworski (1998), Henryk Sławiński (1998), Agnieszka Treter (1998), Jolanta Wierzbicka (1998), Danuta Stapor (1998), Mariusz Kowalczyk (1998), Teresa Materny (1999), Romana Dobosz (1999), Elżbieta Krępska (1999), Jan Owczarek (1999), Marek Dąbek (2000), †Józef Czurka (2000), Daniel Graczyk (2000), Renata Jabłońska (2001), Ewa Sochacka (2001), Irena Sokołowska (2001), Małgorzata Bugajny (2001), Zofia Trajnowicz (2002), Zofia Grabias-Baranowska (2002), Halina Kowaliszyn (2003), Małgorzata Polańska (2003), Czesława Stawska (2003), Tadeusz Praweński (2004), Bogumiła Larek (2004), Marek Rybczyński (2004), Weneta Stawicka-Czerska (2004), Robert Wochna (2004), Katarzyna Krawczenko (2004), Wiesław Polański (2004), Mariola Kotowicz (2005), Jolanta Frąckiewicz (2005), Agnieszka Korman (2005)

E. ODZNAKA ODDZIAŁOWA

„PRZYJACIEL SCHRONISK MŁODZIEŻOWYCH”

Złota: Teofil Ligenza vel Ozimek (2003)

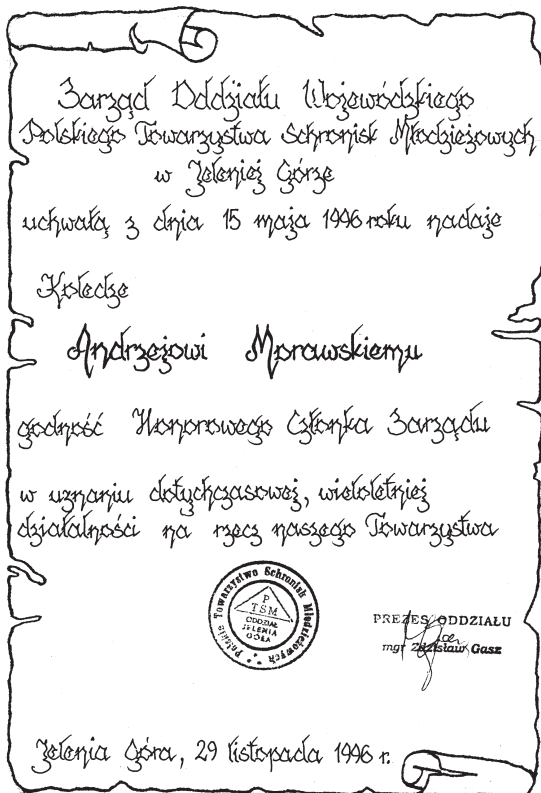
Odzn. Srebrna: †Mieczysław Holz (1998), †Józef Czurka (2003), Ryszard Grek (2004), Teresa Żaba (2004), Dorota Boś (2004), Małgorzata Bugajny (2004), Barbara Żeleźniak (2004), Maria Szymańska (2004), Mirosław Różycki (2004), Maria Kraszewska (2005), Aleksandra Gęsiarz (2005), Henryk Paruzel (2005)

Odzn. Brązowa: Michał Mioduszewski (1996), Artur Szuszkiewicz (1997), Krystyna Walichowska (1997), Małgorzata Bugajny (1997), Zygmunt Regner (1997), Stanisław Nikowski (1997), Maria Kraszewska (1998), Wiesław Polański (1998), Aleksander Maciuszonek (1998), Ryszard Grek (1999), Aleksandra Gęsiarz (1999), Dorota Boś (1999), Leonarda Kurpiewska (1999), Tadeusz Waraszkowski (1999), Mariusz Graczyk (1999), Maria Szymańska (2000), Edward Kowaliszyn (2000), Biuro Turystyki Młodzieżowej Maciej Stanisław Piechowice (2000), Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej Jelenia Góra (2000), †Helena Kontnik (2000), Henryk Paruzel (2000), Władysław Gajdamowicz (2000), Ryszard Bról (2001), Marian Kachniarz (2001), Tomasz Kulon (2001), Kazimierz Raksa (20201), Wiesław Dzierżba (2001), Józef Szafran (2001), Krzysztof Sokoliński (2001), Jerzy Ratajski (2001), Igor Sochacki (2001), Elżbieta Bojczuk (20010), Lidia Zaborska (2002),

Teresa Żaba (20020, Wiesław Gierczyk (2003), Jacek Włodyga (2003), Jan Smolira (2003), Jan Politał (2003), ZO LOP Jelenia Góra (2003), Józefa Garbowska (2004), Ewa Stefaniak-Bergtraum (2005), Danuta Jagiełło (2005), Leszek Koprowski (2005)

PONADTO PRYZNANO I WRĘCZONO:

- 164 Dyplomy Honorowe Zarządu Głównego PTSM (z czego 3 organizacjom społecznym: ZW PTTK i ZW LOP w Jeleniej Górze oraz SK PTSM „Piechur” w Kamiennej Górze)
- 260 Dyplomów Honorowych ZO (ZOW) PTSM (z czego 7 organizacjom i szkołom: ZO LOP, ZO PTTK „Turysta” Jelenia Góra, ZO PTTK Lubań, Koło Przewodników Sudeckich w Jeleniej Górze, KTK PTSM „Morena” Piechowice, SK PTSM „Elektronik” Jelenia Góra, ZW PTTK)
- 4 Dyplomy 25-lecia PTSM w 1984 r. (E. Niewęłowska, G. Urbańczyk, A. Sobierajski, Z. Gasz)
- 6 Medali „60-lecia Schronisk Młodzieżowych” w 1986 r. (Z. Meissner, Z. Gasz, E. Niewęłowska, B. Masarczyk, G. Urbańczyk, miasto Piechowice)
- 1 Nagród Dyrektora Wydz. Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Jeleniej Górze (1987-89)
- 31 Listów Gratulacyjnych Wojewody Jeleniogórskiego
- 1 Odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” (Z. Gasz)
- 2 Brązowe Medale „Za zasługi dla obronności kraju” (Z. Meissner, Z. Gasz)
- 1 Medal „40-lecia Wyzwolenia Wałbrzycha” (Z. Gasz)
- 17 Listów Gratulacyjnych Starosty Jeleniogórskiego
- Statuetkę „Ducha Gór” – prestiżowa nagroda Starosty Jeleniogórskiego za całokształt działalności turystycznej w 2003 r. (Z. Gasz)

Zdzisław Gasz

ROZDZIAŁ IX

Baza SSM w regionie, dawniej województwie jeleniogórskim

Rok	Dane globalne dotyczące SSM		
	stałe (całoroczne)	półstałe (o przedłużonym sezonie)	sezonowe
1975	7 (504 m. nocł.)	1 (35 m. nocł.)	18 (760 m. nocł.)
1980	10 (639 m. nocł.)	3 (77 m. nocł.)	13 (700 m. nocł.)
1990	9 (451 m. nocł.)	2 (60 m. nocł.)	15 (592 m. nocł.)
1995	7 (387 m. nocł.)	2 (75 m. nocł.)	4 (140 m. nocł.)
2000	9 (457 m. nocł.)	1 (45 m. nocł.)	2 (80 m. nocł.)
2005	11* (479 m. nocł.)	0	1 (40 m. nocł.)

* w tym inne obiekty stowarzyszone, współpracujące lub sprywatyzowane (Jagniątków „Hotelik Pod Dębem”, Jelenia Góra „Bartek”, Wleń – schronisko przyszkolne)

SCHRONISKA

Stałe	Półstałe	Sezonowe
„Bartek” Jelenia Góra 70÷49 m. nocł. działa od 1951 r., w 2004 r. sprywatyzowane kierownicy: VCzesław Hakke Henryka Drzod Janina Kowalska Ewa Machoy Anna Makowska Renata Burak	Nowe Jaroszewice ⁴ 35÷24 m. nocł. działało w l. 1975-81 kierownik: Teresa Andrzejewska	Krobica ³ 1975 r. ↓ Kamień ³ 1976 r. Gryfów Śl. ^{3, 4} (SP 2, ZSZ) 1975-93
	„Nad Złotną Jarkowice ⁴ 30÷45 m. nocł. działało w l. 1978-2004 kierownik: Stani sław Trzpis	Leśna ^{3, 4} (SP 1, SP 2) 1975-93 Platerówka ^{3, 5, 4} (SP, ZSZ i SP Włosień) 1975-91
	Zachemie (SP) ⁴	Zgorzelec ^{3, 4}

Stałe		Półstałe	Sezonowe
Elżbieta Krausiewicz Adam Popławski	1990-99 1999-	23 m. nocl. działało w l. 1976-81	(PZW, ZSMed., SP Jędrzychowice, Łagów) 1975-82
od 2004 r. właściciel		kierownik: Tadeusz Nalewajko	Luban ^{3, 4}
„Liczyrzepa” Karpacz 70÷50 m. nocl.		Sędziszowa ⁴	(SP 4, SP 7, LO, SP 3) 1975-2001
działa od 1962 r. (1965)		30 m. nocl.	Pilchowice ^{3, 4}
kierownicy: Tadeusz Nalewajko Irena Szarszoń	1962-92 1992-	działało w l. 1981-88 kierownik: Władysław Kropielnicki	(SP) 1975-84 ↓
„Wojtek” Szklarska Poreba		Wrociszów Dolny ⁴	Michałowice (SP) 1986 ↓
110÷50 m. nocl. działa od 1967 r.		44 m. nocl. działało w l. 1969-91	Piechowice-Piastów
kierownicy: ✠Kazimiera Żak	?	kierownicy: ✠Albin Szurlej do 1979	(SP) 1987-90 ↓
✠Henryk Żak Genowefa Urbańczyk Jerzy Frontczak	?- 1976 1976-93 1993-	Krystyna Urban 1980-86 Aria Kosior 1987-91	Piechowice (ZSE-M) 1992-94 ↓
„Michalek” Jelenia Góra ⁴ 105÷95 m. nocl. działało w l. 1974-84		Kamień 44 m. nocl. działało w 1977 r. kierownik: Danuta Stapor	Michałowice ² (SP) 1995 Zachełmie ³ (SP) 1975 ↓
kierownik: Janina Kowalska	1974-84	Marczów ⁴ 30 m. nocl. działało w l. 1987-92 kierownik: Cecylia Krzyżyk	Zachełmie ³ (półstałe) Przeiseka ⁴ (SP) 1982-91 Kowary ^{3, 4}
„Sokolik” Strużnica 50÷37 m. nocl. działa od 6 XII 1974 r. ¹ kierownicy: Józefa Świniarska Witold Litwinowicz Teresa Ciechanowska Danuta Zamojska	1974-86 1986-87 1987-90 1990-	„Dolomit” Rędziny ⁴ 45 m. nocl. działało od 1 XI 1994 do VII 1996 kierownicy: Dorota i Grzegorz Kardelowie	(SP 1, SP 3, SP 5) 1975-92 Szarocin ³ (SP) 1975 ↓
„Kaczawa” Wojcieszów ⁴ 44÷47 m. nocl. działało w l. 1975-78 kierownik: Witold Woźniak	1975-78	Michałowice 50÷31 m. nocl. działało od 1 IX 1995 do 30 IV 1996 kierownik: Romana Dobosz	Raszów ² (SP) 1976 Kamienna Góra ³ (SP Specj., ZSZ, ZHP) 1975-93 Pastewnik ³ (d. SP) 1975-81
„Skalnik” Bukowiec 62÷47 m. nocl. działa od 1975 r. kierownicy: ✠Mieczysław Majewski Maria Rudak	1975-86 1986-		Marciszów (SP) 1983 ↓
„Rudawy” Raszów 62÷47 m. nocl. działało w l. 1977-91 kierownicy:			Domanów ⁴ (SP) 1984-91 Bolków ^{3, 4}

Stale	Półstałe	Sezonowe
Józefa Świt 1977-89		(SP) 1975-2002
☩Kazimierz Jaworski 1989-91		Wojcieszów ⁴ (SP 2, ZSZ) 1979-92
„Halny” Kamień		Sędziszowa ² (d. SP) 1975-80 ↓ potem półstałe
60÷52 m. nocl. działa od 1978 r. kierownicy: Danuta i Jan Staporowie 1978- (przemienne)		Świerzawa ⁴ (SP2) 1989-92
Marczów		Rzażnik ^{3, 4} (SP) 1975
(nieoficjalna nazwa „Włócznik”)		Podgórk ^{3, 4} (d. SP) 1975
24÷30 m. nocl. działało w l. 1979-86		Lwówek Śl. ^{3, 4} (przedszk., SP 2) 1975-91
kierownik: Cecylia Krzyżyk 1979-86		Brzeźnik ⁶ (SP) 1983-85 ↓
„Dolomit” Rędziny		Bolesławiec ⁴ (SP 1, SP 7) 1986-92
51÷45 m. nocl. działało od 1 XII 1981 ¹ do 31 XII 1994 kierownicy: Zdzisław Szwałt 1981-86 Dorota Kardela 1986-94		Wleń ^{3, 4} (SP) 1975-76 ↓ Marczów ² (d. SP) 1977-78 i 1993-95 ⁴
„Łużyce” Łagów		„Michałek” Jel. Góra ^{3, 4} (SP) 1985-91 ↓
32÷40 m. nocl. działało od 31 V 1983 ¹ do 2004 r. ⁴ kierownicy: Stefan Lulkiewicz 1983-92 Barbara Żeleźniak 1992-04		Jelnia Góra (DS) 1992-94 ↓
„Złoty Widok” Michałowice		Michałowice (d. SP) 1995, potem półstałe i stałe
85÷46 m. nocl. działa od 1 V 1996 r. ¹ kierownicy: Romana Dobosz do 31 XII 2004		Jelnia Góra (Bursa nr 1) od 2001

Stałe	Półstałe	Sezonowe
Jadwiga Niedbalska od 1 I 2005		
„Maciejówka” Maciejowiec 37 m. nocł. działa od 1998 r. kierownik: Halina Kowaliszyn 1998-		
Łupki 41 m. nocł. działa od 2003 r. kierownik/dyrektor: Tadeusz Jarosz 2003-		

Objaśnienia skrótów:

↓ przeniesione do ...

¹ data oficjalnego otwarcia

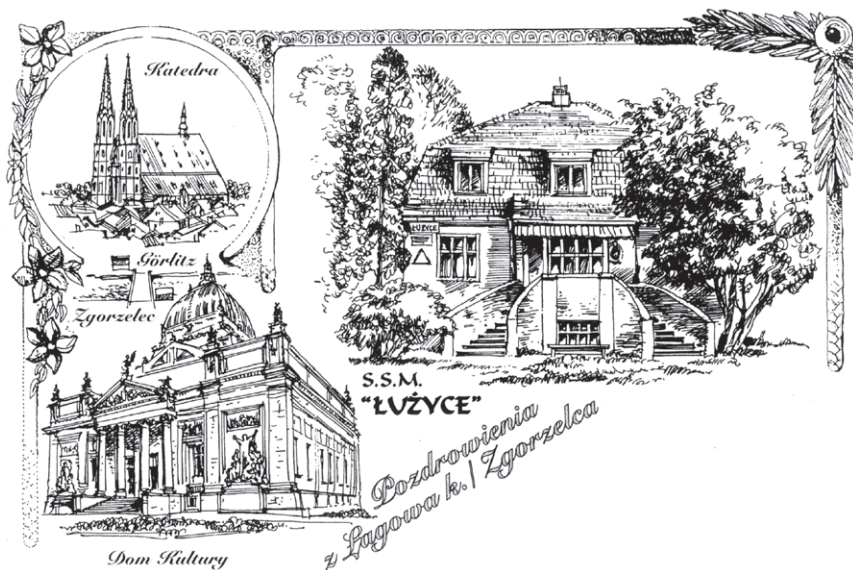
² przekształcone w stałe, półstałe lub sezonowe

³ istniało już przed 1975 r.

⁴ schronisko zlikwidowane

⁵ działalność zawieszona

⁶ w miejsce zlikwidowanego SSM Nowe Jaroszewice

Ogólnopolski Konkurs Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych

Rok	SSM stałe (kierownik)	SSM sezonowe i półstałe (kierownik)	Miejsce w kraju
1976	I „Michałek” Jelenia Góra (Janina Kowalska) II „Wojtek” Szklarska Por. (Genowefa Urbańczyk) III „Kaczawa” (Witold Woźniak)	I Leśna (Janina Dec) II Raszków (Józefa Świt) III Boków (Teresa Wiaderek)	II „Michałek” III Leśna
1977	I „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska) II „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) III „Sokolik” Strużnica (Józefa Świniańska)	I Platerówka (Małgorzata Widdra) II Wrociszów Dolny (Albin Szurlej)	I „Michałek” wyr. „Wojtek” wyr. Platerówka
1978	I „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) II „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska) III „Liczyrzepa” Karpacz (Tadeusz Nalewajko) I „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) II „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska) III „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Sokolik” Strużnica (J. Świniańska)	I Platerówka (M. Widdra) II Nowe Jaroszewice (Teresa Andrzejewska) III Wrociszów Dolny (A. Szurlej) I Platerówka (M. Widdra) II Gryfów Śląski (Adam Babij) III Nowe Jaroszewice (T. Andrzejewska) III Kamienna Góra (J. Filip)	II „Wojtek” V „Michałek” i Platerówka I „Wojtek” IV „Michałek” V „Liczyrzepa” V Platerówka
1979	I „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) II „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska) III „Sokolik” Strużnica (J. Świniańska)	I Gryfów Śląski (A. Babij) II Wrociszów Dolny (Krystyna Urban) III Kamienna Góra (J. Filip)	II „Wojtek” wyr. „Liczyrzepa” wyr. Gryfów Śl.
1980	arcymistrz „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk)		
1981	I „Bartek” Jelenia Góra (Ewa Machoy) II „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Halny” Kamień (Jan Stapor) III „Sokolik” Strużnica (J. Świniańska) III „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska)	I Gryfów Śląski (Adam Babij) II Wrociszów Dolny (K. Urban) II Jędrzychowice (Stefan Lulkiewicz) III Lwówek Śląski (Cembaluk)	II „Wojtek”
1982	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) I „Bartek” Jelenia Góra (E. Machoy) II „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) II „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) III „Halny” Kamień (J. Stapor)	I Wrociszów Dolny (K. Urban) II Płochowice (Stanisław Urbański) III Sędziszowa (Władysław Kropliniński) III Przesieka (Teresa Smętek)	wyr. „Wojtek”

Rok	SSM stałe (kierownik)	SSM sezonowe i póstałe (kierownik)	Miejsce w kraju
1983	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) I „Bartek” Jelenia Góra (E. Machoy) I „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) II „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) II „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska) III „Halny” Kamień (J. Stąpor) III „Rudawy” Raszów (J. Świt)	I Włosień (Maria Zomer) I Bolków (Barbara Oszczepalska) III Kamienna Góra (M. Skorupińska) I Wrociszów Dol. (K. Urban) II Sędziszowa (W. Kropleinicki)	sr. „Wojtek” sr. „Bartek” br. „Łużyce” wyr. Wrociszów wyr. Włosień
1984	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) I „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) II „Rudawy” Raszów (J. Świt) II „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska) III „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Dolomit” Rędziny (Zdzisław Szwat) III „Bartek” Jelenia Góra (E. Machoy)	I Bolków (B. Oszczepalska) II Włosień (M. Zomer) II Wojciszów (Władysław Ziemiński) III Kamienna Góra (M. Skorupińska) II Wrociszów Dol. (K. Urban) III Jarkowice (Stanisław Trzpis) I „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska)	zł. „Wojtek” sr. „Łużyce” br. „Michałek” wyr. Wrociszów wyr. Bolków puchar MOiW T. Nalewajko
1985	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) II „Bartek” Jelenia Góra (E. Machoy) II „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) III „Sokolik” Strużnica (J. Swiniarska) III „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Halny” Kamień (J. Stąpor)	II Włosień (M. Zomer) II Kamienna Góra (St. Pawlikowski) II Domanów (Krystyna Głogowska) III Brzeźnik I Wrociszów Dol. (K. Urban) II Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Wojtek” br. „Łużyce” wyr. „Michałek” wyr. Jarkowice
1986	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) I „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) II „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) II „Bartek” Jelenia Góra (E. Machoy) III „Rudawy” Raszów (J. Świt)	I „Michałek” Jelenia Góra (J. Kowalska) II Michałowice (Romana Dobosz) II Domanów (K. Głogowska) III Lwówek III Włosień (M. Zomer) I Jarkowice (St. Trzpis) II Wrociszów Dol. (Aria Kosior) III Sędziszowa (W. Kropleinicki)	zł. „Wojtek” sr. „Bartek” wyr. „Michałek” wyr. Jarkowice

Rok	SSM stałe (kierownik)	SSM sezonowe i półstałe (kierownik)	Miejsce w kraju
1987	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) arc. „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) III „Bartek” Jelenia Góra (Anna Makowska) III „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Skalnik” Bukowiec (Marta Rudak) III „Halny” Kamień (Danuta Stapor) III „Dolomit” Rędziny (Dorota Kardela)	I „Michalek” Jelenia Góra (J. Kowalska) II Piastów (Zbigniew Gabrych) II Wojciszów (Bożena Śliwa) III Kamienna Góra (Ryszard Tatarczuk) III Włosień (Halina Sendera) I Jarkowice (St. Trzpis) II Wrociszów Dol. (A. Kosior) III Marczów (Cecylia Krzyżyk) arc. „Michalek” W. Kroplewnicki III Sedziszowa (Jelenia Góra (J. Kowalska) I Piastów (Z. Gabrych) II Gryfów Śl. II Lwówek Śl. III Wojciszów (Bożena Śliwa) III Kamienna Góra (R. Tatarczuk) III Bolesławiec III Domanów	zł. i puchar MOiW „Wojtek” wyr. „Łużyce” sr. „Michalek” wyr. „Michalek” wyr. Jarkowice
1988	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) arc. „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) I „Rudawy” Raszków (J. Świt) II „Bartek” Jelenia Góra (A. Makowska) II „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) II „Dolomit” Rędziny (D. Kardela) III „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko)	I Jarkowice. (St. Trzpis) II Marczów. (C. Krzyżyk) arc. „Michalek” Jelenia Góra (J. Kowalska) I Piastów (Z. Gabrych) II Domanów (Maria Jarecka) III Gryfów Śl. III Lwówek Śl. III Wojciszów III Kamienna Góra III Bolesławiec III Leśna	zł. „Wojtek” zł. „Łużyce” wyr. „Michalek” wyr. Jarkowice
1989	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) arc. „Łużyce” Łagów (S. Lulkiewicz) I „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) I „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) II „Rudawy” Raszków (J. Świt) II „Dolomit” Rędziny (D. Kardela) III „Bartek” Jelenia Góra (Renata Burak) III „Halny” Kamień (J. Stapor)	I Jarkowice (St. Trzpis) I Marczów (C. Krzyżyk)	zł. „Wojtek” zł. „Łużyce” br. „Liczyrzepa” wyr. „Michalek” wyr. Jarkowice

Rok	SSM stałe (kierownik)	SSM sezonowe i półstałe (kierownik)	Miejsce w kraju
1990	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) arc. „Łużyce” Łągów (S. Lulkiewicz) I „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) II „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Bartek” Jelenia Góra (Elżbieta Krausiewicz)	arc. „Michatek” Jelenia Góra (J. Kowalska) I Piastów (Stanisław Wacyra) II Bolesławiec II Leśna II Włosień II Wrociszów Dol. III Wojciszów III Bolków I Jarkowice (St. Trzpis) I Marczów (C. Krzyżyk)	zł. z laurem: „Wojtek” „Łużyce” „Michatek” Jarkowice br. „Skalnik”
1991	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) I „Łużyce” Łągów (S. Lulkiewicz) I „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) I „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) II „Halny” Kamień (J. Stapor) II „Liczyrzepa” Karpacz (T. Nalewajko) III „Dolomit” Rędziny (D. Kardela)	arc. „Michatek” Jelenia Góra (J. Kowalska) I Lubań (J. Włosek) II Leśna (Urszula Harapin) III Bolków (Halina Rakowska) III Lwówek Śl. (Eugeniusz Sadownik) I Jarkowice (St. Trzpis) I Marczów (C. Krzyżyk) I Lubań (J. Włosek)	sr. „Skalnik” br. „Bartek” br. „Liczyrzepa” wyr. Lubań
1992	arc. „Wojtek” Szklarska Por. (G. Urbańczyk) I „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) II „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) III „Łużyce” Łągów (Barbara Żeleźniak) III „Dolomit” Rędziny (D. Kardela)	II Leśna (U. Harapin) III Bolków (H. Rakowska) III Piechowice (Ewa Mucharska) I Jarkowice (St. Trzpis) II Marczów (C. Krzyżyk)	sr. „Skalnik” sr. „Bartek” br. „Dolomit” wyr. Lubań
1993	I „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) I „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) II „Halny” Kamień (J. Stapor) II „Wojtek” Szklarska Por. (Jerzy Frontczak) III „Łużyce” Łągów (B. Żeleźniak) III „Liczyrzepa” Karpacz (Irena Szarszoń)	I Lubań (J. Włosek) II Bolków (H. Rakowska) III Leśna (Alicja Szczesna) III Jelenia Góra (Alicja Cendrowicz) i Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Skalnik” zł. „Bartek” br. „Halny” wyr. Lubań

Rok	SSM stałe (kierownik)	SSM sezonowe i półstałe (kierownik)	Miejsce w kraju
1994	I „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) II „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) II „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak) III „Halny” Kamień (J. Stapor) III „Liczyrzepa” Karpacz (J. Szarszoń)	arc. Lubań (J. Włosek) I Marczów (C. Krzyżyk) II Plechowice (E. Mucharska)	zł. „Skalnik” zł. „Bartek” br. „Wojtek” zł. z laurem Lubań
1995	I „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) I „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń) II „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak) II „Łużyce” Łagów (B. Żeleźniak) III „Halny” Kamień (J. Stapor) III „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak)	arc. Lubań (Halina Bernacka) I Bolków (H. Rakowska) I Marczów (C. Krzyżyk) I Michałowice (Romana Dobosz) I „Dolomit” Rędziny (D. Kardela) III Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Bartek” sr. „Wojtek” wyr. „Dolomit” wyr. Michałowice
1996	I „Łużyce” Łagów (B. Żeleźniak) I „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak) I „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń) II „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) III „Sokolik” Strużnica (Danuta Zamojska) III „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) I „Łużyce” Łagów (B. Żeleźniak)	I Lubań SP 3 (H. Bernacka) II Bolków (H. Rakowska) III Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Skalnik” zł. „Wojtek” br. „Liczyrzepa” wyr. Bolków
1997	I „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń) I „Halny” Kamień (J. Stapor) II „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) II „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) II „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak) III „Sokolik” Strużnica (D. Zamojska) III „Złoty Widok” Michałowice (R. Dobosz)	I Lubań SP 3 (H. Bernacka) II Bolków (H. Rakowska) II „Nad Złotną” Jarkowice (St. Trzpis)	zł. z laurem „Bartek” zł. z laurem „Skalnik” sr. „Liczyrzepa” wyr. Bolków wyr. „Nad Złotną”
1998	I „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń) I „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak) I „Halny” Kamień (J. Stapor) II „Bartek” Jelenia Góra (E. Krausiewicz) II „Łużyce” Łagów (B. Żeleźniak) II „Złoty Widok” Michałowice (R. Dobosz) III „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak) III „Sokolik” Strużnica (D. Zamojska)	I Lubań SP 3 (H. Bernacka) II Bolków (H. Rakowska) II „Nad Złotną” Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Liczyrzepa” br. „Halny” br. „Złoty Widok” wyr. (po 3 latach karencji) Lubań SP 3 wyr. „Nad Złotną”

Rok	SSM stałe (kierownik)	SSM sezonowe i półstałe (kierownik)	Miejsce w kraju
1999	I „Złoty Widok” Michałowice (R. Dobosz)	I Lubań SP 3 (Jadwiga Łojba) II Bolków (H. Rakowska) I „Nad Złotną” Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Liczyrzepa” sr. „Halny” sr. „Złoty Widok” wyr. „Nad Złotną” wyr. Lubań SP 3
	I „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń)		
	I „Halny” Kamień (J. Stapor)		
	II „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak)		
2000	II „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak)	I Lubań SP 3 (H. Bernacka) II Bolków (H. Rakowska) I „Nad Złotną” Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Liczyrzepa” zł. „Złoty Widok” sr. „Halny” wyr. „Nad Złotną” wyr. Lubań SP 3
	II „Maciejówka” Maciejowiec (Halina Kowaliszyn)		
	II „Łużyce” Łągów (B. Żeleźniak)		
	III „Sokolik” Strużnica (D. Zamojska)		
2001	I „Złoty Widok” Michałowice (R. Dobosz)	I Lubań SP 3 (H. Bernacka) II Bolków (H. Rakowska) II „Nad Złotną” Jarkowice (St. Trzpis)	zł. z laurem „Liczyrzepa” zł. „Złoty Widok” zł. „Halny” zł. z laurem Lubań SP 3 (II)
	I „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń)		
	II „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak)		
	II „Halny” Kamień (J. Stapor)		
2002	III „Maciejówka” Maciejowiec (H. Kowaliszyn)	I Bursa nr 1 Jelenia Góra (E. Krausiewicz) II Bolków (H. Rakowska) I „Nad Złotną” Jarkowice (St. Trzpis)	zł. „Złoty Widok” zł. „Halny” zł. „Skalnik” (po regulaminowej karencji) wyr. Bursa nr 1 Jelenia Góra
	III „Łużyce” Łągów (B. Żeleźniak)		
	III „Maciejówka” Maciejowiec (H. Kowaliszyn)		
	III „Sokolik” Strużnica (D. Zamojska)		

Rok	SSM stałe (kierownik)	SSM sezonowe i półstałe (kierownik)	Miejsce w kraju
2003	I „Złoty Widok” Michałowice (R. Dobosz)	I Bursa nr 1 Jelenia Góra (E. Krausiewicz) II „Nad Złotną” Jarkowice (St. Trzpis)	zł. z laurem „Złoty Widok” zł. „Halny” sr. „Wojtek” wyr. Bursa nr 1 Jelenia Góra
	I „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak)		
	I „Halny” Kamień (J. Stapor)		
	I „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak)		
	II „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń)		
2004	II „Sokolik” Strużnica (D. Zamojska)	I Bursa nr 1 Jelenia Góra (E. Krausiewicz)	zł. „Skalnik” zł. „Złoty Widok” zł. Bursa nr 1 Jelenia Góra
	II „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak)		
	II „Halny” Kamień (J. Stapor)		
	II „Maciejówka” Maciejowiec (H. Kowaliszyn)		
	III „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń)		
2005	III Łupki (Tadeusz Jarosz)	I Bursa nr 1 Jelenia Góra (E. Krausiewicz)	zł. „Złoty Widok” zł. „Liczyrzepa” zł. Bursa nr 1 Jelenia Góra
	I „Złoty Widok” Michałowice (Jadwiga Niedbalska)		
	I „Liczyrzepa” Karpacz (I. Szarszoń)		
	I „Maciejówka” Maciejowiec (H. Kowaliszyn)		
	II „Wojtek” Szklarska Por. (J. Frontczak)		
	II „Halny” Kamień (J. Stapor)		
	II „Skalnik” Bukowiec (M. Rudak)		
	III „Sokolik” Strużnica (D. Zamojska)		

Rok i miejsce podsumowania:

`76 ZOW Cieplice, `77 „Michalek” Jelenia Góra, `78 „Wojtek” Szklarska Poręba, `79 „Sokolik” Strużnica, `80 „Michalek” Jelenia Góra, `81 „Dolomit” Rędziny, `82 „Halny” Kamień, `83 Marców, `84 „Halny” Kamień, `85 „Sokolik” Strużnica, `86 „Łużyce” Łagów, `87 Jarkowice, `88 „Rudawy” Raszów, `89 „Skalnik” Bukowiec, `90 „Liczyrzepa” Karpacz, `91 „Wojtek” Szklarska Poręba, `92 „Łużyce” Łagów, `93 „Halny” Kamień, `94 „Liczyrzepa” Karpacz i „Sokolik” Strużnica, `95 „Skalnik” Bukowiec, `96 „Wojtek” Szklarska Poręba, `97 „Halny” Kamień, `98 Teatr „Nasz” i „Złoty Widok” Michałowice, `99 SP Kostrzyca i „Skalnik” Bukowiec, `2000 UM i Gm. Lubomierz i SSM „Maciejówka” Maciejowiec, `2001 MDK Lubawka i SSM „Nad Złotną” Jarkowice, `2002 SP i Gimnazjum Porajów oraz SSM „Łużyce” Łagów, `2003 Zespół Szkół i SM we Wleniu, `2004 Starostwo Powiatowe Lubań i SSM „Wojtek” Szklarska Poręba, `2005 ZSLic. i Mistrz. Sport. w Karpaczu i SSM „Liczyrzepa” Karpacz.

Przewodniczący Wojew. (Oddział) Komisji Współzawodn. SSM Barbara Lesiak 1976-86, Eugenia Niewęglowska 1986-95, Teresa Materny 1996-.

Zestawienie najważniejszych sukcesów¹:

1. Tytuł arcymistrza – nadawany w dawnym województwie jeleniogórskim za minimum 3-krotne zdobycie I miejsca. Nadawano go na 3 lata z możliwością odebrania w każdym roku

1. SSM „Wojtek” Szklarska Poręba – kierownik Genowefa Urbańczyk – 12 razy w latach 1981-92
2. SSM „Michalek” Jelenia Góra (sezonowe) – kierownik Janina Kowalska – 4 razy w l. 1988-91
3. SSM Łużyce” Łagów – kierownik Stefan Lulkiewicz – 3 razy w l. 1988-90
4. SSM Lubań (w SP 3) – kierownik Jolanta Włosek – 1 raz w 1994
kierownik Halina Bernacka – 1 raz w 1995
od 1996 r. tytułu nie przyznawano

2. Najwyższe wyróżnienie krajowe „Złote z laurem” – za minimum 3-krotne zdobycie złotego wyróżnienia przyznawano jako czwarte (funkcjonowało do 2003 r.):

- 1990 – „Wojtek” Szklarska Poręba – kierownik Genowefa Urbańczyk
- „Łużyce” Łagów – kierownik Stefan Lulkiewicz
- „Michalek” Jelenia Góra – kierownik Janina Kowalska
- „Jarkowice – kierownik Stanisław Trzpis
- 1994 – Lubań (SP 3) – kierownik Jolanta Włosek
- 1997 – „Bartek” Jelenia Góra – kierownik Elżbieta Krausiewicz
- „Skalnik” Bukowiec – kierownik Maria Rudak
- 2000 – „Nad Złotną” Jarkowice – kierownik Stanisław Trzpis
- 2001 – „Liczyrzepa” Karpacz – kierownik Irena Szarszoń
- Lubań (SP 3) – kierownik Halina Bernacka
- 2003 – „Złoty Widok” Michałowice – kierownik Romana Dobosz

Zdzisław Gasz

¹ Zdzisław Gasz „Kronika 40-lecia Ogólnopolskiego Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych 1961-2000”, Jelenia Góra 2000, s. 26

Podsumowanie sezonu w Karpaczu (16 XI 199) – z lewej T. Ligenza vel Ozimek

Podsumowanie w SSM w Jarkowicach 20 XI 1997 – od lewej D. Kardela, G. Urbańczyk, J. Świt

Zespół Szkół we Wleniu 21 XI 2003 – podziękowania dla gospodarza podsumowania
dyr. W. Gierczyka

SSM „Rudawy” w Raszowie 18 XI 1988 - nagroda dla Cecylii Krzyżyk SSM Marczów

Ekipa jeleniogórska w Zakopanem XII 1997 – finał Konkursu Współzawodn. SM

SSM „Liczyrzepa” 16 XI 1990
– symboliczne „klucze”
dla SSM w Piastowie
i Bukowcu

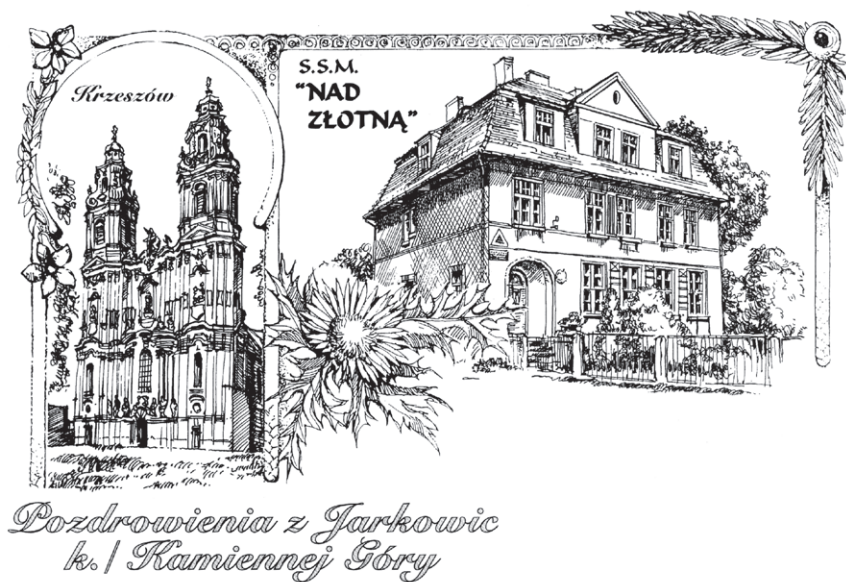
Podsumowanie sezonu „Łagów 86” (21 XI) – „Złoty klucz” dla gospodarzy

Podsumowanie sezonu „Karpacz 90” (16 XI) [w jasnym swetrze legendarny Mieczysław Holz]

Komisja Współzawodnictwa pierwszy raz w SSM „Maciejówka” (14 VII 1999)

ROZDZIAŁ XI

Kilka wspomnień o schroniskach

Te wspomnienia chcę poświęcić schroniskom i gospodarującym w nich ludziom, które już dziś nie funkcjonują, przeszły do historii. Wybrałem te, które jakoś głębiej zapadły w mojej pamięci z różnych zresztą powodów najczęściej pozytywnych.

Schronisko „Kaczawa” usytuowane w budynku poszkolnym w Dolnym Wojcieszowie tuż koło kościoła przejmowałem w roku 1975 jako obiekt już od paru lat działający. Miał 44 miejsca noclegowe, więc akurat na 2 obozy wędrowne. Potem jeszcze wygospodarowano 1 pokój 2- osobowy dla turystów indywidualnych, razem pokoi było więc 3 (dwie sale lekcyjne z piętrowymi łózkami). W sumie warunki skromne, ale typowe dla tamtych czasów. Schronisko miało bardzo sympatycznego gospodarza w osobie dosyć jeszcze młodego rencisty **Witolda Woźniaka**. Mocno zazdrośna żona pilnowała jednak aby nie przesadzał z życzliwością do turystek. Mało życzliwe podejście gminnych władz oświatowych Wojcieszowa wspomagane dosyć słabą frekwencją turystów doprowadziły do likwidacji schroniska stałego w 1978r. Potem przez wiele lat były różnej jakości schroniska sezonowe.

„Rudawy” w Raszowie działały jako obiekt stały w latach 1977-1991 a powstały po likwidacji SSM sezonowego w Szarocinie. Mieściło się w najstarszym z jeleniogórskich schronisk obiekcie z 1766r.- dawnym pałacyku Czetryców. Z dawnej świetności pozostał nieźle zachowany zabytkowy park i wnętrze, które wymagało nieustannych remontów i modernizacji. Początkowo nie było nawet WC wewnętrznych- chodziło się do sławek obok schroniska. Z trudem realizowane remonty poprawiały stopniowo standard obiektu . Przez pewien czas schronisko było jedynym gospodarzem obiektu – poprzednio dzieliło go z maleńką szkołą podstawową. Potem jednak szkoła wróciła i wraz z dziwną praktyką mieszkaniową władz oświatowych gminy doprowadziły do stopniowej redukcji miejsc dla schroniska a w końcu do jego likwidacji. Dziś szkoły już też dawno tam nie ma.

Miało schronisko bardzo dobrego i zaangażowanego kierownika- nauczycielkę miejscowej szkoły **Józefę Świt**. Była biologiem z wykształcenia i za miłowania toteż schronisko było zawsze pięknie ukwiecone. „Pani Ziuta”, bo tak ją popularnie nazywano, była troskliwym gospodarzem schroniska

i dobrym wychowawcą. Turyści przychodzący do schroniska zawsze mogli liczyć na jej życzliwe przyjęcie. Ciągłe martwiła się tym, że w schronisku tyle jest do zrobienia i nie ma na to pieniędzy. Po jej odejściu (wyprowadziła się do Legnicy w 1989 r.). Jeszcze przez 2 lata kierował wygasającym już schroniskiem nieżyjący już dziś **Kazimierz Jaworski** z Kamiennej Góry.

„Łużyce” w Łagowie oficjalnie otwarte 31 V 1983 miało już do tej pory kilkuletnią burzliwą historię. Seria mało udanych, często zmieniających się lokalizacji SSM sezonowych w Zgorzelcu skłoniła nas (kuratorium, ZOW PTSM) do starań o utworzenie schroniska stałego. Ruch turystyczny- szczególnie wakacyjny- był w latach 70- tych bardzo intensywny. Ponieważ w mieście nie było szans na pozyskanie obiektu- szukaliśmy po sąsiedzku w gminie Zgorzelec. Zaoferowano nam najpierw obiekt w centrum Łagowa (dziś biblioteka), ale potem zaproponowano samotną willę ok. 1 km za Łagowem.

Problem polegał jednak na tym, że właściciele budynku (Białorusin i Niemka) chcieli przekazać dom nieodpłatnie gminie, ale w zamian za umożliwienie im wyjazdu na stałe do RFN. Do tej pory zgody takiej nie mieli. Ponieważ willa i jej lokalizacja warta była zachodu, uruchomiliśmy z ówczesnym prezesem ZOW Z. Babkiewiczem wszelkie możliwe sprężyny, zgodę dla Czernogreblów załatwiliśmy. Potem już poszło w miarę sprawnie, ale cała procedura trwała od 1978 do 1983 r. kiedy to po pewnych niezbędnych modernizacjach- jeszcze bardzo skromnych- schronisko uruchomiono. Rządził nim do 1992r. **Stefan Lulkiewicz** nauczyciel pracy- techniki zgorzeleckiej „4”. Kierował schroniskiem z dużym oddaniem, pozyskał szereg środków na jego sukcesywną modernizację a było o nie bardzo trudno. Czynem społecznym, wykorzystując kontakty z wojskiem i szkołami Zgorzelca wybudował boisko do siatkówki, ogroził siatką metalową obszarną posesję. Schronisko utrzymywał we wzorowej czystości, ale z biegiem lat ta właśnie nadmierna troska o ład stała się jego wadą i zaczęła rzutować na ruch turystyczny, co po przemianach 1989r. zaczęło być w Polsce istotnym czynnikiem i doprowadziło do jego odejścia. S. Lulkiewicz miał wielkie osiągnięcia w wojewódzkim i krajowym Konkursie Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych (vide rozdz. X).

Następczynią S. Lulkiewicza została zgorzelczanka, nauczycielka zawodu pielęgniarstwa **Barbara Żeleźniak** i kierowała SSM do jego likwidacji w 2004r. przez Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu. Za jej „panowania” SSM zanotował największy zakres prac remontowych i modernizacyjnych w wyniku, których obiekt otrzymał standard europejski. Było to możliwe w okresie podporządkowania wszystkich schronisk jeleniogórskich Kuratorium Oświaty (l. 1991-98) . Pani Basia zastąpiła jako wielka miłośniczka

kwiatów, zieleni i ... psów i kotów. Teren pięknie ukwiecony i zagospodarowany przysparzał schronisku wiele punktów w ocenie konkursowej rywalizacji SSM a również był wysoko oceniany przez turystów. W modernizację obiektu włożono wiele środków i źle się stało. To jedyne schronisko młodzieżowe w dosyć dobrze notowanym gospodarczo powiecie zgorzeleckim zostało zlikwidowane. Po sąsiedztwie w Niemczech w każdym powiecie jest co najmniej 1 schronisko młodzieżowe i nikt się nie dziwi, że do taniej bazy noclegowej dla młodzieży trzeba trochę dopłacać.

„Dolomit” w Rędzinach mogę śmiało nazwać schroniskiem, z którym wiąże się najwięcej nadziei i przykrych wspomnień te nadzieje rozwiewających. Otwarte uroczyście w symptomatycznym dniu 12 XII 1981r. przy szalejącej śnieżycy przeżyło potem wraz z uczestnikami konferencji kierowników SSM wejście w stan wojenny. I dalsze jego losy były też burzliwe. Doskonała lokalizacja w górskim terenie Rudaw Janowickich, w pobliżu czynnego wówczas wyciągu narciarskiego z oświetlonym stokiem, sprzyjała ulokowaniu tam ośrodka narciarstwa i saneczkarstwa. Schronisko jako pierwsze otrzymało 20 sanek i narty biegowe i śladowe pozyskane od **Juliana Gozdowskiego** z Biegu Piastów. Mieliśmy nadzieje na znalezienie środków na stopniową modernizację obiektu, którego stan techniczny można uznać w tamtym czasie za skromny. I może by się te zmiany udały, gdyby nie przeszkody natury osobowej. Pierwszy kierownik odszedł na nasze, zresztą długotrwałe żądania, bo nic nie wnosił do rozwoju SSM. Kolejna zmiana w 1986r. zdawała się rokować zmiany na lepsze. W 1989 r. w oparciu o bazę schroniska stworzyliśmy Wojewódzki Złot Pieszo Narciarski „Rędziny”, który miał popularyzować obiekt i jego zimowe walory. 8 pierwszych edycji kończyło się w SSM „Dolomit”. Zapał zarządzających SSM stopniowo malał i doprowadził w 1984r. do przekształcenia schroniska w obiekt półstały a w 1986r. mimo sporych nakładów inwestycyjnych, do jego likwidacji. Obecny gospodarz – Starostwo Kamiennogórskie zapewniło mieszkania lokatorom- byłym pracownikom SSM i obiekt sprzedało osobie prywatnej. Dzisiejsze Rędziny się nie rozwijają. Wyciąg narciarski z oświetleniem zdemontowano i już nikt na narty tu nie przyjeżdża. A szkoda, bo znaczna wysokość n.p.m. (powyżej 600 m), dogodna konfiguracja terenu i ekspozycja stoku stwarzają dobre warunki do uprawiania sportów zimowych (gdy będą jeszcze inwestycje).

„Nad Złotną” w Jarkowicach uruchomiono w czerwcu 1978r. w budynku poszkolnym jako schronisko półstałe i takim pozostało do jego likwidacji w czerwcu 2004r. Przez 20 lat gospodarowali schroniskiem **Teresa** i **Stanisław Trzpisowie**. St. Trzpis z zawodu nauczyciel wf był

ostatnim kierownikiem likwidowanej Szkoły w w Jarkowicach, przez pewien czas „dyrektorował” też zbiorczą szkołą podstawową w Miskowicach. Żona Teresa rencistka pracująca niegdyś w miejscowej fabryce zabawek dbała o czystość obiektu. Problemy zaczęły się od momentu kiedy to Trzpisowie zaczęli na zmianę wyjeżdżać na długie pobyty do USA. Najpierw wyjechał Stanisław a Teresa pozostawiona sama na stanowisku przez 2,5 roku przeżywała ciężkie chwile, co nieraz odczuwaliśmy w zarządzie schronisk. Potem było odwrotnie, chociaż mąż reagował spokojniej. Bez względu jednak na karuzelę kadrową Trzpisowie prowadzili schronisko i nawet można powiedzieć, że coraz lepiej. W latach 1997-1998 Kuratorium zapewniło znaczne środki na modernizację obiektu co podniosło znacznie jego standard. Powstały WC wewnętrzne, nowoczesne natryski i umywalnie, a z ogromnej 24-osobowej sypialni zrobiono 3, zaadaptowano na potrzeby schroniska pomieszczenia polokatorskie na II piętrze. Dobra współpraca realizowana ze schroniskami jeleniogóorskimi wzmogła wyraźnie ruch turystyczny zarówno letni jak i zimowy. Schronisko zaczęło zdobywać laury w Ogólnopolskim Konkursie Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych zdobywając jako jedno z dwu jeleniogórskich SSM dwukrotnie najwyższe wyróżnienie krajowe- Złote z laurem. Podział administracyjny kraju w 1999r. spowodował podporządkowanie obiektu- Starostwu Powiatowemu w Kamiennej Górze. Coraz słabsze stawały się dotychczasowe kontakty z innymi SSM a obiekt jako jedyny tego typu w powiecie został rzucony na przysłowiową głęboką wodę. Malowało zainteresowanie organu prowadzającego, mało też niestety ruch. Ostatecznie przy wymijających się próbach uzgodnień między właścicielem obiektu gminą Lubawką a organem prowadzącym schronisko czyli Starostwem Powiatowym w Kamiennej Górze doszło z końcem maja 2004r. do likwidacji schroniska. W ten sposób padło jedyne schronisko młodzieżowe w turystycznym powiecie kamiennogórskim a obiekt wykupiło.... Koło Łowieckie z Jarkowic (sic!).

Schronisko w Marczowie, które kierowniczką nazwała „Włóczyk” (wzgórze w sąsiedztwie) ale nazwa ta nigdy nie została oficjalnie zaakceptowana, powstało w 1979r. na wyraźne zalecenie wojewódzkich władz partyjnych. Kurator otrzymał zadanie uruchomienia schroniska w budynku poszkolnym sąsiadującym bezpośrednio z kościołem w Marczowie. Do budynku zgłaszała pretensje miejscowa parafia w Pławnej i trzeba było sprawę jakoś uciąć. Pamiętam, że tłumaczyłem bezsens powołania obiektu w tak niedogodnym turystycznie miejscu, ale argumentacja się nie liczyła. Utworzono więc SSM stałe na 30 miejsc noclegowych, wyposażone w niezbędny sprzęt kwaterunkowy (same tapczany, co było u nas rzadkością, ale jednocześnie powodowało sporą ciasnotę) i kuchenny, PTSM dostarczył ma-

teriały krajoznawczo- informacyjne. I jak było do przewidzenia, schronisko obsługiwało prawie wyłącznie ruch obozów wędrownych jeszcze wówczas intensywny a potem stało puste. Kierowaliśmy tam rajdy, zachęcaliśmy szkoły do organizacji wycieczek, ale niewiele to dawało, chociaż warunki bytowe należały do znośnych z wyjątkiem sanitarnych (WC zewnętrzne).

Schronisko prowadziło ze znacznym poświęceniem małżeństwo **Krzyżaków** a szefową była **Cecylia**- nauczycielka miejscowej szkoły, osoba niezmiernie życzliwa i kulturalna, dbająca o porządek w schronisku. Piekła doskonałe ciasta, którymi chętnie częstowała gości. Schronisko gościło w 1983r. uczestników wojewódzkiego podsumowania sezonu turystycznego i tutaj jedyny raz w naszej historii wręczono w schronisku tak wysokie odznaczenie państwowe jakim był Krzyż Kawalerów Orderu Odrodzenia Polski. Otrzymał go wtedy jeden z najbardziej zasłużonych turystów jeleniogórskich **Teofil Ligenza vel Ozimek** a wręczał specjalnie na tę okazję zaproszony nasz działacz a jednocześnie przewodniczący Gminnej Rady Narodowej w Marciszowie- **Kazimierz Kuśmierczuk**.

Schronisko prowadziły cały czas władze oświatowe gminy Wleń, które w latach 90- tych zaporoponowały rezygnację z Marczowa oferując w to miejsce budynek poszkolny w Radomicach. Mimo poczynienia pewnych kroków projekt nie został zrealizowany (i chyba dobrze).

Schronisko sezonowe w SP 3 w Lubaniu było nareszcie miejscem w tym mieście, gdzie można było powiedzieć, że lokalizacja jest udana. I to nie za sprawą budynku, bo w poprzednich latach bywały niegorsze, (SP4, SP7, Internat LO), ale dzięki ludziom. Przez wiele lat schroniska lubańskie okupowały końcowe miejsca w klasyfikacji konkursowej współzawodnictwa schronisk i dopiero po przeniesieniu SSM do SP3 coś się zmieniło. Zmieniło się i to radykalnie. Pierwszym kierownikiem SSM została **Jolanta Włosek**- pracownik administracyjny miejscowej szkoły. Był to rok 1991 i od razu I miejsce w skali województwa oraz wyróżnienie krajowe. Potem były kolejne sukcesy aż do roku 1994 kiedy to SSM otrzymuje tytuł arcymistrza w woj. jeleniogórskim (na 3 lata) oraz najwyższe wyróżnienie krajowe- *Złote z laurem*. Jej następczyni- **Halina Bernacka** (dyrektor szkoły) kontynuuje od 1995r. pasmo poprzednich sukcesów zdobywając corocznie I miejsce w województwie a po karencji regulaminowej (3 lata od zdobycia Złotego z laurem) kolejne wyróżnienia krajowe aż po drugie z rzędu najwyższe wyróżnienie *Złote z laurem* w 2001 r. Drastyczny spadek ilości obozów wędrownych – głównego klienta SSM sezonowych- spowodował konieczność zawieszenia działalności SSM od 2002 r. Żal tego schroniska, bo było wspaniale prowadzone, czyste, pięknie zagospodarowane i estetycznie urządzone. Pokazywaliśmy przykład Lubania do naśladowania kie-

rownikom schronisk stałych. Zawiozłem tam kiedyś- chyba w 1997r. obu jeleniogórskich kuratorów oświaty – **Andrzeja Szostaka i Janusza Wnala**. Przekazali słowa najwyższego uznania i podziwu, że można tak wspaniale zorganizować placówkę czynną przecież tylko 1 ¹/₂ miesiąca.

SSM sezonowe w Platerówce i Włosieniu. Schronisko w Platerówce „odziedziczyłem” w 1975 r. po władzach wrocławskich PTSM i funkcjonowały one przerwami do 1990 r. kiedy to zanik akcji obozów wędrownych spowodował konieczność likwidacji. Obojętnie gdzie w danym roku SSM było zlokalizowane w gminie Platerówka czy w samej Platerówce czy we Włosieniu (szkoła podstawowa, niekiedy zespół szkół rolnych) prawie zawsze kierownikami SSM byli- rzadka rzecz w województwie- nie nauczyciele. I muszę przyznać, że z ich prac byliśmy w ogromnej większości przypadków bardzo zadowoleni. Świadczyły zresztą o tym miejsca zajmowane w wojewódzkim konkursie współzawodnictwa schronisk młodzieżowych. Do osób, które szczególnie pozytywnie zapisały się w pamięci należą: **Małgorzata Widdra** z Platerówki i **Maria Zomer** z SP we Włosieniu. Pierwsza 3- krotnie wygrywała rywalizację wojewódzką SSM sezonowych (1977-79), druga lokowała swoje schroniska w ścisłej czołówce w latach 1982-1986. Tak się dziwnie układało, że w latach, w których kierownikami SSM zostawali nauczyciele, łądowały one na odległych miejscach w konkursie. Z wielkim szacunkiem wspominam obie panie, szczególnie kiedy odnoszę trochę z dzisiejszego punktu widzenia- do warunków obiektywnych w jakich musiały wtedy działać, a także do tego, że jako pracownice fizyczne nie mające żadnego przygotowania pedagogicznego doskonale radziły sobie nawet w trudnych sytuacjach wychowawczych z młodymi turystami. Warto również pamiętać, że w tamtych latach przez schronisko przechodziły przez półtora miesiąca dzień w dzień po 2 obozy wędrowne idące albo od Leśnej albo od Zgorzelca lub Wrociszowa Dolnego. Nie było im również łatwo w słynnym już dziś okresie kartkowym po wprowadzeniu stanu wojennego. A i wtedy pamiętam, że w gminie Platerówka sprawę rozwiązywano bardzo dobrze.

Można by jeszcze pisać wspomnienia o wielu innych schroniskach, bo było ich samych sezonowych ponad 20. Nie wszystkie zostawiły taki sam ślad w pamięci i stąd wybór tych kilku. Schroniska sezonowe były przez całe lata obiektami niechcianymi przez lokalne władze oświatowe i dlatego tam gdzie dobrze funkcjonowały zasługują na szczególnie ciepłe słowa.

Zdzisław Gasz

Uroczyste otwarcie SSM w Łagowie (31 V 1983)

Narada kierowników SSM w Jarkowicach (17/18 III 1997)

SSM „Halny” 23 XI 1984 – nagrody dla SSM „Michalek” i „Rudawy”
wręcza B. Lesiak przewodn. Komisji Współzawodn. SSM

Szkolne schronisko młodzieżowe „Dolomit” w Rędzinach (Rudawy Janowickie)

ROZDZIAŁ XII

Obozy wędrowne na trasach jeleniogórskich

ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE

Rok	1976	1978	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004
Ilość obozów	178	206	217	75	115	129	158	84	61	56	56	34	23	9	5
Ilość tras typowych	7	9	10	7	10	10	10	10	6	4	12*	6*	17*	5*	5*

*) likwidacja tras typowych, trasy są uzgadniane indywidualnie z klientami (tzw. trasy nietypowe, nigdyś stosowane dosyć rzadko)

Obozy wędrowne młodzieży szkolnej po trasach typowych zostały wprowadzone w Polsce przez ośrodek wrocławski (inicjatywa Zbigniew Błoński) i szybko stały się bardzo popularną formą aktywnego wypoczynku letniego. Dla ich obsługi powstały setki schronisk sezonowych (w szkołach, rzadziej w internatach). Tereny szczególnie popularne – nadmorskie i górskie – przeżywały latem prawdziwe najazdy młodych turystów, a wykorzystanie bazy noclegowej np. w województwie jeleniogórskim – jednym z najpopularniejszych w kraju – było ustalane jak w przeciążonych szkołach. Obóz szedł za obozem według ścisłego grafiku, a zatrzymanie się w obiekcie poza planem było nie do pomyślenia. Obozy były mile widziane przez kierowników schronisk, bo na ogół nie sprawiały większych kłopotów wychowawczych. Wtedy jeszcze się dużo chodziło i było gdzie wyładować energię.

Pierwsze załamanie akcji obozowej nastąpiło w okresie stanu wojennego i towarzyszących mu trudności aprowizacyjnych. Potem ruch obozów się odrodził, ale zmiany po 1989 r. zapowiadały jego definitywne załamanie, aż do tego, co się obecnie obserwuje – niemal zupełnego zaniku. Gdzie szukać przyczyn tak drastycznego załamania się czegoś, co jeszcze przed

20 laty było tak popularne? Powodów jest kilka: zanik dofinansowanie akcji letniej ze strony państwa, zubożenie społeczeństwa, rosnące wygodnictwo, czyli ucieczka od wysiłku fizycznego na rzecz komputera, samochodu, wyjazdów zagranicznych, zanik zainteresowania tą formą turystyki i wypoczynku (likwidacja większości kół turystycznych) – to tylko kilka zagadnień próbujących określić zachodzące zmiany.

Czy akcja obozów wędrownych ma szansę się odrodzić? Moim zdaniem nie, bo zmiany zaszły zbyt daleko. Mogą w to miejsce wchodzić inne formy turystyki, ale poprzedniej masowości nigdy nie osiągną. Z tego też wynika prosty wniosek, że większość schronisk sezonowych nie ma obecnie racji bytu, z wyjątkiem zlokalizowanych w bardzo atrakcyjnych miejscowościach. Taką też politykę zastosowaliśmy u nas, zresztą wyjątkiem nie jesteśmy.

Zdzisław Gasz

XVI Obóz Przodowników TG „Sudety 2003”

ROZDZIAŁ XIII

Imprezy organizowane i współorganizowane przez ZO (OW) PTSM

Lp.	Nazwa imprezy	Współorga- nizatorzy	Ilość edycji	Daty edycji	Średnia ilość uczest.	Działacze (ilość udziałów)
1.	Jeleniogórski Rajd Młodzieży Szkolnej	Kuratorium Oświaty (do 1998) Starostwo Powiatowe (od 1999)	31	corocznie od 1975 r. (koniec IX)	do 500, od 1999 r. ok. 350	Zdzisław Gasz (31), Danuta Bartosiewicz (28), Marek Bergtraum (28), Teofil Ligenza vel Ozimek (25), Maria Drozd (23), Krzysztof Walusiak (22), Piotr Norko (17), Adam Rodziewicz (16), Roman Baniewski (15), Marek Dąbek (15), †Aleksander Sobierajski (13), Jerzy Rubach (13), Elżbieta Krępska-Psujek (13), Danuta Jagiełło (12), Sławomir Sobieski (11), Paweł Kasprzyk (11), Leszek Koprowski (10), Marek Rybczyński (10)

Lp.	Nazwa imprezy	Współorganizatorzy	Ilość edycji	Daty edycji	Średnia ilość uczest.	Działacze (ilość udziałów)
2.	Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczny – Krajownawczy	ZW PTTK (do 1991) KO i Oddz. PTTK	30	corocznie od 1976 r.		Zdzisław Gasz (30), Marek Bertraum (23), Teofil Ligenza vel Ozimek (22), Cezary Turski (20), po 15: ‡Aleksander Sobierajski, Teresa Materny, Krzysztof Walusiak, Roman Baniewski, Sławomir Sobieski (ok. 13), Lucyna Dygas (10), Stanisław Sobieński i Jerzy Javurek - po 9
	a) eliminacje rejonowe (od 2000 r. międzypowiatowe Jel. Góra – Kam. Góra)	od 2000 r. ZO PTSM Kam. Góra i ZO PTTK Jel. Góra		corocznie w kwietniu	ok. 250 do 1999 r., od 2000 r. ok. 100	
	b) eliminacje wojewódzkie (od 2000 r. dolnośląskie)	do 1999 r. j.w. od 2000 r. ZO współorg., w l. 2003, 2004, 2005		corocznie w maju	do 1999 r. 80-120, od 2000 r. >150	
3.	Konkurs Krasomówczy (eliminacje wojewódzkie, od 2000 r. powiatowe lub dolnośląskie)	KO ZW PTTK (do 1991 r.) ZO PTTK Jel. Góra	16 3 23	corocznie maj lub jesień 2003 i 2004 elim. dolnośl.	10-25 10-15 5-15	Organizatorzy: Zdzisław Gasz (ok. 25), Elżbieta Biliska, Irena Sokołowska, Andrzej Szustak, Antoni Olszewski, Jolanta Frąckiewicz, Barbara Jaśniewicz Jurorzy: Zbigniew Meissner , Jan Owczarek , Cezary Turski , Sławomir Sobieski , Zofia Grabias-Baranowska, Maria Maciąg, Aurelia Michalska, Maria Tyszkiewicz-Wieja
	a) szkoły podstawowe					
	b) szkoły gimnazjalne c) szkoły ponadgimnazjalne					

Pogrubiona czcionka – osoby kierujące imprezą lub jury

Lp.	Nazwa imprezy	Współorganizatorzy	Ilość edycji	Daty edycji	Średnia ilość uczest.	Działacze (ilość udziałów)
4.	Wojewódzki (Regionalny) Zimowy Złot Pleszo-Narciarski „Rędziny” (od V edycji „Rudawy”)	KO, od XI edycji gł. organizator ZO PTSM Kam. Góra	16	corocznie, od 1989 r. (luty- marzec) przerwa w r. 2003	90-170	Zdzisław Gasz (15), Sławomir Sobieski (13), Elżbieta Krępska (12), Maria Rudak (11), Danuta Zamojska (11), Leszek Koprowski (10), Jerzy Rubach (9), Stanisław Trzpis (9), Dorota i Grzegorz Kardela (po 8), Marek Dąbek (7), Krzysztof Walusiak (7), Elżbieta Bilska (6), Krzysztof Raczek (6), Roman Baniewski (5), Paweł Kasprzyk (5), Anna Pekała (5) Komandorzy Złotu: Zdzisław Gasz (11), Mariusz Kowalczyk (2), Jerzy Rubach (2), Jacek Fornalczyk (1)
5.	Wojewódzki Przegląd Piosenki Turystycznej (od 1999 r. - Regionalny, od 2003 r. także Ekologicznej)	KO, JSPS, Zesp. Szk. Elektron., Jel. Góra, od 1999 PTSM Zgorzelec, gł. PTSM i LOP Jel. Góra – wspólnie.	16	corocznie od 1990 r., marzec- kwiecień	100-180	Zdzisław Gasz (16), Jan Owczarek (11), Waldemar Motyka (10), Cezary Turski i Sławomir Sobieski (po 9), Kazimiera Praweńska i Tadeusz Praweński (po 8), Elżbieta Bilska i Ewa Wyspiańska (po 7); Andrzej Kozak, Anna Mysona, Jerzy Ziemiński, Krystiana Stecka, Urszula Białach (wszyscy po 6); Maria Wilizo, Zofia Grabias-Baranowska, Weneta Stawicka-Czerska, Robert Wochna (wszyscy po 5), Andrzej Praweński (4); Kazimierz (4) Poziomek, Monika Misiewicz , Barbara Rutkowska, Alicja Kopa (wszyscy po 3), Izabela Wochna, Anna Matysiak , Anna i Roman Binkiewicz (wszyscy po 2)

Szkolenia, obozy i konkursy organizowane i współorganizowane przez ZOW (ZO) PTSM

Lp.	Nazwa kursu lub szkolenia	Ilość edycji	Rok	Ilość absol.	Główni organizatorzy: instytucje, osoby (ilość udziałów)
1.	Ogólnopolski Kurs Nauczycieli – Kandydatów na Przewodników Turystyki Górskiej (3-tygodniowy obóz wędrowny)	17	1983-1988, 1990, 1993, 1997, 2000-2003	277	- MOiW (MEN, MENiS), KOiW, ZG PTTK, WFO-ŚiGW Jelenia Góra – instytucje współorganizujące; - ZOW (ZO) PTSM i ZOW(ZO) PTTK Jelenia Góra – instytucje organizujące - organizatorzy: Zdzisław Gasz ¹ (17), Cezary Turski (7), Andrzej Mateusiak, Zenon Kędziora, Urszula Latuszkiewicz, Irena Sokołowska - prowadzący kursy: [‡] Mieczysław Holz (7), [‡] Aleksander Sobierajski (6), Henryk Czarnecki (3), Waldemar Andryszak (3), <u>Tadeusz Praweński</u> (3), <u>Leszek Koprowski</u> (2,5), <u>Paweł Kasprzyk</u> (2,5), Robert Wochna (2), Dariusz Piesiak (2), Jan Gibała (1), Władysław i Dorota Szczatuba (1), Daniel Graczyk (0,5)
	- Sudety	12		199	
	- Beskidy Zachodnie	2	2001, 2005	34	
	- Beskidy Wschodnie	1	2002	23	
	- Góry Świętokrzyskie	1	2003	20	
	- Tatry	1	2004	18	
	x) 2 kursy – IX i X przeprowadził katowicki PTTK				

Lp.	Nazwa kursu lub szkolenia	Ilość edycji	Rok	Ilość absol.	Główni organizatorzy: instytucje, osoby (ilość udziałów)
2.	Kurs kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych				- główny organizator: ZOW (ZO) PTSM - współorganizatorzy: KO, DODN, WOM, JODM; PCE Zgorzelec, Lubań, Oleśnica - organizatorzy: <u>Zdzisław Gasz</u> , Irena Sokołowska – od 1997, <u>Elżbieta Błiska</u> – do 1996 - wykładowcy: Zdzisław Gasz (kierownik wszystkich kursów), Paweł Kasprzyk, Roman Binkiewicz, Ewa Parfianowicz, Małgorzata Dłużyk, Ludwik Anioł, Stanisław Sobiński, Jan Gasz, Krzysztof Raczek, Urszula Białach, Barbara Boliadź, Zenon Kędziora, Tadeusz Praweński, Robert Wochna, Marek Łabędź, Katarzyna Krawczyńska, Janusz Białków, Maciej Stanisław, Ewa Bienias, Marek Bergrtraum
	a) forma stacjonarna 3-dniowa w SSM („Halny, „Złoty Widok”, „Liczyrzepa”, „Skalnik”)	28	1993-2003	900	
	b) forma uproszczona (wykłady w szkole, ćwiczenia i wycieczka z bazą noclegową w SSM)	16	1998-2005	445	

Lp.	Nazwa kursu lub szkolenia	Ilość edycji	Rok	Ilość absol.	Główni organizatorzy: instytucje, osoby (ilość udziałów)
3.	Kurs kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych II na tytuł „Nauczyciel – krajoznawca”	4	1996, 1999, 2002, 2004	93	-główny organizator: ZOW (ZO) PTSM - współorganizatorzy: KO, DODN, MENiS - organizatorzy: <u>Zdzisław Gasz</u> (4), Irena Sokołowska (3), Elżbieta Biłska (1) - wykładowcy: Antoni Witczak (4), Zdzisław Gasz (4), Ewa Parfianowicz (3), Paweł Kasprzyk (3), Roman Binkiewicz (3), Marek Bergrtraum (3), Leszek Koprowski (2), Jan Gasz (2), Stanisław Sobiński (2), Iwona Miłobędzka (2), Jadwiga Gondek (2), Piotr Gryszel (2), Maciej Stanisław (2), Piotr Norko (1), Iwo Łoborewicz (1), Krzysztof Raczek (1), Ludwik Anioł (1)
4.	Wakacyjny Obóz dla Miłośników Historii i Historii Sztuki „Wielkopolska `95” (2-tyg. dla uczniów szkół ponadpodstawowych woj. jeleniogórskiego)	1	1995	20	- organizatorzy i wspierający: ZOW PTSM; KO i ZG PTSM - organizatorzy: <u>Zdzisław Gasz</u> , Elżbieta Biłska i Danuta Jagiełło - prowadzący obóz – <u>Krzysztof Raczek</u> i Paweł Kasprzyk
5.	Wakacyjny Obóz Wędrowny dla Młodych Przyrodników (2-tyg. dla uczniów szkół ponadpodstawowych, ostatnio też gimnazjalnych)	20	1985 -2004	399	- organizatorzy i współorganizatorzy: ZW (ZO) LOP; KO, ZOW (ZO) PTSM, WFOŚiGW Jelenia Góra - organizatorzy: <u>Zdzisław Gasz</u> (20), Danuta Bochyńska (12), Irena Sokołowska (7) - prowadzący (wg. chronologii): dr Bernard Konca (4), Zinta Wilums (4), <u>Ludwik Anioł</u> (1), <u>†Aleksander Sobierajski</u> (1), Wanda Żegnatek (1), Anna Norko (14), <u>Piotr Norko</u> (14)

Lp.	Nazwa kursu lub szkolenia	Ilość edycji	Rok	Ilość absol.	Główni organizatorzy: instytucje, osoby (ilość udziałów)
6.	Wojewódzki Konkurs Biologiczno - Ekologiczny Szkół Podstawowych pod hasłem „Ochrona przyrody w Polsce” od 1999 r. Regionalny i z udziałem gimnazjów, od 2004 r. – XI edycja – wyłącznie dla gimnazjów	11	od 1994 (X-XI)	etap szkolny 850÷ 1000 finał 30	- organizatorzy i współorganizatorzy: ZO LOP; ZO PTSM, WFOŚiGW - organizatorzy, niekiedy też jurorzy ² : <u>Zdzisław Gasz</u> (11), <u>Romana Dobosz</u> (10), <u>Irena Sokołowska</u> (8), <u>Piotr Norko</u> (7), <u>Małgorzata Borowska</u> (6), <u>Józef Szafran</u> (6), <u>Jerzy Rubach</u> (5), <u>Jan Stapor</u> (5), <u>Jadwiga Gondek</u> (5), <u>Sabina Tabaka</u> (4), <u>Regina Zając</u> (4), <u>Zinta Wilums</u> (4), <u>Dariusz Zatoński</u> (4), <u>Jolanta Bochyńska</u> (3), <u>Renata Jabłońska</u> (3), <u>Czesława Świąder</u> (3), <u>Mariola Kotowicz</u> (3), <u>†Daniela Bochyńska</u> (2), <u>†Danuta Długopolska</u> (2), <u>Wenata Stawicka-Czerska</u> (2) - organizatorzy i współorganizatorzy: ZO LOP; ZO PTSM, WFOŚiGW
7.	Regionalny Konkurs Przyrodniczo – Ekologiczny Szkół Podstawowych pod hasłem „Ochrona przyrody w Polsce”	2	od 2004 (XII – III)	etap szkolny 800÷ 1000 finał 30	- organizatorzy: <u>Irena Sokołowska</u> (2), <u>Romana Dobosz</u> (2), <u>Czesława Świąder</u> (2), <u>Piotr Norko</u> (2), <u>Jerzy Rubach</u> (2), <u>Wenata Stawicka-Czerska</u> (2), <u>Zdzisław Gasz</u> (2) - jurorzy, częściowo organizatorzy: <u>Małgorzata Borowska</u> (2), <u>Mariola Kotowicz</u> (2), <u>Sabina Tabaka</u> (2), <u>Bożena Śliwa</u> (2) - organizatorzy i współorganizatorzy: ZO LOP; ZO PTSM, WFOŚiGW
8.	I Regionalny Konkurs Przyrodniczo - Krajoznawczy Nauczania Zintegrowanego pod hasłem „Bądźmy przyjaciółmi przyrody” (dla klas II – III SP)	1	od 2005 (IV-V)	etap szkolny 174 finał 41	- autorzy i regulaminu: <u>Beata Bielak</u> i <u>Danuta Bartosiewicz</u> (Świeradów Zdrój), <u>Agnieszka Zwierzańska</u> (Gryfów Śl.), <u>Wenata Stawicka-Czerska</u> i <u>Małgorzata Przek-Goćko</u> (Porajów), <u>Zdzisław Gasz</u> (Plechowice) - organizatorzy: <u>Irena Sokołowska</u> , <u>Zdzisław Gasz</u> , gospodarze finału SP Świeradów Zdrój - jurorzy: <u>Wenata Stawicka-Czerska</u> , <u>Mariola Kotowicz</u> , <u>Romana Dobosz</u>

Lp.	Nazwa kursu lub szkolenia	Ilość edycji	Rok	Ilość absol.	Główni organizatorzy: instytucje, osoby (ilość udziałów)
9.	Olimpiada Wiedzy Ekologicznej (szkoły średnie, obecnie ponadgimnazjalne)	16	od 1990 (I – III)		- organizatorzy i współorganizatorzy: ZO LOP; ZO PTSM, WFOŚiGW - organizatorzy: Zdzisław Gasz (16), Irena Sokółowska (9), Romana Dobosz (6), †Daniela Bochyńska (6), Małgorzata Kosińska (4), Jarosław Bochyński (3), Janusz Wojtas (2), Wanda Ziarkiewicz-Stempińska (2) - jurorzy: Joanna Biel-Ćwikowska (14), Krystyna Śliwa (12), Jadwiga Gondek (9), Krzysztof Raczek (9), Iwona Dobrowolska (8), Zbigniew Sobczyński (7), †Danuta Długopolska (6), Gabriela Sierszoń (6), Zinta Wilums (4), Zofia Rogalska (4)
	a) etap wojewódzki w Jeleń Górze (do 1999 r.)			ok. 60	
	b) etap regionalny w Jeleń Górze (od 2000 r.)			ok. 60	

Zdzisław Gasz

¹ podkreślono osoby kierujące imprezą lub pracą jury

Puchar dla Gimnazjum Nr 1 z Bogatyni – XXIX Jeleniogóski Rajd Młodzieży Szkolnej „Karpacz 2003” (28 IX)

XV Kurs Przodowników TG „Beskidy Wschodnie 2002” na szczycie Łackowej

Legitymacje przodowników TG na Tatry dla 6 Jeleniogórczan – 19 XI 2004, Lubań

Program ogniskowy na III Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym SSM „Michalek”
12-14.V.1978

Jurorzy konkursu krajoznawczego – D. Bartosiewicz i F. Frydryk (SSM „Michalek” V 1978)

V Turniej Turystyczno-Krajoznawczy – Czerniawa Zdrój 14 V 1980

ROZDZIAŁ XV

Wycieczki szkoleniowe opiekunów SKKT, kierowników SSM i działaczy szkolnego ruchu krajoznawczo-turystycznego, ekologicznego* organizowane przez ZOW PTSM i Kuratorium Oświaty**

„Założeniem naszych wycieczek było i do dziś pozostało takie dobieranie kierunków zwiedzania, aby zdobyte doświadczenia można było wykorzystać w praktyce szkolnej czy rodzinnej lub towarzyskiej. Od czasu gdy ruszyliśmy poza granice kraju cały czas organizowaliśmy wyjazdy na tereny pozostające poza zasięgiem głównej fali mody wycieczkowej. Dzięki temu jesteśmy prekursorami i popularyzatorami nowych, bardzo ciekawych terenów, o których w kraju opowiada się niestworzone i niesprawdzone rzeczy”

„W miarę upływu czasu rósł poziom przygotowywanych przez nas tematów wycieczkowych. Stało się sprawą ambicji, aby nie okazać się słabszym od innych, odwrotnie raczej zaimponować koleżankom i kolegom”¹ Dodajmy, że zasada samoobsługi przewodnickiej narastała stopniowo i obecnie nikogo już nie dziwi, że korzystamy z przewodników tam gdzie musimy, czyli z reguły w obiektach zamkniętych, opłaconych. Sami się oprowadzamy, sami referujemy zagadnienia ogólne o danym kraju czy terenie a w ten rodzaj samoobsługi bywa zaangażowane prawie 3/4 uczestników. Wielu też pełni funkcje samorządowe wspomagające w istotny sposób prowadzącego wycieczkę.

A oto skrótowy przegląd zrealizowanych wyjazdów wycieczkowych:

I (2-4 IX 1983) „ Szlakiem zabytków klasy „0” na Dolnym Śląsku”

Organizator- Zdzisław Gasz. Prowadzący- Aleksander Sobierajski i Teofil Ligenza vel Ozimek. Uczestnicy- 23 osoby. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- Świdnica- Ziębice- Henryków- Brukalice- **Paczków**- Otmuchów – Koperniki- Nysa- Brzeg- Stronia- Oleśnica- **Wrocław**-Trzebnica- Lubiąż- Legnickie Pole- Jelenia Góra.

* Od XX wycieczki

** Współorganizator do 1998 r.

¹ Zdzisław Gasz „20 Jeleniogórskich wycieczek szkoleniowych (1983-2002)” Jelenia Góra 2002

Oprowadzało 5 osób (A. Sobierajski, T. Ligenza, D. Bartosiewicz, R. Wach, J. Czurka)

II (7-9 IX 1984) „Szlakiem ciekawych rezerwatów i pomników przyrody Dolnego Śląska”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-27 osób. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- Bolków- Świdnica- Przetęcz Tąpadła- Jordanów- Wojsławice- Złoty Stok- **Kletno**- Przetęcz Puchaczówka- Międzygórze- Bystrzyca Kłodzka- Zieleniec- Duszniki Zdrój- Kudowa Zdrój- Karłów- Nowa Ruda- **Zagórze Śl.**- Świdnica- Strzegom- Rogoźnica- Jawor- Wąwóz Myśliborski- „Organy Wielisławskie”(Sędziszowa) – Jelenia Góra.

III (6-8 IX 1985) Szlakiem osiągnięć 40- lecia PRL na Dolnym Śląsku

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-41 osób. Wycieczka autokarowo- piesza.

Trasa: Jelenia Góra- Bolesławiec- Chojnów- Chocianów- Głogów- Polkowice- **Lubin**- Prochowice- Środa Śl.- Sobótka- **Zagórze Śl.**- Srebrna Góra- Bardo- Schronisko „Andrzejówka”- Jelenia Góra.

W oprowadzanie było zaangażowanych 5 osób (R. Binkiewicz, L. Anioł, D. Bartosiewicz, J. Mroziński, Z. Gasz)

IV (4-7 IX 1986) „Po województwie opolskim”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-38 osób. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- **Nysa**- Głucholazy- Paczków- Otmuchów- **Nysa**- Łambinowice- Moszna- Głogówek- **Góra Św. Anny**- Opole- Brzeg- Jelenia Góra.

Oprowadzały 4 osoby (D. Bartosiewicz. J. Ożarska, J. Konopka,, Z. Gasz)

V (4-7 IX 1987) „Po województwie zielonogórskim”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-39 osób. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- **Łagów Lubuski**- Gościkowo-Paradyż- Międzyrzecz- Świebodzin- Krosno Odrzańskie- **Zielona Góra**- Ochla- Drzonków- Kożuchów- Bytom Odrzański- Nowa Sól- **Zielona Góra**- Świdnica k/ Zielonej Góry- Żary- Żagań- Jelenia Góra.

Oprowadzało 4 uczestników (D. Bartosiewicz. Cz. Szmelter, J. Konopka, Z. Gasz)

VI (3-6 IX 1988) „Po województwie leszczyńskim”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-36 osób. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- Bolesławiec- Leszno- **Osieczna**- Rydzyna- Pawłowice- Rokosowo- Pudliszki- Krobia Gostyń Wlkp.- **Osieczna**- Jez. Wonieść- Racot- Kościan Śmigiel- Boszkowo- Włoszakowice- **Osieczna** – Leszno- Rawicz- Legnica- Jelenia Góra.

Oprowadzało 6 uczestników (D. Bartosiewicz, J. Konopka, J. Rubach, A. Spolnik, Cz. Szmelter, Z. Gasz)

VII (7-11 IX 1989) „Po województwie kieleckim”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-39 osób. Wycieczka: PKP + autokar + piesza + PKP

Trasa: Jelenia Góra- PKP- Kielce- **Machocice Scholasteria**- Ciekoty- Zagnańsk- Samsonów- Bobrza- Oblęgorek- Kielce- Bolechowice- Jaskinia „Raj”- Chęciny- Kielce- **Machocice Scholasteria** – Św. Katarzyna- Bodzentyn- Michniów- Wąchock- Starachowice- Łysa Góra- **Nowa Słupia**- „Dymarki Świętokrzyskie”- Kielce- PKP- Jelenia Góra

Oprowadzał miejscowy przewodnik oraz D. Bartosiewicz („Dymarki Świętokrzyskie”)

VIII (13-16 IX 1990) „Po województwie bielskim”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-42 osoby. Wycieczka: PKP + autokar + piesza + PKP

Trasa: Jelenia Góra- PKP- Ustroń- Cieszyn- **Ustroń**- Równica- Wiśła- Wiśła Fojtula i dalej pieszo- Dolina Białej Wisetki, Barania Góra, schronisko na Przysłopie, Pietraszonka, Istebna- Zaolzie, – aut. – Koniaków- **Żywiec**- Sucha Beskidzka- Kalwaria Zebrzydowska- Wadowice- Bielsko Biała- PKP Jelenia Góra

Oprowadzał prawie całość Z. Gasz, D. Bartosiewicz- Zbójnicy Beskidzcy

IX (12-15 IX 1991) „Po województwie bydgoskim i toruńskim”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-36 osób. Wycieczka PKP + autokar

Trasa: Jelenia Góra- PKP- **Bydgoszcz**- PKP- Toruń PKP- **Bydgoszcz**- Gąsawa- Biskupin- Wenecja- Strzelno- Kruszwica- Inowrocław- PKP- Jelenia Góra

Oprowadzały 3 osoby (D. Bartosiewicz, L. Anioł, Z. Gasz) oraz miejscowy (Bydgoszcz)

X (11-13 IX 1992) „Pogranicze Czeskie”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-46 osób. Wycieczka autokarowo- piesza.

Trasa: Jelenia Góra- Zawidów- Frydlant- Liberec- Jablonec n. Nisou- Mala Skala- **Železný Brod**- Semily- Vrchlabi- Špindlerovy Mlyn- Vrchlabi- Jaňské Lazne- Pec p. Snežkou- **Bernartice**- Skalné Mesto (Adršpach- Teplice pie-szo) – Trutnov- Jelenia Góra

Oprowadzały 3 osoby (J. Niwińska, L. Koprowski, Z. Gasz)

XI (10-12 IX 1993) „Euroregion Nysa”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-43 osoby. Wycieczka autokarowo- piesza.

Trasa: Jelenia Góra- Jakuszyce- Liberec- Jablonné v Podještědí- Czeska Szwajcaria (Panenska Skala, dolina Kamienicy, Hřensko)- Děčín- **Sloup**- Varnsdorf- zamek Lemberg- Frydlant- **Zgorzelec/Łagów**- Görlitz- Zgorzelec- Jelenia Góra

Oprowadzały 4 osoby (K. Raczek, R. Binkiewicz, H. Czarnecki, Z. Gasz)

XII (8-11 IX 1994) „Morawy”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-45 osób. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- **Nysa**- Głuchołazy- Jeseník- Mor. Šternberk- **Olomouc**- Přerov- Kroměříž- Slavkov (Austerlitz)- Mor. Kras- **Jedovnica**- Blansko- Litomyšl- Hradec Kralove- Juzefov- Dvur Kralove- Lubawka- Jelenia Góra

Oprowadzały 4 osoby (D. Bartosiewicz, L. Koprowski, R. Binkiewicz, Z. Gasz)

XIII (15-17 IX 1995) „Wschodnie Czechy”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-42 osoby. Wycieczka autokarowo- piesza.

Trasa: Jelenia Góra- Jakuszyce- Turnov- Hruboskalsko- zamek Trosky- Prachowskie Skaly- Jičín- **Mladejov**- Nymburk- Podjebrady- Kolin- Kutna Hora- Sedlec- **Malešov** – Chrudim- Pardubice- Hradec Kral.- Lubawka- Jelenia Góra

Oprowadzało 12 osób: (M. Bauer , B. Chendoszko, B. Boładź, S. Sobie-ski, J. Frontczak, D. Graczyk, M. Bergtraum, R. Binkiewicz, L. Koprowski, D. Bartosiewicz, Z. Gasz)

XIV (12-15 IX 1996) „Północne i Zachodnie Czechy”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-50 osób. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- Jakuszyce- Liberec- **Česká Lípa**- Litoměřice- Terezín- Libochovice- **Louny**- Žatec- Pilzno- Stříbro- **Plana**- Mariánské Lázně- Teplá- Karlovy Vary- Jáchymov- Rudawy Czeskie (Klinovec) Vejpřty- Kadaň- Zagł. Mosteckie- Duchcov- Teplice- Usti n. Labem- Jakuszyce- Jelenia Góra

Oprowadzało 12 osób (R. Binkiewicz, D. Bartosiewicz, B. Boładź, L. Koprowski, S. Sobieski, P. Gryszel, E. Parfianowicz, K. Raczek, M. Jabłoński, P. Kasprzyk, M. Stanisław, Z. Gasz)

XV (11-14 IX 1997) „Czechy Południowe i Salzburg”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-50 osób. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- Jakuszyce- Praha- České Budějovice- **Zatoň**- Linz- **Salzburg**- St. Wolfgang- Bad Ischl- Gmunden- Český Krumlov- **České Budějovice** – zamek Hluboká- Tabor- Jakuszyce- Jelenia Góra

Oprowadzało 14 osób: (U. Białach, D. Bartosiewicz, M. Turkiewicz, M. Jabłoński, L. Koprowski, M. Dłużyk, P. Gryszel, S. Sobieski, P. Kasprzyk, K. Raczek, R. Horbacz, W. Czarnecki, E. Parfianowicz, R. Binkiewicz).

XVI (21-26 VI 1998) „Litwa”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-43 osoby. Wycieczka autokarowa.

Trasa: Jelenia Góra- **Smoszewo k/Nowego Dworu Mazowieckiego**- Ogrodniki- Druskienniki- **Wilno**- zwiedzanie Wilna, Troków i Suderwy- po 3 dniach dojazd do **Kowna** przez Szawle, Górę Krzyży, Szydłów, Kowno- Budzisko- Warszawa- Jelenia Góra

Oprowadzało 14 osób (E. Krępska, M. Dłużyk, M. Dąbek, R. Binkiewicz, U. Białach, P. Gryszel, E. Kasprzyk, L. Koprowski, A. Zwada, R. Jabłońska, P. Kasprzyk, D. Bartosiewicz, K. Górecki, Z. Gasz)

XVII (16-19 IX 1999) „Południowe Łużyce i Saksonia”

Organizator- Zdzisław Gasz. Prowadzący- Zdzisław Gasz i Piotr Gryszel.

Uczestnicy-39 osób. Wycieczka autokarowo-piesza.

Trasa: Jelenia Góra- **Łagów**- Görlitz- Bautzen- Saska Szwajcaria (Stolpen, Bastei, Königstein, Bad Schandau)- **Dečín**- Drezno- Miśnia- **Łagów**- G. Żytański (Zittauer Gebirge): Oybin, Jonsdorf- Zittau- Ostritz- Zgorzelec- Jelenia Góra

Oprowadzało 9 osób: (M. Jabłoński, U. Białach, J. Owczarek, D. Bartosiewicz, M. Dłużyk, P. Gryszel, M. Iwanek, K. Górecki, Z. Gasz)

XVIII (22-30 VI 2000) „Ukraina Zachodnia”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz.

Uczestnicy-43 osoby. Wycieczka PKP- autokar- PKP.

Trasa: Jelenia Góra- PKP- **Przemyśl- Lwów- Złoczów- Podhorce- Brody- Poczajów- Krzemieniec- Wiśniowiec- Zbaraż- Tarnopol- Czortków- Kamieniec Podolski- Chocim- Bukowina- (Czerniowce)- Kosów- Czarnohora- Gorgany (Worochta, **Jaremcza**)- Nadwórna- Stanisławów- Górka Hoszowska- **Stryj- Drohobycz- Truskawiec- Sambor- Przemyśl- PKP- Jelenia Góra****

Oprowadzały 22 osoby: (W. Stawicka, E. Maryniewska, E. Bienias, R. Binkiewicz, Z. Trajnowicz, U. i T. Białach, A. Sobierajska, A. Zwada, K. Raczek, D. Bartosiewicz, R. Jabłońska, M. Stanisław, P. Gryszel, L. Koprowski, M. Jabłoński, E. Krępska, E. i P. Kasprzyk, J. Owczarek. M. Czyżowicz, Z. Gasz)

XIX (19-26 VIII 2001) „Słowacja”

Organizator – Zdzisław Gasz przy dużym współudziale Macieja Stanisława.

Prowadzący – Zdzisław Gasz

Uczestnicy – 40 osób. Wycieczka autokarowo- piesza (w tym wysokogórska)

Trasa: Jelenia Góra- Ustroń- Zwardoń- Čadca- Mala Fatra (Terchova Wlk. Kryvaň)- Dolni Kubin- Ružomberok- Bešenova- Poprad- **Velki Slavkov- Tatry. Łomnica- Wysokie Tatry- V. Slavkov- Spišski Čvrtok- Levoča- Spišski Hrad- Prešov- Košice- Rožnava- Jask. Ochtinska- Jask Domica- zamek Krasna Horka Rožnava- Słowacki Raj (Dedinky)- Banská Bystrica- Zvolen- Čičmany- Bojnice- Trenčín- Piešťany- Trnava- Bratislava- Pardubice- Lubawka- Jelenia Góra**

Oprowadzało 21 osób: (M. Polańska, M. Stanisław, H. i T. Sławińscy, P. Norko, D. Bartosiewicz, I. Panowicz, J. Owczarek, U. i T. Białach, J. Rubach, E. Krępska, M. Dłużyk, Z. Trajnowicz, E. i P. Kasprzyk, E. Bienias, M. Jabłoński, R. Witczak, G. Szmidt, Z. Gasz)

XX (22 VI- 4 VII 2002) „Wschodnim Wybrzeżem Bałtyku”

Organizator i prowadzący- Zdzisław Gasz. (współpraca w pilotażu Paweł Kasprzyk)

Uczestnicy-45 osób. Wycieczka autokarowa+ prom

Trasa: Jelenia Góra- **Ostrołęka- Budzisko- Birsztany- Kowno- Połoga- Mierzeja Kurońska- Kłajpeda- Połoga- Lipawa- Kuldiga- Jurmala- Ryga- Salaspils (Kirchholm)- Parnawa- Tallin- prom- Helsinki- prom- Tallin- Narwa- Jez. Pejpus- Tartu- Otepää- Valmiera- Cesis- Park Narodowy Gauja (Sigulda)- Ryga- Góra Krzyży- Cytowiany- Szydlów- Kowno- Budzisko- Augustów- Ostrów Wlkp.- Bolestawiec- Jelenia Góra**

Oprowadzało 30 osób: (T. Łukawska, M. Śniechowska, K. Pogódek, R. i M. Jabłoński, J. Wierzbička, T. Materny, U. Czepiel, D. Bartosiewicz, E. Kudera, A. Gardziej, E. i P. Kasprzyk, E. Bienias, U. i T. Białach, A. Zwada, A. i R. Chojnicki, Z. Trajnowicz, J. Młodnicki, B. Jaśniewicz, B. Czyżowicz, M. Goraczewska, K. i T. Prawelscy, J. Kawula, M. Czyżowicz, R. Dobosz, Z. Gasz, Z. Kłós (oprac. przewodnik wycieczkowy)

XXI (20 VI- 2VII 2003) „Rumunia”

Organizator - Zdzisław Gasz przy dużym współudziale Kazimierza Karatysza

Prowadzący- Zdzisław Gasz (współpraca w pilotażu Paweł Kasprzyk)

Uczestnicy-40 osób. Wycieczka autokarowo- piesza.

Trasa: Jelenia Góra- Lubawka- Bratysława- Budapeszt- Nadlac- Hunedoara- Alba Julia- **Sibiu- Góry Fogaraskie**- Poienari- Curtea d. Arges- **Bukareszt**- Tulcea- **Mamaia**- Konstanta- Sinaia- **Braszów**- zamek Bran- Góry Bugiegi- zamki chłopskie (Harmann, Prejmer)- Sighisoara- **Georgheni**- Wąwóz Bicz- Monastiry Bukowiny (Woronet, Humor Sucevita) Vatra Dornei- Przeł. Prislop- Sygiel-Marmaroski- cmentarz Sapinta- Budapeszt- Lubawka- Jelenia Góra.

Oprowadzało 20 osób (M. i Wł. Krupowie, J. Wierzbička, Z. Trajnowicz, E. Bienias, D. Bartosiewicz, M. Jabłoński, E. Kudera, J. Ściubidło, E. i P. Kasprzyk, A. Matysiak, T. Białach, M. Śniechowska, J. Sikora, B. Lesiak, J. Rubach, T. Prawelski, W. Filip, Z. Gasz, Z. Kłós (przewodnik wycieczkowy).

XXII (26VI-9VII 2004) „Ukraina”

Organizator - Zdzisław Gasz (współpracował Rajmund Jahołkowski)

Prowadzący- Zdzisław Gasz (współpraca w pilotażu Paweł Kasprzyk)

Uczestnicy-46 osób. Wycieczka autokarowo- piesza.

Trasa: Jelenia Góra- **Zamość**- Włodzimierz Wołyński- Łuck- **Żytomierz- Kijów**- Połtawa- **Zaporoże**- Chortycia- Krym/ **Foros** (Sevastopol, Chersones Taurydzki, Bachczysaraj, Livadia, Jałta)- Chersoń- **Odessa**- Latyczów- Międzybóż- **Kamieniec Podolski**- Chocim- Okopy Sw. Trójcy- Zaleszczyki- Czerniowce- Żabia- **Worochta** (Czarnohora, Jaremcza)- Nadwórna- Lwów- **Jarosław** – Jelenia Góra

Oprowadzały 23 osoby (B. Lesiak, A Makowska, J. Januszewska- Ściubidło, J. Sikora, J. Owczarek, R. Witczak, D. Bartosiewicz, A. Lampart, E. Winiarska, A. Matysiak, E. Bienias, P. Kasprzyk, E. Krausewicz, Z. Trajnowicz, E. Kudera, J. Loritz- Dobrowolska, Z. Bielec, J. Rubach, T. Prawelski, E. Parfianowicz, T. Materny, Z. Gasz, Z. Kłós (przewodnik wycieczkowy), M. Krzyżak).

XXII (26 VI-9 VII 2005) „Bułgaria”

Organizator - Zdzisław Gasz (współpracował Rajmund Jahołkowski)

Prowadzący- Zdzisław Gasz (współpraca w pilotażu Paweł Kasprzyk)

Uczestnicy-37 osób. Wycieczka autokarowo- piesza.

Trasa: Jelenia Góra- Lubawka- Bratysław- Budapeszt- Nadlac- **Timișoara**- Calafat- **Widriń**- Jask. Magura- Białogrodzick- Plewen- **Łowecz**- Gabrowo- Wlk. Tyrnowo- **Szumien**-Madara- Warna- **Pomorie**- (w trakcie: Nesebyr, Burgas, Sozopol)- Sliwen- Kazanłyk- Przeł. Szipka- Szipka - Kazanłyk- Hisaria- **Płowdiw**- Pazardżik- **Bansko**- Riła i Pirin- **Bansko**- Sandanski- Mełnik- Rilski Monastyr- **Pernik**- Sofia- **Pernik**- Nisz- Belgrad- Győr- Lubawka- Jelenia Góra

Oprawdzało 27 osób (J. Wierzbicka, R. Jabłońska, M.i Wł. Krupowie, B. i J. Lachowiczowie, M. Krzyżak, Zb. Bednarek, J. Rubach, R. Witczak, R. Jahołkowski, E. i St. Kuderowie, T. Materny, M. Gawin, P. Kujawa, T. Praweński, E. Winiarska, D. Bartosiewicz, M. Kuberka, J. Klimek, Z. Trajnowicz, E. Matyszcak, Z. Fiks- Mosoń, E. Bienias, A. Matysiak, Z. Gasz, Z. Kłos (przewodnik wycieczkowy), K. Praweńska (śpiewnik wycieczkowy).

Na zakończenie jeszcze kilka ciekawostek. Otóż w prawie wszystkich wycieczkach, bo w 22 uczestniczyły tylko 2 osoby- Danuta Bartosiewicz i Zdzisław Gasz, zaś 17 udziałami może się pochwalić Jerzy Rubach, 15-oma Ewa Bienias i Paweł Kasprzyk.

Średnia frekwencja na wycieczkach wynosi 41 osób.

Od XVIII wycieczki „Ukraina Zachodnia 2000” weszły na stałe do zwyczajów spotkania powycieczkowe organizowane najczęściej w SSM „Złoty Widok” w Michałowcach. Porównując dawne wycieczki z ostatnimi daje się zauważyć wiele istotnych różnic. Przede wszystkim wzrosła aktywność krajoznawcza uczestników i podniósł się poziom przygotowania przewodniczego. Wzrosła również znacznie średnia wieku uczestników, co z kolei- wprawdzie niezbyt- mocno- obniżyło mobilność grupy do wędrówek pieszych. Wypracowano szereg tradycji jak np. hymn wycieczkowy „Polskie kwiaty” , systematyczne przygotowywanie przewodnika wycieczkowego, (Zofia Kłos z Opola), przygotowywanie specjalnie drukowanych śpiewników (od 3 lat), opracowywanie kroniki każdej wycieczki (Teresa Materny) i wykonywanie setek- ostatnio chyba tysięcy- fotografii prezentowanych potem na spotkaniach powycieczkowych a także rozprowadzanych jako kompozycje filmowe na dyskietkach (bardzo udane wykonuje od 2003 r. Jerzy Rubach). Już XVIII wycieczka doczekała się filmu video bazującego na filmie Macieja Stanisza a opracowanego z inicjatywy Z. Gasza przez fachowca (z napisami, podkładem muzycznym). Dzisiaj lepszą formą są filmy na kasetach DVD.

Można śmiało zaryzykować stwierdzenie, że po 23 latach organizowania wycieczek mamy szerokie grono ich entuzjastów i to ludzi mocno zaangażowanych w ich realizację, dumnych z wkładu jaki w nie świadomie wnoszą. Takim przykładem niech będzie tegoroczna wycieczka do Bułgarii, w czasie, której nawet grupa nie wyczynowa osiągnęła wysokość 2000 m n.p.m. a byli w niej ludzie z chorym sercem. Ale właśnie tego serca do wędrówki nie zabrakło.

Zdzisław Gasz

Podsumowanie 20-tu wycieczek szkoleniowych PTSM Michałowice 25 X 2002

Uczestnicy XIX wycieczki „Słowacja 2001” na szczycie Wlk. Krywania w Małej Fatrze

Uczestnicy XVIII wycieczki
„Ukraina Zachodnia 2000”
na granicy wschodniej
II Rzeczypospolitej

X wycieczka „Pogranicze Czeskie 1992” Mała Skala (12 IX)

ROZDZIAŁ XVI

Wspólne dzieło PTSM i LOP (współpraca PTSM z LOP)

Rzadko chyba w Polsce zdarza się tak długotrwała i efektywna współpraca między dwoma organizacjami nieraz statutowo od siebie dosyć różnymi. W Jeleniogórskim jest ona faktem niezaprzeczalnym, a w dodatku wykazującą tendencję wzrostową. Wspólnym mianownikiem działania obu organizacji jest ich działalność w środowisku młodzieży szkolnej, dla dobra tej młodzieży, dla dobra i ochrony walorów przyrodniczych naszego kraju. Niebagatelną rolę odgrywa również fakt, że inicjują tę współpracę, ożywiają ją i wreszcie systematycznie wcielają w życie najbardziej aktywni działacze obu organizacji (często stanowią czołówkę aktywu w PTSM i LOP).

Początki współpracy LOP z PTSM datują się na rok 1977, kiedy to koordynatorem współpracy ówczesnego Zarządu Wojewódzkiego LOP w Jeleniej Górze z Kuratorium Oświaty i Wychowania w Jeleniej Górze został st. wizytator turystyki, krajoznawstwa i geografii **Zdzisław Gasz** pełniący również przez 20 lat funkcję sekretarza Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Jeleniej Górze. W tamtych czasach sekretarze organizacji pełnili faktycznie rolę kierujących nimi, bo prezesami wybierano często ludzi z tzw. „klucza partyjnego” lub urzędowego, którzy mieli reprezentować organizację, ewentualnie pomagać im w utrzymaniu się na powierzchni życia społeczno-politycznego. W Lidze zastałem ludzi chętnych do współdziałania i dlatego szybko ustaliliśmy kierunki wspólnych przedsięwzięć. Sekretarzem ZW LOP była **Daniela Bochyńska** z Piechowic-oddany i pełen zapału działacz i dobry administrator. Także prezes ZW LOP inż. **Józef Dobiecki** sprzyjał pogłębianiu współpracy. Podobne stanowisko zajął Zarząd PTSM.

Pierwszym konkretnym i do dziś trwającym efektem wspólnego działania było zorganizowanie trasy specjalnej ochrony przyrody na IV Jeleniogórskim Rajdzie młodzieży Szkolnej „Sobieszów 78”. Rajd ten organizowany przez Kuratorium Oświaty i ZOW PTSM w Jeleniej Górze jako impreza wzorcowa dla turystyki szkolnej województwa jeleniogórskiego cieszył się już wtedy dużą popularnością i wejście Ligi do jego współorganizacji miało pozytywny oddźwięk społeczny. Od 1978r. do dziś przez blisko 30 lat trasa specjalna jest realizowana i cieszy się nieustannie popularnością. Wśród kierujących trasą wyróżnia się wieloletnim udziałem- 12 razy- znany działacz obu organizacji- **Piotr Norko** ze Świerzawy, a w kadrze pomocniczej **Aldona Hormańska** z Lubawki (5 udziałów). Niektóre czołowe szkoły w punktacji generalnej

30- lecia Rajdu wykazywały duże zainteresowanie właśnie udziałem swoich reprezentantów na tej trasie. Przykładem mogą być obie piechowickie podstawówki- SP1 i SP2, które w punktacji 30- tu Rajdów zajęły I i II miejsca, a w ocenie udziału na trasach ochrony przyrody zajęły też I i II miejsca tyle, że w odwrotnej kolejności.

Wspólnym dziełem obu organizacji jest niezwykle pożyteczna akcja „Czyste Góry” towarzysząca od początku lat dziewięćdziesiątych jeleniogórskim Rajdom Młodzieży Szkolnej. Początkowo brały w niej udział wybrane trasy rajdowe (35-50 uczestników), od 1997r. do dziś sprzątają w wybrany dzień rajdowy- zwykle jest to sobota- wszyscy uczestnicy Rajdu czyli 300 do 400 osób. Sprzątane są wybrane odcinki tras- szlaków turystycznych- najczęściej na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego, obu jeleniogórskich Parków Krajobrazowych, niekiedy także w okolicach schronisk młodzieżowych. Pomaga organizacyjnie dyrekcja KPN a wspiera finansowo całą akcję Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Oddział w Jeleniej Górze fundując najlepszym nagrody rzeczowe.

Przykładem 20- letniej współpracy mogą być wakacyjne obozy wędrownie młodych przyrodników organizowane w latach 1985-2004 na różnych terenach Polski zawsze w oparciu o bazę noclegową szkolnych schronisk młodzieżowych. Uczestnikami obozów byli uczniowie szkół średnich z całego województwa jeleniogórskiego wyróżniający się zainteresowaniami biologicznymi względnie ekologicznymi, aktywnie działający w SK LOP lub w kole przedmiotowym. Obozy były zawsze prowadzone przez kwalifikowanych turystów a jednocześnie zamiłowanych przyrodników. Rekordzistami okazało się małżeństwo Anna i Piotr Norkowie ze Świerzawy, którzy prowadzili obozy przez 14 lat. PTSM zawsze przygotowywał przebieg trasy wraz z rezerwacją wstępną noclegów.

Niestety ogólnie odczuwalny spadek zainteresowania obozami wędrownymi i związane z tym trudności z naborem uczestników doprowadziły do zaniechania całej akcji w 2005r. Byliśmy jedynym w Polsce organizatorem tego typu obozów wędrownych o charakterze przyrodniczym.

Od początku lat dziewięćdziesiątych działacze PTSM coraz aktywniej włączali się do organizacji różnego rodzaju konkursów organizowanych przez Lige dla młodzieży szkolnej. W tamtych latach PTSM dysponował w porównaniu z LOP znacznie szerszą kadrą działaczy, którzy chętnie włączali się do pomocy. I tak do najstarszego z LOP- owskich konkursów- Olimpiady Wiedzy Ekologicznej (dla szkół średnich) przystąpiono wspólnie już w 1990r. Początkowo udział ograniczał się do udziału głównego organizatora **Z. Gasza** (jednocześnie prezesa ZW LOP), od 1997r. zasilają organizatorów kolejni turyści- **Krzysztof Raczek** z Piechowic, **Maria Goraczewska** z Jeleniej Góry, a potem dalsi- **Renata Horbacz**, **Romana Dobosz** i **Irena Sokołowska**. Część z tych osób odgrywa w obecnej Olimpiadzie pierwszoplanową rolę (I.Sokołowska, R. Dobosz i Z. Gasz).

W 1994r. wystartował I Wojewódzki konkurs Biologiczno- Ekologiczny Szkół Podstawowych ph „Ochrona przyrody w Polsce” Do dziś zrealizowa-

no XII edycji (od XI tylko dla gimnazjów) i przez cały czas PTSM należy do liczących się współorganizatorów. wszystkie finały (z wyjątkiem II edycji) odbywały się w oparciu o bazę naszych SSM. Do VI Konkursu było to SSM „Halny” w Kamieniu, VII edycja odbyła się w „Liczyrzepie” w Karpaczu, pozostałe gościło SSM „Złoty Widok” w Michałowicach. Wśród czołowych organizatorów Konkursu sa działacze PTSM: **Romana Dobosz, Irena Sokołowska, Jerzy Rubach, Piotr Norko** i kierujący wszystkimi Konkursami **Zdzisław Gasz**.

Od 2004r. rozpoczął się Regionalny Konkurs Przyrodniczo- Ekologiczny Szkół Podstawowych ph „ Ochrona przyrody w Polsce”. Powstał on po modyfikacji regulaminu wyżej opisanego Konkursu. Cieszy się on dużym powodzeniem- ok. 1000 uczestników w I etapie szkolnym- a zasady organizacyjne i zabezpieczenie kadrowe bierze od swojego starszego „brata”. Oba finały odbyły się w SSM „Złoty Widok” w Michałowicach. Do czołowych organizatorów można zaliczyć **Irenę Sokołowską, Romanę Dobosz, Wenatę Stawicką- Czerską i Zdzisława Gasza**.

Najnowsze „dziecko konkursowe” Ligi- I Regionalny Konkurs Przyrodniczo- Krajoznawczy Klas Zintegrowanych (kl. II- III SP) ph „Bądźmy przyjaciółmi przyrody zakończony 6 V 2005r. w Świeradowie Zdroju to też efekt współpracy PTSM z LOP. Inicjatorami Konkursu byli **Wenata Stawicka- Czerska i Zdzisław Gasz** a do organizacji włączyły się: **Danuta Bartosiewicz, Irena Sokołowska i Romana Dobosz**.

Od 2003r. ZO LOP przyłączył się do organizacji Regionalnego Przeglądu Piosenki Turystycznej w Zgorzelcu organizowanego przez tamtejszy ZO PTSM przy współpracy z naszym Oddziałem. Tytuł Przeglądu wzbogacił się o dodatek i Ekologicznej i środki finansowe uzyskane od WFOŚiGW w Jeleniej Górze. Kadre Przeglądu stanowi kilku naszych działaczy: **Jan Owczarek, Sławomir Sobieski, Wenata Stawicka- Czerska, Monika Misiewicz i Zdzisław Gasz**.

Od kilkunastu lat ZO LOP patronuje wraz z naszym Oddziałem Piechowieckie Rajdom Działwy Szkolnej „Piechotka”. Obie organizacje wspierają Rajd kadrowo, organizacyjnie i częściowo także finansowo.

Już trzykrotnie członkowie obu Zarządów zbierali się w naszych SSM w Bukowcu i w Michałowicach (2 krotnie na spotkaniach integracyjnych, podczas których dzielono się doświadczeniami i układano plany dalszego współdziałania.

Zarząd Okręgu LOP większość swoich spotkań odbywa w zaprzyjaźnionym schronisku michałowickim. Efektem tej stałej współpracy są m.in. metryczki opisujące drzewa w posesji, interesująca ekspozycja ekologiczne i fotograficzna „Uroki Karkonoszy”. Te ostatnie to rezultat ogłaszanego już kilkakrotnie przez ZO LOP konkursu na najciekawszą ekspozycję ekologiczną w jeleniogórskich SSM. Ostatnie 2 wygrały Michałowice.

Dodam jeszcze, że od kilku lat wycieczki szkoleniowe organizowane przez jeleniogórski PTSM odbywają się z udziałem działaczy LOP.

Wydaje mi się, że przykładów dobrego współdziałania obu organizacji

przedstawiłem wystarczająco dużo, aby uzasadnić początkowe stwierdzenie o wspólnych dziełach PTSM i LOP jako udanych i niewiele mających w Polsce podobnych. Służy to dobru obu partnerów a w sytuacji kiedy ich kadra jest niemal w 100% kadram społeczną gwarantuje lepszą realizację zadań statutowych.

Zdzisław Gasz

P.S. Szczegóły współpracy można znaleźć w opracowaniu Z.Gasza „Z dziejów Jeleniogórskiej Ligi Ochrony Przyrody” wydanym w Jeleniej Górze w 2003r. z okazji 75- lecia Ligi Ochrony Przyrody w Polsce.

Organizatorzy i Jurorzy XVI Przeglądu Piosenki Turystycznej i Ekologicznej w Zgorzelcu, 2 IV 2005

Twórcy nowego konkursu ekologicznego dla dzieci kl. II-III, Świeradów Zdrój 2 XII 2004

ROZDZIAŁ XVII

Izba Tradycji Szkolnego Ruchu Krajoznawczo-Turystycznego w SSM „WOJTEK”

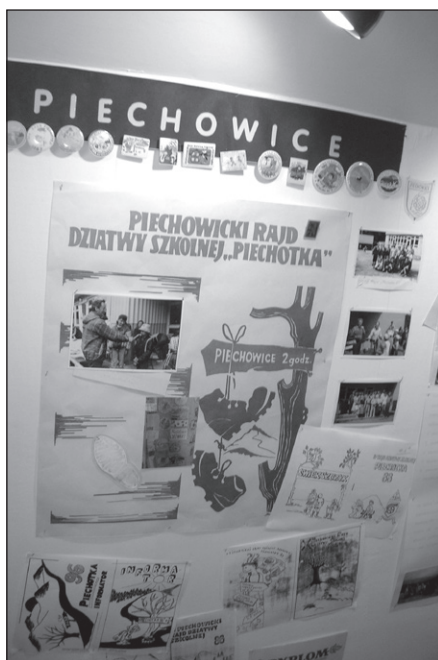
Suchy, lakoniczny zapis zamieszczony w Kalendarium „20- lecia OW PTSM w Jeleniej Górze” informuje: „20 V 1993r. Prezydium ZOW podjęło decyzję o utworzeniu w SSM „Wojtek” mini muzeum szkolnego ruchu- krajoznawczo- turystycznego woj. jeleniogórskiego z uwzględnieniem działu poświęconego SSM”.

Podobny, ale nieco szerszy zapis z Kalendarium „30- lecia Jeleniogórskiego Oddziału PTSM” podaje: „SSM „Wojtek” gościł 26 XI 1996r. uczestników corocznego podsumowania sezonu turystycznego. Wzięli oni udział w uroczystości otwarcia jednej z nielicznych w kraju- Izby Tradycji Szkolnego Ruchu Krajoznawczo- Turystycznego mieszczącej się w 2 pomieszczeniach na II piętrze SSM. Inicjatorem i głównym realizatorem utworzenia Izby był Z. Gasz”.

Drugi zapis w tym samym Kalendarium informuje, że – „w dniu 6 III 1998r. w SSM „Wojtek” powstała Rada d.s. Izby Tradycji Ruchu Turystycznego mieszczącej się w schronisku. W jej skład weszli: Roman Binkiewicz (przewodniczący), Ludwik Anioł, Marek Bergtraum, Małgorzata Dłużyk, Renata Horbach i Krzysztof Górecki”. Dalsze jej losy były różne, zmieniali się ludzie, ale Izba trwa do dziś jako chyba jedyna tego typu w kraju. Od kilku lat dobrze opiekuje się nią Jerzy Frontczak- kierownik SSM.

Tyle, z racji specyfiki podanych źródeł, lakonicznych wiadomości. Pomysł utworzenia Izby, różnie początkowo nazywanej, rodził się w miarę jak w byłym województwie jeleniogórskim rozwijały się dynamicznie różne formy turystyki szkolnej. Przybywało sukcesów z krajowymi łącznie, gromadziła się coraz pokaźniejsza dokumentacja poszczególnych imprez czy działalności klubów i szkoda by było, gdyby się gdzieś zmarnowała a praca wielu zapaleńców turystyki poszła w niepamięć. Ideę utworzenia Izby działacze szybko zaakceptowali a potem były już tylko (!) do załatwienia żmudne i czasochłonne sprawy organizacyjne jak pozyskanie odpowiedniego lokum i środków na jego wyposażenie. Jedno i drugie udało się po 3 latach zabiegów osiągnąć i Izbę można było otworzyć dokonując jeszcze sporo zabiegów, aby nadać jej odpowiedni wystrój. Tutaj już jednak wystarczyła praca społeczna kilku działaczy.

W Izbie zgromadzono bogatą dokumentację pracy wszystkich ważniejszych imprez turystyki szkolnej organizowanych w Jeleniogórskim. W sali

Piechowski Rajd Działwy Szkolnej „Piechotka”

„A” ulokowano imprezy wojewódzkie i wydawnictwa. W sali „B” znalazły się imprezy regionalne i SSM. Ekspozycja jest ciągle wzbogacana o nowe dokumenty i co jakiś czas aktualizuje się wystój. Izbę zwiedziło już wielu młodych turystów, regularnie zwiedzają ją uczestnicy wycieczek szkoleniowych na kursach kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrkowych organizowanych przez jeleniogórski PTSM. Szkoda tylko, że nie udało się do tej pory znaleźć środków na przynajmniej minimalne zatrudnienie opiekuna Izby co z pewnością dobrze by służyło jej funkcjonowaniu. Inne informacje przekazujemy w materiale fotograficznym.

Zdzisław Gasz

Jeleniogórskie Rajdy Młodzieży Szkolnej

Turniej Turystyczno-Krajoznawczy

Szkolne Schroniska Młodzieżowe

Turniej Turystyczno-Krajoznawczy

Zwiedzający Izbę

ROZDZIAŁ XVIII

Publikacje wydane pod szyldem Wojewódzkiej (Szkolnej) Poradni Krajoznawczo-Turystycznej przy ZOW PTSM i Kuratorium Oświaty w Jeleniej Górze oraz przez ZO PTSM i ZO LOP w Jeleniej Górze

A. Publikacje książkowe (broszurowe)

„Trasy typowe obozów wędrownych PTSM województwa jeleniogórskiego”
pod red. **Gasza Zdzisława** Jelenia Góra 1977 (wyd. I str. 42) 1978
(wyd. II str. 58) 1980 (wyd. III str.96)

„Trasy typowe wycieczek szkolnych po województwie jeleniogórskim i Dol-
nym Śląsku” pod red. **Gasza Zdzisława** Jelenia Góra 1978 (str. 28)

„Informacja krajoznawczo-turystyczna i użytkowa w schroniskach młodzie-
żowych” pod red. **Gasza Zdzisława** Jelenia Góra 1979 (str. 19)

„Schroniska młodzieżowe województwa jeleniogórskiego” pod red. **Gasza
Zdzisława** Jelenia Góra 1981 (str. 70)

Gasz Zdzisław, „ Jak zdobywać odznaki turystyczne: Poradnik metodyczny”
Jelenia Góra 1984 (wyd. I str. 20) 1991 (wyd. II str. 20)

Gasz Zdzisław, „Wycieczka 1 1/2 dniowa na teren Pogórza Izerskiego „ (Po-
radnik metodyczny)” Jelenia Góra 1984 (str. 4)

Sorbiana Jadwiga i Łakomiec Halina „Historia Jeleniogórskiego Rajdu Młode-
ży Szkolnej” Jelenia Góra 1984 - praca maturalna w ZSE-T

Boczar Beata i Diakoniuk Wiesława „Historia Jeleniogórskich Turniejów
Turystyczno-Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej – 1975-85” Jelenia
Góra 1985- praca maturalna w ZSE-T

„Województwo jeleniogórskie w pytaniach i w odpowiedziach” pod red. **Ga-
sza Zdzisława** Jelenia Góra 1991 (str. 60)

Gasz Zdzisław i współpracownicy „XX lat Jeleniogórskich Rajdów Młodzie-
ży Szkolnej” („Gazeta Rajdowa”). Jelenia Góra – Piechowice 1994
(str.16)

„Turystycznymi szlakami Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych
– Poradnik metodyczny PTSM” opracowanie zbiorowe w tym **Gasz Zdzi-
sław** 2 rozdziały

„Kluby turystyczne PTSM” (str 2) i „Imprezy turystyczne” (44 str)
Warszawa 1966

Gasz Zdzisław i współpracownicy „20-lecie OW PTSM w Jeleniej Górze” Jelenia Góra 1996 (str.34)

Gryszel Piotr „Szkolne schroniska młodzieżowe województwa jeleniogórskiego. Ocena funkcjonowania” Jelenia Góra 1998 (str 124, praca mgr)

Krausiewicz Elżbieta „Szkolne schroniska młodzieżowe województwa jeleniogórskiego - elementem pracy opiekuńczo-wychowawczej” Jelenia Góra 1998 (praca licencjacka w Kolegium Nauczycielskim)

Kocaj Aneta i Nowa Agnieszka „Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Złoty Widok” w Michałowicach – Analiza walorów turystycznych i efektywności ekonomicznej” Jelenia Góra 1999 (str. 46) - praca maturalna w CKU Jelenia Góra

Gasz Zdzisław „Kronika 40-lecia Ogólnopolskiego Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych 1961-2000 ” Jelenia Góra 2000 (str.28)

Gasz Zdzisław „Kronika 15 Kursów Przodowniczych Turystyki Górskiej 1983-2002” Jelenia Góra 2002 (str.32)

Gasz Zdzisław „20 jeleniogórskich wycieczek szkolnych (1983-2002)” Jelenia Góra 2002 (str.23)

Sochacka Małgorzata i Kucharska Katarzyna „Komputerowy informator turystyczny o bazie schronisk młodzieżowych regionu jeleniogórskiego” Jelenia Góra 2003 (praca inżynierska w Kolegium Karkonoskim)

„Kronika 30 lat Jeleniogórskich Rajdów Młodzieżowych Szkolnej (1975-2004)” pod red. **Gasza Zdzisława** Jelenia Góra 2004 (str.80)

„Perłowe gody „Sokolika” w Strużnicy 1974-2004” pod red. **Gasza Zdzisława** Jelenia Góra 2004 (str.52)

„Edukacja ekologiczna w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym „Złoty Widok” w Michałowicach pod red. **Gasza Zdzisława**” Jelenia Góra 2005 (str.104)

B Artykuły prasowe

1. „Z działalności PTSM” (periodyk Zarządu Głównego PTSM)

Gasz Zdzisław Z działalności PTSM w województwie jeleniogórskim nr 2/1976

Gasz Z. Poradnia Krajoznawczo-Turystyczna przy OW PTSM w Jeleniej Górze 8/1977

Gasz Z. Nowe schronisko młodzieżowe (Łagów) 12/1983

- Gasz Z. VI Wojewódzki Zlot Kół Terenowych PTSM woj. legnickiego 12/1983
- Gasz Z. Zwiedzamy zagraniczne schroniska młodzieżowe (o Berlinie Zach.) 18/1986
- Gasz Z. Jak zagospodarować niewielkie powierzchnie ekspozycyjne w schroniskach młodzieżowych 18/1986
- Gasz Z. Rajd działwy szkolnej 19/1986
- Gasz Z. Łagowskie rajdy szkolne 22/1988
- Gasz Z. Morena znaczy... 23/1989
- Gasz Z. Jeleniogórskie przedstawia się 3/1995

2. „Poznaj swój kraj” – (miesięcznik krajoznawczy ogólnopolski)

- Gasz Zdzisław Przez Rudawy Janowickie nr 2/1978
- Gasz Z. Schronisko, o którym warto wiedzieć 2/1978
- Sobierajski Aleksander 10/1978
- Wypoczynkowy, turystyczny, ale także przemysłowy
- Pauli Adam Roślinność i świat zwierzęcy Sudetów nr 10/1978
- Gasz Jan Wyprawy po zdrowie 10/1978
- Gasz Z. Z przeszłości regionu 10/1978
- Gasz Z. Jeleniogórskie krajobrazy
- Gasz Z. Rajd dzieci młodszych 10/1986
- Gasz Z. W Jeleniogórskim Turniej wciąż popularny 9/1993

3. Jeleniogórski Poradnik Dydaktyczno-Wychowawczy (wyd. Wojew. Bibl. Pedag.)

- Gasz Z. O potrzebie planowania wycieczek szkolnych nr 3/197

4. „Kurenda” (Jeleniogórski Informator Oświatowy)

- Gasz Z. Patrzeć dalej własnego nosa nr 5/1987
- Gasz Z. W Jeleniogórskim nieźle 9/1992
- Gasz Z. Jedziemy na „Kuratorkę” 9/1992
- Gasz Z. Młodzi mistrzowie krajoznawstwa 1/1993
- Gasz Z. Śpiew na szlaku 2/1993
- Gasz Z. Krasomówcy na szlaku 3/1993
- Gabrych Bogusława „Piechotka” 4/1993
- Norko Piotr „Wielistawka” 5/1993
- Gasz Z. Małe, skromne, ale przytulne (o „Sokoliku”) 6/1993
- Gasz Z. Nauczyciele – fachowcy od turystyki górskiej 7/1993
- Gryszel Piotr Lwówecki Rajd „Niutka” 8/1993
- Binkiewicz Roman Bolestawiecki Rajd Krasnali 9/1993
- Rubach Jerzy W Rudawach 10/1993

Anioł Ludwik i Szulecki Marian Rajdy Jerzego Henryka Laskowskiego 1/1994

Gasz Z. Najlepsze schronisko 2/1994

Gasz Z. Najbardziej górskie (o "Dolomicie") 3/1994

Okuciński Jerzy Szkolny Rajd Pamięci 4/1994

Gasz Z. Położone u podnóży gór (o „Halnym”) 5/1994

Gasz Z. Kamień-kuźnia kadr turystycznych 3/1995

Raczek Krzysztof Wakacje to najlepszy czas na ... naukę 7/1995

Gasz Z. 20 lat jeleniogórskiego PTSM 1/1996

Gasz Z. Nauczyciele -krajoznawcy 5/1996

Raczek Krzysztof „Piechotka 97” 4/1997

- Norko Piotr Rajd „Wielistawka 1988” 6/1998

- Gasz Z. Kierownicy wycieczek szkolnych i obozów wędrownych 9/199

5. Informator „Karkonosze”(wyd. w Jeleniej Górze)

Gasz Z. „Wojtek”, „Bartek” i inne nr 2/1985

Gasz Z. Piechowicki rajd 6/1986

6. „Wędrowiec” (kwartalnik krajoznawczo-turystyczny dla młodzieży szkolnej wyd. PTTK Wrocław)

Gasz Z. PTSM wczoraj i dziś nr 2/1992

Gasz Z Nauczyciele – przodownicy turystyki górskiej 2/1992

7. „Oświata pod Śnieżką”(kwartalnik Jeleniogórskiego Ośrodka Doradztwa Metodycznego)

Gasz Z. Dwudziesty raz na wycieczkę szkoleniową nr 0/2002

Gasz Z. Turystyczne kadry 1/2003

Gasz Z. Piękna Rumunia 3/2003

Witczak Romuald Jak się bawić, to poważnie 4/2003

Gasz Z. Na zielonej Ukrainie 3/2004

8. Informator Piechowicki (biuletyn Rady Miejskiej i Zarządu Miasta Piechowice)

Gasz Z. Schroniska młodzieżowe najtańszą bazą nr 13/1995

Raczek K. Dlaczego Zdzisław Gasz? 1/1996

Gasz Z. 2000 km podróży po Litwie 8/1996

Gasz Z. 30 lat temu (refleksje z okazji 30-lecia miasta Piechowice) 1/1997

Gasz Z. Remont schroniska „Złoty Widok” 4/1998

Gasz Z. XXV Rajd Młodzieży Szkolnej zakończony w Michałowicach 8/1999

Jaśniewicz Barbara Aby język był giętki 12/2000

Gasz Z. Najlepsi kierownicy schronisk młodzieżowych w Michałowicach

1/2001

Gasz Z. Pamięci wybitnego turysty (o M. Holzu) 2/2001

Gasz Z. Co nieco o michałowickim schronisku „Złoty Widok” 3/2001

Gasz Z. Nowe władze piechowickiego PTSM 4/2001

Gasz Z. Piechowiccy działacze Ligi Ochrony Przyrody 6/2001

Trajnowicz Zofia Wycieczka szkoleniowa w Rumunii 9/2003

Gasz Z. Byli chłopcy byli (o L. Krzeptowskim) 11/2003

Trajnowicz Z. Tym razem była Ukraina 8/2004

Gasz Z. O Rajdzie „Kurorka” słów kilka 1/2005

Gasz Z. 700 lat historii Piechowic 2/04/2005

Trajnowicz Z. Bułgaria to piękny i ciekawy kraj 4/08/2005

9. Rocznik Jeleniogórski (wyd. Towarzystwa Przyjaciół Jeleniej Góry)

Gasz Z. In memoriam – Krzeptowski Leszek (5 V 1927 – 4 X 2003) t. XXXVI/2004

Sobierajski Aleksander (27 II 1936-26 X 2003) t. XXXVI /2004

10. Przyroda Sudetów Zachodnich (wyd. Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze, rocznik)

Gasz Z. „Obchody 75 lecia Ligi Ochrony Przyrody w Okręgu Jeleniogórskim” t. 6/2003

C. Foldery

(wszystkie wydane pod firmą ZO (W) PTSM a wcześniej też KO w Jeleniej Górze)

SSM „Łużyce” w Łagowie tekst Gasz Z. oprac. graf. Gasz Cecylia 1990

SSM w Jarkowicach tekst Gasz Z. oprac. graf. Gasz C.i Zając Stanisław 1991

SSM „Halny” w Kamieniu tekst Gasz Z.oprac.graf. Gasz C.i Zając St. 1991

SSM „Liczyrzepa” w Karpaczu tekst Gasz Z.oprac. graf. Gasz C.i Zając St. 1991

SSM „Bartek” w Jeleniej Górze tekst Gasz Z.oprac. graf.Gasz C.i Zając St. 1991

SSM „Wojtek” w Szklarskiej Porębie tekst Gasz Z.oprac. graf. Gasz C.i Zając St. 1991

SSM „Skalnik” w Bukowcu tekst Gasz Z.oprac. graf. Gasz Renata i Zając St.1991

SSM „Sokolik” w Strużnicy tekst Gasz Z.oprac. graf. Gasz R. i Zając St.

1991

SSM „Dolomit” w Rędzinach tekst Gasz Z.oprac. graf. Gasz R.i Zajac St.
1991

SSM „Łużyce” w Łagowie tekst Gasz Z.oprac. graf. Gasz C.i Zajac St.
1991

Wznowienia w r. 1997 (II wyd.) - tekst Gasz Z. oprac. graf i skład komputerowy Łabęcki Tomasz, foto: Szmidt Zbigniew i Tomczak Gerard
dodatkowo SSM „Złoty Widok” w Michałowicach –autorzy j.w. 2000 r (III wyd.) 2004 (wyd. IV) tekst Gasz Zdzisław oprac. graficzne Treter Agnieszka, mapka Kłysiński Rafał, skład komputerowy Denis Monika, Sadowski Damian, Ratajski Jerzy)

Foldery 3-języczne (polsko-angielsko-niemieckie)

SSM „Wojtek” w Szklarskiej Porębie tekst Gasz Z.oprac. graf. Elżbieta Bilaska, Sławomir Sobieski 1994

SSM „Łużyce” w Łagowie tekst Gasz Z.oprac. graf. Bilaska E., Sobieski S.
1993

SSM „Bartek” w Jeleniej Górze tekst Gasz Z.oprac. graf. Bilaska E., Sobieski S. 1994

SSM „Skalnik” w Bukowcu tekst Gasz Z.oprac. graf. Bilaska E., Sobieski S. 1994

SSM „Liczyrzepa” w Karpaczu tekst Gasz Z.oprac. graf. Bilaska E., Sobieski S. 1994

D. Filmy video (opracowane, opisane i udźwiękowione)

XVII wojewódzkie eliminacje Ogólnopolskiego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego „Michałowice 92” 60 min

Kamery video – Bergtraum Marek, Graczyk Daniel, montaż –Woś Marek, kompozycja całości – Gasz Zdzisław

XVIII wycieczka szkoleniowa opiekunów SSKT, kierowników SSM i działaczy turystycznych „Ukraina Zachodnia 2000” – 80 min

Kamera video – Stanisław Maciej, montaż – Woś Marek, kompozycja całości – Gasz Zdzisław

Finał Krajowy XL Konkursu Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych „Michałowice 2000” - 43 min

Kamera video – Bergtraum Marek, montaż – Woś Marek, kompozycja całości – Gasz Zdzisław

ROZDZIAŁ XIX

Spis fotografii i tabel

A. Fotografie

Stopka redakcyjna

Irena Sokołowska, Barbara Recka, Paweł Kasprzyk, Wenata Stawicka
-Czerska, Zdzisław Gasz

Rodział I

Jan Barut

Nadzwyczajny Zjazd Delegatów PTSM Warszawa 19 VI 1999

Rozdział II

Delegaci jeleniogórscy na X Zjeździe PTSM (Popowo 17 V 1991)

Odwiedziny prezesa ZG PTSM gen.dyw Zygmunta Huszczy (SSM „Michałek” VII 1976)

Ogólnopolska Konferencja Wizytatorów Turystyki i Krajoznawstwa (Piechowice-Górzyniec 28 IV-1 V 1992)

V-ce prezes ZG PTSM Z.Gasz z delegacją PTSM w Bawarii (5 X 1996)

Delegacja ZO w drodze do Nadrenii-Palatynatu (1 VII 1995)

VII Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy ZO 6 IV 2001 – prezes ZG PTSM Henryk Gołębiowski

Spotkanie z okazji 30-lecia pracy Z.Gasza na rzecz SSM – 16 IV 2004

Wyjazdowe posiedzenie Prezydium ZG PTSM – SSM „Halny” 9 X 1994

Pożegnanie Genowefy i Józefa Urbańczyków z SSM „Wojtek” – XII 1993

Bal kostiumowy pracowników SSM i SOSM w „Skalniku” 10 I 1998

Rozdział III

Organizatorzy III Olimpiady Krajozn.-Turyst. – SSM „Michałek” 14 V 1978

SSM „Halny” - 23 XI 1984 – dyplomy honorowe ZOW

Uroczystość dla uczczenia I m w Polsce w Turnieju Tur.-Kraj. zdobytego przez SP 13 Jelenia Góra (8 VI 1979)

Warszawa – Walny Zjazd PTSM – 24 IV 1977

Rozdział IV

Foto każdej z 26 osób przedstawionych w biogramach:

A. L. Anioł, D.Bartosiewicz, M.Bergtraum, E. Bilska, R. Binkiewicz, J. Gasz, Z. Gasz, P. Gryszel, M. Jabłoński, J. Kowalska, E. Krausiewicz, T.Ligenza vel Ozimek, B. Masarczyk, T. Materny, T. Nalewajko,

E. Niewęłowska, P. Norko, J. Rubach, M. Rudak, G. Urbańczyk, K. Walusiak,
B. Z. Babkiewicz, A. Czernicki, K. Januszkiewicz, A. Morawski, A. So-
bierajski

Rozdział VII

Foto 2 prezesów Zbigniewa Meissnera i Władysława Mormana

Rozdział X

Podsumowanie sezonu w Karpaczu (16 XI 1990) – z lewej T. Ligenza
vel Ozimek
Podsumowanie w SSM w Jarkowicach 20 XI 1997 – od lewej D. Karde-
la, G. Urbańczyk i J. Świt
Zespół Szkół we Wleniu 21 XI 2003 – podziękowania dla gospodarza
podsumowania dyr. W. Gierczyka
SSM „Rudawy” w Raszowie 18 XI 1988 – nagroda dla Cecylii Krzyżyk
SSM Marczów
Ekipa jeleniogórska w Zakopanem XII 1997 – finał Konkursu Współza-
wodnictwa SM
SSM „Liczyrzepa” 16 XI 1990 – symboliczne „klucze” dla SSM w Pia-
stowie i w Bukowcu
Podsumowanie sezonu „Łagów 86” (21 XI - „złoty klucz” dla gospo-
darzy
Podsumowanie sezonu „Karpacz 90” (16 XI) w jasnym swetrze legen-
darny Mieczysław Holz
Komisja Współzawodnictwa pierwszy raz w SSM „Maciejówka” (14 VII
1999)

Rozdział XI

Uroczyste otwarcie SSM w Łagowie – 31 V 1983
Narada kierowników SSM w Jarkowicach (17/18 III 1987)
SSM „Halny” 23 XI 1984 – nagrody dla SSM „Michałek” i „Rudawy”
wręcza B. Lesiak przewodn. Komisji Współzawodnictwa SM

Rozdział XIII – XIV

Puchar dla Gimn. Nr 1 z Bogatyni – XXIX Jeleniogórski Rajd Młodzieży
Szkolnej „Karpacz 2003” (28 IX)
XV Kurs Przodowników TG „Beskidy Wschodnie 2002” na szczycie Lac-
kowej
Jurorzy Konkursu Krajoznawczego – D. Bartosiewicz i F. Frydryk (SSM
„Michałek” V 1978)
Legitymacje przodowników TG na Tatry dla 6 jeleniogórczan 19 XI 2004
Lubań
Program ogniskowy na III Turnieju Turyst.-Krajozn. SSM „Michałek” 12
-14 V 1978

V Turniej Turyst.-Krajozn. - Czarniawa Zdrój 14 V 1980

Rozdział XV

Podsumowanie 20-tu wycieczek szkoleniowych PTSM Michałowice 25 X 2002

Uczestnicy XIX wycieczki „Słowacja 2001” na szczycie Wlk. Krywania w Małej Fatrze

Uczestnicy XVIII wycieczki „ Ukraina Zachodnia 200” na granicy wschodniej II Rzeczypospolitej

X wycieczka „Pogranicze Czeskie 92” - Mała Skala (12 IX)

Rozdział XVI

Organizatorzy i jurorzy XVI Przeglądu Piosenki Turystycznej i Ekologicznej w Zgorzelcu 2 IV 2005

Twórcy nowego konkursu ekologicznego dla dzieci kl. II -III Świeradów Zdr. 2 XII 2004

Rozdział XVIII

Jeleniogórskie Rajdy Młodzieży Szkolnej

Turniej Turystyczno-Krajoznawczy

Turniej Turystyczno-Krajoznawczy

Zwiedzający Izbę

Piechowski Rajd Działwy Szkolnej „Piechotka”

Szkolne Schroniska Młodzieżowe

B. Tabele

Członkowie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego OW PTSM rozdz.V

Pracownicy Biura Oddziału rozdz. VI

Działacze wyróżnieni odznaczeniami państwowymi, resortowymi i organizacyjnymi (na wniosek bezpośredni lub pośredni ZO PTSM) rozdz.VIII

Baza SSM w regionie, dawniej województwie jeleniogórskim rozdz. IX

Ogólnopolski Konkurs Współzawodnictwa Schronisk Młodszych (2 tabele rozdz. X)

Obozy wędrownie na trasach jeleniogórskich – zestawienie ilościowe w rozdz. XII

Imprezy cykliczne organizowane i współorganizowane przez ZOW (ZO) PTSM rozdz. XIII

Szkolenia, obozy i konkursy organizowane i współorganizowane przez ZOW (ZO) PTSM rozdz. XIV

ROZDZIAŁ XX

INDEKS NAZWISK

A.

Adamczyk Jakub 17, 22
 Alcock Hadley 24
 Andryszak Waldemar 31, 108, 140
 Andrzejewska Teresa 8, 110, 114
 Anioł Ludwik 19, 32, 35, 45, **63-64**,
 89, 107, 141, 142, 149, 150, 169
 Augustyniak Wanda 10, 88

B.

Babij Adam 13, 18, 114
 Babbiewicz Zdzisław 7, 8, 11, 14, 32,
 58, 60, **82**, 87, 107, 128
 Baniewski Roman 92, 104, 108,
 137-139
 Bartosiewicz Danuta 17, 35, **64-65**,
 91, 104, 107, 108, 137,
 143, 147, 149-155, 160
 Barut Jan **3-6**
 Bauer Michał 107, 108, 151
 Bednarek Zbigniew 155
 Bergtraum Marek 9, 32, 36, 47, 49, **65-66**,
 89, 103, 104, 106-108, 137,
 138, 141, 142, 151, 171
 Bernacka Halina 23, 59, 118, 119,
 131
 Bernatowicz Henryk 43, 48
 Białach Tomasz 53, 154
 Białach Urszula 107, 108, 139, 141,
 152-154
 Białas Anna i Piotr 46
 Biel-Ćwikowska Joanna 144
 Bielak Beata 143
 Bielec Zenon 154
 Bienias Ewa 141, 153-155
 Biłska Elżbieta 17, 30, **66**, 95, 107,
 108, 138, 139, 141, 142, 171
 Binkiewicz Anna 139
 Binkiewicz Roman 24, 25, 32, 59, **67**, 91,
 105-108, 139, 141, 142, 149, 151-153,
 169
 Błażków Janusz 39, 46, 47, 141
 Bobowska Bożena 17, 20, 95
 Bochyńska Daniela 142-144, 158
 Bochyńska Jolanta 143
 Bochyński Jarosław 144

Boczar Beata 166
 Bojak D. 28, 30
 Bojczuk Elżbieta 108
 Boładź (Rodziewicz) Barbara 59, 93,
 107, 108, 141, 151, 152
 Borowska Małgorzata 143
 Boś Dorota 108
 Bról Ryszard 35, 37, 39, 41, 44, 108
 Bugajny Małgorzata 31, 107, 108
 Burak Renata 110, 116

C

Cembaluk 114
 Cendrowicz Alicja 117
 Ciechanowska Teresa 111
 Chendoszko Bogusław 107, 108, 151
 Chojniczy Andrzej i Ryszard 154
 Czamecki Henryk 140, 151
 Czamecki Walery 152
 Czepiel Urszula 154
 Czernicki Antoni 16, **83**, 87, 107
 Czurka Józef 45, 108, 149
 Czyżowicz Barbara 154
 Czyżowicz Maria 153, 154

D

Dąbek Marek 107, 108, 137, 139, 152
 Dec Janina 8, 9, 18, 107, 114
 Denis Monika 171
 Diakoniuk Wiesława 166
 Długopolska Danuta 143, 144
 Dłużyk (Dienstbier) Małgorzata 32, 141,
 152, 153
 Dobiecki Józef 158
 Dobosz Romana 18, 36, 45, 46, 49, 107,
 108, 111, 112, 115, 118-120, 143, 144,
 154, 159, 160
 Dobosz Władysław 18
 Dobrowolska Iwona 144
 Drozd Henryka 110
 Drozd Maria 92, 107, 108, 137
 Duda Andrzej ks. 49
 Duduś-Jaworowska Bronisława 10, 89
 Dygas Lucyna 23-26, 91, 105, 138
 Dzierżba Wiesław 108
 Dziubek Mirosława 95

F.
 Fiks-Mosoń Zofia 49, 155
 Filip Wanda 154
 Forczak Jan 49
 Fornalczyk Jacek 139
 Frąckiewicz Jolanta 108, 138
 Frontczak Jerzy 26, 32, 33, 107, 108, 111, 117-120, 151
 Frydryk Franciszek 8, 9, 14, 57, 87, 104, 107, 147

G.
 Gabrych Bogusława 168
 Gabrych Zbigniew 116
 Gajdanowicz Władysław 108
 Garbowska Józefa 109
 Gardziej Aldona 154
 Gasz Cecylia 21, 23, 170, 171
 Gasz Jan 21, 27, 42, **67-68**, 91, 106, 107, 141, 143, 168
 Gasz Krystyna 8
 Gasz Renata 23, 170, 171
 Gasz Zdzisław poza rejestracją (zbyt dużo)
 Gawin Monika 155
 Gęsiarz Aleksandra 108
 Gibała Jan 140
 Gierczyk Wiesław 45, 109, 123
 Głogowska Krystyna 115
 Gołębiewski Henryk 12, 14, 17, 22, 24, 27, 28, 34, 45, 54
 Gondek Jadwiga 142-144
 Goraczewska Maria 154, 159
 Gozdowski Julian 129
 Górecki Krzysztof 32, 152
 Grabias-Baranowska Zofia 45, 92, 108, 138, 139
 Graczyk Daniel 108, 140, 151, 171
 Graczyk Mariusz 108
 Grek Ryszard 108
 Gryszel Piotr 26, 29, 30, 34, 35, 50, **70**, 92, 107, 108, 142, 152, 153, 167, 168
 Grzybowska Maria 95

H
 Hakke Czesław 110
 Harapin Urszula 117
 Holz Mieczysław 34, 36, 108, 125, 140
 Horbacz Renata 32, 45, 152, 159
 Hornańska (Laskowska) Aldona 158
 Huszcza Zygmunt gen. 17, 52, 57

I
 Igielski Władysław 8, 10, 58, 87
 Iwanek Marian 152

J
 Jabłońska Renata 43, 107, 108, 143, 152-155

Jabłoński Marian 21-23, 28, 29, 31, 38, 39, 43, 45, 47, **71**, 89, 104, 107, 152-154
 Jagiełło Danuta 30, 95, 109, 137, 142
 Jahołkowski Rajmund 154, 155
 Januszkiewicz Krystyn 7, 9, 14, 15, 25, **83-84**, 95, 103, 107
 Jarecka Maria 116
 Jarosz Tadeusz 113, 120
 Jaśniewicz Barbara 138, 154, 169
 Javurek Jerzy 138
 Jaworski Kazimierz 108, 112, 128
 Józefowicz Mieczysław 108
 Juzyszyn Kazimierz 108

K
 Kabat Mirosław 36
 Kachniarz Marian 39, 108
 Karatysz Kazimierz 154
 Kardela Dorota 17, 111, 112, 116-118, 122
 Kardela Grzegorz 111, 139
 Kasprzyk Elżbieta 153, 154
 Kasprzyk Paweł 2, 32, 35, 39, 41-43, 48, 51, 93, 106, 108, 137, 139-142, 152-153
 Kawula Jolanta 154
 Kędziora Zenon 88, 140, 141
 Klimek Justyna 155
 Kłós Zofia 154, 155
 Kłyszynski Rafał 171
 Kobiółka Mirosław 108
 Kocaj Aneta 167
 Konca Bernard 142
 Konopka Józefa 17, 149, 150
 Kontnik Helena 108
 Kopa Alicja 139
 Kopras Danuta 95
 Koprowski Leszek 26, 92, 107-109, 137, 139, 140, 142, 151-153
 Korman Agnieszka 108
 Korman Jerzy 30, 32
 Kosior Aria 111, 115, 116
 Kosobucka Joanna 95
 Kotowicz Mariola 50, 108, 143
 Kowalak Czesław 17
 Kowalczyk Mariusz 32, 51, 108, 139
 Kowaliszyn Edward 108
 Kowaliszyn Halina 37, 108, 113, 119, 120
 Kowalska Elżbieta 16
 Kowalska Janina 9, 10, 21, 23, 58, **71-72**, 91, 106, 107, 110, 111, 114-117
 Kowalski Michał 8, 19, 21, 26, 58, 87, 104, 107
 Kozak Andrzej 139
 Kosińska Małgorzata 144
 Kraszewska Maria 108
 Krausiewicz Elżbieta 23, 26, 38, **72-73**, 92, 105, 107, 108, 111, 117-120, 154, 167

Krawcewicz Elżbieta 88
 Krawczenko Katarzyna 40, 48, 51, 108, 141
 Kreczy-Panaś Irena 88
 Krepska-Psujek Elżbieta 107, 108, 137, 149, 152, 153
 Kril (Ogiela) Beata 20, 95
 Kropielnicki Władysław 107, 111, 114-116
 Krupowie Małgorzata i Władysław 36, 154
 Krzeptowska Czesława 90
 Krzeptowski Leszek 39, 40, 45, 50, 88
 Krzymuski Maciej 24, 168
 Krzyżak Małgorzata 154, 155
 Krzyżak Cecylia 29, 111, 112, 116-118, 123, 131
 Krzyżak Tadeusz 29
 Kubera Wojciech 89
 Kuberka Michał 155
 Kucharska Katarzyna 167
 Kudera Eugenia 154, 155
 Kudera Stanisław 155
 Kujawa Patrycja 155
 Kulon Tomasz 39, 108
 Kuprowski Piotr 10, 89, 107
 Kurpiewska Leonarda 108
 Kuśmierczuk Kazimierz 90, 131
 Kuśmirek Jadwiga 23
 Kutowie Jadwiga i Tadeusz 34, 37

L

Lachowiczowie Bogusława i Julian 155
 Lampart Adela 154
 Larek Bogumiła 108
 Laskowski Jerzy 8, 19, 91, 107
 Latuszkiewicz Urszula 140
 Lesiak Barbara 8, 17, 57, 88, 107, 134, 154
 Leszczawski Stanisław 22
 Ligenza vel Ozimek Teofil 7, 8, 14-16, 21, 25, 28, 29, 40, 42, 57, 73-74, 87, 103, 105, 122, 131, 137, 138, 148, 149
 Lipawski Robert 49
 Lisowski Karol 57
 Litwinowicz Witold 17, 111
 Loritz-Dobrowolska Jolanta 154
 Lulkiewicz Anastazja 25
 Lulkiewicz Stefan 14, 18, 23, 25, 91, 104, 107, 112, 114-117, 125
 Lustyk Grzegorz 19

Ł

Łabęcki Tomasz 171
 Łabędź Marek 29, 39, 46-48, 106-108, 141
 Łaborewicz Ivo 142
 Łakomiec Halina 166
 Łobacz Adam 49
 Łojba Jadwiga 119
 Łokaj Janusz 19

Łukawska Teresa 154
 Łybacka Krystyna 40

M

Machel Edward 90
 Machoy Ewa 10, 17, 91, 107, 110, 114, 115
 Maciąg Maria 138
 Maciuszonek Aleksander 108
 Majchrzycka Alicja 15, 17, 95
 Majewski Mieczysław 9, 11, 17, 32, 90, 105, 111
 Makowska Anna 17, 95, 110, 116, 154
 Małaszkiwicz Teresa 25
 Małek Kazimierz 12, 108
 Maryniewska Elżbieta 36, 153
 Masarczyk Bolesław 11, 15, 17, 21-24, 26-29, 35, 38, 74-75, 90, 99-101, 104, 107, 109
 Materny Teresa 38, 43, 51, 75, 93, 107, 108, 138, 154, 155
 Materny Wacław 51
 Mateusiak Andrzej 140
 Matuła Marian ks. Kubeł 50
 Matysiak Anna 46, 49, 50, 139, 154, 155
 Matyszcak Elżbieta 49, 155
 Mączkowski Bronisław 18
 Meissner Zbigniew 15, 17-19, 91, 96-98, 107, 109, 138
 Michalska Aurelia 138
 Mikołajów Renata 42
 Miłobędzka Iwona 142
 Mioduszczyński Michał 31, 108
 Misiewicz Monika 36, 42, 43, 46, 47, 50, 139, 160
 Młodnicki Jerzy 154
 Morawski Andrzej 8, 9, 11, 26, 29, 31, 32, 57, 84-85, 87, 105, 107
 Morman Władysław 19, 22, 92, 98-99, 107
 Motyka Waldemar 139
 Mroziński Józef 149
 Mucharska Ewa 117, 118
 Muzyczka Izabela 95
 Mykała Andrzej 92
 Mysłek Czesław 18
 Mysona Anna 139

N

Nalewajko Tadeusz 10, 22, 23, 25, 26, 76, 91, 103, 107, 111, 114-117
 Niedbalska Jadwiga 41, 49, 113, 120
 Niewęgłowska Eugenia 10, 11, 14, 17, 23, 27, 76-77, 90, 104, 107, 109
 Nikowski Stanisław 108
 Niwińska Jadwiga 108, 151
 Norko Anna 44, 142
 Norko Piotr 44, 45, 59, 77-78, 105, 107,

108, 137, 142, 143, 153,
158, 160, 168, 169
Nowa Agnieszka 167
Nowosielski Ryszard 41

O

Ogrodnik Krystyna 90
Okrucieński Jerzy 59, 169
Olszewski Antoni 27, 138
Oszczepalska Barbara 115
Owczarek Jan 44, 50, 107, 108, 138,
139, 152-154, 160
Ożarska-Srokowska Joanna 15, 17, 20, 95,
107, 108, 149

P

Panaś Tadeusz 88
Panowicz Irena 153
Parfianowicz Ewa 38, 39, 107, 108,
141, 142, 152, 154
Paruzel Henryk 108
Pauli Adam 168
Pawlikowski Stanisław 115
Pazdan Gizela 21, 103
Pękała Anna 139
Piekutowski Marek 8, 10, 11, 14
Pieńkowska Amelka 25
Piesiak Dariusz 140
Pogłódek Krystyna 154
Polańska Małgorzata 93, 108, 153
Polański Wiesław 50, 108
Politaj Jan 109
Poniżnik Olgierd 37, 45
Popławski Adam 111
Pozioemek Kazimierz 139
Praweńska Kazimiera 139, 154, 155
Praweński Andrzej 139
Praweński Tadeusz 35, 36, 44, 48, 51, 106,
108, 139, 140, 141, 154, 155
Przyda Małgorzata 95
Przeżak-Goćko Małgorzata 143
Przybyło Tomasz 51, 93

R

Raczek Krzysztof 42, 43, 50, 107, 108,
139, 141, 142, 144,
151-153, 159, 169
Rakowska Halina 117-119
Raksa Kazimierz 108
Ratajski Jerzy 108, 171
Recka Barbara 2
Regner Zygmunt 108
Ręba-Ożarski Romuald 89
Rodziewicz Adam 93, 107, 108, 137
Rogacki Henryk 48

Rogalska Zofia 144
Rokitnicka Stanisława 90
Różycki Mirosław 108
Różyło Elżbieta 9, 89
Rubach Jerzy 19, 21, 23, 24, 26, 29,
31, 35, 39, 59, **78-79**, 92, 103, 105-108
137, 139, 143, 150, 153-155, 160, 169
Rudak Maria 17, 18, **79-80**, 94, 106-108,
111, 116-120, 139
Rutkowska Barbara 139
Rybczyński Marek 108, 137
Rygiel Zofia 107, 108
Rynkiewicz Danuta 90

S

Sadownik Eugeniusz 117
Sadowski Damian 171
Sendra Halina 116
Sierszeń Gabriela 144
Sikora Joanna 154
Skorupińska M. 115
Skowron Maria 50
Sławiński Henryk 106, 108, 153
Sławiński Tadeusz 153
Smętek Teresa 114
Smolira Jan 109
Sobczyński Zbigniew 144
Sobierajska Antonina 153
Sobierajski Aleksander 13-15, 21, 24, **85-**
86, 89, 107, 109, 137, 138,
140, 142, 148, 149, 168
Sobieski d.Jolibski Sławomir 43, 46, 47, 91,
95, 107, 108, 137-139,
151, 152, 160, 171
Sobiński Stanisław 93, 138, 141, 142
Sochacka Ewa 108
Sochacka Małgorzata 167
Sochacki Igor 108
Sokoliński Krzysztof 108
Sokołowska Irena 2, 31, 43, 45, 46, 95,
107, 108, 138, 140-144, 159, 160
Sorbiana Jadwiga 166
Spolnik Adam 150
Stacewicz Maria 88
Stanisz Maciej 19, 28, 33, 94, 108, 141,
142, 152, 153, 171
Stawicka-Czerska Weneta 2, 36, 41-43, 46-
50, 108, 139, 143, 153, 160
Stawska Czesława 50, 108
Stąpor Danuta 8, 31, 108, 111, 112
Stąpor Jan 35, 105, 107, 108, 112,
114-120, 143
Stebelski Marian 90
Stecka Krystiana 139
Stefaniak-Bergtraum Ewa 44, 109
Stoga Janina 88

SZ

Szafran Józef	108, 143
Szarszoń Irena	25, 93, 107, 108, 111, 117-120
Szczaluba Dorota i Władysław	140
Szczesio Mieczysław	10, 89
Szczęsna Alicja	117
Szmelter Czesław	19, 21, 23, 105, 108, 149, 150
Szmidt Grzegorz	153
Szmidt Zbigniew	171
Szpala Ewa	15, 95
Szpecht Marek	15, 17, 24
Szulecki Marian	108, 169
Szurlej Albin	8, 111, 114
Szustak Andrzej	132, 138
Szuszkiewicz Artur	108
Szwat Zdzisław	17, 112, 115
Szyłeko Beata	40
Szymańska Maria	108

Ś

Ściubidło-Janiszewska Jolanta	154
Śliwa Bożena	116, 143
Śliwa Krystyna	144
Śniechowska Małgorzata	154
Świader Czesława	143
Świniarska Józefa	9, 10, 13, 17, 111, 114, 115
Świt Józefa	8, 107, 112, 114-116, 122, 127

T

Tabaka Sabina	143
Tarasewicz-Zdzienicka Ludwika	88
Tatarczuk Ryszard	116
Tomczak Gerard	7, 95
Tomczyszyn Tadeusz	171
Trajnowicz Zofia	108, 153-155, 170
Treter-Kłyszyska Agnieszka	32, 45, 50, 107, 108, 171
Trzpis Stanisław	10, 23, 39, 107, 108, 110, 115-120, 129, 139
Trzpis Teresa	129
Turkiewicz Michał	24, 33, 45, 48, 108, 152
Turski Cezary	7, 14, 138-140
Tyszkiewicz-Wieja Maria	138

U

Urban Krystyna	11, 111, 114, 115
Urbańczyk Genowefa	9, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 21, 23, 26, 56, 80-81, 90, 103-105, 107, 109, 111, 114-117, 122
Urbańczyk Józef	56, 108
Urbański Jerzy	18, 103
Urbański Stanisław	114

W

Wach Ryszard	149
Wacyra Stanisław	117
Walichowska Krystyna	108
Walusiak Krzysztof	47, 81, 105, 107, 108, 137-139
Waraszko Tadeusz	108
Werno Pelagia	15, 88, 104, 107
Wiaderek Teresa	8, 114
Widdra Małgorzata	8, 114, 132
Wierzbicka Jolanta	108, 154, 155
Wiklik Cezary	89
Wilums Zinta	34, 142-144
Winiarska Ewa	154, 155
Witczak Antoni	142
Witczak Romuald	45, 153-155, 169
Wliżło Maria	139
Włodyga Jacek	2, 44, 45, 48, 109
Włosek Jolanta	23, 59, 108, 117, 118, 131
Wochna Izabela	139
Wochna Robert	43, 48, 51, 108, 139-141
Wojtas Janusz	144
Woś Marek	38, 171
Woźniak Witold	111, 114, 127
Wrzał Janusz	22, 32, 92, 132
Wydra Bolesław	8
Wyspiańska Ewa	139

Z

Zaborska Lidia	108
Zając Regina	143
Zając Stanisław	170, 171
Zamojska Danuta	49, 93, 107, 108, 111, 118-120, 139
Zapłata Adam	92
Zatoński Dariusz	143
Zawiła Marcin	27
Ziarkiewicz-Stempińska Wanda	144
Ziemiński Jerzy	139
Ziemniak Władysław	115
Zomer Maria	115, 132
Zwada Anna	152-154
Zwierzańska Agnieszka	143
Zych Artur	93

Ż

Żaba Teresa	108, 109
Żak Henryk	111
Żak Kazimiera	111
Żarczyńska Genowefa	16
Żegnatek Wanda	142
Żeleźniak Barbara	25, 42, 108, 112, 117-120, 128
Żetabowski Lucjan	48

ROZDZIAŁ XXI

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I Szkolne schroniska młodzieżowe jako ważny element upowszechniania szkolnego ruchu krajoznawczo-turystycznego	3
ROZDZIAŁ II Kalendarium OW PTSM w Jeleniej Górze	7
ROZDZIAŁ III Pierwsze lata Oddziału	57
ROZDZIAŁ IV Biogramy zasłużonych działaczy	63
ROZDZIAŁ V Członkowie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego	87
ROZDZIAŁ VI Pracownicy Biura Oddziału	95
ROZDZIAŁ VII Prezesi opowiadają o sobie	96
ROZDZIAŁ VIII Działacze wyróżnieni odznaczeniami państwowymi państwowymi, resortowymi organizacyjnymi	103
ROZDZIAŁ IX Baza SSM w regionie, dawniej województwie jeleniogórskim	110
ROZDZIAŁ X Ogólnopolski Konkurs Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych	114
ROZDZIAŁ XI Kilka wspomnień o schroniskach	127
ROZDZIAŁ XII Obozy wędrowne na trasach jeleniogórskich	135
ROZDZIAŁ XIII Imprezy organizowane i współorganizowane przez ZOW (OW) PTSM	137
ROZDZIAŁ XIV Szkolenia, obozy i konkursy organizowane i współorganizowane przez ZOW (ZO) PTSM	140
ROZDZIAŁ XV Wycieczki szkoleniowe opiekunów SKKT, kierowników SSM i działaczy szkolnego ruchu krajoznawczo-turystycznego, ekologicznego organizowane przez ZOW PTSM i Kuratorium Oświaty	148
ROZDZIAŁ XVI Wspólne dzieło PTSM i LOP (współpraca PTSM z LOP)	158
ROZDZIAŁ XVII Izba Tradycji Szkolnego Ruchu Krajoznawczo-Turystycznego w SSM „Wojtek”	162
ROZDZIAŁ XVIII Publikacje wydane pod szyldem Wojewódzkiej (Szkolnej) Poradni Krajoznawczo-Turystycznej przy ZOW PTSM i Kuratorium Oświaty w Jeleniej Górze oraz przez ZO PTSM i ZO LOP w Jeleniej Górze	166
ROZDZIAŁ XIX Spis fotografii i tabel	172
ROZDZIAŁ XX Indeks nazwisk	175

Biuro Turystyki Młodzieżowej Maciej Stanisławski

ul. Żymierskiego 53A/11
58-573 Piechowice
tel.: 075 761 11 06, fax 075 761 72 03
e-mail: karkonosze@stanisz.pl
czynne w godz. 9.30-15.30
Zezwolenie (koncesja) UKFIT NR 0094

KARKONOSZE

3 dni od 119 zł od ucznia (w 2006 r.)
(grupa 40 uczniów + 4 opiekunów bezpłatnie)

Cena zawiera: 2 noclegi (schroniska młodzieżowe), 2 obiadokolacje,
2 śniadania, bilety wstępu, przewodnika 3 dni

Cena nie zawiera: ubezpieczenia NNW, przejazdu autobusem w Karkonoszach (możliwość wynajęcia
- 20 zł od ucznia w przypadku dojazdu PKP), dojazdu w Karkonosze, parkingów, wyciągu krzesełkowego.

PROGRAM:

I dzień: Szklarska Poręba: Zakręt Śmierci, Wodospady Szklarki i Kamieńczyka, Muzeum Mineralów

II dzień: Karpacz, Śnieżka, Mały Staw, Kościółek Wang

III dzień: Zamek Chojnik, Jelenia Góra

www.wycieczki-szkolne.pl

bezpłatna sezonowa infolinia: 0800 331 749

CZECHY możliwość wyjazdu bez paszportów

W ramach pobytu w Karkonoszach proponujemy 1-dniowe wycieczki dydaktyczne do Czech.

Przykładowe ceny dla grup 42 uczniów + 4 opiekunów.

W przypadku realizacji 1-dniowej wycieczki do Czech zastrzegamy korektę proponowanego wyżej programu:

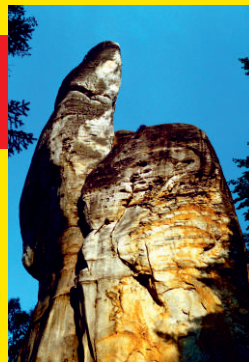
1. **PRAGA** Zwiedzanie miasta: Hradczany, Most Karola, Stare Miasto, metro, „grające fontanny”. **Ceny od 39 zł od ucznia**

2. **SKALNE MIASTO.** Labirynt skalny z licznymi wieżami, grota z wodospadem, rejs łódką po górskim jeziorku.

Ceny od 29 zł od ucznia

3. **CZESKIE KARKONOSZE.** Vrchlabi (Muzeum Przyrodnicze - Szpindlerowy Młyn), wjazd wyciągiem krzesełkowym, przejście wokół doliny Łaby (wodospady), zejście przez granicę do Szklarskiej Poręby lub Karpacza. **Ceny od 29 zł od ucznia.**

Cena obejmuje: autokar, przewodnika-pilota, ubezpieczenie KL i NNW. **Cena nie obejmuje:** biletów wstępu (ok. 50-150 koron czeskich/os.).

JELEŃIA GÓRA

DOLNOŚLĄSKI OŚRODEK DOSKONAŁENIA NAUCZYCIELI

ul. 1 Maja 43, 58-500 Jelenia Góra
tel./fax 075/64 23 328, 64 23 355
e-mail: dodnjpgora@virgo.com.pl

- Kursy kwalifikacyjne i doskonalące dla klientów edukacji
- Dom Nauczyciela DODN – doskonała baza wypadowa w Karkonosze: noclegi od 28 zł/os
- Wynajem sal konferencyjnych i komputerowych z pełnym dostępem do internetu

Hotel LAS

Hotel położony jest w lesie, przy międzynarodowej trasie E 65, 4 km od centrum Szklarskiej Poręby. Dysponujemy 133 pokojami i 10 apartamentami z TV SAT, radiem, telefonem, lodówką. Do Państwa dyspozycji: mini aquapark (basen, sauny, łaźnia parowa, jacuzzi, brodzik dla dzieci), bilard, gabinet masażu, kawiarnia, restauracja, kawiarenka internetowa), sale konferencyjne od 20 do 200 osób z pełnym wyposażeniem, kort tenisowy, zadaszony grill. Organizujemy imprezy plenerowe. Przyjmujemy gości ze zwierzętami domowymi.

Pl 58-573 Piechowice, ul. Turystyczna 8

Tel./fax +4875/ 717 52 52

www.hotel-las.pl;

e-mail: repcja@hotel-las.pl

SZKOLNE SCHRONISKA MŁODZIEŻOWE POWIATU JELENIOGÓRSKIEGO

SSM „Złoty Widok” tel./fax (075) 76 12 391

SSM „Liczyrzepa” tel./fax (075) 76 19 290

SSM „Skalnik” tel./fax (075) 71 82 628

SSM „Sokolik” tel./fax (075) 71 37 224

SSM „Wojtek” tel./fax (075) 71 72 124

Zarząd Schronisk w Jeleniej Górze

tel. (075) 64 73 119

fax (075) 75 26 419

e-mail: sosm_jeleniag@poczta.onet.pl